

ALSÓZSOLCA VÁROS ÖNKORMÁNYZATÁNAK INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Készült: Alsózsolca Város Önkormányzatának megbízásából

Alsózsolca, 2018.

Magyarország Kormánya által jogszabályba foglalt Kormányrendeletben a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről a középtávú településfejlesztési stratégiák – Integrált Településfejlesztési Stratégiák - tartalmi és egyes eljárási jellegű követelményeit meghatározó és ezzel összefüggő dokumentum-rendszert hozott létre.

Alsószolca város Integrált Településfejlesztési Stratégiája városunk középtávú fejlesztési irányait meghatározó, operatív jellegű, megvalósítás-orientált fejlesztési dokumentum, melynek célja, hogy a stratégiai tervezés eszközeivel segítse elő az elkövetkező évek városfejlesztési tevékenységeinek eredményességét. Segítségével a városban folyó fejlesztési tevékenységek egymással térben és időben összehangoltan valósulnak meg, a város mindinkább képes lesz felhasználni a 2014-2020 közötti időszak európai uniós fejlesztési forrásait, s ezzel a stratégiába foglalt tevékenységek jelentős része is megvalósul.

Ezen dokumentum keretet ad ahhoz is, hogy a közszféra fejlesztései mellett a magánszféra befektetései is bevonhatóak legyenek, ezzel is segítve a két szféra közötti partnerség kialakulását, illetve tervezési menete ahhoz is hozzájárul, hogy városunk Stratégiája céljai és projektjei széles körű támogatást élvezzenek.

Tartalomjegyzék

1. Alapvetés	5
1.1. Az Integrált Településfejlesztési Stratégia elkészítésének célja.....	5
1.2. Az ITS szerepe, feladata	5
1.3. Az ITS készítésének indokai	6
1.4. Az ITS specifikus fejlesztéspolitikai háttere	9
1.5. Az ITS szakmai-tartalmi felépítését meghatározó dokumentumok, módszertan	11
2. Előzmények	13
2.1. Alsószolca helytörténeti adatai, nevezetességei	13
2.2. Elhelyezkedés, megközelíthetőség, városszerkezet.....	17
3. Helyzetértékelés	19
3.1. Gazdasági helyzetkép	19
3.2. Társadalmi helyzetkép	29
3.3. Környezeti helyzetkép	41
3.4. Szolgáltatásokkal kapcsolatos helyzetkép.....	46
3.4.1. Köznevelési- és köznevelési intézmények	46
3.4.2. Egészségügyi helyzetkép	53
3.4.3. Közigazgatási helyzetkép	56
3.4.4. Közbiztonsági helyzetkép	57
3.4.5. Szociális ellátás helyzetképe.....	59
3.4.6. Kultúra, sport- és szabadidő helyzetképe	82
3.4.7. Társadalmi szervezetek helyzetképe	84
4. Alsószolca SWOT analízise	99
5. Jövőkép.....	101
6. Alsószolca középtávú fejlesztési koncepciója.....	108
6.1. Alsószolca középtávú tematikus fejlesztési céljai és azok összefüggései	110
6.1.1. A városi funkciók tovább-erősítése különös tekintettel az infrastrukturális háttérre	114
6.1.2. A gazdasági potenciál fejlesztése.....	116
6.1.3. Humán erőforrások megővése és szakmai szintjének emelése	117
6.1.4. A település térségi dominanciájának erősítése	118

6.1.5. Közösségformálás, a helyi identitástudat széleskörűvé tétele és a meglévő körben annak erősítése.....	120
6.1.6. Átfogó fejlesztések a szegregációval érintett területeken.....	121
6.2. Alsószolca középtávú városrészi (területi) céljai és azok összefüggései.....	122
6.2.1. A városközpont	122
6.2.2. A városközponton kívüli beépített területek	127
6.2.3. A külterületek.....	132
6.3. A stratégiai célok reagálása a SWOT elemzésben feltárt gyengeségekre	135
6.4. A stratégiai célok reagálása a SWOT elemzésben feltárt veszélyekre	139
7. Az akcióterületek kialakítása	140
8. Fenntarthatóság	142
9. Az ITS koherenciája.....	144
9.1. A stratégia főbb külső összefüggései (illeszkedés, megfelelés)	144
9.2. A stratégia főbb belső összefüggései.....	154
9.3. A stratégia megvalósíthatósága	156
9.3.1. A megvalósíthatóság kockázati elemei	158
9.4. A megvalósítás eszközei.....	166
10. Együttműködések – Partneri státuszok	170
11. ITS-monitoring.....	172
12. Anti-szegregációs terv.....	176
12.1. A szegregátum	178
12.2. A szegregátum területének azonosítása és bemutatása.....	179
12.3. Helyzetelemzés – a szegregátum kialakulásának okai	181
12.4. A szegregátum területén élők alapvető problémái	182
12.5. A szegregátum demográfiája, szociális helyzete	186
12.6. A telepszerű környezetben élők egészségügyi mutatói	197
12.7. A szegregátum lakáshelyzete.....	200
12.8. A szegregátumot érintő korábbi programok	204
12.9. Antiszegregációs beavatkozások	213
12.9.1. Alapelvek	213
12.9.2 Lakhatási integrációt biztosító eszközök, oktatási integráció.....	218

12.9.4. Munkaerőpiaci integráció	221
12.9.5. Szociális integráció	221
13. Tervezett projektek.....	223

1. Alapvetés

1.1. Az Integrált Településfejlesztési Stratégia elkészítésének célja

A 2020-ig szóló Integrált Településfejlesztési Stratégia (továbbiakban ITS) célja - a SWOT analízisben azonosított erősségek megtartásával, a gyengeségek csökkentésével, a lehetőségek kihasználásával és a veszélyek elkerülésével a 2013-ban elfogadott Integrált Városfejlesztési Stratégiában megfogalmazott városfejlesztési célkitűzések aktualizálásával - olyan fejlesztési stratégia és program megfogalmazása, amelynek célkitűzéseivel és javaslataival azonosulni tudnak a város lakói, illetve a gazdaság szereplői.

Jelen Integrált Településfejlesztési Stratégia (a továbbiakban: ITS) Alsózsolca középtávú fejlesztési irányait, célrendszerét és azok elérése érdekében tervezett tevékenységeket határozza meg a települési önkormányzatunk által jóváhagyott jövőkép és hosszú távú (15-20 év) átfogó célok alapján.

Ennek megfelelően jelen dokumentum célja, hogy stratégiai keretbe foglalja a középtávú városfejlesztési elképzeléseket úgy, hogy azok a helyi lakosság igényeivel összhangban legyenek, ösztönözzék a magántőke beruházásait és az önkormányzat hosszú távú városfejlesztési politikájának szerves részét alkossák. Cél továbbá a területi alapú, meghatározott városrészekre építő, de komplex szemléletű várostervezés és –fejlesztés megvalósítása.

Az ITS célja továbbá, hogy a stratégiai tervezés eszközeivel segítse elő a következő évek városfejlesztési tevékenységeinek eredményességét.

1.2. Az ITS szerepe, feladata

Az ITS középtávon (2014-2020 között) jelöli ki az elérendő fejlesztési célokat, valamint az azok integrált megvalósítását szolgáló beavatkozások körét és a megvalósítás eszközeit. A tervezési munka, a stratégia akkor tekintendő eredményesnek, ha hozzájárul ahhoz, hogy városunk összességében a lehető legnagyobb mértékben használja ki fejlődési potenciálját a 2014 –2020 közötti időszakban.

Kialakítása oly módon történik, hogy azt a legnagyobb intenzitással tudják támogatni az EU Strukturális és Beruházási alapjainak forrásai, így járulva hozzá hogy Alsószolca optimálisan képes legyen kihasználni az EU 2014–2020 közötti időszakának fejlesztési lehetőségeit.

Az ITS akkor tudja betölteni szerepét, ha a fenti forrásszerzés mellett képes a város működésének különböző szereplői közti kommunikáció eszközévé válni, s így céljai és projektjei széles körű támogatást élveznek a város társadalmi és gazdasági szereplőinek körében. Hozzájárul ahhoz, hogy a városunkban folyó egyes fejlesztési tevékenységek – függetlenül azok finanszírozóitól illetve tulajdonosaitól - egymással térben és időben összehangoltan valósuljanak meg, erősítve ezzel az egyes fejlesztési célú beavatkozások hatását.

Fontos szempont ugyanakkor a dokumentumban foglaltak eredményességi mutatójának megjelölése, és mérőszámainak rögzítése hiszen a Stratégia akkor eredményes,

- -ha annak segítségével Alsószolca a tervezett mértékben ki tudja használni fejlődési potenciálját a 2014-2020 közötti időszakban;
- a célok és azok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek (projektek) jelentős része megvalósul;
- az ITS a városfejlesztés különböző szereplői közötti kommunikáció eszközévé válik;
- hozzájárul ahhoz, hogy a városban megvalósuló fejlesztések térben és időben egymással összehangoltan valósuljanak meg;
- az abban foglalt kiszámítható, világos célrendszer révén a közszféra mellett a magánszféra fejlesztéseit is képes ösztönözni.

1.3. Az ITS készítésének indokai

A 2014-2020-as programozási időszak stratégiai alapidokumentumaként definiált Európa 2020 az Európai Unió tíz éves növekedési stratégiája. A stratégia három fő pillért határoz meg az unió gazdasági-társadalmi fejlődése érdekében:

- Inkluzív növekedés, a munkahelyteremtésre, a szegénység csökkentésére fókuszálva

- Intelligens növekedés, amelyben hangsúlyos szerepet kap az oktatás, a kutatás, az innováció
- Fenntartható növekedés, a hatékony és környezettudatos helyi gazdasági modellek ösztönzésével.

A jövőbeni kohéziós politika ösztönözni kívánja az integrált várospolitikai alkalmazását, amely a fenntartható városfejlesztés megvalósításán keresztül erősíti a városok kohéziós politikában betöltött szerepét. Ez a törekvés egybevág Alsózsolca Város Önkormányzatának céljaival, hiszen a település igyekszik minél hangsúlyosabb szerepet játszani tágabb térségének életében.

Alsózsolca Város Önkormányzat képviselő-testülete 2013. évben fogadta el a település Integrált Városfejlesztési Stratégiáját. A város vezetése számára a dokumentum felülvizsgálata több okból is időszerűvé vált:

- Az integrált városfejlesztési stratégiában megfogalmazott lépések és célok áttekintése és felülvizsgálata, az új irányok rögzítése kívánatos.
- Az új (2014-2020) időszak tervezése országos szinten folyamatban van, így az aktuális uniós, illetve hazai fejlesztéspolitika céljaihoz és prioritásaihoz illeszkedő stratégia kidolgozására van szükség.
- Megváltozott a jogszabályi háttér: „a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről” szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet szabályai; „a várostérségi integrált programok tervezési térségeinek lehatárolásával kapcsolatos irányelvekről” szóló 1181/2013. (IV. 5.) Korm. határozat; a Belügyminisztérium által e stratégiai tervezési folyamat elősegítése érdekében kidolgozásra kerülő módszertani útmutató kiegészíti a korábban elkészült Városfejlesztési Kézikönyvet. Ennek körében mindenképpen kiemelt érdemmel, hogy - a Belügyminisztérium által szervezett 2014. november 28. napján az Integrált Településfejlesztési Stratégiákról szóló tájékoztatóján elhangzottak alapul vételével - az átdolgozandó dokumentum kidolgozottsága, szakmai színvonalának emelése elvárásszinten jelentkezik melyek közül a monitoring mutatók és az indikátorok konkrét meghatározása olyannyira fontos, mint az elkészült ITS évenkénti felülvizsgálata, szükség esetén aktualizálása.

- A közigazgatás és az ahhoz kapcsolódó feladatmegosztás megváltozása úgyszintén a fejlesztési stratégia átgondolását teszi szükségessé.

A tervezést meghatározó fő dokumentumok az alábbiak:

- 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről
- 1181/2013. (IV. 5.) Kormányhatározat a várostérségi integrált programok tervezési térségeinek lehatárolásával kapcsolatos irányelvekről
- Útmutató a kis- és középvárosok számára az ITS 2014-2020 elkészítéséhez (Belügyminisztérium, munkaanyag 2014.12.11.)
- Városfejlesztési Kézikönyv (2. javított kiadás NFGM, 2009)
- Kedvezményezettek tájékoztatási kötelezettségei – Széchenyi 2020 program arculati kézikönyve

(<http://palyazat.gov.hu/doc/25>)

Az Európai Unió irányelvei szerint - amely a lent hivatkozottak szerinti Lipcsei Charta deklarációja is tartalmaz - Alsószolca város IVS-ének megszületése idején fennálló támogatási periódus alatt is kiemelt hangsúlyt kapott a területfejlesztés, azon belül a fenntartható városfejlesztés, a vidéki területek támogatása és a hátrányokkal küzdő térségek problémáinak kezelése.

Ezen időintervallumban a régiók önálló regionális operatív programok keretében ösztönözték a városrehabilitációs programokat, melynek irányelvei alapvetően azonosak voltak minden régióban.

Az Észak-Magyarországi Regionális Operatív Program keretében a funkcióbővítő városrehabilitációs akciók célja volt az akcióterületek által érintett településrészek fizikai megújítása és a társadalmi kohézió együttes erősítése, új, települési és kistérségi szintű, gazdasági, közösségi, közigazgatási és szociális funkciók megjelenése, a meglévő funkciók megerősítése, ezáltal a leromlott vagy leszakadó városrészek bekapcsolása a városfejlődésbe - csakúgy mint jelen ITS megalkotásának időpontjában.

A Program keretében a szociális célú városrehabilitációs akciók célja között szerepelt a városok leromlott vagy leszakadó városrészeinek leromlását okozó folyamatok megállítása és megfordítása amely egyebekben olyan városrészeket érintett, amelyek társadalmi és többnyire ebből adódóan fizikai állapota is lényegesen rosszabb, mint az települési, regionális szinten elfogadható lett volna és e rehabilitáció célja volt továbbá, hogy a helyi hátrányos helyzetű lakosság életminősége és esélyei javuljanak.

Ezen Lipcsei Charta által deklarált célkitűzések fejlesztéspolitikai háttérét jelentik azok a sarokpontok, amelyek nyomon követhetőek kell hogy legyenek városunk Integrált Településfejlesztési Stratégiájában lefektetett rendelkezései, célkitűzései között, hiszen - mint ahogy arra Dr. Szaló Péter Belügyminisztériumi szakmai főtanácsadó 2015. szeptember 04. napján Miskolcon, az 53. Közgazdász Vándorgyűlésen tartott előadásában is hangsúlyt fektetett - az integrált városfejlesztés szorgalmazása primer tagállami érdek és mint ilyen az ITS kidolgozása stratégiai keretet kell hogy biztosítson a 2014-2020 között megvalósuló fejlesztésekhez.

Városunk ezen dokumentuma eleget téve a fent hivatkozottak szerinti elvárásnak az egységes szemlélet, valamint egyenszilárdságú ITS-ek megkonstruálásának igényeit messzemenőkéig figyelembe véve kívánja meg lefektetni annak rendelkezéseit.

1.4. Az ITS specifikus fejlesztéspolitikai háttere

A hazai szakpolitikai és jogszabályi környezetben bekövetkezett változások, illetve a 2014-2020-as időszakra vonatkozó országos és megyei fejlesztéspolitikai elképzelések megfogalmazása, különös tekintettel a már fentebb hivatkozott az Integrált Településfejlesztési Stratégia tartalmi és egyes eljárásrendi elvárásait rögzítő 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet megalkotására, - melynek értelmében a Stratégia tartalmi követelmény rendszere jogszabályban rögzítésre került, - a korábbiakhoz képest bővült, változott.

Az országos fejlesztési és rendezési dokumentumok, mint tervezési kereteket meghatározó dokumentumok elfogadására, azokban történt változásokra (így az Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió - 1/2014 (I. 3.) OGy. határozattal történő elfogadására; valamint az Országos Területrendezési Terv (OTrT) 2014. február 1-től hatályos módosításaira.

Az OFTK az országos fejlesztéspolitika átfogó célrendszerét és középtávú (2020-ra vonatkozó) céljait fogalmazza meg, foglalkozik a városhálózat szerkezetének alakulásával, a városfejlesztés nemzeti prioritásainak felvázolásával.

Az OFTK kiemelten kezeli a vidéki térségek, települések sajátos vidéki értékeit megőrző, azokra építő fejlesztését, felzárkóztatását, beleértve a társadalmi, közösségi, gazdasági és infrastrukturális fejlesztéseket. Kulcsfontosságúnak tartja, hogy a vidéki települések népességmegtartó erejének erősödését, az agrár- és élelmiszergazdaságon túl a vidéki térségek jövője a vidéki foglalkoztatást biztosító további gazdasági ágazatok fejlesztését, a gazdasági diverzifikációt, a helyi gazdaság megerősítését.

Megalkotásra és kidolgozásra kerültek az EU 2014-2020 közötti támogatási időszakának új támogatáspolitikai célkitűzései, forráslehetőségei; új eljárásrendjei és az ezekhez kapcsolódó jogszabályok:

Mint az a fentiekben rögzítésre került Európai Unió 2020-ig érvényes átfogó Stratégiájában kiemelt figyelmet kap a városok fejlesztése. Az ERFA prioritásainak mindegyike megvalósítható városi környezetben, a rendelet azonban kifejezetten városi problémák kezelésére irányuló beruházási prioritásokat is meghatároz.

A 2014-2020-as tervezés hazai fejlesztési alapelveit az 1/2014. (I. 3.) OGY határozattal elfogadott Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) foglalja rendszerbe. Az OFTK rögzíti és összehangolja az ágazati fejlesztési és a területfejlesztési célokat, a gazdasági válság utáni világ kihívásaihoz igazodó új- fejlesztéspolitikai irányokat és elveket fogalmaz meg, miközben megerősíti és összeköti velük a továbbra is követendő fejlesztési irányokat.

Az OFTK alapján elkészült és az EU Bizottság által 2014. szeptember 11-én elfogadásra került a Partnerségi Megállapodás (PM), amely az EU-s források felhasználásának tagállami feltételrendszerét határozza meg (a fejlesztési programokat Magyarország tervezte meg). A PM azonosítja Magyarország legfontosabb kihívásait, és kitűzi a fő fejlesztési prioritásokat a 2014-2020 közötti időszakra. A stratégiai keretdokumentum az eddigiekhez (Nemzeti Fejlesztési Terv 2004-2006, Új Magyarország Fejlesztési Terv 2007-2013) képest nagyobb fokú integrációt jelenít meg, ugyanis egyaránt magában foglalja az EU Kohéziós Politikájának pénzügyi alapjai (Strukturális Alapok és Kohéziós Alap – SA/KA) által finanszírozott operatív programokat, valamint az Európai

Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) és az Európai Tengerügyi és Halászati Alap (ETHA) hazai felhasználásáról szóló programokat.

Emellett a PM összhangot teremt a magyar tagállami operatív programok és az EU Európai Területi Együttműködési programjai (pl. a határ menti programok, Duna térség transznacionális programja) között is, és kitekint egyéb uniós forrásokra és kezdeményezésekre is.

A hazai operatív programokat 2015. február 15-én elfogadta az Európai Bizottság.

1.5. Az ITS szakmai-tartalmi felépítését meghatározó dokumentumok, módszertan

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia szakmai-tartalmi felépítését alapvetően az alábbi dokumentumok határozzák meg:

- a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről és egyes településrendezési jogintézmények tartalmi elvárásairól szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet;
- a Városfejlesztési Kézikönyv (Második javított kiadás, NFGM 2009. január 28.) tartalmi javaslatai, szakpolitikai iránymutatásai;
- a Belügyminisztérium részéről jelen munka támogatására kidolgozott „Útmutató a kis-, és középvárosok és a fővárosi kerületek Integrált Településfejlesztési Stratégiáinak elkészítéséhez 2014-2020” c. módszertani dokumentuma.

Az ITS készítése széles körű szekunder és primer információgyűjtésen alapult, annak érdekében, hogy megalapozott, a helyi szereplők véleményét feltáró és azt a szakmai műhelymunka során a stratégiai irányvonalakba beépítő dokumentum születhessen.

Az alkalmazott fő módszertani elemek az alábbiak voltak:

Dokumentumelemzés (desk research):

A dokumentumelemzés kitért a város korábbi fejlesztési dokumentumainak, mint tervezési előzményeknek a feldolgozására, a tágabb terület (térség, megye, főváros) releváns szakpolitikai, területfejlesztési stratégiáihoz, koncepcióihoz való illeszkedés vizsgálatára, valamint a hazai és

európai uniós fejlesztéspolitikai háttér és pályázati programok lehetséges kapcsolódásainak az értékelésére.

A Stratégia elkészítését a jogszabályi elvárások szerint – mint a jelen dokumentum egyik alapkövét képező IVS elkészítésének feltételrendszere - részletes helyzetfeltáró, helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészekből álló Megalapozó vizsgálat, valamint a Településfejlesztési Koncepció hosszú távú célrendszerének felülvizsgálata előzte meg.

A Megalapozó vizsgálat számos tématerületet elemezve, számszerű adatokra, tendenciákra támaszkodva mutatja be a város térségi szerepkörét, társadalmi és gazdasági helyzetét, településrendezési háttérét, a stratégia alkotás számára meghatározva a város és városrészek legfőbb erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és veszélyeit.

A megalapozó vizsgálati fázis elemzéseire szakértőink támaszkodhattak a KSH 2011. évi Népszámlálás eredményeire mind a városi, mind a városrészi elemzések során, valamint a Belügyminisztérium részéről a szakértői munkát támogató TEIR ITS modul adatállományára.

A központi elvárásokon, módszertani segédleteken túl az ITS készítői nagymértékben építettek a települési szintű információszolgáltatásra: a megalapozó vizsgálat jogszabályi elvárások szerinti kidolgozása érdekében helyi adatokra, ágazati koncepciókra, dokumentumokra;

A stratégia alkotás fázisában a településfejlesztési koncepcióra, a 2014-2020 időszakra releváns helyi koncepciókra és programokra, a 2013. április 29. napján kelt Helyi Esélyegyenlőségi Tervre, a hatályos Településszerkezeti Tervre, valamint a stratégiai tervezés folyamatát végigkísítő partnerségi lépések (szakmai konzultációk, munkacsoport ülések, workshopok) keretében a helyi társadalom véleményét, elképzeléseit tartalmazó „soft” információkra.

A Stratégia megalkotásának fontos módszertani eleme a szekunder adatok feltárása mellett, széles körű primer információgyűjtésmelynek során a helyi szereplőkvéleményének megismerésére került sor, a projektötletek feltárása érdekében.

A primer kutatás az alábbi eszközöket foglalta magában:

- Mélyinterjúk (ld. Együttműködések – partneri státuszok 10. fejezet)
- Szakmai műhelytalálkozók (ld. Együttműködések – partneri státuszok 10. fejezet)

- Helyszíni bejárások: a tervezési terület, az akcióterületek részletes megismerését helyszíni bejárások segítették

Az ITS középtávú dimenziója szerinti erősségeket, gyengeségeket, a külső környezetben rejlő lehetőségeket és veszélyeket SWOT elemzés foglalta össze, míg a tervezett feladatok, beavatkozások áttekinthető összefoglalására, időszükségletének meghatározására. Az ITS kidolgozása számos szakterület – többek között humán szakterület, közigazdász, jogász, közlekedésmérnök, települmérnök, – integrálásával valósult meg, a településfejlesztés átfogó jellege miatt, amely szakértői tevékenységet összefogó workshopok célja a közös gondolkodási folyamat elősegítése volt és amely információforrások a Stratégia rendelkezéseinek számos pontján relevanciával bírnak.

2. Előzmények

2.1. Alsózsolca helytörténeti adatai, nevezetességei

A település keletkezése a honfoglalás utáni időre tehető, első írott említése 1281-ből való, nevét Solcha, Ol-Solcha-ként említik. A XV. században a település a Bánfalvy Bárius család tulajdonába került, majd az 1526-os mohácsi csatavesztés, ezt követően az ország három részre szakadása után Zsolca nem vált hódoltsági területté ugyan, de annak a szélére esett, 1572-től kettős adózóként említik a történetírók. A falu e korban többször cserélt gazdát, majd 1605-től Bocskai Istváné, 1608-tól török fennhatóság alatt állt, 1648-tól státusza magyar királlyal településként került rögzítésre. 1668-ban a Bárius család magva szakadtával Zsolca Lipót királyra szállt, aki azt Vay Ábrahám bárónak és feleségének Ibrányi Annának ajándékozta.

1703-ban, a Rákóczi szabadságharc kitörésekor több alsózsolcai jobbágy állt a fejedelem zászlaja alá, a község földesura báró Vay László részt vett a küzdelmekben, amely idő alatt a falu ismételtelen csaknem elnéptelenedett, azonban élni akarását bizonyítva újratelepült.

A XIX. sz. elején dühöngő országos kolerajárvány e települést is elérte.

A Vay család az egyik kastélyát a falu lakói részére kórháznak rendezte be.

A Vay-ak neve egyebekben egybeforrt a település történelmével, mivel a család évszázadokon keresztül sokat tett a település gazdasági és szellemi fejlődéséért, nevesül városunk egyik műemléke

a református templom, amely 1792-ben copf stílusban épült, s melyet 1795-ben szentelték. A műemlék Báró Vay Miklós nevéhez fűződik, mint építtető. Városunk további nevezetessége - egyúttal a Vay-család történetével való direkt kapcsolatot jelenti - a híres Vay-kripta. Az 1800-as években épült műemlék a család sok tagjának nyughelye, a halottasház mára is megtartotta eredeti funkcióját, 1974-ben a család egyik leszármazottja a község használatába adta.

Az 1848-49-es szabadságharcban is részt vettek a zsolcai férfiak. A község határában zajlott le 1849. július 26-án a zsolcai csata, melynek során Görgey Artúrnak két napig a faluban volt a főhadiszállása. Jókai Mór írásaiban ír a Sajó folyó alsózsolcai szakasza mentén zajló összetűzésekről. Itt Gózon Lajost „zsolcai hős”-ként örökíti meg. „Gózon Lajos pesti ügyvéd, aki mint őrnagy harcolt a szabadságharcért 1849. július 26-án a Sajó vizén egy század önként jelentkező honvéddel átgázolt a Sajó jobb oldalára, s ott meglepte az erősen tüzelő orosz üteget, mely megriadva visszavonult.”

Az önkényuralom korában a falu földterülete 7 földbirtokos és 426 törpebirtokos tulajdonában volt. A XIX. sz. utolsó harmadában és a XX. sz. első felében a falu határának egy részén létrejött egy tőkés mezőgazdasági vállalkozás, amit a 3 Munk testvér; István, András, Bertalan valósított meg.

A két világháború között a településen több egylet, kör, testület és szervezet működött. Baksa Lajos kántortanító nagyon korán megszervezte és évtizedeken át vezette a Hitelszövetkezetet, működött a Levente Egyesület, a Gazdakör, az Ipartestület, az Önkéntes Tűzoltó Egyesület. A református egyház létrehozta a Kálvin Szövetséget és Szabó András kántortanító vezetésével színvonalas egyházi férfikórust működtetett.

A második világháború után a lakosság nagyobb része ipari munkás lett, kisebb része 1960-tól a helyi Új Élet Mezőgazdasági Termelőszövetkezetben dolgozott, majd e termelőszövetkezet a környékeliekkel fuzionált.

A rendszerváltozás után a tagok döntő többsége visszakapta a földtulajdonát, jelenleg a falu határában többnyire magángazdálkodás folyik.

A település az 1960-as évektől dinamikus ipari fejlődésnek indult.

A város mai központját alkotó egykori falu életét a mezőgazdaság határozta meg, egészen Miskolc XIX. századi dinamikus nehézipari fejlődéséig. Ekkor a kedvező fekvésű, korábban központi funkciók nélküli település, a közeli nagyváros hatására megváltozott. A javuló közlekedési

lehetőségek és gazdasági kapcsolatok nyomán gyors fejlődésnek indult.

A II. világháborút követően a térséget a kiemelten fejlesztendő területek közé sorolták, a nagyléptékű ipari fejlesztések jelentős munkaerőt vonzottak, így gyorsan nőtt Alsózsolca lélekszáma is.

A növekvő lélekszám és a hozzá kapcsolódó fejlődés 1971-re nagyközségi rangra emelte Alsózsolcát, ezzel elismerve a tőle délkeletre elhelyezkedő települések életében betöltött központi szerepét.

A városban akkor létrejött jelentős üzemek gazdasági szempontból emelték a település jelentőségét, a formálódó miskolci agglomeráció kettősen befolyásolta a város életét: egyrészt jelentősen segítette fejlődését, másrészt akadályozta is a helyi városi funkciók kialakulását.

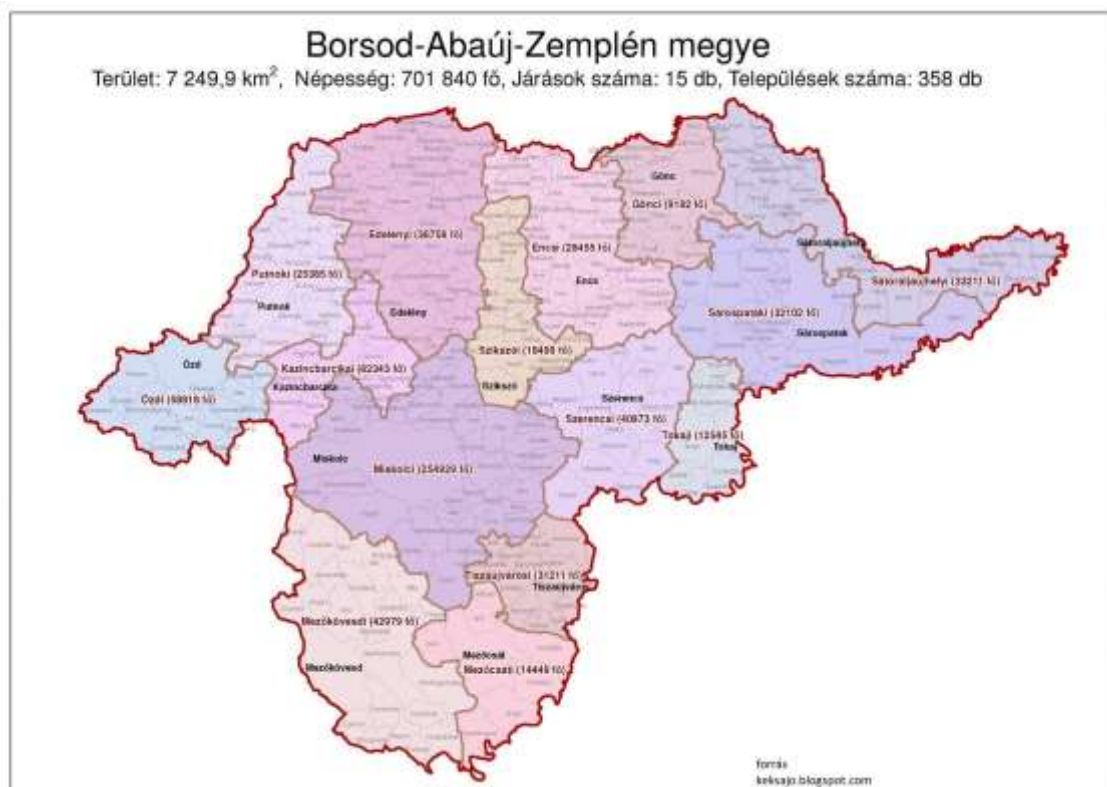
A XX. század végén felerősödő - gazdasági visszaesésekkel szabdalta – szuburbanizációs folyamatok újabb impulzust adtak a fejlődésnek. Ez párosulva a megváltozott terület és településfejlesztési szemlélettel a települést a kisvárosias fejlődés útjára állította. A 2005-ben megszületett OTK Észak-Magyarországi Régióra tett célkitűzései lényegében találkoznak Alsózsolca saját elképzeléseivel.

A versenyképes gazdaság megteremtésére az ipari park további fejlesztése lehet a biztosíték, a város gazdasági életében a megújuló energetikai ipar is helyet kaphat, a helyi hagyományokhoz az építőipar innovatív hőszigetelési megoldásai kapcsolhatók a leginkább.

A turisztikai fejlesztések a városban csak körvonalazódnak, de a minőségi élet megteremtése a város vezetésének deklarált célja, sajnos a magas számú roma lakosság problémája itt is speciális programok végrehajtását igényli, hogy megtörténjen a társadalmi integrálásuk.

Fejlődése elismeréseként 2007-ben városi rangra emelkedhetett, de ez nem járt együtt településhálózati pozíciójának lényegi átalakulásával. Továbbra is csak a környező kistelepülések irányában biztosít központi funkciókat és igen szorosan kötődik az Észak-magyarországi régió fejlesztési pólusához, Miskolchoz.

A várossá nyilvánítás indokai között szerepelt az a lakossági igény, mely a helyi intézményrendszer további fejlesztését, hosszú távú garantált színvonalas működtetését célozza. A várossá válás szándékának egyik legfontosabb ösztönzője az volt, hogy annak folyamata során a település tudatos fejlesztésen megy keresztül és ez által szebbé, gondozottabbá válik.

a Sajó-Hernádvölgyi és Bükkvidéki önkormányzatok, a Terület-és Településfejlesztési Társulás, a Miskolc Kistérség Többcélú Társulása várhatóan megváltozott funkciókkal működhet tovább a járássá átalakulás után.

A térségi érdekképviselő továbbra is megoldott, a létrejött járás, mely a miskolci agglomeráció belső, legerősebben a megyeszékhelyhez kötődő települések csoportja, a gazdasági számok és mutatók tekintetében igen kedvező helyzetű egység képet mutat.

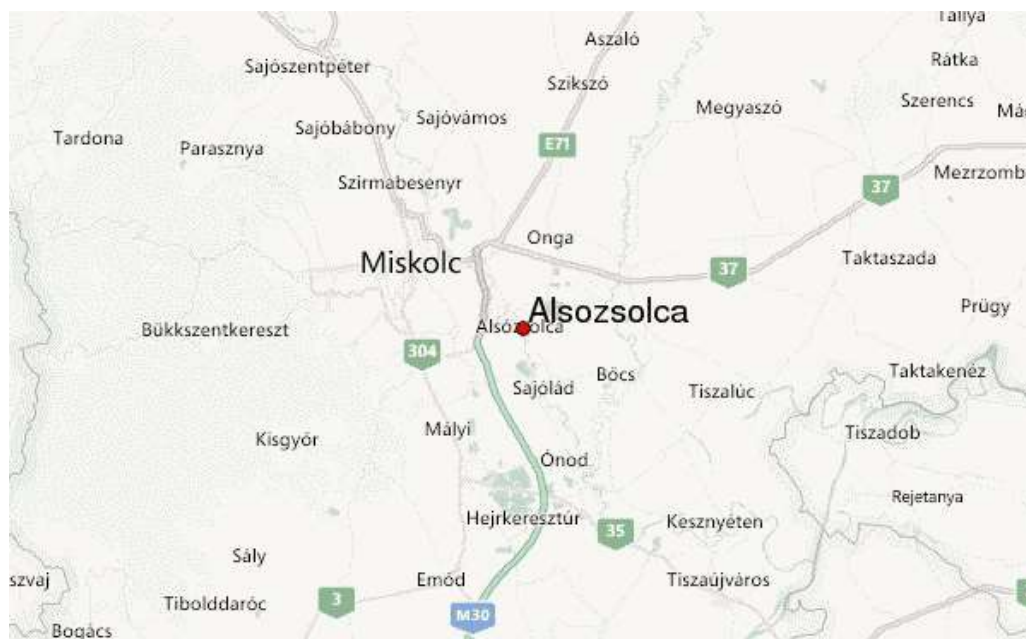
Alsózsolca határában hatalmas mennyiségű kavics és homok található, melynek kibányászására és feldolgozására telepítették ide az üzemeket és gyárakat a Kavicsbánya vállalatot, az Észak-magyarországi Betonelemgyártó Vállalat Alsózsolcai Épületelemgyárat, valamint a Házgyárat. Ezek

az üzemek és gyárak évtizedeken át munkások ezreinek, főként alsószolcaiaknak és a közeli falvak lakóinak biztosítottak rendes megélhetést.

A rendszerváltás óta az üzemek privatizációja is megtörtént, a Házgyár működése megszűnt, helyén létrejött a Csavar- és Húzottárú Részvénytársaság. A KÖKA Kavicsbánya Kft. létrejötté óta folyamatosan termel, évtizedekig Alsószolcán működött az Észak-magyarországi Anyagellátó és Készletező Vállalat Alsószolcai Telepe, amely a régió építőiparának vasanyag áru szükségletét készletezte, valamint az ERDÉRT Vállalat Alsószolcai Telepe. Ez utóbbi a régió fűrészelt fa áru szükségletét tárolta és forgalmazta. A rendszerváltozás után ezek működése megszűnt.

2.2. Elhelyezkedés, megközelíthetőség, városszerkezet

Alsószolca város Észak-Magyarországon, Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, a Miskolci járáshoz tartozó, Miskolctól 10 km-re található település, mely az ország harmadik legnagyobb városának agglomerációjában, a Sajó folyó bal partján helyezkedik el.

A város Budapesttől 180 km-re fekszik, közúton az M3-M30 autópályán vagy az azzal párhuzamos 3-as számú főközlekedési úton, Felsőszolcán keresztül közelíthető meg, míg a városon a 3606-os számú közlekedési út halad át, így tényszerűen lefektethető, miszerint városunk közúton igen jól megközelíthető.

A város belterületének közvetlen szomszédságában fekszik Felsőzsolca, a 80-as számú villamosított vasúti fővonal menti vasútállomása, amely Miskolc és Nyíregyháza között teremt összeköttetést, valamint az itt leágazó 90-es számú vonal Hidasnémetinél lépi át a határt Kassa felé, illetőleg a város Miskolcra direkt módon távolsági autóbusszal is elérhető.

A város szerkezetét elsősorban folyó menti fekvése határozta meg.

Tekintve, hogy a folyó nagyon fontos vízforrás volt - a település egykori lakói a vízhez közel, azonban az esetleges vízkároktól (a potencióálisan árvizek veszélyeztetettségi területeitől) védett helyen próbáltak építkezni, ezért Alsózsolcát szalag-falu típusú településként tartják nyilván. A fent rögzített építkezési stratégia kiszolgálására legalkalmasabbnak a Sajó bal parti folyóháta és turzásrendszere mutatkozott, amely egykori vonalát a mai Kossuth Lajos út képezi le, majd a XVIII. századig a folyóval ellentétes oldalán utcák épültek a kor kevésbé tervszerű építési módja, vélhetően zárt beépítést nélkülözően.

A XIX. században már tervszerűen történtek a telekosztások. A közösségi, avagy valamely helyi birtokos tulajdonában lévő területeket szabályos négyzethálós szerkezetben osztották ki az építkezni kívánók számára, így a városban három lakótömb formálódott az egyes korok igényei szerinti méretben.

A XX. század első felében még nagyobb gazdálkodási célokat is szolgáló telekméret volt az elvárt, míg a század végéhez közeledve egyre inkább a kisebb telekméret válik kedvezővé, hiszen ekkor már csak családi ház építése volt a cél.

A város legdélebbi utcája, a település egykori legalacsonyabb státuszú kisebbségi lakóinak volt a táborhelye mely a II. világháború után városrészé formálódott, és további utcák kapcsolódtak hozzá.

A város belterületének növekedése során a letelepülni vágyók olyan házakat-telkeket kerestek, melyről hamar elérhető a város központja, valamint a közlekedési kiszolgálópont, a Felsőzsolca vasútállomás. Ezek a város északi területei, míg a kedvezőtlen fekvésű telkek a déli városrészben vannak.

A város külterületén elhelyezkedő ipari park és gyártelepek gazdasági-műszaki tervezőmunka eredményei, a lakott területektől való távolságuk kedvező.

A város főutcája egyben a Sajó bal parti közlekedési meridiánja, így az azon megjelenő forgalom kedvezőtlen a városközpontra nézve, amely az M30 autópályát és a 37-es számú főközlekedési utat összekötő út megépítésével változhat meg, amely nagy része Alsózsolca közigazgatási területén halad keresztül. Ez egyrészt segíti az Ipari Park üzemének tevékenységét, másrészt nagymértékben mentesíti a város belterületét az átmenő gépjármű forgalomtól.

3. Helyzetértékelés

Városunk helyzetértékelése jelen pontban nyilvánvaló kontextust mutat a fentebb elemzés alá vont főbb jellemvonásokat vizsgált általános ismérvekkel.

Ezen túlmenően azonban az ITS tekintetében a megfelelő szintű és mértékű helyzetértékelés elvégzése feltétel nélkül indokoltá teszi városunk gazdasági, társadalmi, kulturális, szociológiai hátterének és jelenlegi helyzetének megismerését. Ezen kérdéskör annak okán is lényegi tényezője a Stratégiának, mivel a lentebb részletezendő középtávú fejlesztési tervek megvalósításának szükségessége, valamint a megvalósíthatóság realitása feltételez egy olyan gazdasági, finansziális beágyazottságot valamint egy olyan társadalmi szükséghelyzetet amellyel városunk mindkét említett tárgykörben objektív mutatókkal alátámasztott tényeket alapul véve kétségkívül rendelkezik.

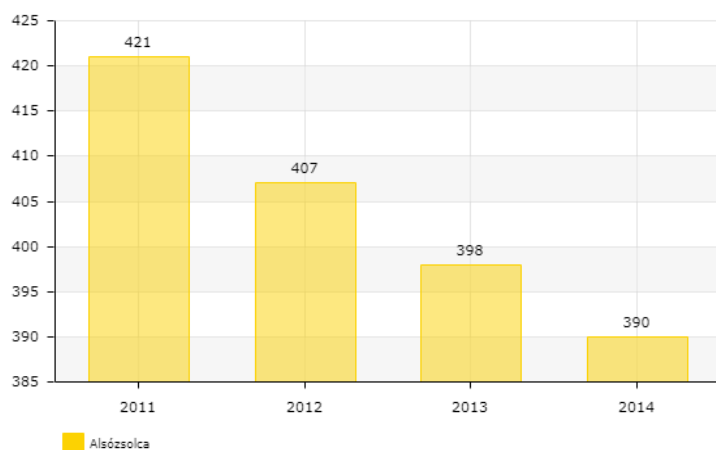
Ilyen előzmények után a következőkben a település statisztikai alapú helyzetelemzése körében az egyes tárgykörökre vonatkoztatva városunk IVS-ének megalkotása óta eltelt időt is figyelembe véve – komparatív szempontrendszerrel is alkalmazva – az aktuális állapota az alábbiak szerint foglalható össze.

3.1. Gazdasági helyzetkép

A város fejlett gazdasági állapotára utal, hogy a vállalkozások számának alakulását a település lakossági számarányához, összetételéhez, illetőleg a település elhelyezkedéséhez, általános ismérveihez képest is arányaiban pozitív tendencia jellemzi és elmúlt öt évben a regisztrált és működő társaságok száma jelentősen nem változott – igaz a fejlesztési tervek között – mint azt lentebb kifejtjük – ezen számarány növelésére kellő hangsúlyt szükséges fektetni. A mellékelt ábrán szereplő statisztikai adatok szerint a jelen dokumentum elődjét képező IVS-ben szereplő számadatokhoz mérten minimális – nem számottevő – csökkenés detektálható. A vállalkozások

kimagasló része – több mint 30%-a - az építőipar körében lát el tevékenységet, további 68%-a képezi szolgáltató szektorbeli társas vállalkozásokat, amely adat egyértelműen alátámasztásául szolgál a lentiek szerint a külterületi városrészi akcióterület fejlesztési stratégiájának indokoltságához.

Regisztrált gazdasági társaságok száma

Forrás: <https://teir.vati.hu>

Alsószolca gazdasági életében kevésbé meghatározó tényezőként jelenik meg a mezőgazdaság, azonban ezen gazdasági profil a XIX. században még determinatív tényező volt a településen, ugyanis a XIX. század végén a település határában komoly tőkés mezőgazdasági vállalkozás működött, ahol nem csak termesztéssel, hanem mezőgazdasági termékek feldolgozásával is foglalkoztak az ittlakók. Ezen domináns ágazat azonban napjainkra jelentőségéből veszített - jelenleg a község külterülete: 2602,2 hektár, melyből a mezőgazdasági termelésre alkalmas terület: 1665,4 hektár. A megjelölt városrészi területen azonban pusztán 5 darab mezőgazdasági

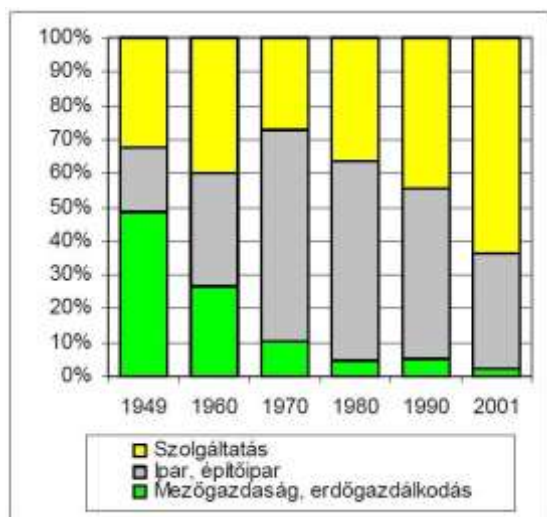
profilú vállalkozás működik, amely arányszám javítása szintúgy fejlesztési terület tárgyaként jelenik meg.

A mezőgazdasági művelésre alkalmas területek megoszlása Alsózsolcán

Megnevezés	Terület nagysága (ha)
Legelő	206,1
Rét	32,8
Szőlő	4,3
Gyümölcsös	3,6
Kert	10,2
Szántó	1408,4
Összes terület:	1665,4

A II. világháború utáni időszak jelentős iparosodást hozott a település életében. Alsózsolca határában hatalmas mennyiségű kavics és homok található, melynek kitermelése, osztályozása és értékesítése az 1950-es évektől meghatározója a település iparának, fejlődésének. Sorra épültek az üzemek, gyárak – Kavicsbánya Vállalat, Észak-magyarországi Betonelemgyártó Vállalat Alsózsolcai Épütelelemgyára, Házgyár – melyek révén a környék legtöbb munkalehetőséget biztosító községévé vált.

A KSH adataira támaszkodva a gazdasági szféra három jelentős ágazatának olytán elosztását is elemzés alá vontuk, amely a munkavállalók arányszámát tartalmazza egy-egy a várostörténeti korszak tekintetében jelentőséggel bíró időintervallumban s amely statisztikai halmazok aszerint tartalmazznak komparatív megközelítésen alapuló adatokat, hogy a település munkavállalói milyen arányban látták el feladataikat egyrészt a szolgáltatás, másrészt, az ipar-építőipar, harmadrészt a mezőgazdaság területén.

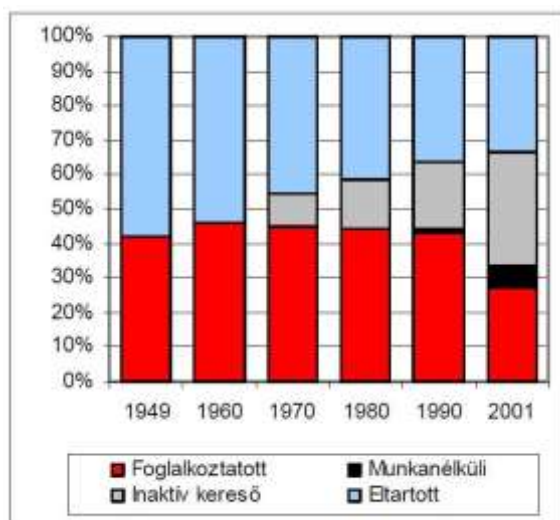
Forrás: www.alsozolca.hu

Az ábra rávilágít, miszerint az elmúlt 15 évben a szolgáltatás területén végzett tevékenység volt meghatározó tekintetben, amely azon túlmenően, hogy a fentiekben kifejtettek szerint is ezen ágazat tekinthető városunkban dominánsnak – mégis arányaiban a munkavállalók ekörében való jelenléte városunk gazdasági vérkeringésében egyértelműen növekvő tendenciát mutat.

A hivatkozott időszakot követően az Észak-magyarországi Anyagellátó és Készletező Vállalat, valamint az ERDÉRT Vállalat Alsószolcai telepe valamint az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság Alsószolcai Betonelemgyártó Üzeme is beszüntette működését, ezen gazdasági csoportosulások jogutód nélkül szűntek meg.

Ezen körülményekre tekintettel megállapítható, hogy a rendszerváltás utáni átmeneti időszak meglehetősen negatív hatással volt a település foglalkoztatására, iparára - a sorra megszűnő és átalakuló üzemek jelentős mértékű munkanélküliséget generáltak a térségben, amely az ittlakók gazdasági aktivitását is befolyásolta.

A fentiekben megjelölt időszakokat vizsgálva ezen aktivitási ráta az egyes intervallumokban a foglalkoztatotti, az inaktív kereső, a munkanélküli státuszú valamint az eltartotti kategóriákat tekintetbe véve oly módon alakult át, hogy a legfrissebb KSH adatokat figyelembe véve amíg az utóbbi időszakban a lakosság 28%-a volt csupán a foglalkoztatotti státuszban, addig a fennmaradó 72%-a a három másik kategória valamelyikébe tartozott, amely kellőképpen reprezentálja a gazdasági élet hanyatlása okozta szociális krízishelyzet kialakulását.

Forrás: www.alsozsolca.hu

A település életében jelentős változást az 1999-es esztendő hozott, amikor is létrejött a volt BÁÉV Házgyár területén és környékén a Miskolc-Alsózsolca Ipari Park. A tulajdonos üzletpolitikájának eredményeképpen sorra létesültek az új üzemek, amelyek a foglalkoztatásban, a helyi adóbevételekben, a lakosság életkörülményeinek javulásában, a település fejlődésében meghatározó szerepet töltenek be. Ezek közül az alábbiak kerülnek kiemelésre:

A *Csavar- és Húzottáru Rt.* és érdekeltségeibe tartozó gazdasági társulások a legmodernebb CNC technológiával különböző csavarokat, rúgókat, húzott vas és acéltermékeket, kötőelemeket gyártott.

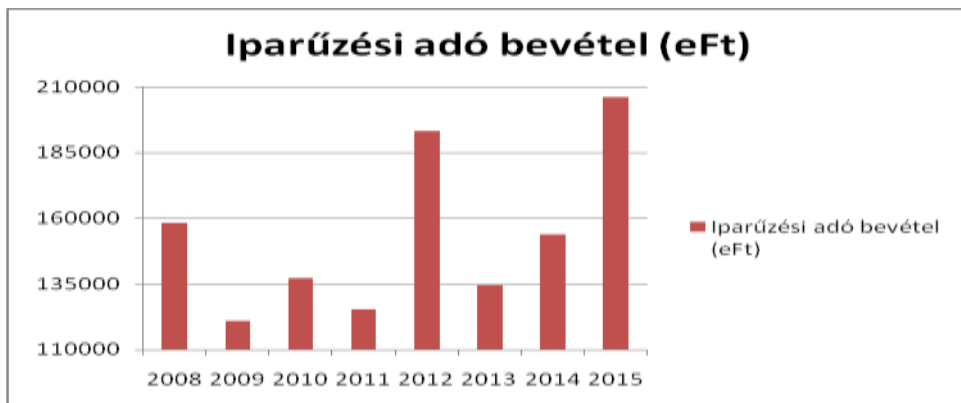
A *SANMINA Kft.* elektronikai alkatrész összeszereléssel, főleg híradástechnikai és telefonalközpontok szerelésével, gyártásával foglalkozik. A gyártelep vámszabad területként is funkcionál. Terveik szerint az üzem az anyacég Közép-Kelet-Európai Központjaként működik majd.

A *CEC Kft.* Műanyag feldolgozó Üzemében különböző műanyag termékek gyártása folyt. A Baunit Rt. nemesvakolat gyárat épített a területen, és várhatóan egész Kelet-Európa térségét ellátja majd a korszerű építőanyaggal.

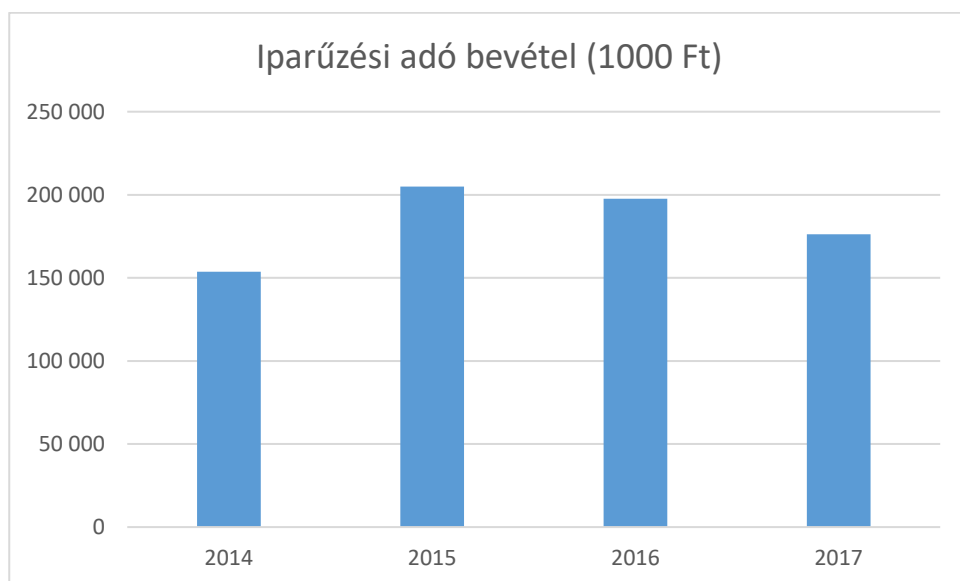
A SW Umwelttechnik Magyarország Kft. a 100 éves múltra visszatekintő, ausztriai székhelyű SW Umwelttechnik Stoiser & Wolschner AG magyarországi leányvállalata. Az alsózsolcai telephely 240.000 m² összterületével és 16.000 m²-en elhelyezkedő gyártócsarnokaival Magyarország legnagyobb betonelemgyártó vállalata és egyben kompetens központja a távvezeték oszlopok

gyártásának. A gyáregység fő profilja a hálózatépítési-, szerkezeti-, valamint a mélyépítési elemek gyártása.

Az elmúlt évek gazdasági fejlődését megfelelően demonstrálja, az alábbi ábrán megjelenő arányszámok sora, amely az iparűzési adóbevétel alakulását mutatja és amelyből látható a növekvő tendencia megléte. Ez természetesen összefüggésben áll a város gazdasági fejlődésével és az ezen tényezőhöz kapcsolódó járulékos kérdésekkel.

Forrás: <https://teir.vati.hu>

Szerencsés módon a város lakóövezetei közé nem ékelődtek ipari zónák, néhány mikrovállalkozástól eltekintve a gazdasági tevékenység a külterületen és azon is belül az ipari parkba koncentrálódik.

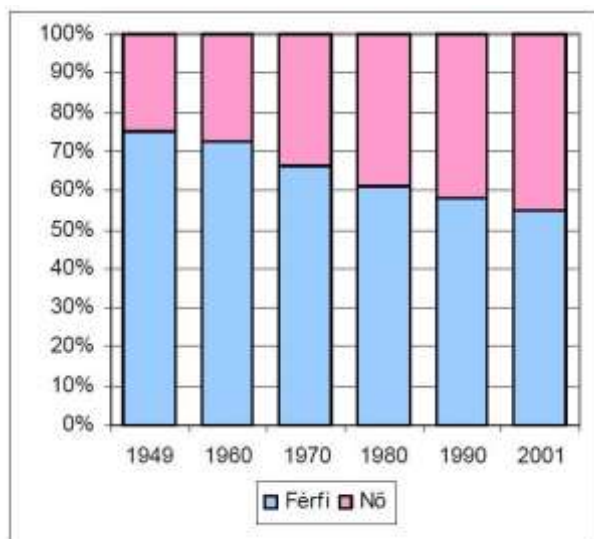
A fentiekben felsorolt gazdasági társaságok középvállalat méretűek, míg a hozzájuk kapcsolódó helyi tulajdonú társaságok rendszerint mikrovállalkozások. Célunk, hogy a városi léptékű gazdasági

társaságok aktívabb szerepet játszanak a jövőben ezen nagyvállalatokhoz fűződő gazdasági kapcsolataik körében, ezzel javítva a város gazdasági szerkezetét.

Az elmúlt öt évben – az Integrált Városfejlesztési Stratégia elfogadása óta eltelt időben – ezen célkitűzésben foglaltaknak igyekszünk eleget tenni és nagyrészt Európai Unió forrásból a helyi munkahelyteremtés fontosságára koncentrálna a helyi vállalkozói hajlandóságot is folyamatosan ösztönözzük, így módon a gazdasági és társadalmi életre pozitív hatást gyakorló tényezők körében a lehető legszélesebb körben kívánunk a fejlődés útján tovább haladni a jelenlegi helyzetet tovább javítva etekintetben is.

Jelenleg a városunkban működő 263 vállalkozás közül 180 egyéni vállalkozás, melyeknek egy része abszolút mértékben helyi érdekeltségű.

A város ipari létesítményei döntő részben férfiak számára adtak munkát a múltban. A foglalkoztatottak nemek szerinti összetételének alakulását a következő ábra mutatja be:

A férfiak és a nők foglalkoztatásának arányának alakulása Alsószolcán

Forrás: www.alsozolca.hu

A Központi Statisztikai Hivatal adatbázisa szerint a munkavállalási hajlandóság, lehetőség és tényszerűen a munkavállalási arány a nemek között városunkban a női munkavállalók egyre növekvő számának irányába hat, a legutóbbi felmérések szerint 47%-a a munkavállalóknak nő, míg 53%-a képezi a férfi munkavállalók körét.

A rendszerváltást követően új vállalkozási formák – korlátolt felelősségű társaságok, betéti társaságok, részvénytársaságok – jelentek meg, a kisvállalkozások száma megszaporodott.

A város gazdasága nem elemezhető klasszikusan a nemzetgazdasági ágak helyi leképezésével, mivel Alsózsolca gazdasága ebből a szempontból nem „egész”, szolgáltató, mezőgazdasági szektora szűk, egyes elemei marginálisak - ilyen a vendéglátás avagy a pénzügyi szektor, ugyanis a város gazdasági gerincét a nehézipar és azon is belül az építőipar dominálja.

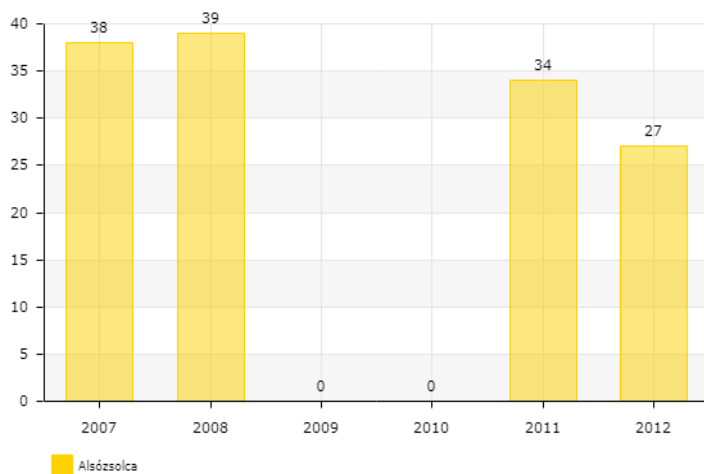

Forrás: <https://teir.vati.hu>

Ehhez képest 2017. év végén Alsózsolcán 443 vállalkozás szerepelt a regisztrációban, ebből 263 volt társas, a többi egyéni.

2017. év végén Alsózsolcán 42 kiskereskedelmi üzlet és 1 gyógyszertár állt a lakosság szolgálatában.

Kereskedelmi hálózati egységek száma

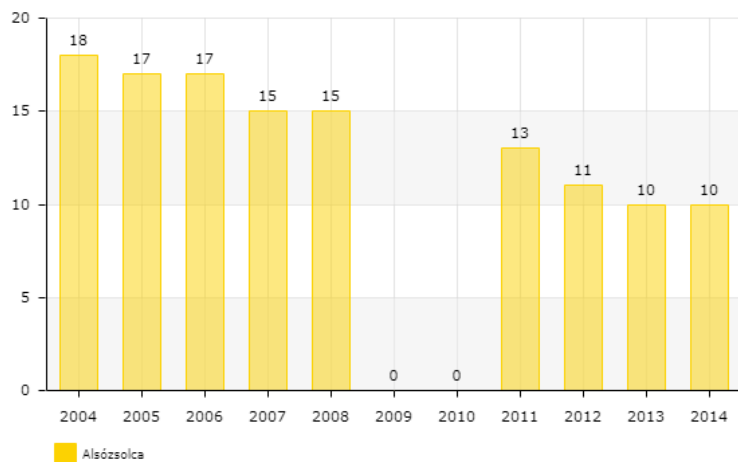
Forrás: <https://teir.vati.hu>

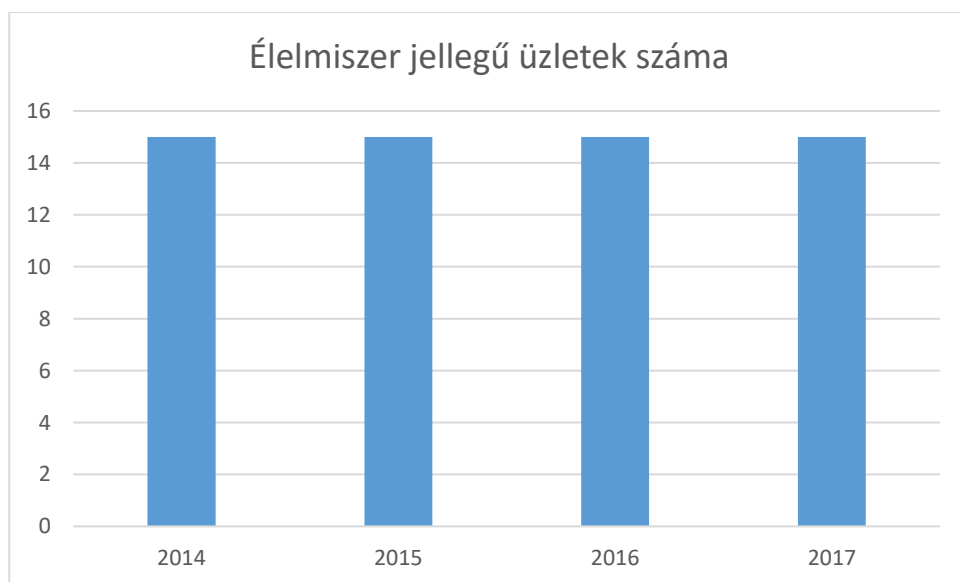
Az üzletek közel fele élelmiszer jellegű üzlet és áruház, valamint zöldség-gyümölcs szaküzlet – az IVS elfogadása óta eltelt időben arányaiban ezen üzlettípusok számában változás nem történt – 2011-hez viszonyítva azonban számszakilag némi csökkenés tapasztalható, mint ahogyan azt a lenti ábra mutatja.

Többségében a kiskereskedelmi üzleteket egyéni vállalkozások működtetik, a társas vállalkozások száma ekörben szintén csökkenő tendenciára utal.

Élelmiszer jellegű üzletek száma

Forrás: <https://teir.vati.hu>

A település sem kereskedelmi, sem magán szálláshellyel nem rendelkezik.

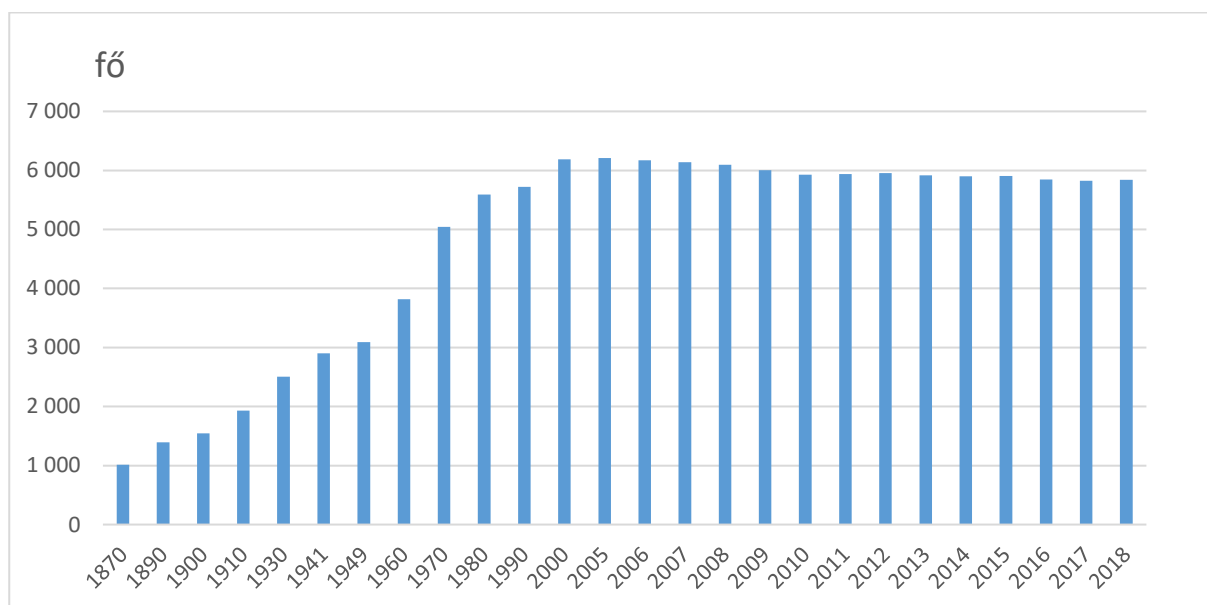
A város gazdaságáról a fentiekre tekintettel elmondható összességében, hogy kellő erővel bír és segítségére lesz a város szociális- rehabilitációs programjának megvalósításához is, amely a primer projekt-tervek között szerepel. A működő vállalkozások és a reménybeli új gazdasági társaságok számos munkavállaló alkalmazásához nyújthatnak segítséget. A vállalkozások által fizetett közterhek képesek javítani a település bevételi arányszámain, a számos új és minőségi

munkahely pedig a városi környezetre ekként a szubkultúrális viszonyokra is pozitív hatással bírhat.

3.2. Társadalmi helyzetkép

Korabeli történeti adatok alapján, Alsószolcán a XV. században 15-20 portán mintegy 60-100 fő élt. Ez a szám az 1860. évek elején 150-200 főre tehető. Az első hivatalos népszámláláskor (1870-ben) 1013 főt írtak össze, azóta a népesség 6,1-szeresére növekedett, melynek eredményeként 2005. év végén a lakónépesség 6191 fő volt.

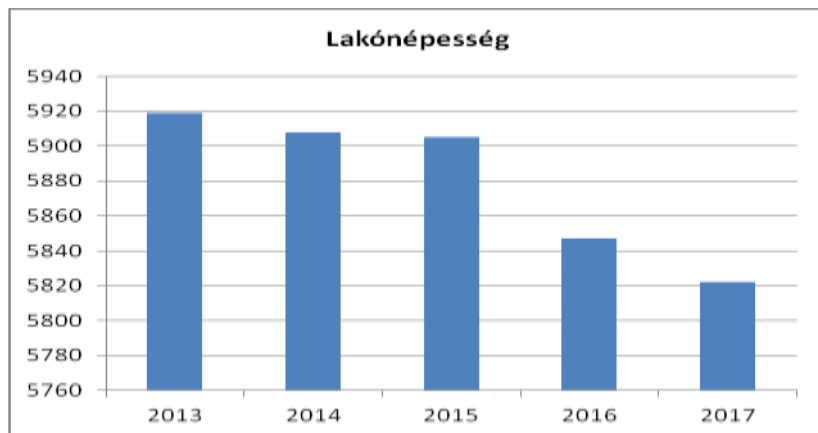
Alsószolca lakosság számának gyarapodása 1870 és 2018 között

Alsószolca lakosságszámának gyarapodása 1870. és 2018. között

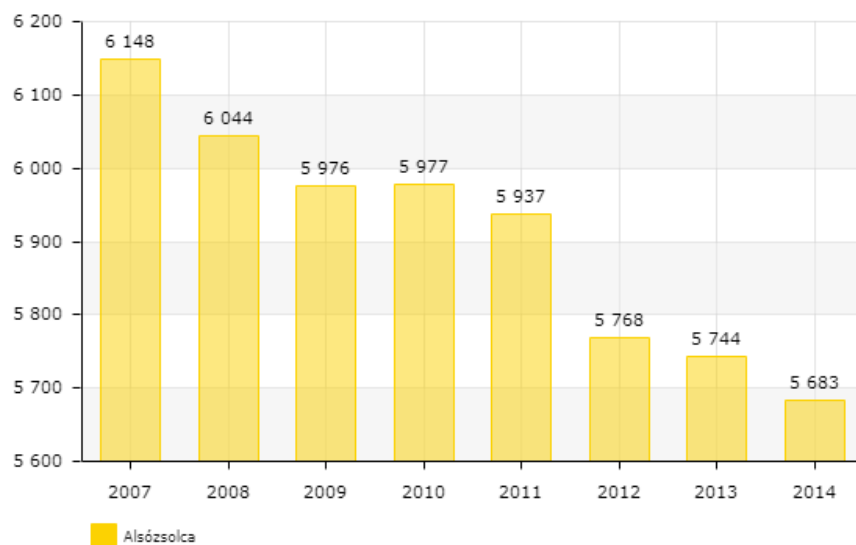
Ehhez képest azonban az azóta eltelt időben városunk lakosságának száma folyamatosan csökken, 2007. évben 6148 fő, míg 2014. évben 5683 fő volt a település lélekszáma. 2015. évben 5905 fő, 2016. évben 5847 fő, 2017. évben 5822 fő volt a település lélekszáma. Ezen csökkenő tendencia szoros összefüggést mutat az elvándorlás szociológiai és gazdasági tényezőivel, okrendszerével annak ellenére, hogy az aktuális 2018. évi adatok alapján a lakosságszámban minimális növekedés tapasztalható – jelenleg 5843 főt számlálhatunk -, amely egyebekben az óriásfalvak lakosságszámának felső szegmensébe sorolja a települést etekintetben. Ezen tendencia közép és hosszútávú fenntartása és arányainak javítása érdekében városunk a célkitűzések körében a határozott

fejlődés útján tovább haladva a gazdasági, társadalmi fejlesztés érdekében az elmúlt néhány évben megtett intézkedéseket tovább kívánja folytatni és a beruházások ösztönzésével ezen faktorban is növekvő mutatókat kíván felmutatni.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Alsózsolca lakosság számának gyarapodása 2007 és 2014 között

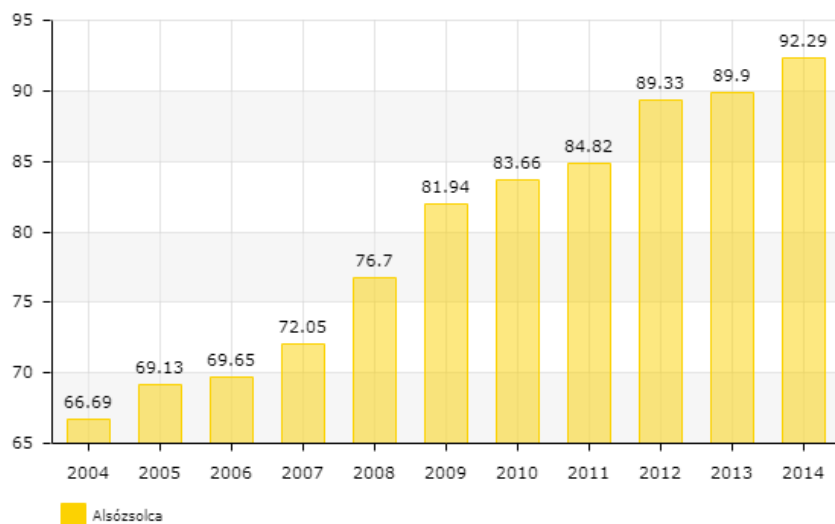

Forrás: <https://teir.vati.hu>

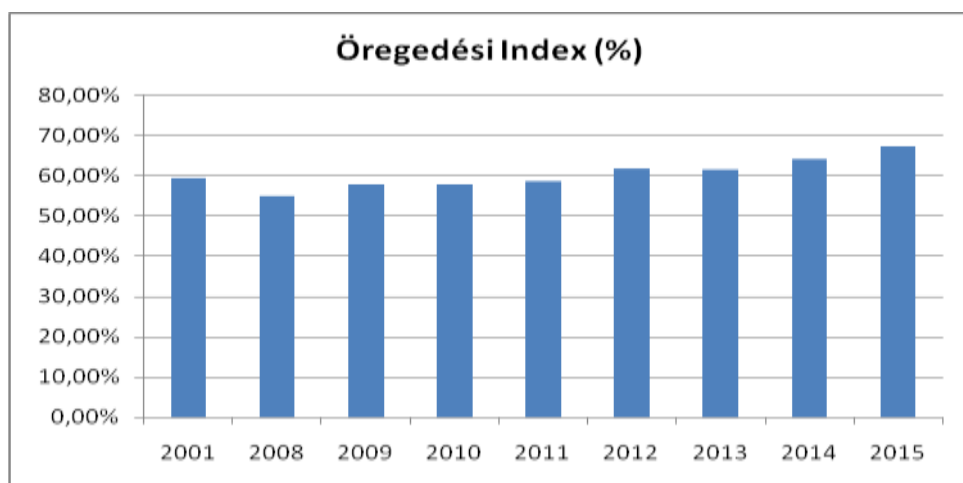
A város lakóinak kor szerinti differenciáltsága atekintetben mutat növekvő tendenciát, hogy az idősebb korosztály számaránya fokozatosan növekszik a fiatalabb korosztályéhoz mérten. Ennek körében a lenti táblázatban jelölt öregségi mutató száz 0-14 évesre jutó 60-x éves korú lakost jelöli, a 2004. évben rögzített 66,69%-hoz mérten 2014. évben ez a szám 92,29% volt. Ennek tényszerű

következménye lehet a munkavállalási hajlandóság csökkenése ezáltal opcionálisan a gazdasági fejlődés intenzitásának visszaszorulása, melynek meggátolása alapvető feladataink közé tartozik.

Örögségi mutató, (száz 0-14 évesre jutó 60-x éves) %

Forrás: <https://teir.vati.hu>

Alsózsolca lakosságának kor szerinti megoszlása 2015-2018. évben az alábbiak szerint alakult

Népesség megoszlása korok szerint					
Lakosság összetétele	egység	2015	2016	2017	2018
Lakosság összesen	fő	5905	5847	5822	5843
0 - 2 éves	fő	245	241	254	257
3 - 5 éves	fő	205	204	215	246

6 - 13 éves	fő	639	597	580	566
14 - 17 éves	fő	383	393	364	363
18 - 54 éves	fő	2962	2940	2956	2935
55 - 59 éves	fő	369	349	321	339
60 - 69 éves	fő	602	624	635	639
70 - 79 éves	fő	353	354	346	348
80 év felett	fő	147	145	151	150

A KSH népszámlálási adatai alapján a lakosság komplex összetételére levetített mutatók a korcsoport,- nemzetiség,- nemek szerinti besorolás útján a lenti ábrán megjelöltek szerint alakult:

A lakosság korcsoport,- nemzetiség,- nemek szerinti megoszlása

	Összesen		összes népesség	Roma		összes roma	HHH gyermek		összes HHH gyermek	Fogyatékkal élő		összes fogyatékkal élő
	férfi	nő		férfi	nő		fiú	lány		férfi	nő	
Lakónépesség száma	2895	2988	5883	867	896	1763	268	210	478	207	254	461
Állandó népesség száma	2930	3025	5955	1019	688	1707	268	210	478	207	254	461
ebből												
a 0-2 évesek száma	108	102	210	87	60	147	12	6	18	0	0	0
a 3-5 évesek száma	115	110	225	70	65	135	56	43	99	0	0	0
a 6-14 évesek száma	424	366	790	350	124	474	97	77	174	52	60	112
a 15-18 évesek száma	197	180	377	100	77	177	103	84	187	6	8	14
a 19-24 évesek száma	254	271	525	80	50	130				8	12	20
a 25-44 évesek száma	870	801	1671	170	150	320				6	9	15
a 45-54 évesek száma	372	348	720	85	87	172				70	60	130
a 55-64 évesek száma	334	378	712	55	25	80				45	65	110
a 65 év felettiek száma	256	469	725	22	50	72				20	40	60

Forrás: www.alsoszolca.hu

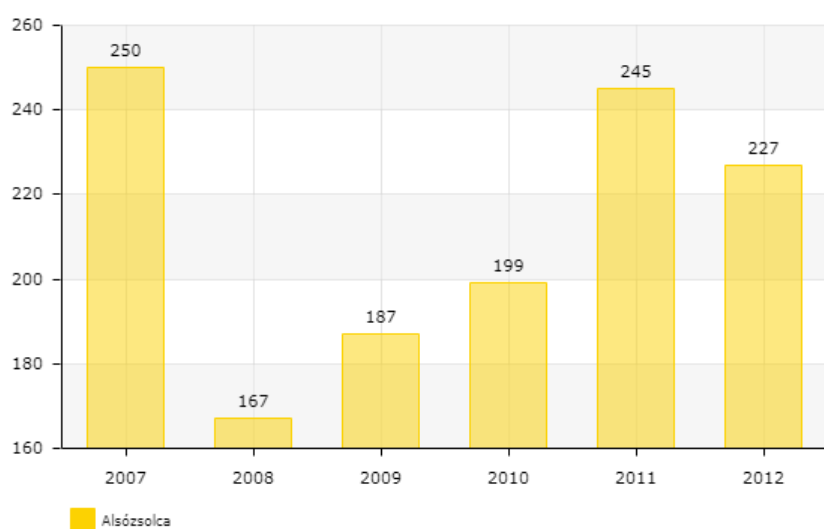
Látható, hogy a 2001. évben keletkezett öregségi indexadatok szerint a fiatalok száma félszeresen meghaladta az időskorúakét, így a város előregedési indexét (~85%) igen kedvezővé, fiatalossá tette, - mely az agglomerációs településeknek jellemzője még ma is.

A 2005. év végi adatok szerint a népesség nemek szerinti összetétele – a megyeihez hasonlóan – nőtöbbletet mutatott, 1000 férfira 1040 nő jutott, a megyei átlagnál 60-nal kevesebb. A népsűrűség

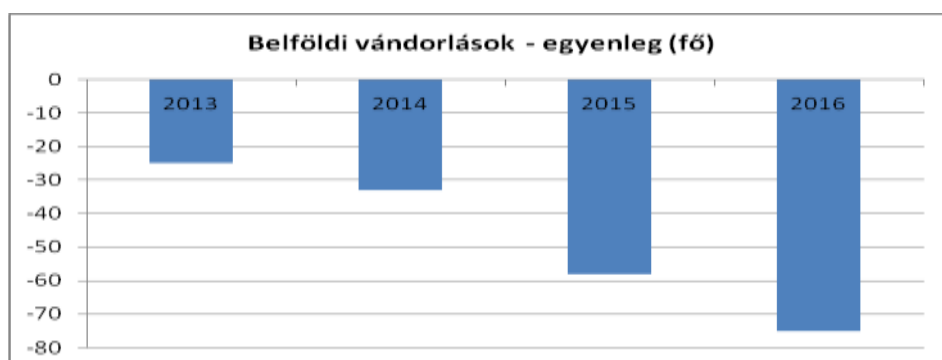
2005-ben 238 fő/km² volt, 4,4-szerese a megyei községek (54 fő/km²), és 2,4-szerese a megyei átlagának (100 fő/km²), a városok átlagának (291 fő/km²) pedig 82%-a.

Az élve születések és halálozások egyenlege 1970-1979 között 661 fős, 1980-1989 között 308 fős, 1990-2001 között 355 fős növekedést mutatott. A népességszám változását befolyásoló másik tényező a lakóhely-változtatás. Az oda- és elvándorlások egyenlegeként az említett időszakokban 187, illetve 175, majd 34 fővel csökkent a lakónépesség, amely jelenség a 2007 és 2011 közötti időszakban is megmaradt, bár mértéke kissé változott.

Odavándorlások száma (állandó és ideiglenes vándorlások száma összesen év/fő)

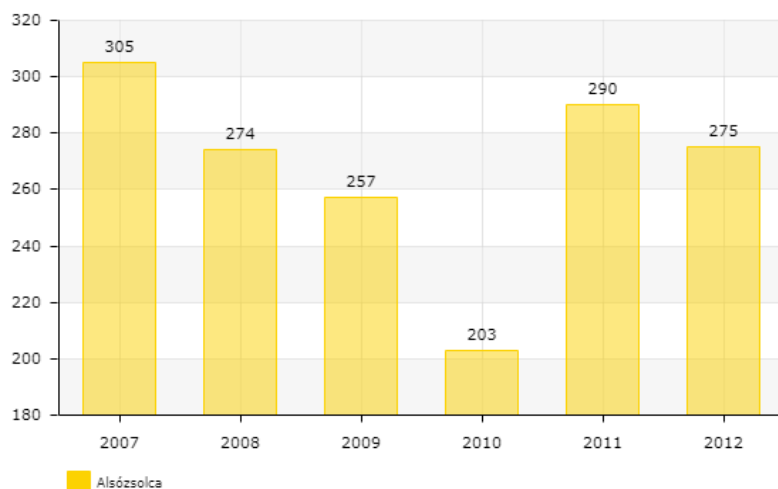

Forrás: <https://teir.vati.hu>

A fenti ábrán jól látható, hogy míg 2007. évben 250 fő volt a városba költözők száma, addig 2012. évben 227 fő, ami minimális csökkenést mutat és amely tendencia elemzése természetesen úgy lehet teljes, ha az elvándorlások számarányát is megjelöljük.

Elvándorlások száma (állandó és ideiglenes vándorlások száma összesen év/fő)

Forrás: <https://teir.vati.hu>

A hivatkozott intervallum utolsó évében a településről elvándorlók száma 48 fővel haladta meg az odavándorlók számát, azonban a megjelölt időtartam egészét tekintve arányaiban az el- és odavándorlók száma közel egyezőséget mutat így a lakóhelyváltoztatás ténye a lakosságszám alakulására ugyan kihatással bír, azonban nem képez olyannyira releváns tényezőt, amelyből messzemenő következtetéseket lehetne levonni e tárgykörben a népességszám negatív alakulása vonatkozásában. Ehhez mérten a realitás a népességszám alakulását illetően ténylegesen a település agglomerációs helyzetében, a gazdasági, társadalmi mutatóiban keresendő.

A város társadalmi helyzetképét nyilvánvalóan befolyásolja a lakosság képzettségi mutatóinak sora, amely az egykori KSH népszámlálási adataira támaszkodva akként alakult, hogy a 15 éves és idősebb lakosságának 87%-a általános iskolai, a 18 éves és idősebb korosztály 30,9%-a befejezett középiskolai, a 25 éves és idősebb népesség 7,6%-a felsőfokú végzettséggel rendelkezett, ami – az általános iskolát kivéve – alacsonyabb a megyei átlagnál (86,8; 34,0; illetve 9,5%).

Alsózsolca lakosainak képzettségi mutatói

ISKOLAI VÉGZETTSÉGI ADATOK												
	fi	nő	összes népesség	fi	nő	összes roma	fiú	lány	összes HHH gyermek	fi	nő	összes fogyatékkal élő
a) 8 általánost nem végzetek	184	250	434	170	200	370	268	210	478	49	60	109
b) 8 általánost végzetek	519	612	1131	200	400	600			0	25	30	55
c) szakmunkás /szakiskolai végzettség	1000	700	1700	175	75	250				67	70	137
d) szakközép/technikus végzettség	200	300	500	20	10	30				40	60	100
e) gimnáziumi érettségi	80	220	300	4	3	7				23	27	50
f) egyetemi/főiskolai végzettség	103	185	288	1	2	3				3	7	10

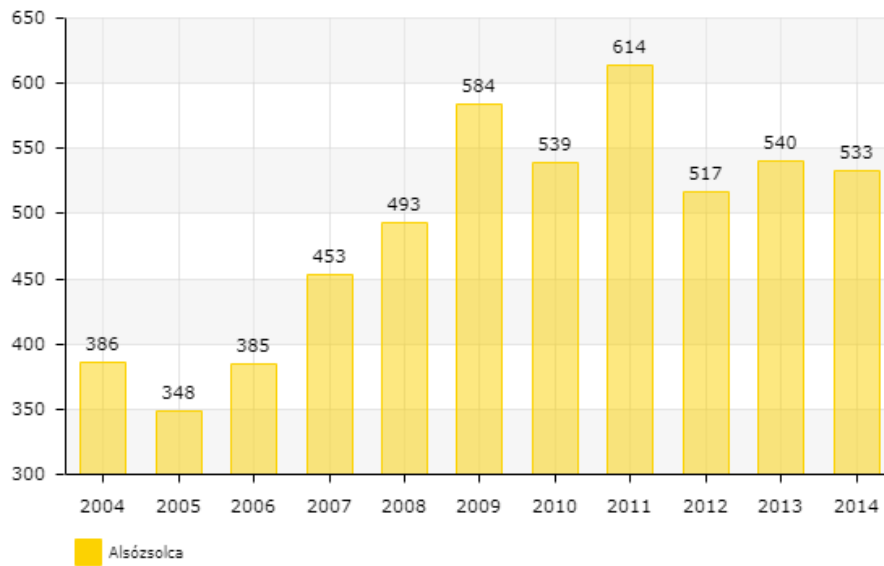
Forrás: www.alsozsolca.hu

A társadalmi helyzet áttekintésének soron következő befolyásoló tényezője a foglalkoztatottsági ráta alakulása a városunkban, amely helyzetelemzés szintűgy a KSH adatrendszerének segítségével hívásával, valamint a fent megjelöltek szerint a TeIR rendszerben fellelt adatok elemzésének segítségével célszerű.

2004. december végén 386 álláskeresőt tartottak nyilván, melyből 61% férfi volt - a tartósan, 180 napon túl regisztrációban lévők aránya megközelítette az 57%-ot. A nyilvántartott álláskereső 12,6%-a nem végezte el az általános iskolát, 44,5%-a 8 osztályt végzett, 42,2%-a középfokú, 0,6%-a pedig felsőfokú végzettséggel rendelkezett. A munkanélküliek több mint 93%-a fizikai munkakörből került ki.

2012-2014 között a legfrisebb rendelkezésre álló adatok alapján a városunkat érintő regisztrált munkanélküliek száma 16 fővel nőtt csupán, azonban a fentebb megjelölt hosszabb távot felölelő intervallumhoz képest 12%-os növekedést jelent.

Regisztrált munkanélküliek száma (év/fő)

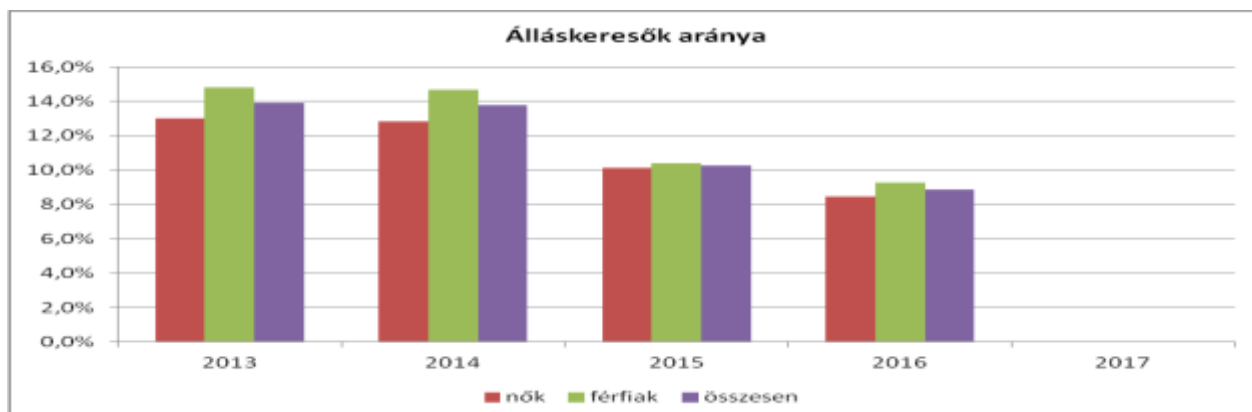
Forrás: <https://teir.vati.hu>

A munkanélküliségi ráta a 2005-ös szintről 2011-re megduplázódott. A jelenség mögött kevésbé helyi okokat, mintsem országos gazdasági visszaesést, és a város foglalkoztatási mutatóit különösen meghatározó építőipar befagyását kell keresnünk. A munkanélküliek száma 2012. év végére kissé csökkent, de a jelentős számú csökkenés csak gazdasági növekedés beindulásával várható.

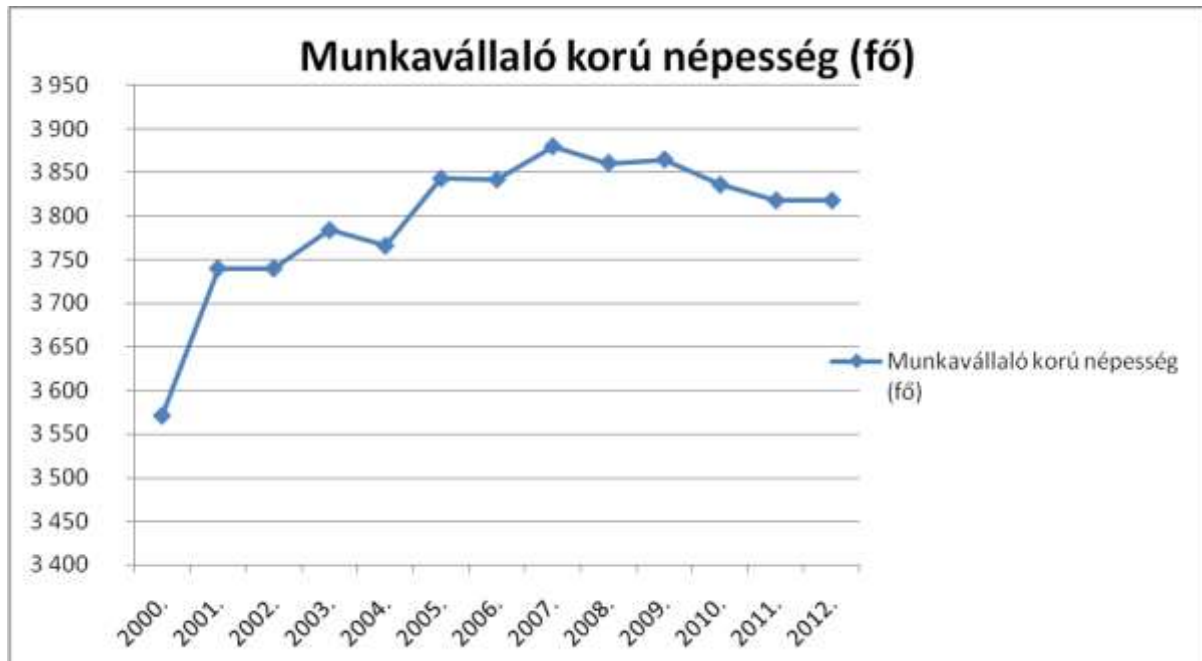
Regisztrált munkanélküliek/Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya, 15-64 évesek száma

Év	15-64 év közötti állandó népesség (fő)			Nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	Nő (TS 0804)	Férfi (TS 0803)	Összesen	Nő (TS 0802) Férfi (TS 0801)		Összesen			
	Fő	Fő	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2013	1 960	2 027	3 987	255	13,0%	300	14,8%	555	13,9%
2014	1 934	2 013	3 947	248	12,8%	295	14,7%	543	13,8%
2015	1 911	2 019	3 930	193	10,1%	210	10,4%	403	10,3%
2016	1 908	2 021	3 929	161	8,4%	187	9,3%	348	8,9%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

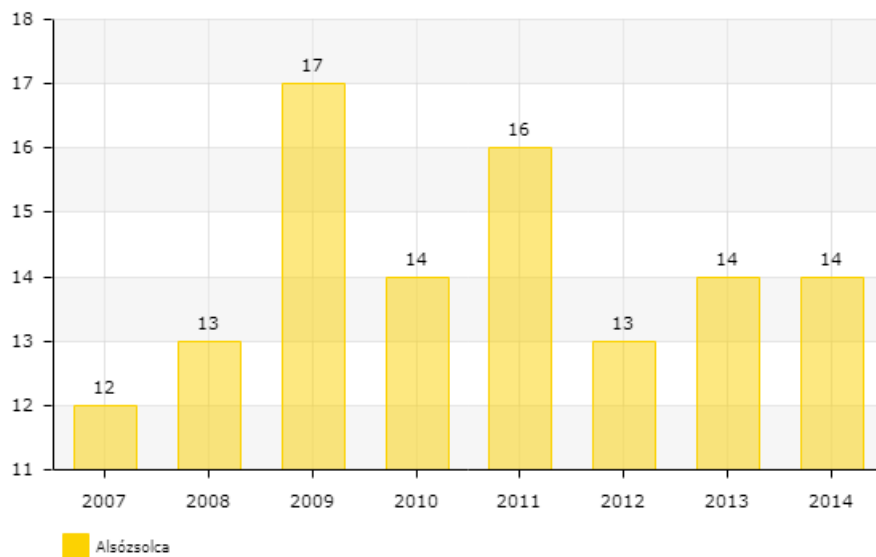

A munkaképes korú népesség számának változása (év/fő)

A településen a regisztrált álláskeresők aránya az összlakossághoz viszonyítva 2014. évben 14%-os volt, amely a 2007. évben rögzített adatokhoz mérten negatív tendenciát mutat, azonban az utóbbi években stagnálás tapasztalható. A regisztrált munkanélküliek foglalkoztatása a települést érintő közmunkaprogram formájában történik, amelyre az önkormányzat intézményeiben nyílik lehetőség.

Nyilvántartott álláskeresők aránya a munkaképes korú népesség százalékában (%)

Forrás: <https://teir.vati.hu>

Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint

Regisztrált munkanélküliek/ nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Fő összesen	2013	2014	2015	2016	2017
		551	540	403	344	226
20 év alatti (TS 1002)	Fő	14	13	12	17	11
	%	2,5%	2,4%	3,0%	4,9%	4,9%
20-24 év (TS 1003)	Fő	92	90	66	55	38
	%	16,7%	16,7%	16,4%	16,0%	16,8%
25-29 év (TS 1004)	Fő	63	65	52	48	34
	%	11,4%	12,0%	12,9%	14,0%	15,0%
30-34 év (TS 1005)	Fő	58	51	37	29	18
	%	10,5%	9,4%	9,2%	8,4%	8,0%

35-39 év (TS 1006)	Fő	62	55	40	32	17
	%	11,3%	10,2%	9,9%	9,3%	7,5%
40-44 év (TS 1007)	Fő	73	76	45	42	26
	%	13,2%	14,1%	11,2%	12,2%	11,5%
45-49 év (TS 1008)	Fő	63	69	53	42	24
	%	11,4%	12,8%	13,2%	12,2%	10,6%
50-54 év (TS 1009)	Fő	62	55	37	31	23
	%	11,3%	10,2%	9,2%	9,0%	10,2%
55-59 év (TS 1010)	Fő	54	52	39	31	19
	%	9,8%	9,6%	9,7%	9,0%	8,4%
59 év feletti (TS 1011)	Fő	10	14	22	17	16
	%	1,8%	2,6%	5,5%	4,9%	7,1%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Sajnos a társadalom a keresleti mutatói mentén is szegregált, a több keresős kvalifikált munkát végző családok országos átlag körüli életszínvonala, több száz állástalan mély szegénységben élővel áll szemben Alsózsolcán.

Alsózsolcán Foglalkoztatás helyettesítő támogatásokban részesülők száma és részükre folyósított támogatás

Év	Támogatásban részesülők száma	Támogatás ezer forintban
2008.	306fő	110.000 Ft
2009.	282fő	97.417ft
2010.	259fő	82.044Ft
2011.	256 fő	80.857Ft
2012. ápr. 30-ig	350 fő	29.799Ft
2016. évben	975 fő	nem ismert
2017. évben	862 fő	nem ismert

Forrás: www.alsozsolca.hu

Összefoglalva elmondható, hogy városunk társadalmi helyzete jelen állapotában még nem terhelt olyan tényezőkkel, amelyeket a korábban jól felépített szociális városrehabilitációs program ne tudna orvosolni. A fiatalos korszerkezet a képzettségi szint emelésével a jövőben folyamatosan emelkedő foglalkoztatási adatokat hozhat magával, amely állapot segítheti a jelenleg a helyi társadalom perifériáján élők a többségi társadalomhoz való közeledését, a jelenleg tapasztalható problémák feloldódását.

3.3. Környezeti helyzetkép

A környezeti helyzetkép egyfelől a természeti környezetre, másrészt az épített környezetre vonatkozó jellemvonások ismertetéséből vezethető le az alábbiak szerint:

A város közigazgatási területe a Sajó és a Hernád folyók között található síkság, melynek nyugati részén helyezkedik el maga a település.

A település alatt 1500-2000 méter mélységben található triász és jura-korú kőzetekre a harmadidőszak során vastag üledéktakaró került, ennek felső rétegeit az e területet feltöltő Sajó és Hernád folyók

üledékei képezik. A sziliciklasztos üledék rétegek fontos ivóvíz bázis képeznek, valamint jól használható építőipari alapanyagok.

Az észak-magyarországi hordalékkúp-síkságok sorának borsodi részének alkotója a Sajó Hernád-sík elnevezésű kistáj. Megjelenése enyhén hullámos síkság, melyet a folyók munkája alakított ki.

Éghajlata mérsékelt meleg száraz, 9,5°C-os átlaghőmérsékletével és évi 550 mm-es csapadékmennyisége már a hegységelőtéri elhelyezkedésére utal hűvösebb és csapadékosabb jellege, amely a mezőgazdasági kultúrákra is kihat. Legjellemzőbb szélirány az észak-északnyugati.

Rétegvizei a hordalékkúp rétegeiből táplálkoznak, és megfelelő minőségűek, a vízhálózatba fűrt kutakból jut kiváló minőségű ivóvíz. A Sajó, mint a felszíni vizek befogadója, a Hernád mellett vízenergia potenciállal is bír.

A település közvetlen közelében folyó Sajó korábban az ország legrosszabb állapotú folyói közé tartozott, amely a szennyező források megszűnésével gyorsan revitalizálódott. A folyó és a környezete adta lehetőségeket a város még csak kevéssé használja.

A város levegőminőségét korábban a folyót megmérgező iparterületek szennyezték. A nagy légszennyezést okozó gyárak megszűnésével a levegőminőség veszélyeztetettsége csökkent, de a település továbbra is veszélyeztetett a légszennyezéstől.

A település földterületei döntő részben fiatal öntéstalajok, amelyek mezőgazdasági alkalmazhatósága jónak mondható mechanikai összetételük függvényében. A talajminőségi viszonyokat nagyban befolyásolja a domborzat, és az esetleges vízhatás. Minőségük a közepes és a jó kategóriába esik, ettől függően alkalmasak erdő-, vagy szántóföldi művelésre.

Jelentős természetvédelmi értékkel a Sajó és Hernád folyó medrét övező természet közeli területek bírnak - Natura 2000-es területek ma is részben.

A környezeti helyzetkép tematikus megközelítésének szempontjából az épített környezeti ismérvek taglalása, az ezen tárgykörrel kapcsolatos megállapítások sora képezi a Stratégia jelen fejezetének magvát, tekintve hogy ezen szempontok is alapul szolgálhatnak, így kontextusban állnak a település fentebb ismertetett gazdasági helyzetével. Ezen tényhalmazból természetszerűleg következtetés vonható le a város aktuális státuszáról - az okozati rendszert vizsgálандó a középtávú fejlesztési

terveken keresztül a város hosszú távú célkitűzéseit magába ölelő jövőképek kialakítására vonatkozóan.

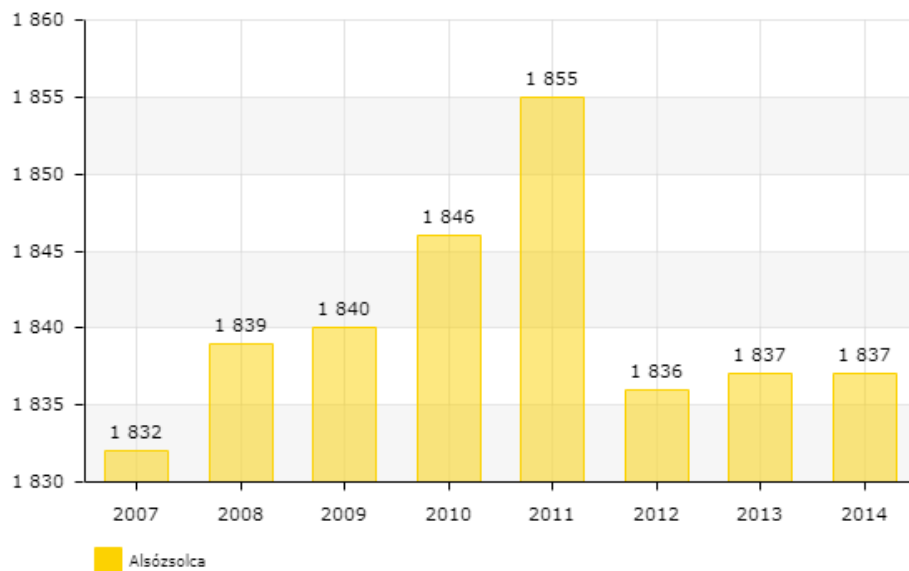
Az épített környezet helyzetképe szintúgy ezen fejezet részét kell, hogy képezze, hiszen e tárgykör a rendszerspecifikus megközelítés sajátja:

A település fejlődésében és várossá alakulásának folyamatában a lakásállomány gyarapodásának is nagy szerepe volt, a növekedés üteme meghaladta a megyei átlagot. 1949. és 2005. között a megyében 80%-kal, míg Alsózsolcán 2,8-szeresére nőtt a lakások száma, melyben szerepet játszott, a megyeszékhelyről településünkre történő odavándorlás ténye.

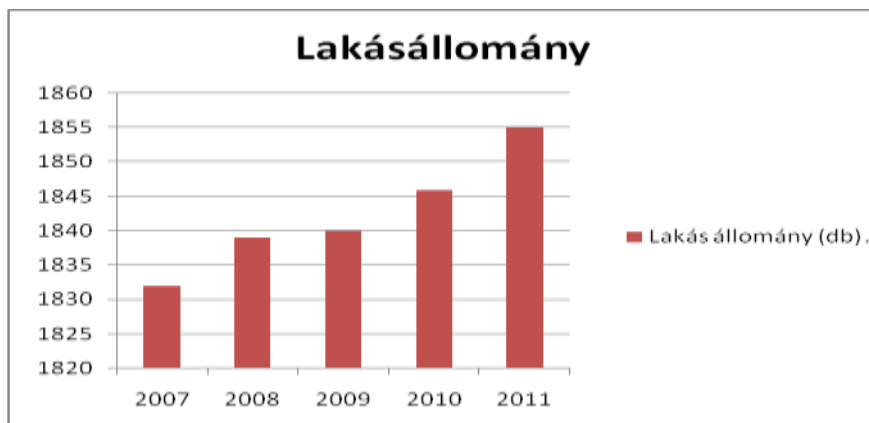
A lakásállomány száma egyben specifikus mérőfoka a lakókörnyezet minőségének is, így ezen adatok több szempontból is relevanciával rendelkeznek.

A lentebb feltüntetett statisztikai adatok szerint 2007. évben 1832 ingatlanból állt a település lakásállománya, majd a 2011. évből tapasztalt fellendülést követően 2012. évtől kezdődően a lakásszám növekvő tendenciát mutat.

Lakásállomány (év/db)

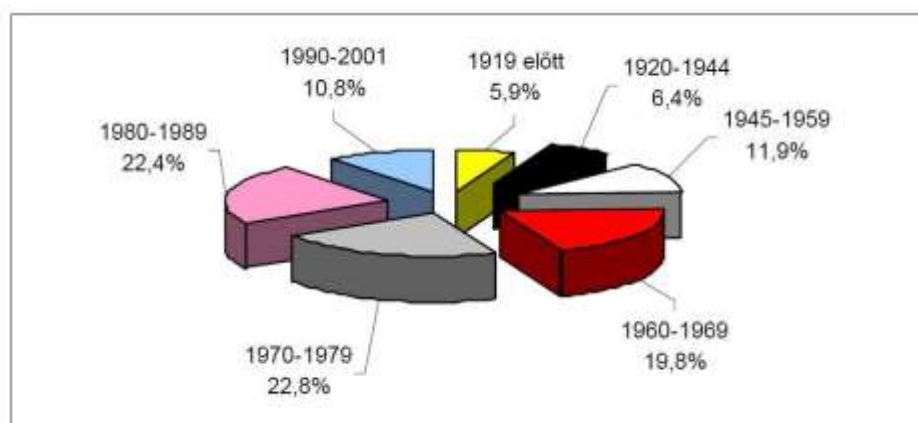

Forrás: <https://teir.vati.hu>

A lakásállomány összetételében is lényeges változások mutatkoznak: 1949-ben a lakások 68,8%-a, 2001-ben már csak 8%-a volt egyszobás, a 3 és több szobások aránya közben 1,8%-ról 67,3%-ra emelkedett. 1960-ban száz lakásból még csak 5, négy évtized múlva már 88 rendelkezett fürdőszobával. Az életkörülményeket nemcsak a lakások mérete, szobaszáma, hanem a közművekkel való ellátottsága is meghatározza. Az infrastruktúra kialakításában legalapvetőbb a villamos áram bevezetése. 1949-ben a lakások 35%-a volt felszerelve villannyal, 1960-ban 78%-a, 1970-ben 92,3%-a, és 1980-ban már csak 19 lakásban nem volt áram.

Alsószolca lakás állományának építés évtizede szerinti megoszlása

Forrás: www.ksh.hu

A közüemi vízhálózatba bekapcsolt lakások aránya 2005-ben meghaladta a 93%-ot, ami magasabb volt mind a községi (77,2%), mind pedig a megyei átlagnál (87,3%).

A közüzemi szennyvízcsatorna-hálózat hossza 48,3 km, 2005-ben 1452 lakás (a lakások 79,4%-a) amely 2011-re 84%-ra emelkedett.

A város építőanyag szempontjából igen jól el volt látva az elmúlt 50 évben, így a lakások 76%-a 1960 után téglafalazattal legalább két szobával épült, komfortos tetszetős kivitelben.

A vezetékes gázhálózat túlnyomó része 1991-1993 között épült ki, 1993-ban 939 háztartás, 2005-ben már 1435 háztartás használt vezetékes gázt.

A városban vezetékes ivóvíz szolgáltatás, telefoncsatlakozás- és a kábeltelevízió szolgáltatás lehetősége mindenhol elérhető, szennyvíz közcsatorna a település belterületein található fel.

A város 2640 hektáros összterületén – melyből az ismertettek szerint 2440 hektár külterületi városrésznek minősül jelen ITS tekintetében is – 21 km hosszan vezet aszfaltozott út, míg 86 km hosszan földút található.

A helyi közlekedést nagyban segíti a város főútcáján csúcsidőben 10 perces követéssel közlekedő autóbuszjáratok, melyek Miskolc-Búza térig közlekednek.

A helyközi közlekedést segíti a város belterületének közvetlen határán elhelyezkedő, de már Felsőzsolcához tartozó vasútállomás, ahonnan a Miskolc-Tiszai pályaudvar közvetlenül elérhető.

A települési környezet állapota semmilyen szempontból nem támasztja alá a város déli és többi városrésze közötti jelenleg tapasztalható éles ellentétet. Ennek feltétele, hogy az infrastrukturális ellátottság a város minden részén legyen megfelelő, és teljes, a település egyetlen része se mutasson elhanyagolt képet.

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 6. §-a alapján a települési önkormányzat - a fővárosban a fővárosi és a kerületi önkormányzatok a külön jogszabályban meghatározott hatáskörük szerint – a településrendezési feladatukat a helyi építési szabályzat, valamint a településrendezési tervek elkészítésével és azok elfogadásával látják el.

Alsózsolca Város Önkormányzata a településrendezési tervét 2005-ben fogadta el, 10 évenkénti felülvizsgálata 2015. április 30-án megtörtént, egyebekben ezen időintervallum alatt és azt követően is több ízben módosításra került.

3.4. Szolgáltatásokkal kapcsolatos helyzetkép

Ezen fejezetben taglalt helyzetkép tartalmazza egyrészt városunk oktatási-nevelési intézményrendszerének helyzetére vonatkozó adatokon túlmenően, az egészségügyi, közigazgatási és szociális ellátás körébe sorolandó megállapításokat természetesen – mint azt a fent részletezettek szerint az előzményi fejezet megjelöli - az ITS-szerkesztési rendnek megfelelően a korábban elfogadott IVS elfogadása óta eltelt időt követően jelen fejezet tárgykörébe tartozó hatályosult fejlesztési programjai szintúgy taglalásra kerülnek.

3.4.1 Közoktatási- és köznevelési intézmények

Településen működik a Fekete István Óvoda és Bölcsőde, mely bölcsődei feladatokat is ellát, az Alsózsolcai 2. számú Óvoda és Konyha, a Herman Ottó Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, az Alsózsolcai Herman Ottó Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Benedek Elek Tagiskolája, amely tagiskolában művészetoktatás (zene-, tánc-, kézművesség-, dramatikus játék, médiaoktatás), míg másik tagiskolában gyógypedagógiai nevelés és oktatás is folyik.

Herman Ottó Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola (2017.)

Beíratott gyerekek száma	188
Férőhelyek száma	400
ebből hátrányos helyzetű, vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermek	59
veszélyeztetett gyermekek száma	5
10 órát meghaladó hiányzás	1

30 órát meghaladó hiányzás	0
50 órát meghaladó hiányzás	0
napközis gyermekek száma	88
más településről beíratott gyermek	10
más településre beíratott gyermek	nincs adat
sajátos nevelési igényű gyermek	15
fejlesztő foglalkozásban részesülő gyermek	42
fejlesztő foglalkozásban részesülő HH, és HHH gyermek	13
beilleszkedési, magatartászavarral küzdő gyermekek száma	27
fegyelmi tárgyalás	-
eltanácsolás más iskolába	1
magántanuló	1
kiskorú várandós	0

A Fekete István Óvoda és Bölcsődébe járó gyermekek száma 2014-2018. évek közötti időintervallumban az alábbiak szerint alakult, figyelembe véve a hátrányos helyzetű gyermekek, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, a beilleszkedési, magatartászavarral küzdő gyermekek illetőleg a sajátos nevelési igényű gyermekek számát:

Év	Gyermek	HH	HHH	SNI	BTM
2014.10.15.	122	36	31		
2015.10.15.	120	7	25		
2016.10.15.	126	7	28	1	3
2017.10.15.	120	3	30	1	1
2018.10.15.	120	3	30	1	1

Az intézmény óvodai feladatait, 11 fő óvodapedagógus, 1 fő gyógypedagógiai asszisztens, 5 fő dajka, és 1 fő óvodatitkár látja el.

A bölcsődébe felvett gyermekek száma 2014-2018. évek között 12 fő volt, melyből 2016. illetve 2017. években 1-1 gyermek minősült halmozottan hátrányos helyzetűnek.

Év	Gyermeklétszám	HH	HHH
2014.	12 fő	---	---
2015.	12 fő	---	---
2016.	12 fő	---	1 fő
2017.	12 fő	---	1 fő
2018.	12 fő		

A bölcsődei feladatok ellátását 2 fő kisgyermeknevelő, gondozó látja el, munkájukat 1 fő bölcsődei dajka támogatja.

Mint ahogy az a fenti adatokból is kiderül, az óvodába járó gyermekek 44%-a hátrányos helyzetű, 22%-a halmozottan hátrányos helyzetű.

A 2. sz. Óvodába járó gyermekek száma 2010/2011. nevelési évben 134 fő volt, ebből a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma 83 fő volt. Az intézményben a napi szintű feladatokat 12 fő óvodapedagógus, 5 fő dajka, 1 fő gyógypedagógiai asszisztens és 1 fő óvodatitkár látja el.

Az intézmény legfontosabb mutatói táblázatos formában a következők:

Óvodai összlétszám:	134 fő
HHH gyermekek száma:	83 fő
Sajátos nevelési igényű gyermekek száma:	0 fő
2 főnek számít:	10 fő
Óvodáztatási támogatásban részesülő gyerekek száma:	15 fő

Tanköteles korú gyerekek száma:	53 fő
Ebből iskolát kezd:	36 fő

Az adatokból jól látható, hogy óvodában nagyon magas a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma (az óvodába járó gyermekek 62%-a), akik óriási lemaradással kerülnek be az óvodába. Az óvoda környezetében élő családokból kikerülő gyermekek számára elsősorban a családi nevelés kiegészítését biztosítja, azonban a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű családoknál hangsúlyozottabbá vált az óvó-, védő-, gondozó funkció és előtérbe kerül az egészségmegőrzés érdekében a prevenciós tevékenység is.

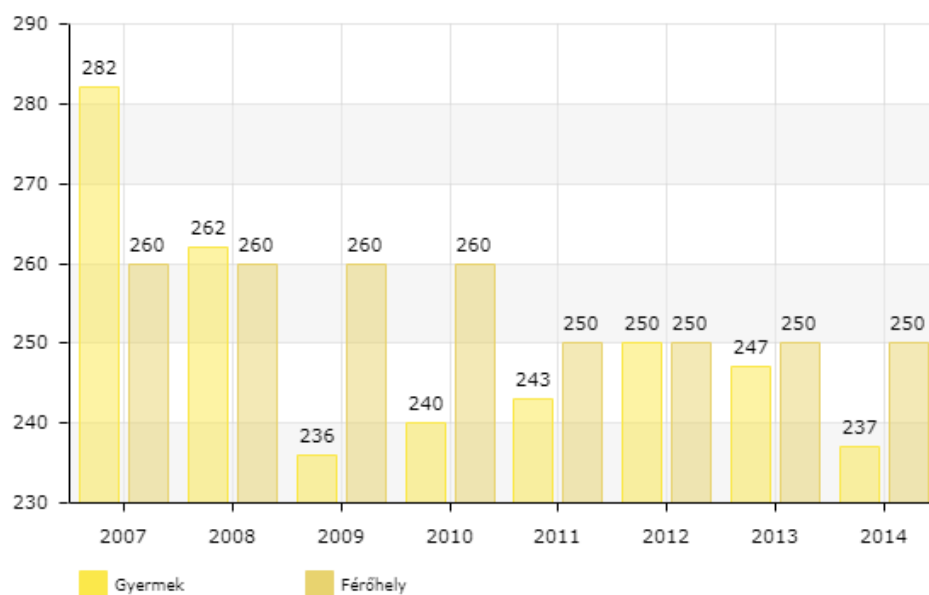
Ennek körében kiemelés érdemel, miszerint a hivatkozott köznevelési intézményben TÁMOP-3.3.8-12/2-2012-0080 szám alatt esélyegyenlőségi alapú fejlesztések megvalósítására került sor, amely projekt az európai uniós forrásból került finanszírozásra.

A konstrukció alapvető célja volt, hogy a közoktatási intézmény alkalmassá váljon a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek/diákok, tanulók közöttük roma gyermekek eredményes nevelésére-oktatására, támogassák iskolai sikerességüket. A konstrukció hozzájárult továbbá ahhoz, hogy a többségében halmozottan hátrányos helyzetű tanulókat nevelő oktatási-nevelési intézmény az egész napos iskola keretében olyan tevékenységeket végezzen, amelyek elősegítik a tanulók iskolai sikerességének javulását.

A város helyzetelemzésének ezen fejezetében meghatározottak szerint a köznevelési intézmények elemzése körében sokatmondó statisztikai adatként szolgál az óvodai férőhelyek számának, valamint a beiratkozott gyermekek száma alakulása az egyes években, melyet az alábbi ábra mutat be. Eszerint amíg 2007. évben 282 óvodai férőhelyre 260 fő beiratkozott gyermek került megjelölésre, addig 2014. évben 250 férőhelyre 237 gyermek került beiratásra.

Ebből adódóan a férőhelyek számának csökkenésén túlmenően a lakosság korosztály szerinti megoszlásánál megjelölt adatokkal történő összevetés is egyazon mutatót produkálja – nevezetesen a fiatalok lakosok számának csökkenése már ezen korosztály körében is szembetűnő, amely tendencia ellen a hathatós intézkedések megtétele nem várathat magára.

Óvodai férőhelyek száma és a beiratkozottak száma (év/fő)

Forrás: <https://teir.vati.hu>

Alsózsolca városában jelenleg két iskola biztosítja az alapfokú oktatást a gyermekek számára. A korábbi 3. sz. tagiskola, 2012/2013-as tanévtől a képviselő testület döntése alapján a Benedek Elek Tagiskolába integrálódott.

Elsőként a Herman Ottó Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola bemutatására kerítünk sort:

Az intézményben 2010/2011. évben 298 gyermek tanult, 15 osztályban. Az első három évfolyam iskolaotthonos, a negyedikben egy napközis csoport működik 29 fővel, a magántanulók száma 6 fő volt, ők szülői vagy a gyám kérésére váltak azzá, az intézményben 146 fő hátrányos helyzetű, valamint 72 fő halmozottan hátrányos helyzetű tanuló.

Az iskolában 29 főállású pedagógus látja el feladatait, a munkát 1 fő pedagógiai asszisztens segíti. Az intézmény legfontosabb mutatói táblázatos formában a következők:

Tanulói létszám	298 fő
Hátrányos helyzetű	146 fő
Halmozottan hátrányos helyzetű	72 fő
Fizikai elhanyagolás	17 fő
Mentális elhanyagolás	25 fő

Veszélyeztetettek száma	42 fő
Beilleszkedési, magatartászavarral küzdő	6 fő
Sajátos nevelési igényű gyermek	12 fő
Magántanuló	6 fő

Az iskola művészetoktatással kapcsolatos feladatait 4 fő főállású és 3 fő részmunkaidős pedagógus biztosítja.

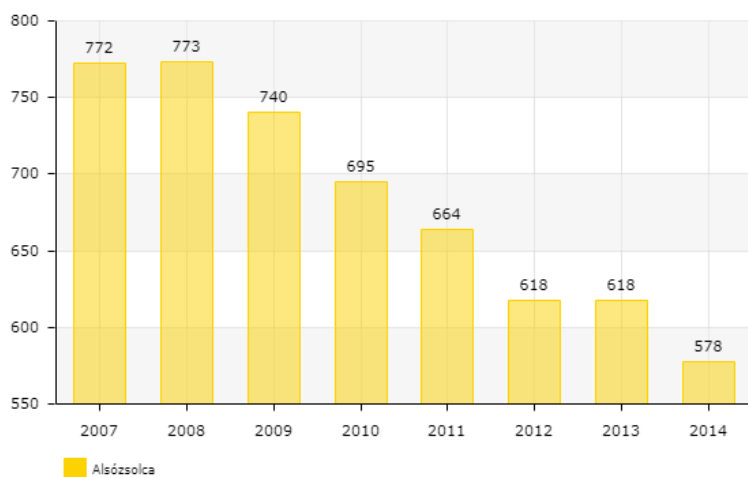
Benedek Elek Tagiskola

A tagintézményben 2014 – 2018. évek közötti időben a tanulók és pedagógusok létszáma az alábbiak szerint foglalható össze:

	létszám	HH	HHH	BTMN	SNI integrált	SNI szegregált	pedagógus létszám összesen
2013/2014.	349	312	247	46	20	48	45
2014/2015.	325	16	278	44	25	42	45
2015/2016.	314	14	265	50	26	21	42
2016/2017.	312	17	263	46	21	21	40
2017/2018.	266	6	227	51	18	11	35

Össességében az általános iskolai tanulók száma – a gyógypedagógiai oktatással együtt – 2007. és 2014. év között az alábbiak szerint alakult:

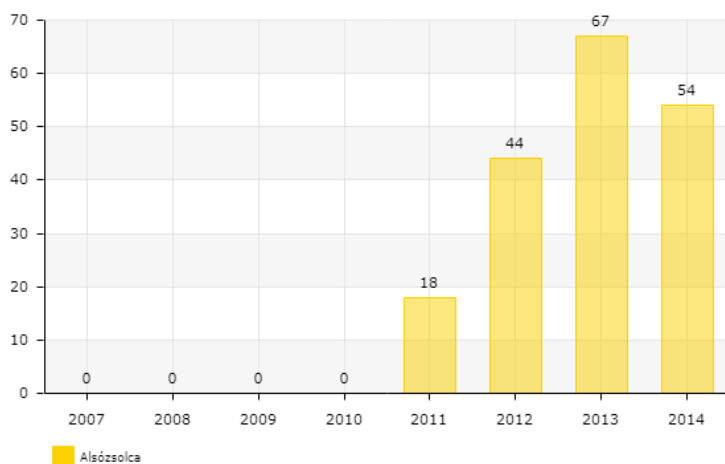
Általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (fő)

Forrás: <https://teir.vati.hu>

Látható, hogy az elemzés alapját képező utóbbi években a tanulószám intenzív csökkenése tapasztalható, amely tényező a lentebb megjelöltek szerint koherenciát mutat a nappali tagozatos középiskolai tanulók számával. A középtávú fejlesztési tervek között ezen arányszámok további javítása érdekében megtenni szükséges intézkedések taglalása nem mellőzhető.

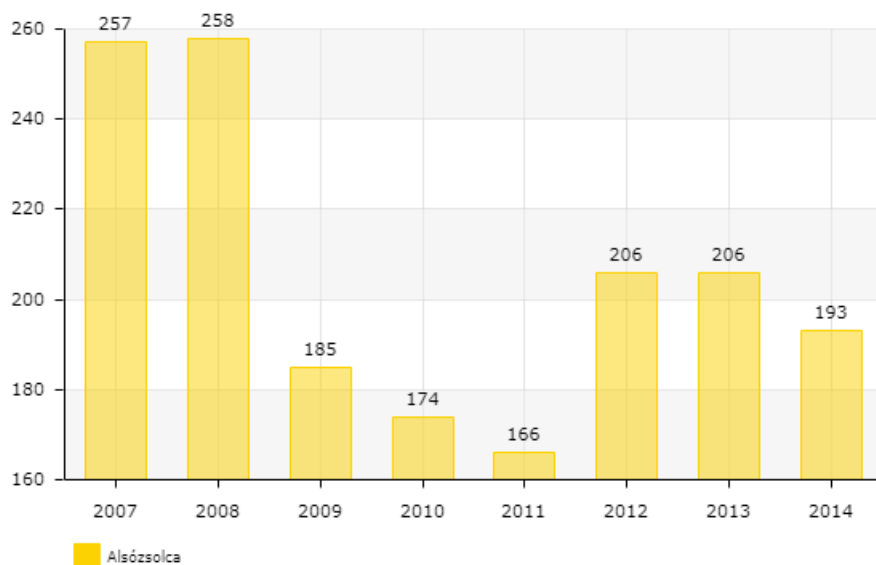
Nappali tagozatos középiskolai tanulók száma (év/fő)

Forrás: <https://teir.vati.hu>

Az oktatási intézmények bemutatásának zárásaként a lentebb rögzített ábra jelöli az általános iskolai feladatellátási helyek átlagos létszámát 2007-2014 közötti időintervallumban, amelyben számszakilag jelentős csökkenés tapasztalható. Ez nyilvánvalóan indirekte függ össze a fent részletezett társadalmi-gazdasági mutatók arányszámaival. Ezen statisztikai adat tendenciájának megfordítása érdekében a lentebb rögzítettek szerinti akcióterületen végrehajtani szándékozott projekttervek realizálása nyújthat megoldást.

Általános iskolai feladatellátási helyek átlagos létszáma (fő)

Forrás: <https://teir.vati.hu>

3.4.2. Egészségügyi helyzetkép

Az egészségügyi alapellátást településünkön 3 felnőtt háziorvos biztosítja. Az egészségügyi komplexum korszerű rendelői, laborja és fizioterápiájának eszközállománya biztosítanak helyben lehetőséget a betegellátásra. A településen két fogorvos is várja a lakosokat korszerűen felszerelt rendelőikben. Védőnői szolgálat és gyermekorvosi ellátás keretében közel 2000 gyermek és fiatal korú részére biztosított az alapellátás. A tanulók a 2012. évtől kezdődően már az iskolában felszerelt orvosi szobában részesülhetnek szűrővizsgálatokban.

Az elmúlt években a kórházi ágyszám csökkentések, a várólisták hosszabbodása a település betegeire is hátrányosan hat, a finanszírozási hiányok miatt a helyi egészségügyi szolgáltatások üzemeltetése az önkormányzat számára igen nagy teherterhel.

2117 személy ellátásáról gondoskodik az 1. számú házi orvos praxis Dr. Majoros Géza vezetésével - mind a 15 év felett korcsoportba tartozik. Ellátásuk érdekében 2 fő körzeti ápolónő kerül alkalmazásra. Az ápolónők végzettsége: körzeti szakápolónő. A rendelő a törvényben foglalt minimum felszereltséggel rendelkezik. A napi rendelési idő 4,5 óra, a nap további szakában, a rendelkezésre állás telefonon biztosított (reggel 7 órától, este 19 óráig).

	Férfi	nő	összes
15 -18 éves	18	14	32
19 - 24 éves	105	69	174
25 - 34 éves	193	147	340
35 - 44 éves	249	182	431
45 -54 éves	196	167	363
55 - 64 éves	202	192	394
65 - 74 éves	89	135	224
75 éves és idősebb	<u>46</u>	<u>113</u>	<u>159</u>
	1098	1019	2117

A 2. számú házi orvosi körzetet Dr. Székely Aranka látja el, körzetéhez 1053 személy tartozik. Betegeinek korcsoportonkénti megoszlása a következő:

	Férfi	Nő	Összesen
5 - 18 év	14	19	33
18 - 24 év	74	68	142
24 - 34 év	109	104	213
34 - 44 év	92	105	197
44 - 54 év	89	93	182
54 - 64 év	63	71	134
64 - 74 év	34	59	93
74 év fölött	23	36	59
Összesen	498	555	1053

A 3. számú házi orvosi körzetet Dr. Kese Melinda látja el, körzetéhez 1450 személy tartozik havonkénti kis ingadozással.

Fogorvosi ellátás

Alsószolca fogászati ellátását Dr. Péterffy Lajos és Dr. Péterffy Pál fogszakorvosok végzik. Az ellátás egyéni vállalkozás formájában történik a társadalmbiztosítóval kötött szerződés alapján. A lakosság száma szerint két fogászati körzet van kialakítva, az I. körzet heti 30 órában Dr. Péterffy Lajos, a II. körzet heti 19 órában Dr. Péterffy Pál végzi. Mindkét körzet vegyes ellátást jelent (felnőtt és a gyermek). A rendelők finanszírozása az OEP-el kötött szerződés alapján történik, ami a heti óraszámnak megfelelően, egy bizonyos fix összegből és havonta végzett teljesítményből áll.

A rendelő jól felszerelt kezelőegységekkel-műszerekkel rendelkezik, modern fogászati Röntgenkészülékeket használatosak: intraorális és panoráma digitális berendezéseket.

2015. évben összesítve a két fogászati rendelő működését 2258 betegszám mellett 12591 kezelés került elvégzésre. Ebből 2479 fogtömés 516 gyökérkezelés-gyökértömés, 1425 fogeltávolítás, 959 Rtg felvétel, 1441 fogágybetegség kezelés volt.

Védőnői szolgálat, házi gyermekorvos

A településen a védőnői feladatok kiemelt hangsúlyt kaptak. A születendő gyermekeknél 60 % feletti a roma születések száma, igen magas a veszélyeztetett gyermekek száma.

A gyermekorvosi feladatokat Dr. Herczeg Enikő látja el – praxisát hetente 15 órai rendelési idő teszi ki hétfőtől-péntekig terjedő időszakban.

Az ÉMOP-4.1.1/A-12-2013-0033 kódjelű „Egészségügyi alapellátás fejlesztése Alsózsolca településen” elnevezésű projekt keretén belül – amely projekt az európai unió finanszírozásával valósult meg településünkön - célja volt az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz való hozzáférés területi kiegyenlítése, a társadalmi esélykülönbségek csökkentése. Az adott szolgáltató szinten lehetséges definitív (végleges) és minőségi ellátás biztosítása korszerű és hatékony feltételrendszerek (épület, gép-eszköz, IT) kialakítása, szolgáltatói együttműködések fokozása és ellátásszervezés folyamatos biztosítása. A projekt sikeresen lezárult, az abban foglaltak teljesítése megtörtént, amely nagyban hozzájárult településünk egészségügyi helyzetének javításához.

3.4.3. Közigazgatási helyzetkép

Jelen ITS megkonstruálásakor Alsózsolca város önkormányzati tisztségviselőit az alábbi személyi kör alkotja:

Szilágyi László polgármester (Összefogással Alsózsolcáért)

Brünner István (Összefogással Alsózsolcáért)

Fáklya Tiborné (független)

Fodor Ákos (Összefogással Alsózsolcáért)

Dr. Majoros Géza (FIDESZ – KDNP)

Ráki István (független) társadalmi megbízatású alpolgármester

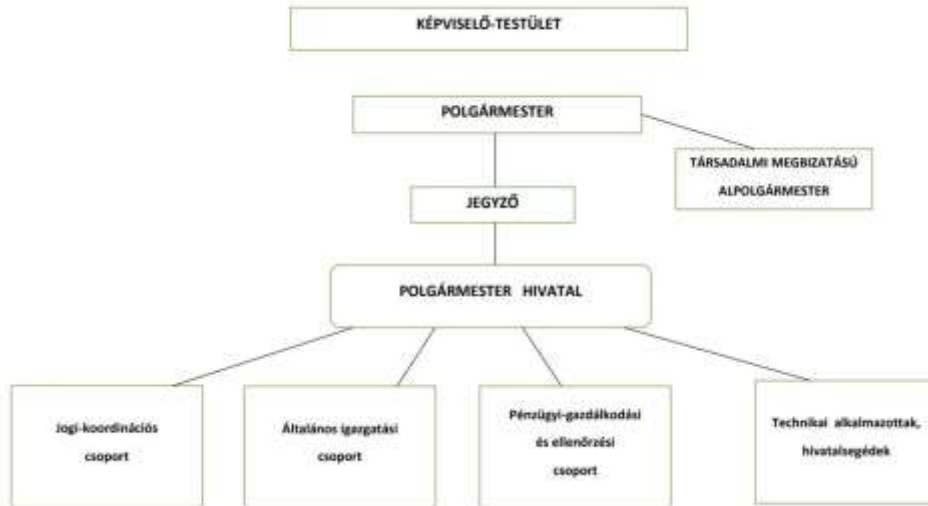
Szabó László (Összefogással Alsózsolcáért)

Zsiros Sándor Józsefné (Független)

Kurucz Attiláné (Független)

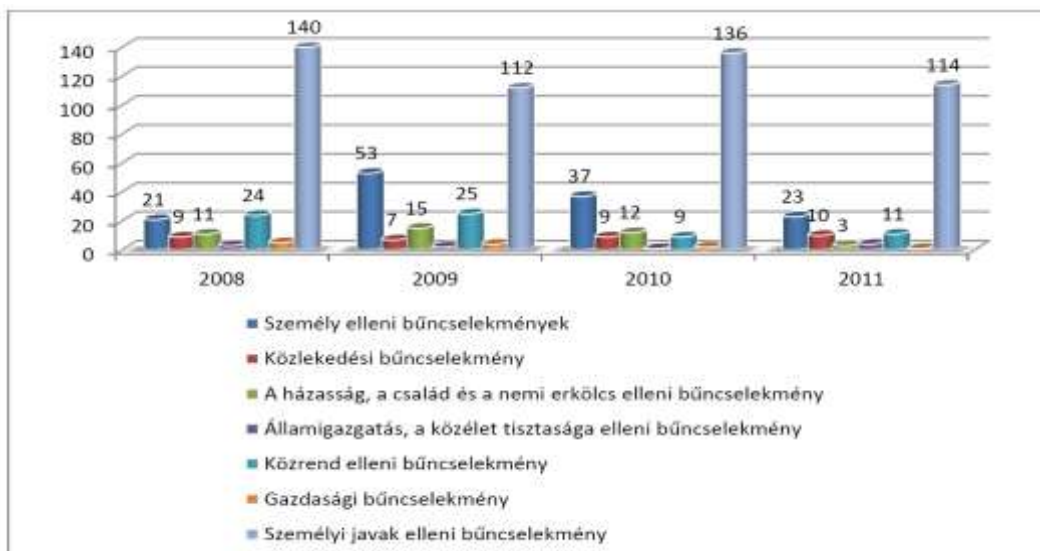
A város jegyzői posztját Marcsikné Orosz Emese tölti be.

A település Polgármesteri Hivatalának hatályos szervezeti felépítése az alábbiak szerint alakul:

3.4.4. Közbiztonsági helyzetkép

Alsózsolcán rendőrkapitányság jelenleg nincs, a város a Miskolci Rendőrkapitánysághoz tartozik, azon belül a Felsőzsolcai Rendőrőrs szolgálati területéhez. A Felsőzsolcai Rendőrőrs 312 km² területen 41.000 ember közbiztonságáért felelős.

Alsózsolca településén a bűncselekmények kategóriáiban első helyen a személyi javak ellen elkövetett bűncselekmények szerepelnek, ezt követi a személy elleni bűncselekmények, valamint a közrend elleni bűncselekmények.

Az ismertté vált bűncselekmények között a vagyon elleni bűncselekmények továbbra is jellemzőek, számuk tendenciájukat tekintve csökken. 2009-ben még 354 volt, ami 2013. évre 151-re csökkent.

Ez ugyanakkor nem megnyugtató, hiszen az ismertté vált eset a lakosság 2% körüli érintettségét mutatja, ha csak minden esetben egy sértettel számolunk is. Pozitív tendenciaként értékelhető, melyhez a fokozott rendőrségi jelenlét nagyban hozzájárult, hogy a bűncselekmények esetszáma évről évre csökkent.

A személyek javai elleni kategória az, amit a lakosság érzel, hiszen ezek nagy részét az udvarokra, melléképületekbe besurranva, betörve követik el, és viszik el a mozdítható fémtárgyakat, fát és háziállatokat. Az elkövetői kör jellemzően fiatalkorú és fiatal felnőtt elkövetőkből áll, akik között sok a visszaeső, notórius bűnelkövető. Pozitívként értékelhető, hogy az utsal bűncselekmény felszámolásában is jelentős előrelépések történtek.

Alsózsolca városában továbbra is a vagyon elleni bűncselekmények elkövetése a jellemző, azonban ezek nagyrészt lakatlan, elhagyatott ingatlanokról történt, kisebb súlyú lopásokban jelentkezett.

A városban elkövetett bűncselekményekkel kapcsolatban elmondható, hogy nem jellemzőek az erőszakos, a lakosság széles körét irritáló cselekmények. A jogsértések – bár egyes esetekben jellemző elkövetői körhöz köthetők – nem utalnak szervezett, a lakosságot megfélemlítő módszerekre.

Az elzárással is büntethető szabálysértések elkövetése miatt 2013-ban Alsózsolca vonatkozásában 27 előkészítő eljárást folytattak le, mely fa-, és mezőgazdasági lopásokban, illetve 1 esetben bolti lopás elkövetésében jelentkezett.

A város közlekedésbiztonsági helyzetét elemezve megállapítható, hogy az előző évekhez képest jelentős változás nem történt. A településen rendszeres balesetforrásként jelentkező csomópont vagy útszakasz nincs. Továbbra is közlekedésbiztonsági veszélyforrást jelent a településen átmenő gépkocsiforgalom.

Alsózsolca városában, - a rendőrség tájékoztatása alapján - családon belüli erőszak nem jellemző, a családi ügyekben történt intézkedések nem gyakoriak. Az ilyen ügyekben sajnos vannak esetek, amelyek nem kerülnek az illetékes hatóságok látóterébe. A város aktuális településbiztonsági helyzetképét, aktualitásait és az ezen tárgykörrel összefüggésben álló városi feladatokat a jelen ITS-sel egyidejűleg kidolgozásra került Közbiztonsági és Bűnmegelőzési Koncepció tartalmazza.

3.4.5. A szociális ellátás helyzetképe

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat fenntartása alatt álló intézmény 1968. október 1. napján kezdte meg működését a Kossuth Lajos úton található volt „Haller-kastély” épületében. Az intézmény ekkor 65 általános iskolás fiúnak adott otthont. Az intézmény a megye, de az ország más területeiről ide kerülő fiatalok rászoruló gyermekek nevelését végzi. Jelenleg az intézményforma átalakult, lakásotthonokban nevelkednek a gyermekek. A gyermekotthon két, speciális szükségletű gyermekek fogadására létesített csoportnak is helyet ad, ahol a gyermekek 100%-a deviáns.

Az idős emberek ellátásáról a Gondozási Központ gondoskodik, ebben az intézményben működik a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat.

Az intézményi telephelyeken a foglalkoztatottak képesítése a törvényben meghatározott előírásoknak megfelel.

A város szociális ellátórendszere a törvényileg előírt valamennyi szolgáltatást eljuttatja a rászorulóknak, többet térségi összefogásban:

A szociális ellátórendszer felépítése Alsózsolcán

Feladat	Ellátás formája	Ellátó intézmény
1. Idősek Klubja (nappali ellátás)	Önkormányzati intézmény	Gondozási Központ, Alsózsolca
2. Étkeztetés	Önkormányzati intézmény	Gondozási Központ, Alsózsolca

3. Házi segítségnyújtás	Társulási formában	Szociális Szolgáltató Központ, Onga
4. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	Társulási formában	Szociális Szolgáltató Központ, Onga
5. Támogató szolgálat	Társulási formában	Szociális Szolgáltató Központ, Onga
6. Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat	Önkormányzati intézmény	Alsózsolcai Gondozási Központ

Forrás: www.alsozsolca.hu

Idősek nappali ellátása

A szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes idős lakók napközbeni támogatására szolgál az idősek nappali segítése. A szolgáltatást igénybevevők száma a következőképpen alakult az elmúlt években:

A nappali ellátást igénybe vevők adatai

Év	Tagok száma fő/hó	Ellátottak száma fő/hó	Ellátott/nap
2008.	497	362	18
2009.	550	421	21
2010.	565	436	21
2011.	532	441	21

2012. I. félév	504	449	21
2015.12. hó	478	468	22
2016. 12. hó	536	483	23

Forrás: www.alsozolca.hu

Az elmúlt két évben a szolgáltatást igénybe vevők száma némi emelkedést mutat, mely jelentheti azt, hogy az „öreges otthonával” szembeni előítélet csökkent, a nyitottságnak köszönhetően többen megismerték az itt folyó tevékenységeket, valamint azt, hogy az ide járó ellátottak jól érzik itt magukat. Nem szabad azonban megelégednünk arról a tényről sem, hogy a megromlott egészségi állapotban lévő idős ember családtagjainak egyfajta megoldást jelent a hétköznapiakra a Klub által nyújtott ellátás.

Ezt látszik alátámasztani az ellátottak összetétele is. A korábbi évekhez képest sajnos kevesebb az aktív, viszonylag jó egészségi állapotnak örvendő tag. Nagyobb számban vannak azok, akik több gondoskodást igényelnek, akik egyedül maradtak. A gyerekek még aktív korúak, és a családtagoknak biztonságérzetet jelent a tudat, hogy a szülő felügyelet alatt van és gondoskodnak róla. Az is megfigyelhető, hogy egyre nagyobb számban van a klubban demenciában szenvedő ellátott, illetve ellátást igénylők, akik otthoni körülmények között, felügyelet nélkül nem maradhatnak. Az önkormányzat megfontolta azt a felmerülő igényt, hogy az idősek nappali ellátásán belül egy olyan nappali ellátást hozzon létre, mely hiánypótló szolgáltatásként merült fel.

Az ÉMOP-4.2.1/A-11-2012-0002 kódjelű pályázati azonosítóval rendelkező „Idősek Nappali Ellátásának Fejlesztése Alsószolca településen” elnevezésű európai uniós forrásból finanszírozott projektünk célja volt a Szociális törvényben nevesített szociális alapszolgáltatások elérhetővé tétele a szolgáltatáshiányos településeken élők számára, új szolgáltatások infrastruktúrájának megteremtésével, és már működő ellátások infrastrukturális fejlesztésével, amely támogatási időszak jelen ITS elfogadását megelőzően zárult le, s mely projekt végrehajtása nagyban hozzájárult ezen szociális ellátási forma fejlesztéséhez városunkban.

Szociális étkeztetés

Étkeztetés keretében gondoskodunk azoknak a szociálisan rászorulóknak a legalább napi egyszeri meleg ételéről, akik azt önmaguknak és eltartottaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem tudják biztosítani. Étkeztetésben részesülhet az is akinek kora egészségi állapota miatt nem képes az étkezéséről gondoskodni.

Az igénybevételre jogosító szociális rászorultság feltételeit a mindenkor hatályos önkormányzati rendelet, valamint a szociális törvény szabályozza.

A szolgáltatást igénybevevők száma kis mértékben folyamatosan nő. Az étkezés térítési díjának – önköltség számítás alapján történő – megállapítása kedvezően hat a szolgáltatás szélesebb körben

történő igénybevételére, a rászorult emberek egyre nagyobb arányban élnek a segítség ezen lehetőségével.

Természetesen az idős korral járó események (betegség, kórházi kezelés, unokák felügyelete, háztartások egyesítése, téli útviszonyok, más szolgáltató megjelenése a településen, stb.) mindig kisebb-nagyobb mértékben befolyásolják az igénybevételt mutató számadatokat.

Az igénybevétel mutatói:

Év	Helyben fogyasztott fő/hó	Napi adagszám	Kiszállított fő/hó	Napi adagszám
2008.	362	18	770	38
2009.	421	21	830	41
2010.	436	21	877	41
2011.	420	20	850	40
2012. I. félév	364	17	862	41

2013. 12. hó	473	19	1075	51
2014. 12. hó	402	19	1121	55
2015. 12. hó	482	23	1002	41
2016. 12. hó	398	23	666	36

A szolgáltatást igénybevevők száma folyamatos jelleggel növekszik. Az étkezés térítési díjának – önköltség számítás alapján történő – megállapítása kedvezően hat a szolgáltatás szélesebb körben történő igénybevételére, a rászorult emberek egyre nagyobb arányban élnek a segítség e lehetőségével.

	Nappali ellátás 2018.							
	Idősek				demens betegek			
hó	tagok száma	gond. nap	ellátott száma	ellátott átl.sz.	tagok száma	gond. nap	ellátott száma	ellátott átl.sz.
01	462/21	22	378	17	132/6	22	132	6
02	420/21	20	376	19	120/6	20	100	5
03	420/21	20	415	21	120/6	20	104	5
04	440/22	20	396	20	120/6	20	120	6
05	462/22	21	443	21	126/6	21	126	6
06	441/21	21	429	20	147/7	21	131	6
Össz.	2645:6	124:6	2437:6	118:6	765:6	124:6	713:6	34:6
/	=	=	=	=	=	=	=	=
Átlag	440,8	20,6	406	19,6	127,5	20,6	118,8	5,6
07	462/21	22	430	20	154/7	22	133	6
08	462/21	22	445	20	154(7)	22	119	5

Szociális étkezés 2018.									
helyben étkezők				kiszállítással étkezők					
tagok száma	gond. nap	ellátott t száma	ellátott átl.sz.	tagok száma	gond. nap	ellátott száma	ellátott átl.sz.	Étk. mindössz	Átlag
594/27	22	440	20	704/32	22	546	25	986	45
540/27	20	386	19	640/32	20	546	27	932	47
540/27	20	425	21	660/33	20	539	27	964	48
540/27	20	442	22	640/32	20	553	28	995	50
588/28	21	505	24	693/33	21	614	29	1119	53
588/28	21	480	23	693/33	21	602	29	1082	52
3390:6	124:6	2678:	129:6	4030:6	124:	3400:6	165:6	6078:6	295:6
=	=	6=	=	=	6=	=	=	=	=
565	20,6	446	21,5	671,6	20,6	566,66	27,5	1013	49
616/28	22	463	21	748/34	22	607	28	1070	49
616/28	22	420	19	660/30	22	513	23	933	42

Házi segítségnyújtás

Házi segítségnyújtás keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy saját lakókörnyezetében biztosítjuk az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást. Ez lehet alapvető gondozási-ápolási feladat; az ellátást igénylő és lakókörnyezete higiéniai körülményeinek megtartásában való közreműködés; veszélyhelyzetek elhárításában való segítségnyújtás. Nagy hangsúlyt kell fektetni az idős ember meglévő képességeinek fenntartására, felhasználására és fejlesztésére.

A településen az ellátottak száma az elmúlt években az alábbiak szerint alakult:

A házi segítségnyújtás mutatói Alsózsolcán

Év	Tagok száma fő/hó	Gondozási látogatások száma fő/hó	Ellátottak átlagszáma fő/hó
2008.	6	99	5
2009.	8	125	6
2010.	10	175	8
2011.	10	177	8
2012. 09. hó	15	136	15
2013. 12. hó	18	254	19
2014. 12. hó	18	256	20

Forrás: www.alsozsolca.hu

Egy ellátott kivételével mindenkihez minden nap kell mennie a gondozónőnek, amit csak megfeszített munkatempóban tud teljesíteni. Szükség van tehát civil szervezetekre is ebben az ellátási formában annak érdekében, hogy a szolgáltatás minden rászorulóhoz eljusson.

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

E rendszer segítségével fenntarthatóak a biztonságos életvitel feltételei. Krízishelyzetben lehetőséget nyújt az ellátott igénybevevő személynél történő gyors megjelenésre és segítségnyújtásra. Alsózsolca településén 9 db jelzőkészülék van. A szolgáltatást azok a rászorultak kérhetik, akik egyedül élnek, idősek, betegek, vagy valamilyen fogyatékkal élnek. Havonta általában 3-4 jelzés érkezik a diszpécser szolgálatához, ahonnan értesítik a gondozónőket. Legtöbbször a késő esti vagy a hajnali órában fordulnak elő a jelzések, amelyek nagy többségét a gondozónők megoldják, de előfordult már olyan is, hogy orvost, illetve mentőt kellett hívni. A szolgáltatás igénybevételeért minimális térítési díjat kell fizetni.

A jelzőrendszer kiépítettsége és kihasználtsága Alsózsolcán

Év	Kihelyezett készülékek száma	Hívások száma
2013.	15	39
2014.	15	37
2015.	15	50
2016.	15	65
2017.	15	42

Támogató szolgálat

Speciális alapellátási folyamat mely a fogyatékos személyek önrendelkezésén alapuló, önálló életvitelének megkönnyítése elsődlegesen a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítségével, valamint önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítség biztosítása. Településünkön ezt a szolgáltatást jelenleg 3 fő veszi igénybe.

Családsegítő szolgálat

A családsegítő szolgálat a szociális munka eszközeinek és módszereinek felhasználásával hozzájárul az egyén, család, valamint különböző közösségi csoportok, jólétéhez, fejlődéséhez valamint szociális környezetükhöz való alkalmazkodásához. A családsegítő szolgálat az egyén és a család számára nyújtott térítésmentes szolgáltatás. A szolgáltatás igénybevételének módja többnyire önkéntes.

A településen az ellátottak száma az elmúlt években az alábbiak szerint alakult:

A családsegítő szolgálat terheltsége

Év	Forgalom	Igénybevevők
2008.	2237	539
2009.	1927	529
2010.	1919	446
2011.	2754	604

2012. I. félév	1789	113
-----------------------	------	-----

Forrás: www.alsozsolca.hu

Év	Forgalom Családsegítés/Gyermekjóléti alapellátás	Igénybevevők Családsegítés/Gyermekjóléti alepellátás
2013.	3179/8922	148/846
2014.	1661/3295	293/152
2015.	2106/6558	14/295
2016. (integrált szolgáltatás)	3820	659
2017.	13455	784
2018. I. félév	5979	784

A Családsegítő Szolgálat területi irodája működik a Gyermekjóléti Szolgálat épületében. A dolgozók szakképzettsége megfelel az 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet előírásainak.

Alsószolca településen 2 főállású szociálpedagógus végzettségű és egy főállású szociális munkás végzettségű családgondozó végzi munkáját, heti 40, illetve heti 20 órában.

A Szolgálat elsődleges feladata, hogy a klienseink foglalkoztatható állapotba kerüljenek (iratok beszerzése, lakhatás megoldása, a gyermekek napközbeni elhelyezése, mentális állapot stabilizálása – egyéni beszélgetés, esetkezelés, munkába kerülés akadályainak elkerülése). További feladat a számukra megfelelő munkahely megtalálása (önértékelő eljárás, önismeret, egyéni tanácsadás, jövőképtervezés stb.), munkaadók felkeresése (információgyűjtés, kapcsolatépítés, telefonos megkeresés stb.). Rendkívül megszorodtak az olyan esetek, amelyeknél a bajok forrása az alkohol,

a munkanélküliség, az iskolázatlanság, a lopás, vagy más bűncselekmény.

Gyermekek napközbeni ellátása

A gyermekjóléti alapellátások közül a gyermekek napközbeni ellátása keretében, az óvodai nevelést, valamint az általános iskolai napközi ellátást, nevelési oktatási intézmény útján biztosítja az önkormányzat.

Alsózsolca településen 2010. szeptember 13-tól működik bölcsődei csoport 12 férőhellyel, a férőhelyek kihasználtsága 100%-os. A bölcsőde foglalkoztatási létszáma a dolgozók képesítése a törvényi előírásoknak megfelelő. A bölcsődék a családban nevelkedő, a szülők munkavégzése, betegsége vagy egyéb ok miatt ellátatlan gyermekek nappali felügyeletét, szakszerű gondozását – nevelését biztosítják. A szolgáltató intézmények, melyek az alapellátás keretében alaptevékenységként napközbeni ellátást nyújtanak a 3 éven aluli gyermekek számára. A bölcsőde szakmai működésének általános szakmai szabályzatát a bölcsőde házirendje tartalmazza. A bölcsődék szakmai felügyeletét, ellenőrzését a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Gyámügyi és Igazságügyi Főosztálya végzi. A bölcsődék egészségügyi tevékenysége feletti szakfelügyeletet a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztálya gyakorolja. A gyermekvédelmi törvény határozza meg azon gyermekek körét, akik részére a települési önkormányzatok kötelessége megszervezni a nappali gondozást - nevelést, illetve annak feltételeit megteremteni.

Gyermekjóléti Szolgáltatás

A gyermekjóléti szolgáltatás fő feladata a gyermek testi, lelki egészségének, a családban történő nevelésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése, javaslattétel gyermekvédelmi gondoskodás alkalmazására, védelembe vételhez kapcsolódó szolgáltatási feladatok ellátása, a családjából kiemelt gyermek visszahelyezésének elősegítése.

A településen élő 0-17 éves korú gyermekek és családjaik, valamint a településünkön élő lakosok. A szolgáltatásokat igénybe vevők:

- Az élethelyzetükben megrendült családok,

- Alkalmi munkából élők és a munkanélkülivé válók,
- Aktív korú rendszeres szociális segélyben részesülők,
- Alkohol és egyéb szenvedélybetegségben szenvedők és családjaik,
- Alacsonyabb jövedelmű családok,
- Krízishelyzetbe került személyek és családok,
- Bántalmazottak,
- Lakhatási problémákkal küzdők,
- Fogyatékkal élők, a krónikus pszichiátriai betegek.

Városunkban a Gyermekjóléti szolgálat által ellátottak száma az elmúlt években az alábbiak szerint alakult:

Év	Forgalom	Alapellátás	Védelembe vétel
2008.	445	52	66
2009.	420	183	84
2010.	339	207	81
2011.	388	248	113
2012.	5113	141	68
2013.	4422	191	56
2014.	3295	149	67
2015.	6558	186	65

2016.	3820		72
2017.	13455	188	103

2014-ben nyilvántartott gyermekek száma 244 fő, melyből ideiglenes elhelyezett 1 fő, utógondozott 4 fő, illetve nevelésbe vétel 23 fő esetében történt.

2015-ben nyilvántartott gyermekek száma 295 fő, melyből ideiglenes elhelyezett 5 fő, utógondozott 4 fő, illetve nevelésbe vétel 35 fő esetében történt.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma 305 fő, melyből hátrányos helyzetű 36 fő.

Az utóbbi évben egyre több új keletű problémákkal állnak szembe a családgondozók, melyek pszichésen nagyon megterhelőek. Egyre gyakrabban kerülnek a családgondozók klienskörébe családon belüli bántalmazás, szexuális abúzust elszenvedő gyermekek, elhanyagolás alanyai, illetve, pszichiátriai problémákkal küzdő gyermekek és szülők. Így munkánk során nem az információnyújtás az elsődleges feladatunk, hanem nagy szerepet kapott a segítő beszélgetés, tanácsadás. Mindezek jelzik azt is – a fentiekén túl –, hogy a gyermeket nevelő családok nem csak a szegénység, depriváltság által terheltek, hanem mentálisan és pszichésen is.

A kliens feszültségének, pszichés terheltségének oldása a családgondozó részéről, lehetőséget biztosít arra, hogy képessé és nyitottá váljanak a gyermek által közvetített probléma megoldásában való közreműködésre.

A szolgáltatást igénybe vevők részére csak folyamatos, élő kapcsolat kialakításával és működtetésével nyújtható a szükségletnek, életkornak, élethelyzetnek, egészségügyi állapotnak megfelelő szolgáltatás, ellátás. A jól kialakított kétoldalú kapcsolat alapján fontos szerepet kap az információközvetítés, tájékozódás és tájékoztatás, amely alapjául szolgál szükség esetén a szolgáltatás módosításnak. A szolgáltatásokat igénybe vevők szükségletei, problémái:

- anyagi (megélhetéssel, lakhatással összefüggő probléma) gyermeknevelési
- gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség magatartászavar, teljesítményzavar

- családi konfliktus (szülők egymás közti, szülő – gyermek közti) szülők vagy a család életvitele szülői elhanyagolás, bántalmazás
- családon belüli bántalmazás (fizikai, szexuális, lelki) fogyatékoság, retardáció szenvedélybetegség családlátogatás
- szabálysértés, bírósági, ügyészségi ügyek ügyintézési nehézségben segítségnyújtás egyéb (kirándulás, játszóház, ruhaosztás)

Jelenleg a Gyermekjóléti Szolgálatnál és Családsegítő Szolgálatnál a végzettségeket tekintve 1 fő szociális munkás és 2 fő szociálpedagógus dolgozik családgondozói munkakörben.

Szerencsés helyzetben vagyunk, hogy a család – és gyermekjóléti szolgálat, a védőnői szolgálat és a szociális alapszolgáltatások bizonyos formái is egy szervezet keretei között működik, ezáltal az együttműködés közvetlenebb, az információáramlás gyorsabb, a munka pedig eredményesebb. Együttműködünk különböző programok szervezésében, az ellátások közvetítésében, illetve megoldást igénylő szociális és környezeti problémák észlelése esetén megfelelő eljárást kezdeményezhetünk. Egy - egy nehéz eset kapcsán, ahol a problémák halmozottan vannak jelen, együtt tud gondolkodni, dolgozni valamennyi szakember. Az együttműködés által a település valamennyi korosztályát felöleli az intézmény gondoskodása. Intézményünk szakmai munkája során folyamatosan arra törekszik, hogy a kapcsolatrendszerét más intézményekkel fenntartsa és lehetőség szerint tovább bővítse. Mind inkább célunk, hogy az intézményekkel való kapcsolatunk élő, konstruktív, oda-vissza alapon működő legyen. Ezen belül teret adva mind a szakmai fejlődésre, gyakori konzultációra, személyes találkozásokra is.

- Család-és Gyermekjóléti Központtal jelentések készítése éves szakmai tanácskozás esetmegbeszélések egyéni gondozási-nevelési terv készítésében és megvalósításában való
- Módszertani Intézményekkel segítség az ellátás megszervezésében, biztosításában, információszolgáltatás a tevékenységről, szakmai tanácsadás igénybevétele, együttműködés szakmai ellenőrzésekben,
- Többcélú társulásokkal, azok vezetőivel. Főképpen házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgálat területén. Alapellátás

valamilyen formájának biztosítása, jelzőrendszer működtetése, kölcsönös információnyújtás, napi jelentések az NRSZH felé, napi feladatok végzése,

- Szomszédos települések szociális és gyermekvédelmi alapellátást nyújtó intézményeivel, azok vezetőivel, dolgozóival (tapasztalatcsere, kölcsönös információnyújtás, tájékoztatás a szociális ellátást érintő változásokról, képzésekről, továbbképzésekről.)
- Szociális és gyermekvédelmi szakellátás intézményeivel, gyermekek átmeneti, vagy tartós elhelyezési ügyekben, környezettanulmány készítés, kölcsönös információnyújtás,
- Idősek bentlakásos intézményben történő elhelyezési ügyekben
- A helyi szociális osztállyal környezettanulmány készítés, kölcsönös információnyújtás, kliensek pénzügyi támogatása ügyében, egyéb szociális ellátások megszervezése ügyében.
- Fenntartóval (Helyi önkormányzattal) szakmai feladatellátás nyomon követése, ellenőrzése, a szakmai program szerint működés biztosítása ügyében.
- Helyi egészségügyi alapellátást végző szervezetekkel, - házi orvosokkal, házi gyermekorvosokkal, házi betegápolóval, védőnői szolgálattal. Jelzőrendszer működtetése: az ellátásra szoruló egyének felkutatása, ellátásba való bevonás érdekében kölcsönös tájékoztatás, információnyújtás.
- A szociális ellátásba bevont személyek egészségügyi szükségleteinek biztosítása.
- Fekvőbetegeket ellátó intézményekkel, azok szociális munkásaival, elsősorban a házi segítségnyújtás igénybevitelével kapcsolatban, illetve a családsegítés biztosítása az egyén számára.
- Gyógyszertárak/Gyógyszereszekkel, előadások megszervezése, tartása, tanácsadás igénybevétele.
- B.-A.-Z. Megyei Rendőr-főkapitányság

- B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Miskolci Járási Hivatal Járási Gyámhivatalával (Gyermekek ügyében: szakellátásban történő elhelyezési ügyekben. Kapcsolattartáshoz hely biztosítása nevelőszülőkhöz helyezett gyermekek számára. Felnőttek ügyében: gondnokság alá helyezés, gondnokolt ügyében való közreműködés, környezettanulmány elkészítése.)
- A település oktatási-nevelési intézményeivel, ezek vezetőivel, gyermek és ifjúságvédelmi felelősökkel, osztályfőnökökkel, tanárokkal, óvónőkkel. (közös programok, rendezvények szervezése, lebonyolítása, nyári táborok szervezése, gyengébb tanulók korrepetálása, illetve annak megszervezése.)
- Felsőoktatási és OKJ-s képző intézményekből gyakorlatra diákok fogadása, írásbeli megállapodás alapján.
- Járásbírósággal az ellátott érdekeinek ügyében való közreműködés.
- Egyházakkal adományok szervezése és célzott szétosztása, intézmény által szervezett ünnepségeken való részvétel
- Helyi és megyei Vöröskereszttel adományok fogadása és szétosztása felvilágosító programok szervezése
- Nyugdíjas Klub, Szemünk Fénye Alapítvány, Alsószolcai Herman Alapítvány közös programok, rendezvények szervezése, lebonyolítása, adományok gyűjtése és fogadása.

A gyermekjóléti szolgáltatás konkrét feladatai

A család - és gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése érdekében:

- a gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról való tájékoztatás, a támogatásokhoz való hozzájutás segítése,
- a családtervezési, a pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás vagy az ezekhez való hozzájutás

megszervezése,

- a szociális válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, segítése, tanácsokkal való ellátása, valamint a családok átmeneti otthonában
- igénybe vehető ellátásokhoz való hozzájutás megszervezése, szabadidős programok szervezése, a hivatalos ügyek intézésének segítése,

A család - és gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében:

- a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetése, a nem állami szervek, valamint magánszemélyek részvételének elősegítése a megelőző rendszerben,
- a veszélyeztetettséget előidéző okok feltárása és ezek megoldására javaslat készítése,
- a jelzőrendszer tagjaival, és intézményekkel való együttműködés megszervezése, tevékenységük összehangolása,
- tájékoztatás az egészségügyi intézményeknél működő inkubátorokból, illetve abba a gyermek örökbefogadáshoz való hozzájárulás szándékával történő elhelyezésének lehetőségéről.

A gyermekjóléti szolgáltatás a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében iskolai szociális munkát biztosíthat. A család – és gyermekjóléti szolgáltatás feladata a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében:

- a gyermekkel és családjával végzett szociális munkával elősegíteni a gyermek problémáinak rendezését, a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozását,
- a családi konfliktusok megoldásának elősegítése, különösen a válás, a gyermekelhelyezés és a kapcsolattartás esetében,
- kezdeményezni egyéb gyermekjóléti alapellátások igénybevételét, kezdeményezni egyéb szociális alapszolgáltatások igénybevételét, kezdeményezni egészségügyi ellátások igénybevételét, kezdeményezni pedagógiai szakszolgálatok igénybevételét,

- Védelembe vétel esetén
- az egyéni gondozási – nevelési terv elkészítésében közreműködik a család – és gyermekjóléti központ esetmenedzserével
- az esetmenedzser az egyéni – gondozási nevelési terv megvalósítása érdekében bevonja a család és gyermekjóléti szolgálat családsegítőjét.
- az esetmenedzser a bevonja a gyermekkel és családjával kapcsolatos szociális segítőmunkába a családsegítőt.

A család – és gyermekjóléti szolgálat - összehangolva a gyermekeket ellátó egészségügyi és nevelési-oktatási intézményekkel, illetve szolgálatokkal - szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez. Tevékenysége körében a 39. §-ban és az Szt. 64. § (4) bekezdésében foglaltakon túl:

- folyamatosan figyelemmel kíséri a településen élő gyermekek szociális helyzetét, veszélyeztetettségét,
- meghallgatja a gyermek panaszát, és annak orvoslása érdekében megteszi a szükséges intézkedést,
- szervezi a - legalább három helyettes szülőt foglalkoztató - helyettes szülői hálózatot,
- illetve működtetheti azt, vagy önálló helyettes szülőket foglalkoztathat,
- segíti a nevelési-oktatási intézmény gyermekvédelmi feladatának ellátását, felkérésre környezettanulmányt készít,
- kezdeményezi a települési önkormányzatnál új ellátások bevezetését, biztosítja a gyermekjogi képviselő munkavégzéséhez szükséges helyiségeket, részt vesz a külön jogszabályban meghatározott Kábítószerügyi Egyeztető Fórum munkájában,
- nyilvántartást vezet a helyettes szülői férőhelyekről.

A veszélyeztetettséget észlelő és jelzőrendszer működtetése

A Gyermekjóléti Szolgálat – összehangolva a gyermekeket ellátó egészségügyi és nevelési-oktatási intézményekkel, illetve szolgálatokkal- szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez:

- tájékoztatja a szervezeteket a veszélyeztetettség jelzésének lehetőségéről fogadja a beérkezett jelzéseket és a probléma jellegéhez a veszélyeztetettség mértékéhez, a gyermek, az egyén, a család szükségleteihez igazodó intézkedést tesz, a jelzést tevőt tájékoztatja a megtett intézkedésekről, ha az nem sérti a gyermekvédelmi törvény 17. § (2a) bekezdés szerinti zárt adatkezelési kötelezettséget.
- a beérkezett jelzésekről és az azok alapján megtett intézkedésekről heti rendszerességgel jelentést készít a család – és gyermekjóléti központnak.
- a jelzőrendszeri szereplők együttműködésének koordinálása érdekében esetmegbeszélést szervez, az elhangzottakról feljegyzést készít.
- egy gyermek, egyén vagy család ügyében, a kijelölt járási jelzőrendszeri tanácsadó részvételével, lehetőleg az érintetteket bevonva (gyerek, szülő, velük kapcsolatban álló intézmények, szakemberek) – esetkonferenciát szervez.
- éves szakmai tanácsadást tart és éves jelzőrendszeri intézkedési tervet készít.
- kapcsolati erőszak és emberkereskedelem áldozatainak segítése érdekében folyamatos kapcsolatot tart az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálattal.
- esetmegbeszélésekre meghívja szintén az egy gyermek, egyén vagy család ügyében, a kijelölt járási jelzőrendszeri tanácsadó részvételével, lehetőleg az érintetteket bevonva (gyerek, szülő, velük kapcsolatban álló intézmények, szakemberek különösen megelőző pártfogó felügyelőt, pártfogó felügyelőt, ha a gyermek kockázátértékelése alapján a gyermek bűnmegelőzési szempontú veszélyeztetettsége legalább közepes fokú.)
- folyamatosan figyelemmel kíséri a településen élő gyermekek szociális helyzetét, veszélyeztetettségét,
- meghallgatja a gyermekek panaszát, és annak orvoslása érdekében megteszi a szükséges intézkedést,
- felkérésre környezettanulmányt készít,

- kezdeményezi a települési önkormányzatnál új ellátások bevezetését, a család – és gyermekjóléti szolgálat és a jelzőrendszer tagok képviselői között előre meghatározott témakörben (gyermekek nagyobb csoportját érintő veszélyeztető tényezők megszüntetéséhez, és az ehhez szükséges cselekvési terv kidolgozásához) évente legalább hat alkalommal szakmaközi megbeszélést szervez.
- éves szakmai tanácskozást szervez minden évben február 28-ig
- elkészíti az éves jelzőrendszeri intézkedési tervet minden évben a szakmai tanácskozást követően, március 31-ig.
- a Szolgálatnál dolgozó családsegítők közül kijelölt jelzőrendszeri felelős koordinálja a veszélyeztetettséget észlelő és jelzőrendszer működését, feladatait.
- a család és gyermekjóléti szolgálat haladéktalanul értesíti a család – és gyermekjóléti központ működésébe tartozó esetekről a család – és gyermekjóléti központot.

A gyermekjóléti szolgálat eddigi szolgáltatásai: Biztos Kezdet, Hagyományörző foglalkozás, Személyiségfejlesztő tréningek, Bűnmegelőzési előadások, Nyári Tábor szervezése, Korrepetálás.

Az Alsószolcai Gondozási Központ keretein belül, szakmai tekintetben önálló szakmai egységként működik a Család-és Gyermekjóléti Szolgálat, mely ellátja a családsegítés 1993. évi III. törvény 64. § (4) bekezdés szerinti feladatait, valamint a Gyvt. 39. és 40. §-a szerinti gyermekjóléti szolgáltatási feladatokat.

A család – és gyermekjóléti szolgálat keretében biztosított családsegítő szolgáltatás célját és feladatát a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló, többször módosított 1993. évi III. törvény, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló, többször módosított 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet szabályozza. A családsegítő szolgáltatás célja a szociális és a mentálhigiénés problémák miatt veszélyeztetett, illetve krízishelyzetbe került személyek, családok életvezetési képességének megőrzése, az ilyen helyzethez vezető okok megszüntetése, valamint a krízishelyzet megszüntetésének elősegítése. Feladata az intézmény ellátási területén a teljes lakossága részére személyes gondoskodást nyújtó ellátás biztosítása, családgondozói feladatok ellátása, ellátások közvetítése, és szervezési tevékenység

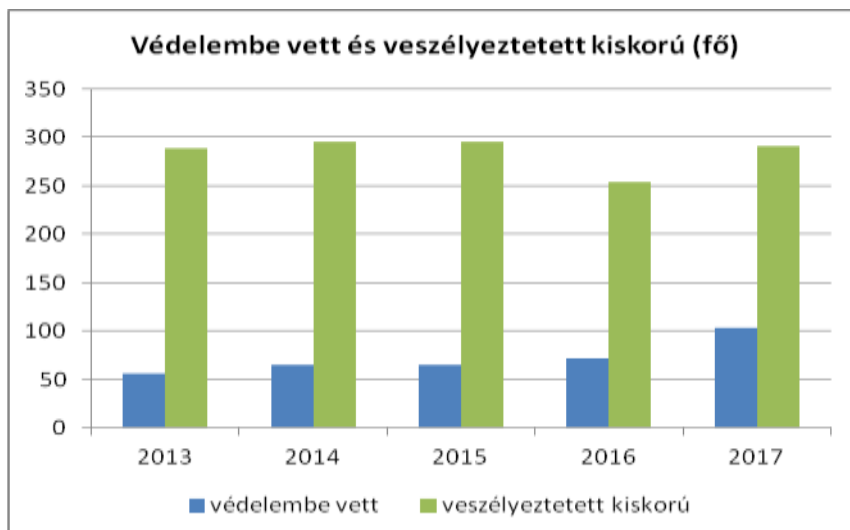
végzése.

A gyermekjóléti alapellátás célját és feladatát a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló, többszörösen módosított 1997. évi XXXI. törvény, valamint a végrehajtására kiadott, a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet, valamint az 55/2015. (XI. 30.) EMMI rendelet határozza meg. A gyermekjóléti szolgáltatás biztosítja a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátást. Ez a gyermek érdekeit védő speciális, személyes, szociális szolgáltatás a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával védi a gyermek testi és lelki egészségét, elősegíti családban történő nevelkedését. Megelőzi, illetve megszünteti a gyermek veszélyeztetettségét.

Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma

Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma december 31-én (TS 3001)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma december 31-én (TS 3101)
2013	56	289
2014	65	295
2015	65	295
2016	72	254
2017	103	291

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Pénzbeli támogatások, ellátások

Bizony esetekben a munkanélküli több gyermekes hátrányos helyzetű családok élethelyzetét segítik közvetlen anyagi támogatás folyósításával. A támogatások jelentős része normatív alapú, de lehetőségeihez mérten az önkormányzat is kiegészíti őket.

Közgyógyellátás

Különböző pénzbeli juttatások alakulásának adatai Alsózsolcán

	Közgyógyellátásra jogosultak száma (alanyi, normatív)	Méltányossági alapon megállapított fő	Önkormányzati támogatás mértéke
2008.	283 fő	13 fő	423.000
2009.	274 fő	13 fő	412.000
2010.	251 fő	9 fő	242.000
2011.	172 fő	8 fő	240.000
2012. ápr. 30.	84 fő	1 fő	24.000
2017.	552	NA	NA

Időskorúak járadéka

	Támogatásban részesülők száma	Támogatás ezer forintban
2008.	5 fő	1.980 Ft
2009.	5 fő	1.983 Ft
2010.	3 fő	1.094 Ft
2011.	2 fő	807 Ft
2012. ápr. 30.	2 fő	256 Ft

Forrás: www.alsozsolca.hu

Közfoglalkoztatás

Különösen sok feladattal jár az aktív korúak ellátásában részesülő személyek közfoglalkoztatásban történő foglalkoztatása. Minden foglalkoztatást végző önkormányzati intézmény jelentős szerepet vállal a segélyesek munka világába való visszavezetésébe. A közfoglalkoztatásra történő felvételeket minden esetben pályázatok elkészítése előzte meg.

A közfoglalkoztatásban résztvevők száma és munkabérük alakulása

	Közfoglalkoztatásban résztvevők száma	Kifizetett munkabér ezer forintban
2008.	89	20.541
2009.	132	69.224
2010.	198	88.817
2011.	400	58.187

2012. 09. hó	204	53.850
2015.	490	
2016.	397	
2017.	315	

Forrás: www.alsozolca.hu

Gyermekvédelmi kedvezmények

Financiális juttatás körébe tartozik a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény. Az egy évre megállapított gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság alapján az érintett gyermekek ingyenesen étkezhetnek, illetve ingyenes tankönyvellátásra jogosultak. Fentieken túl, évente 1-1 alkalommal augusztus és november hónapban a jogosultak részére pénzbeli támogatásra kerül sor a hiányzó iskolai felszerelések beszerzésére.

Településünk ezen tárgykörben a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, valamint az ún. egyszeri támogatás odaítélésének lehetőségét is biztosítja.

A gyermekvédelmi rendszert érintő pénzügyi támogatás másik formája az óvodáztatási támogatás, amely évente két alkalommal kerül kifizetésre az arra jogosultak részére.

Ezen hozzájárulási formák 2008. és 2015. közötti időszakban az alábbiak szerint alakultak a támogatotti létszám adatait figyelembe véve:

Év	Gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak száma	Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesült	Egyszeri támogatásban részesülők száma	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma
2008.	984 fő	187 fő	984 fő	-
2009.	1028 fő	203 fő	1028 fő	12 fő
2010.	1003 fő	176 fő	1003 fő	23 fő

2011.	944 fő	75 fő	962 fő	59 fő
2012.	960 fő	14 fő	960 fő	60 fő
2013.	968 fő	86 fő	968 fő	104 fő
2014.	949 fő	97 fő	922 fő	126 fő
2015.	391 fő	40 fő	875 fő	73 fő
2016.	840 fő	42 fő	840 fő	
2017.	757 fő	40 fő	757 fő	

A normatív lakásfenntartási támogatás alakulása Alsózsolcán

	Támogatásban részesülők	Támogatás
	Átlagos havi létszáma	Ezer forintban
2008.	248	20. 628
2009.	285	18. 258
2010.	280	23.074
2011.	318	19.241
2012. 04. hó	320	7.349

Forrás: www.alsozsolca.hu

3.4.6. Kultúra, sport- és szabadidő helyzetképe

A város kulturális életének központja az 1997-ben átadott modern Községi Ház és Könyvtár, ami csaknem minden kulturális rendezvény megtartását lehetővé teszi. Nagyterme alkalmas színházi előadások, táncbemutatók, kórustalálkozók, értekezletek, előadói estek, bálók megtartására, előtere és galériája képzőművészeti kiállítások rendezésére nyújt lehetőséget.

Sportlétesítményei jó sportolási lehetőséget biztosítanak. Tornatermei, és az 5 éve épült sportszarnoka, valamint szabadtéri pályái mind a helybeli, mind a környező települések (Sajólad, Böcs, Felsőzsolca, Miskolc) számára lehetővé teszik a sportolást. A térségben a Fekete István Óvoda és Bölcsőde az egyetlen óvodai intézmény, mely saját tornateremmel rendelkezik.

A város sportpályájának felújítása és funkcióbővítése jelentősen bővítené a szabadidő értékes eltöltésének lehetőségeit a város lakói körében.

A város sportéletében fontos szerepet játszik az Alsózsolcai Községi Sport Club.

Az Alsózsolcai KSC eredményes múltja tekint vissza a helyi sportélet szervezésében, és központi szerepet tölt be az utánpótlás korú fiatalok sportpedagógia szempontú fejlesztésében. A helyi önkormányzat és a város közössége megteremtette a tárgyi feltételeket a sikeres felkészüléshez és a mérkőzések, bajnoki fordulók megrendezéséhez. Mind a futball-pálya, mind a sportszarnok teret nyújt az utánpótlás és a felnőtt korú futball-csapatok számára. A helyi lakosság szociális összetétele szempontjából létfontosságú, hogy olyan alternatívát kínáljon a felnövekvő nemzedék számára a szabadidő hasznos eltöltésére, mely testi fejlődésük mellett szociális és integrációs kérdéseket, problémákat is megold. Ezt felismerve az egyesület olyan rendszeres sportolási lehetőséget biztosít a fiataloknak, amellyel egyre növekvő számban élnek a felnövekvő nemzedék tagjai. Az egyesület sikereit növelik a fokozatosan nagyobb hangsúlyt és figyelmet kapó futball szakosztály eredményei. A sok gyermek foglalkoztatása állandó igényt szül a felszerelések és sporteszközök terén. Az edzők küldetésstudata számottevő, de emellett fontos szempont személyükben az állandóság, mely minden közép- és hosszútávon megvalósuló fejlesztési és pedagógiai célnak záloga. A Club főbb tevékenységi körei a szabadidősporthoz kapcsolódnak és nagyon fontos elemei a környezetvédelem és a hagyományőrzés.

Lehetőséget adnak a településen, a tömegsport után érdeklődő lakosoknak arra, hogy aktív tagjai legyenek a közösségnek és segítséget nyújtanak abban, hogy az egészséges életmód részesei lehessenek. A közösségi élet fellendítése érdekében rendszeresen szerveznek különböző rendezvényeket, melyek elsődleges célja a város szebbé, jobbá és élhetőbbé tétele. Céljuk az, hogy a fiatalok számára jó példát mutassanak, a résztvevők önfegyelmet gyakoroljanak, megtanulják tisztelni ősök hagyományait, kultúráját és megtanulják tisztelni társaikat, ezáltal önértékelésük is fejlődhet.

A Magyar Labdarúgó Szövetség a sportról szóló 2004. évi I. törvény 22. § (2) bekezdésének fa) alpontja, a társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény 22/C. §-a, valamint a látvány-csapatsport támogatását biztosító támogatási igazolás kiállításáról, felhasználásáról, a támogatás elszámolásának és ellenőrzésének, valamint visszafizetésének szabályairól szóló 107/2011. (VI. 30.) Korm. rendelet 4. § (5) bekezdése alapján meghozott határozataiban foglalt sporttámogatás a 2015-2018. évekre vonatkozóan a város sportéletének minőségi fejlesztéséhez nagyban hozzájárult.

3.4.7. Társadalmi szervezetek helyzetképe

A város erőforrásai és lehetőségei határáig és azon túl is törekszik minden közszolgáltatást városi szinten biztosítani polgárainak, a törvényi előírások és korlátok figyelembevételével. A fejlett oktatási, egészségügyi és szociális rendszer biztos támasza lehet a város lecsúszó rétegeinek megtartásának, általános életkörülményeik javításának.

A civil szervezetek biztosítják a társadalmi önszerveződés és érdekérvényesítés kereteit, lehetővé teszik bizonyos társadalmi problémák közösségi kezelését. Lényegükből adódóan ismerik a helyi igényeket, így olyan szolgáltatásokat is képesek létrehozni és működtetni, amelyek nem tartoznak az önkormányzat érdekeltségi körébe.

Szerepvállalásuk többféle módon valósulhat meg – önmaguk vállalhatják meghatározott feladatok ellátását, munkájukkal az önkormányzat szolgáltatásait egészíthetik ki, alternatív szolgáltatásokat kínálhatnak, vagy teljesen átvehetik bizonyos önkormányzati feladatok ellátását.

A pénzügyi segítség mellett különösen fontos, hogy élő kapcsolatban legyen az önkormányzat a különböző civil szervezetekkel, mivel olyan információkkal, tanácsokkal tudják egymást ellátni, amely mindkét fél számára hasznos lehet bizonyos helyzetek, problémák átlátásában, megoldásában.

Az alsózsolcai civil közösségek, azok a nonprofit közösségek, akik céljaik, - elsősorban a közjót szolgáló céljaik – megvalósítására minden forrásukat, nyereségüket visszafordítják. Önkéntes alapon a tagok kezdeményezésével jöttek létre, közös célok megvalósítására, közös elvek képviselésére. Ezek a civil szervezetek a társadalmi – kulturális élet fontos alkotó elemei, tevékenységük, szerepvállalásuk révén nagymértékben hozzájárulnak a társadalmi problémák hatékony kezeléséhez, a közösségi szükségletek kielégítéséhez. Az emberek számára elérhető, sokszor extra funkciót is jelent egy –egy szolgáltatásuk, amik növelik a helyi ellátás színvonalát. A szolgáltatások között találunk oktatási,

egészségügyi, szociális, sport, szabadidős, kulturális és hagyományőrző, településfejlesztés, településszépítés, polgárvédelem, közbiztonság és környezetvédelmi tevékenységeket is. A helyi civil szervezetek és az önkormányzat közötti kétirányú kommunikáció hatékonyabbá és gyorsabbá tételében, fontos szerepe van a civil közösségeknek. A civil szervezetekben való tagsági vagy önkéntes munkával való részvételnek számos pozitív hozadéka és hatása van az egyénre nézve, de a társadalom egészét tekintve is. E szervezetek fontos szocializációs ágensek mind fiatal, mind felnőttkorban. A civilek motivációs képessége igen hasznos egy – egy rendkívüli feladat, vagy konkrét cél eléréséhez.

A helyi szervezetek munkájába való bekapcsolódás során olyan tudásra, képességekre tehetnek / tesznek szert, olyan élmények, illetve információk birtokába juthatnak a csatlakozók, amely alapvetően meghatározó lehet arra nézve, hogy később, felnőttkorukban milyen polgár válik belőlük, kialakul – e bennük az úgynevezett civil tudatosság, a másik megsegítésére való hajlandóság, hogyan viszonyulnak a társadalmi cselekvésekbe való bekapcsolódáshoz és az önkéntességhez. Az önkéntességgel kapcsolatos élmények a tanulás és tapasztalatok által hozzájárulnak a részvétel ösztönzéséhez. Ezek a tapasztalatok információkat adnak az aktív társadalmi részvétel lehetőségeiről és jelentőségéről, megtapasztalhatóvá válik az önkifejezés termékeny módja, megismerhetővé válik a pszichikai jóérzés, amely a másoknak / másokon való segítségből ered. A helyi civil programok, rendezvények kiemelt fontosságú értéket képviselnek, mert az önkéntes tevékenységek összehozzák azokat az embereket is, akim lehet, hogy máskülönben nem lépnének kapcsolatba egymással. A szabadidő értelmes, hasznos eltöltésére adnak módot, ugyanakkor a valahová tartozás érzését nyújtják, azonosulási lehetőséget kínálnak, jelentenek.

Egy – egy civil tevékenységhez való kapcsolódás fontos lelki szükségletet elégíthet ki. Az önerősítő élmény, egy számukra fontos közösség munkájába való bekapcsolódás hozzájárul ahhoz, hogy az emberek kiéljék kreativitásukat, hasznosnak érezzék magukat, erősítsék önbizalmukat, kiegészítsék, kompenzálják az életük más területein esetleg sikertelen aktivitásukat, beilleszkedésüket. Alsózsolca Város Önkormányzata igyekszik minél több támogatást nyújtani a helyi civil közösségek számára, mely anyagi támogatásból, infrastruktúra rendelkezésre bocsátásából és nem utolsósorban jó együttműködéséből tevődik össze.

Alsózsolca város önkormányzata az intézményein és a Polgármesteri Hivatalon keresztül folyamatosan kezdeményezi a kapcsolattartást a helyi kötődésű civil szervezetekkel (Alsózsolcai

Herman Alapítvány, Benedek Elek Alapítvány, Szemünk Fénye Alapítvány, Lurkó Alapítvány, Vay Miklós Egyesület, Alsózsolcai Községi Sport Club, Család-Barát Egyesület, a Községi Ház és Könyvtár keretein belül működő társadalmi szerveződések – Baba-Mama Klub, Szivárvány Vegyeskar, Ritmus Táncegyüttes, Református Egyházközség, Alsózsolca Város Bűnmegelőzési Polgárőr Egyesület), hogy kölcsönösen, egymást támogatva legyenek képesek a lakosság, illetve az érintett célcsoportok érdekeit biztosítani, tudjanak számukra segítséget nyújtani.

Emellett az elmúlt években európai uniós forrásból finanszírozva ÉMOP-3.1.1-12-2012-0009 kódszám alatt „Szociális célú városrehabilitáció Alsózsolcán” elnevezésű projekt útján Alsózsolca dél-keleti részének fejlesztése és bekapcsolásra került a város társadalmi, gazdasági vérkeringésébe. A pályázati program segítségével a megvalósítók célja volt, hogy a helyi lakosság életminősége és társadalmi beilleszkedésének esélyei javuljanak, a környezet minőségi változáson menjen keresztül és a város társadalmi összetartó ereje növekedjen. A pályázat során az infrastrukturális fejlesztések és közösség építő, ún. "soft" tevékenységek kerültek megvalósításra, melynek tartalmi elemei lentebb kerülnek megjelölésre (ld 12. fejezet).

Nagy szerepük van a roma lakosság kulturális és sporttevékenységének szervezésében is. Évről évre a Községi Ház és Könyvtár és a Települési Önkormányzat közösen Roma Kulturális Napokat szervez. A rendezvény fő célja, hogy a magyar lakosság megismerkedjen a roma kultúra sajátosságaival és a kisebbség, pedig ápolja hagyományait. A roma lakosság igényeit bálók, karácsonyi műsorok és egyéb programok megvalósításával igyekezik kielégíteni.

Az egyházak közötti kapcsolat nagyon jó, közös ökumenikus istentiszteletek szervezésével, egymás vallási eseményein való részvételükkel erősítik a település közösségi életét.

Városunkban a társadalmi önszerveződés primer szerepét jelzi a civil szervezetek relatíve nagy száma és az egyes szerveződések által megvalósított programok színvonala, melyeket az alábbiak szerint foglalunk össze:

A településen működő és jelen ITS-ben bemutatott civil szerveződések a következők:

- Lurkó Alapítvány,
- Benedek Elek Alapítvány,

- Herman Ottó Alapítvány,
- Alsószolca Város Bűnmegelőzési Polgárőr Egyesület,
- Szemünk Fénye Alapítvány.

A Lurkó Alapítvány célja a 3-6, legfeljebb 7 éves korú óvodás gyermekek segítése az alábbi szempontok szerint: a tehetséges gyermekek patronálása, hátrányos helyzetű gyermekek segítése, egészséges életmód kialakítása érdekében kirándulások támogatása (úszásoktatás, téli sportok, egyéb sporttevékenység), kulturális, szórakoztató rendezvények látogatásának támogatása, táborozások támogatása, életmódtábor, idegen nyelv tanításának támogatása, pszichológiai, mentálhigiéniai, egészséges életmódra neveléssel kapcsolatos ismeretterjesztés, előadások támogatása, a célok megvalósítását segítő eszközök felkutatása, támogatások igénybevétele és nyújtása.

Szervezetük fő célcsoportja az intézményünkbe járó óvodás gyermekek, akik nagy része hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű családokból érkezik.

Az alapítvány kiemelten fontosnak tartja a szocializáció szempontjából sok olyan közös tevékenység szervezését, ami közös élményekre épül. A családok nagy részének kevés lehetősége adódik változatos tartalmú mozgásra, a lakó és életkörüzetüktől távolabbi kultúra megismerésére. Szintén kiemelten fontosnak tartjuk az egészséges testi és lelki fejlődést, az egészséges életmód szokásainak alakítását, a szükségletek és mozgásigény kielégítését, az egészség óvását, védelmét, az esetleges hátrányok korrekcióját.

Kiemelt jelentőséggel bíró,- korábban megvalósított soft program,- amelyet szociális városrehabilitáció programalap támogatásával valósított meg:

„Közösen a boldog családokért”

A program célja az volt, hogy a család és az óvoda kapcsolatát a közösen eltöltött tevékenységek során erősítsék, mélyítsék, mintát nyújtsanak a családok szabadidejének tartalmas, kulturált eltöltéséhez. A programokat úgy állították össze, hogy a családokat érintő problémákra, kérdésekre választ, megoldást tudjanak adni. Az érdeklődők számára több alkalommal szerveztek előadásokat különböző témákban, mely felkeltette az akcióterületen élő szülők érdeklődését. Ilyenek voltak például: jogi, nevelési, szociális segítség, annak érdekében, hogy gyermekeik egészségesen

fejlődjenek, boldog, kiegyensúlyozott vidám életet éljenek és hasznos tagjai legyenek Alsózsolca városának. Az előadók az alábbi témákban tartották meg előadásukat: „Ép testben ép lélek”, családoknak nyújtható segítségek, gyermekvédelmi jelzőrendszer, jog és családjog, gyermekek mindennapjai - óvodába történő beszoktatás. A program alkalmat adott arra, hogy az akcióterületen élő szülők megbeszélhessék problémáikat, örömeiket és közös tapasztalataikkal, gondolataik megosztásával elősegíthessék a fiatalok kulturált szabadidő eltöltését, a családi problémák közösségi megoldását.

„Közös munka városunk szebbé tételéért”

A mini-projekt összefogta és bemutatta három más projekt tevékenységét. Célja egy kiállítás szervezése volt, a következő mini-projektekből: „Faültetés – hit a jövőben!”, „Valaki eldobta – Te vedd fel”, „Ne tüsszents!”.

Felhasználta a fent említett három program során keletkezett filmeket, fényképeket. A kiállítás méltó emléket állított a már megvalósult tevékenységeknek, lenyomatot képezve a közösen végzett munkáról, a közösség összetartásának erejéről. Az akcióterületen élő lakosság örömmel tekintette meg a kiállítást.

„Közösségformálás játékkal, mozgással”

A projekt célja egy játszóház létrehozása volt az akcióterületen. Ezzel mintegy teret adva a közösségformálásnak, egymás megismerésének. A közös tér kialakítása lehetőséget teremtett arra is, hogy a célcsoport közösséggé formálódjon. A gyerekek számára játékokat biztosítottak, melyeket biztonságos körülmények között próbálhattak ki és használhattak. A közös játék során a gyerekek műveltségre tettek szert, fejlődött az intellektusuk, kialakult a szabálytudatuk. A közös játék során lehetőségük volt együttműködést is tanulni, ezáltal pedig szocializálódni.

A játékot, mint személyiségfejlesztő és közösségépítő eszközt használták fel arra, hogy a gyerekek megismerhessék maguk és társaik képességeit. A közös játék elősegítette a társas kapcsolatok kialakulását, továbbá mintául szolgált a résztvevőknek a szabadidő tartalmas, kulturált eltöltéséhez. A mini-projekt megvalósításával egy család központú teret hoztak létre, ahová elsősorban az akcióterületen élő lakosságot várták korra és nemre való tekintet nélkül. Céljukat elérték: minden korosztály megtalálta a számára ideális szórakozási lehetőséget.

„Vidáman rajzoljunk útjaink épségének megóvásáért”

A pályázat során felújított utcákon a gyermekek lakókörnyezetében aszfaltverseny megrendezésére került sor. A program célja az volt, hogy az ott lakó családok figyelmét felhívják környezetük és az újonnan elkészült utcán megóvására. Ennek eszközül műsoros gyermek rajzversenyre invitálták az akcióterületen élő gyermekeket. A megvalósítás során a felújított utcákban, az akcióterületen élő gyermekek közvetlen környezetében rendezték meg az aszfaltrajzversenyt. Céljuk az volt, hogy az ott lakó családok figyelmét felhívják környezetünk és az újonnan elkészült utcák megóvására. A résztvevő gyermekeknek szeretnénk báb előadással is kedveskedtek, továbbá süteménnyel és üdítővel lepték meg őket.

„Faültetés – hit a jövőben!” – Alsószolcán közösségi faültetés

A projekt fő célja az akcióterületen élő lakosság életkörülményeinek javítása volt, melynek fontos eleme a fizikailag leromlott lakókörnyezet szebbé tétele, a fenntartható fejlődés biztosítása és a környezet megóvása. A célterület utcáinak állapota lehangoló és ingerszegény képet nyújtott, ezért elengedhetetlenül szükségesé vált a sivár környezet rendbe hozatala, fejlesztése, illetve a zöldterület növelése, mely intézkedés minőségi változást hozott az Akcióterületen élő lakosság életében. A faültetés elősegíti a településképe javítását, illetve a célterületen élő lakosság esztétikai érzékét is növeli. Fontos eleme volt, hogy az akcióterület lakóit is bevonták a tevékenységbe, különös tekintettel a fiatalokra és gyerekekre. A környezet otthonosabbá tétele elősegíti az itt élők felelősségérzetét és a környezet megóvásának fontosságára is felhívja a figyelmet. A faültetés, mint közös tevékenység erősíti a közösségi szellemet és a helyi társadalmi kohéziót. A programok során felhívták a figyelmet a környezettudatos életmódra.

A Benedek Elek Alapítvány segíti az Alsószolcai Herman Ottó Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Benedek Elek Tagiskolájának szakmai munkáját, támogatja a jelenlegi tanulók művészeti oktatását, a volt tanítványok szakmai útját folyamatosan nyomon követi. Hátrányos helyzetű egyének társadalmi esélyegyenlőségének elősegítésére törekszik. Az alapítvány támogató munkájával igyekszik leküzdeni a célterületen élők szociális lemaradásából adódó hátrányokat. Ennek érdekében céljuk az egyéni és csoportos szabadidős és kulturális programok támogatása. Szervezetük további célja diákpályázatok támogatása, a tehetséges tanulók jutalmazása, versenyeztetése. Az alapítvány támogatja Alsószolca kulturális és művészeti tevékenységeit, az alsószolcai 2.sz. Általános Iskola azon tanulóinak jutalmazása, akik - a tanév végén jeles, vagy kitűnő tanulmányi eredményt értek el,- akik tanulmányi, kulturális és sportversenyeken kiemelkedő teljesítményeikkel öregbítk az

iskola hírnevét, azon hátrányos helyzetű és veszélyeztetett tanulók jutalmazása, akik négyes vagy annál jobb tanulmányi eredményt érnek el a tanév végén, és magatartásuk is példamutató, az olyan tanulók és tanuló csoportok jutalmazása, akiknek a magatartása kiemelkedően példamutató, olyan tanulók és tanuló csoportok támogatása, akik tanulmányi-, vers- és mesemondó, valamint sportversenyeken vesznek részt.

Az alapítvány támogatást nyújt a tehetséges tanulók művészeti oktatásához, elismerésben, tárgyjutalomban részesítheti azokat az iskolai dolgozókat, nevelőket, technikai és ügyviteli dolgozókat, szülőket, támogatókat, az iskola feladatait hosszú időn át (évek, évtizedek) magas szinten, hatékonyan segítették. Az alapítvány támogatja az iskola hagyományainak ápolását, nevezetesen: úszásoktatás, táborozás, Benedek Elek Mesemondó Verseny, Benedek-gála, Pedagógus nap, egyéb iskolai szintű rendezvények. Az alapítvány támogatja az iskolai kiadványok (évkönyv, iskolatörténet, iskolaújság) megjelentetését. Az egy tanévben hiányzásmentes tanulók számára könyvjutalmat ad.

Kiemelt jelentőséggel bíró,- korábban megvalósított soft program,- amelyet szociális városrehabilitáció programalap támogatásával valósított meg:

„Alsózsolca értékei gyermekszemmel - Rajzverseny”

Az akcióterület birtokbavételének alkalmát az akcióterület felújított útjain tartott műsoros gyermek rajzversenyekkel és további rendezvényekkel tette felejtethetlenné. Felhívták az Akcióterületen élő lakosság figyelmét a végbement változásokra, ezáltal elősegítve azt, hogy a gyermekek és szüleik is magukénak érezzék és megbecsüljék a fejlesztéseket. Bemutatták, hogy lehet az akcióterületen élők bevonni a gyermekvetélkedőkbe, az aszfaltrajzversenybe.

Rendezvényükkel, nem csak az akcióterületen élő gyermekek, de a település óvodáinak, iskoláinak és középiskoláinak is az érdeklődését is felkeltették. Sikerült az Akcióterületen élő fiatalokat bevonni a közösségi tevékenységekbe, különös tekintettel a gyerekekre, felhívni a figyelmüket, a környezettudatos életvitel és életterünk védelmének fontosságára. A fiatalok szemléletformálását játékos formában, élményeken át érték el. Megvalósított tevékenységek: Az Alkotni Jó felhívás ismertetése plakáton keresztül az iskolák, a Községi Ház, a Csillagpont Szolgáltatóház épületén. Séta Alsózsolcán a gyerekekkel. Építészeti természeti értékek ismertetése, megfigyelése. Egyedi alsózsolcai épületek, utcarészletek megtekintése, gondolati rögzítése, analitikus megbeszélése. Tapasztalati emlékekre épülő rajzok, alkotások készítése Alsózsolca történelmi és építészeti

épületeiről, emlékeiről. Különböző technikák alkalmazása, egyéni elképzelések megvalósítása. Alsózsolca folyója és partjának ábrázolása. A Sajó és növényzetének megjelenítése egyéni megjelenítése a valóságból kiindulva. Megfigyelt virágok, növények ábrázolása. A térbeli látásmód fejlesztése érdekében különleges háttér alkalmazása nyírással, hajtogatással, ragasztással. Valóságghû és elképzelt virágok, növények rajzolása, nyírása, ragasztása.

Térbeli virágos kép készítése. Árvácskák rajzolása, festése az eredeti növény alapján. Illúziókeltő árvácskás ládák festése, készítése. Az otthon, illetve környezetünk virágosításának fontosságát megbeszélve és hangsúlyozva, kihelyezés az ablakba. Műsoros aszfalt rajzverseny és kiállítás szervezése és megvalósítása. Az akció területen lezajlott események és előtte az előkészítő foglalkozások az akcióterületen élő gyermekek és szüleik számára pozitív élménnyé váltak. Ez elősegítette, hogy a gyermekek és szüleik magukénak érezzék és megbecsüljék a fejlesztéseket, amik Alsózsolca városában történtek.

„Csak drogot ne!”

Alsózsolcán nagyon sok a nehéz körülmények között élő család, melyek tagjai – főként alacsony iskolázottságuk miatt – nincsenek tisztában az élvezeti szerek káros hatásaival. A projekt célja egy szülő-gyermek klub létrehozása volt, tanácsadás tartása a hátrányos helyzetű szülőknek, drogmegelőző klub alakítása, naprakész információ és ismeret átadás hatékony, interaktív formában. Konkrét célként tűztek ki egy olyan szülő-gyermek klub létrehozását, ahol a legkülönbözőbb korosztályok együtt és külön-külön is beszélgethetnek a drog okozta problémákról, a drogozás elkerüléséről, megelőzéséről, az elterelésről, a megmeneküléstől. A település teljes lakosságának meghirdették az akciót, így bárki részt vehetett rajta. Kiemelt célcsoportként kezelték a település felső tagozatos és középiskolás diákjait és szüleiket.

A klub foglalkozásokon, az akcióterületen élő gyerekek és a megjelent szülők is mindig jól érezték magukat. A település teljes lakosságának meghirdették az akciót, így bárki részt vehetett rajta. Kiemelt célcsoportként kezelték a település felső tagozatos és középiskolás diákjait és szüleiket. A klub foglalkozásokon, az akcióterületen élő gyerekek és a megjelent szülők is mindig jól érezték magukat.

„Ne tüsszents!”

A projekt egyik fő célja volt az információszerzés, az alsószolcai Akcióterületen lévő gyomnövényekről, azok allergén hatásáról a légköri tényezőket is figyelembe véve. A szervezők felhívták a figyelmet a környezetvédelem fontosságára, egészségtudatos életre, arra, hogy csak a valóban allergén növények irtását szükséges elvégezni. A projekt megvalósulás során az Akcióterületet együtt bejáró kis csapatok közösségépítő, közösségfejlesztő erejéről sem szabad megfeledkezni.

A közösen végrehajtott feladatok, közös célok elérése és fenntartása segítheti hozzá az Akcióterületen élő lakosságot az attitűd változás eléréséhez is. Allergén gyomnövények irtása mellett havi egyszer olyan programokat szerveztek, melynek során, az Akcióterületen élő résztvevők megismerhették az elsődleges jelentőségű növényeket. Cél az volt, hogy csak a káros növények essenek az akció áldozatául, így a résztvevőket minden alkalommal rövid oktatásban részesítették. Ennek során megismerhették a valóban irtandó növényeket. Az allergiamentességhez való hozzájárulással, az Akcióterületen élők mindennapjai könnyebbé váltak. A projekt során megvalósuló tevékenységek: Alsószolca város – Prezentáció, városunk földrajzi elhelyezkedésének bemutatása (éghajlata, talaja, növény- és állatvilága). Nyitás környezetünk felé – Közvetlen környezetünk allergén növényeinek megismerése előadás keretében. Pollennaptár. Polleninformációs táblázat – Tablókiállítás gyom- és allergén növényeinkről. Az immunrendszer túlérzékenységi reakciója – Meghívott szakember előadása. Allergén növények feltérképezése és megtekintése a szabadban. Előadás: Mit tehetünk az allergiát okozó növények ellen és természetes gyógymódok az allergia ellen témában. Természetes gyógymódok ismertetése, megoldás az allergiára. Tanulók játékos vetélkedője. Pollenszórás előtt az allergén növények irtása az akcióterv alapján.

A Herman Ottó Alapítvány az alábbi területeken végez közhasznú tevékenységeket: nevelés és oktatás, kulturális tevékenység, hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése.

Ennek érdekében, céljuk: Az iskolai munka feltételeinek javítása, korszerűsítése. A kiemelkedő teljesítményt nyújtó tanulók jutalmazása. Egyéni és csoportos tanulmányutak, szakmai kirándulások, kutatások támogatása (táborozás, szabadidős, kulturális, sport program támogatása). Tanulókkal kiemelkedően foglalkozók, eredményeket elérők elismerése, támogatása. Diákpályázatok támogatása.

Gyógykezelések támogatása. Egyéb szociális és jóléti célú támogatás. A nehéz anyagi körülmények között élő, de gyermekeinek tánc és zenei nevelést biztosítani akaró családok gyermekei térítési díjának támogatása. Az Alsózsolcán működő, alapfokú zenei képzést biztosító, Herman Ottó Általános és Művészetoktatási Iskola zenetagozata oktatási körülményeinek fejlesztése, a képzéshez szükséges hangszerek beszerzése, javíttatása, a tehetséges tanulók jutalmazása, versenyeztetése, Alsózsolca zenei életének fejlesztése.

Kiemelt jelentőséggel bíró,- korábban megvalósított soft program,- amelyet szociális városrehabilitáció programalap támogatásával valósított meg:

„Fiatal Művészek Támogatása”

A pályázat helyi szinten történő kihirdetését követően, az alapítvány kuratóriuma nyílt napot szervezett, hogy a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, az akcióterületen élő fiataloknak segítsen értelmezni a kiírást. Ezt követően egy szakmai csoport az érdeklődő és az akcióterületen élő fiatalokkal konzultációt folytatott és segítséget nyújtott a pályázat elkészítésében. Lehetőséget adott és segítséget biztosított az alapítvány a nyomtatás, CD-re írás, europass önéletrajz minta és sablon letöltése az internetről tevékenységekben. Internet használatot biztosítottak az akcióterületen lévő Csillagpont Szolgáltató ház épületében. A képzőművészeti és zeneművészeti ágban pályázni kívánó fiataloknak rajzlapot, festéket, rajzeszközöket, fénymásoló papírt, mappát biztosítottak a minőségi pályamunkák elkészítéséhez. Képzőművészet és zeneművészet kategóriákban érkeztek be pályázatok. Az alapítvány képviselői az Akcióterületen személyesen elbeszélgettek a zenei és képzőművészeti kategóriákban pályázókkal az eddigi tevékenységeikről, eredményeikről és a közösség formálásában betöltött szerepükről. A pályamunkák értékelését követően a pályázókat ajánlott levélben értesítette az alapítvány az eredményről és lehetőséget kínáltak fel nekik az ünnepélyes díjátadón történő bemutatkozásra az akcióterületen élő nagyközönségnek. Az ünnepélyes díjátadón a polgármesteri köszöntőt követően az Alsózsolcai Herman Alapítvány kuratóriumának elnöke és Alsózsolca város polgármestere átadta az ösztöndíjakat a kilenc nyertes pályázónak.

A képzőművészeti kiállítás megnyitása után műsor következett és a zenész fiatalok bemutakoztak egy-egy műsorszámmal. A kiállítás megtekintése után vendéglátás közben beszélgethettek a művészpallánták a célterület érdeklődő közönségével. A fiatal művészek díjazásával és az akcióterületen bemutatott produktumaikkal felkeltették a nyilvánosság és az akcióterület

célközönségének érdeklődését, ezzel is segítve a közösségfejlesztést az együttműködést és az emberek összetartozását. Ezzel az ösztöndíjjal a Magyar állam és az Európai Unió megteremtette a feltételét a 9 tehetséges fiatal önálló művészi alkotó tevékenységének, pályakezdésének megkezdéséhez. A kiállítás szervezésével és a feltételek biztosításával formanyelvében és tartalmában korszerű, színvonalas művek létrehozását segítette az alapítvány. Tevékenységük megismerése által a felnövekvő fiatal nemzedék is alkotó csoporttá válhat.

A „C’ est la Vie” drámacsoport:

Napjainkban a családok életét gazdasági válság, munkanélküliség, egyre több válás, a fogyasztói társadalom elvárása a család felé, a technikai fejlődés negatív velejárói nehezítik meg. Ma már sajnos ritkán ülnek le a családtagok, hogy megbeszéljék a nap eseményeit, a felmerülő problémákat. Fontos feladat visszaterelni a családokat az együttgondolkodás, a beszélgetés útjára. A családban együtt töltött idő, a kommunikációs, az őszinteség és a konfliktusok felvállalása, a közös megoldás keresése elengedhetetlen az egyén egészséges fejlődése szempontjából. Ezeknek a problémáknak a megoldására nyújtottak segítséget az Akcióterületen élő lakosság számára. A drámacsoport létrehozásával olyan alkalmakat teremtettek a résztvevőknek, ahol a helyi közösségben – elsősorban az Akcióterületen élők között - kialakult konfliktusokról a csoport tagjai őszintén tudnak beszélgetni. A programban részt vehetett minden, alsószolcai Akcióterületen élő fiatal (általános és középiskolás diákok) és a felnőtt korosztály (szülők, aktív dolgozók, nyugdíjasok) egyaránt. A program során, olyan konkrét konfliktuskezelési eszközöket adtak a résztvevők kezébe, amelyek megoldást jelentenek a felmerülő problémáikra. Drámapedagógiai módszereket hívtak segítségül céljaik megvalósítására. A foglalkozásokon csoportépítő játékokat, ismerkedő drámajátékokat és közösségfejlesztő játékokat alkalmaztak. Bizalomjátékkal erősítették a csoportkohéziót. Beszédre készítető szituációs játékokban, illetve improvizációs játékokban próbálhatták ki magukat a résztvevők. A csoport tagjai olyan foglalkozásokon elsajátított technikákat tanultak meg, melyeket a gyakorlatban is alkalmazni tudnak, saját és a közösség javára fordítva az átadott ismereteket.

„A Gömör – Szepesi Érchegységtől a Tiszáig”

Az alapítvány a célterületen élő családok gyerekeivel és szüleivel kapcsolatban van az iskolai tevékenységeken keresztül. A projekt programjainak megvalósítása közben a tanulók és családjaik környezettudatos szemlélete formálódott. Fontosnak tartották a környezettudatosságra, egészséges

szemléletmódra nevelést. Céljuk, többek között, hogy olyan gyerekek kerüljenek ki az oktatási intézményekből, akik a környezetvédelmi programok kidolgozásában, megvalósításában aktívan részt tudnak venni. Később szülőként, gyermekeikkel együtt segítsék környezetünk védelmét. Megvalósult tevékenységek: A Sajó folyó és vízpart élővilágának megismerése - Az akcióterületen élő célcsoporttal, 46 fővel végig járták a Sajó partot.

Közben a tanulók megismerték Alsózsolca állat és növényvilágát, valamint sor került egy kis helytörténeti előadásra. A Sajó szennyezettsége, vízminőség vizsgálata - Minilabor segítségével meghatározták a tanulók a vízminták minőségét. A Sajó vizének kémiai vizsgálata kiterjedt a: PH érték, az oldott oxigén, nitrition, nitrátion, foszfátion. A vízminőségi vizsgálat részeként szabad szemmel is látható apró gerinctelen állatokat kerestek a folyó vizében. Ezek az élőlények a vízminőséget jelző biológiai indikátorok. A gyerekek nagyon élvezték, és érdeklődéssel végezték a méréseket. Tejprojekt – üzemlátogatást tettek a Cinegés tanyán. Szelektív hulladékgyűjtés - Ezen a foglalkozáson a környezetük megóvására vonatkozó tudnivalókat bővítették, majd a Sajó part akcióterületén szemetet gyűjtöttek, aminek szakszerű elhelyezésével zárták a foglalkozást. A Víz világnapja - Felhívták a figyelmet a víz fontosságára, a vizeink védelmére. Először irodalmi alkotásokkal hangolódtak a témára, ezt követően sor került egy érdekes beszélgetésre a víz fontosságáról, jelentőségéről. Felhívták a figyelmet a helyes fogyasztói magatartásra, a vízzel való takarékosagra, a vízszennyezésre. Megvizsgálták az előző nap hozott Sajó vízminőségét. A kék bolygó /Föld napi rendezvény/ - A Föld napja alkalmából műsoros délutáni programot szerveztek a Csillagpontban, melyet dalok, versek, vetélkedők, totók színesítettek. Gömör – Bükk élővilágának megismerése – A program célja a környezettudatosság elterjesztése, népszerűsítése az akcióterületen. Az egyik ismeretterjesztő rendezvényére a Szlovákiai Pelsőci testvériskola néhány tanulója és tanára is meghívták. Bio ételek és italok készítése, fogyasztása a jelenlevők bevonásával.

Alsózsolca Város Bűnmegelőzési Polgárőr Egyesület tevékenységének fő célja a közrend, közbiztonság javítása, jobbá tétele, a lakosság biztonságérzetének javítása, nyugalmanak biztosítása, vagyonvédelem és rendezvények biztosításában való közreműködés. Kiemelten fontos feladatuk: a szolgálatuk során, közterületen elkövetett jogsértések megelőzését, megszakítását, minden olyan feladatot, amely a rendet, közbiztonságot, illetve a város közösségét szolgálja, a bűnmegelőzéssel kapcsolatos tevékenységben a lakosság mind szélesebb tájékoztatását, összefogásának, támogatásának elősegítését, a rendezvények lebonyolításában való rendészeti és segítő

közreműködést, a város környezetének védelme. Az alapszabályban rögzítettek alapján a szervezet tagjai elkötelezettséget vállalnak a település tisztaságának, környezetvédelmi feladatainak ellátása terén. Ennek fontos eleme a településtisztasági feladatok ellátásához való hozzájárulás.

Kiemelt jelentőséggel bíró,- korábban megvalósított soft program,- amelyet szociális városrehabilitáció programalap támogatásával valósított meg:

„Csak drogot ne!” klub

A klubelőadások legfontosabb eredménye az volt, hogy kialakítsanak az Akcióterületen élő célcsoportban egy olyan egészségszemléletet, mely hatására képessé válnak visszautasítani a drogokat. A résztvevők az előadások alkalmával korrekt és hiteles tájékoztatást kaptak a különböző drogokról, az egészségre és az egyén közvetlen környezetére gyakorolt káros, negatív hatásokról, illetve a droghasználat jogi következményeiről. Az előadások végén egyéni tanácsadásra is lehetőség volt, olyan személyes és kényes témákban, melyet a résztvevők nem szerettek volna megosztani a többiekkel.

A Szemünk Fénye Alapítvány célja: az Alsózsolca Fekete István Óvoda és Bölcsőde nevelési-, oktatási (játék, munka tanulás) színvonalának emelése, az ebben közreműködők jutalmazása, kezdeményezők támogatása. Ezen célok megvalósulása érdekében a következő közhasznú tevékenységeket folytat: nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés, gyermek- és ifjúságvédelem, hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése, családvédelem, egészségvédelem, környezet- és természetvédelem.

Kiemelt jelentőséggel bíró,- korábban megvalósított soft program,- amelyet szociális városrehabilitáció programalap támogatásával valósított meg:

„Megelevenedett aszfalt gyermeki kézzel”

A gyermekek különböző játékos programokon vehettek részt: ugróiskola, focipálya, kresz - pálya, élő társasjáték /színes dobókockával játszva, a bábukat a gyermekek helyettesítik/, labirintus /egy megadott pontról a labirintuson keresztül a nyuszinak a répához kell eljutnia/, öltöztető baba /az időjárásnak, évszaknak megfelelően a megrajzolt lány és fiúbabát kell felöltöztetni/, versenypálya /4 egyenes szakasz rajt és cél állomással, ügyességi, gyorsasági játékok hullahopp karikával, babzsákkal, stb./, célbadobás /a felrajzolt tóba, kupakból készített békák ugrálása/, vonalvezető /a hullám, cikk-

cakk, hurok vonalak krétával való követése/, szelektív hulladékgyűjtő /színes hulladékgyűjtőbe a megfelelő hulladék szétválogatása, elhelyezése/, rajzverseny /szabadon választott témában rajzolhattak a gyermekek, gyönyörű munkák születtek az aszfalton. A gyermekek vidáman, örömmel vettek részt a játékokon, mellyel nem csak az önfeledt játék volt az alapítvány célja, hanem többek között a képességfejlesztés, az ismeretterjesztés, az egymásra való odafigyelés, környezet- és természetvédelem, a környezettudatosságra való nevelés és a közösségi érzés erősítése.

„Unokáink is látni fogják”

A Szemünk Fénye alapítvány működése során nem csak óvodás korú gyermekeknek szervezett rendezvényeket, hanem testvéreknek, szülőknek és Alsózsolca lakosságának is. A fáültetéssel szerettek volna egy olyan projektet megvalósítani, mellyel tehetnek valamit Alsózsolca célterületén élőkért. Fontosnak tartották, hogy a környezethez való pozitív szemléletet erősítsék. A rendezvényen megtanulták a gyerekek, hogyan kell egy facsemetét elültetni és hogyan kell gondozni annak érdekében, hogy bő termést hozzon. Az alapítvány munkatársai abban bíznak, hogy ez után a célcsoport tagjai között nem fordul elő céltalan rongálás, megtanulták védeni közvetlen környezetüket. Szerették volna elérni, hogy saját otthonukban is fásítással szépítsék környezetüket. Ez a program nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy a felnövekvő generáció egészséges környezetben nevelkedjen, érzelmileg jobban kötődjön a fához, ezáltal a természet védelméhez. A környezettudatos magatartás erősítése a célcsoport tagjai körében elengedhetetlen.

„Ügyes kezek, nagy lehetőségek”

A projekt keretében hagyományörző foglalkozásokra került sor, melyen olyan elfeledett népi tevékenységeket elevenítettek fel, ami a hagyományápolás része. Fontos volt, hogy a fiatalok megismerkedjenek a tárgyalakotás alapvető szabályaival, a forma, a funkció harmóniájával. A hagyományok megismerésével múltunk, népi örökségünk megbecsülése, megszerettetése, a hovatartozás-tudat mélyítése volt a célunk.

„Segíthetünk?! Együtt könnyebb!”

A Fekete István Óvoda és Bölcsődébe járó gyerekek közül egyre több a hátrányos helyzetű családokból érkező. A mai felgyorsult világunkban ezek a családok fokozottan küzdenek azokkal a

problémákkal, amelyek a családi élet, a gyermeknevelés, az egészség, a betegség területén jelentkeznek.

Az alapítvány úgy gondolta, hogy szeretne ezeknek a családoknak támogatást nyújtani felmerülő problémáikban, ezért részükre klubfoglalkozást szervezett. Olyan témákat dolgoztak fel, melyek minden család életében előfordulnak.

A klub- foglalkozások az alábbi témákban valósultak meg: családtervezés, házasság előtti tanácsadás, babánk született, segítség a nehézségeken, hogyan segíthetik a szülők gyermekük személyiségfejlődését, anyaság, hivatás, láthatatlan munka, házasság gondozás, a jó házasság titka, családi és generációk közötti konfliktus feloldása, a család higiéniai szokásai, jogi tanácsadás, éljünk egészségesen.

A fentiekén túlmenően – mint az említést nyert – a városi Közösségi Ház keretén belül is működnek önálló formában társadalmi szerveződések, illetve településünkön jelentős a civil kisebbségi szervezetek száma és az általuk végzett tevékenység súlya is.

A Közösségi Ház és Könyvtárban működő csoportok, társadalmi szerveződések

- Ritmus Táncegyüttes
- Szivárvány Vegyeskar
- Nyugdíjas Klub

Civil Kisebbségi Szervezetek

- Borsodi Cigány Független Szervezet
- Lungo Drom Szervezet
- Roma Polgárjogi Mozgalom

4. Alsózsolca SWOT analízise

A SWOT analízis célja megvilágítani településünk egészének vagy egyes kiemelten fontos területének (kulcsterületének) erősségeit, azaz a működésnek azokat az összetevőit, amelyeket magas színvonalon tud nyújtani a város, illetve gyengeségeit, vagyis azokat a területeket, amelyek nem kellően vagy nem kielégítően fejlődtek a belső és/vagy a külső partnerek szerint. Számba venni a település lehetőségeit és buktatóit, illetve ezek összefüggéseit, valamint rendezni a rendelkezésre álló információkat.

A SWOT analízis célja továbbá, hogy a város jellemzőit áttekinthető táblázatos formában tárja elénk, a város életét meghatározó tényezőket belső és külső tényezőkre bontsa. A helyi jellemzőket „Erősségek” és „Gyengeségek” formájában összegezze. A külső tényezőket pedig a „Veszélyek” és „Lehetőségek” fogalomkörében azonosítsa.

A módszer által elkészített elemzés igen szemléletes, lehetőséget nyújt a pozitív és a negatív tényezők összevetésére.

<u>Erősségek</u>
<i>Jó elérhetőség</i>
<i>Pályázati tapasztalatok</i>
<i>Fejlett oktatási rendszer</i>
<i>Fejlett szociális, egészségügyi rendszer</i>
<i>Kedvező állapotú lakásállomány</i>
<i>Jól kiépített infrastruktúra</i>
<i>Ipari hagyományok</i>
<i>Megtörtént az ipari profil kiszélesedése, racionalizálása</i>
<i>Magas színvonalú orvosi ellátás</i>
<i>Szociális ellátás kiépítettsége, jó színvonala</i>

<u>Gyengeségek</u>
<i>Kedvezőtlen társadalmi folyamatok</i>
<i>Foglalkoztatási lehetőségek csökkenése</i>
<i>Munkavállalók nem megfelelő képzettsége</i>
<i>Megfelelő városmarketing hiánya</i>
<i>A gazdasági szerkezet nem kellően sokszínű</i>
<i>Nincs rendezett településképi megjelenés</i>
<i>Lakosság, családok motiválatlansága</i>
<i>Magas munkanélküliség</i>

<u>Lehetőségek</u>
<i>Együttműködési programok folytatása a szomszédos településekkel</i>
<i>Környezet-rehabilitációs, környezeti kárelhárítási programok kihasználása</i>
<i>Testvérvárosi kapcsolatban rejlő lehetőségek kiaknázása</i>
<i>Tranzitforgalom mérséklése, elterelése</i>
<i>Személyre szabott oktatás, képzés, felnőttképzési lehetőségek</i>
<i>Élethosszig tartó tanulás, új ismeretek megszerzése iránti igény</i>

<u>Veszélyek</u>
<i>A város iparát meghatározó cégek elhagyják a térséget</i>
<i>Gazdasági erőforrások csökkenése</i>
<i>A gazdasági egyensúly hiánya</i>
<i>Előregedés</i>

5. Jövőkép

Alsószolca városának fejlesztési céljait a hosszú távra vonatkozó fejlesztési dokumentumai, valamint a 2013. évben elfogadott IVS határozzák meg, melyekben a város, a városrészek fejlesztési elképzelései összegzésre kerülnek. Alsószolca Integrált Településfejlesztési Stratégiája egyrészt épít a város már meglévő stratégiai dokumentumaira, fejlesztési koncepcióira, másrészt a hivatkozott IVS-ben az egyes korábbi elképzelések integrálása érdekében meghatározott új alaprendszerre, mely egységes szerkezetben építi össze a korábban említett dokumentumokat, valamint területi szemlélettel gazdagítja a célrendszert.

Alsószolca település fejlesztési elképzeléseit tekintve kiforrott, szakmailag megalapozott és társadalmilag elfogadott célrendszerrel rendelkezik. Ennek megfelelően a település Integrált Településfejlesztési Stratégiájának kialakítása során nem cél egy teljesen új stratégia létrehozása, hanem a jelenleg is érvényben lévő fejlesztési dokumentumokkal összhangban a fejlesztési irányvonalak összegezésre kerüljenek, azok súlyponti elemei, főbb irányvonalai meghatározásra kerüljenek.

Az település főbb célkitűzéseinek meghatározása, kialakítása során cél volt a település jövőképét, fejlesztési irányvonalait meghatározó dokumentumokkal való összhang megteremtése az alábbiak szerint:

- a fejlesztési dokumentumokban megfogalmazott hosszú távú városfejlesztési célok középtávú programokká való lebontása
- a terület szemléletű tervezés biztosítása, a pontos problémafeltárás alapján a

beazonosított városrészre vonatkozó célok kitűzése, és annak középtávon való érvényesítése.

Mindezek mellett a tervezés során meghatározó, kulcsfontosságú szerepet játszott a helyi lakosság, a helyi társadalom, a gazdaság szereplőinek bevonása a projekttervezésbe, a célok meghatározásába. Hiszen a partnerségi tervezésnek alapvetően meghatározó szerepe van a település által kijelölt célrendszer helyi társadalmi szövet általi támogatottságában, létjogosultságában, ily módon pedig megvalósíthatóságában.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia összhangban van a település fejlesztési programjaival, mind a város településhálózatban elfoglalt helye, mind a helyzetértékelés vonatkozásában, valamint a stratégiai célok megfogalmazásában. Az ITS és a város Építési Szabályzata összhangban van, a városrészekre kitűzött célok és az akcióterületek projektelemeinek megvalósítását a rendezési terv lehetővé teszi. A város meglévő fejlesztési irányjaival összhangban, új alaprendszerre történő ráépítéssel, a város gazdasági és természeti, táji adottságaira, térségi szerepkörére támaszkodva, ezek egy összefüggő viszonyrendszerben való újragondolása által rajzolódik ki Alsózsolca városának mottója és hosszú távú jövőképe.

A stratégia és a célrendszer elkészítésében a megadott módszertani sablont Alsózsolca-specifikusan alkalmazva, a város helyzetének elemzését két részre bontva, egyrészt megtörtént a város analízise, az objektív összetevők elemzése, másrészt elemzés készült a város helyzetét meghatározó szubjektív elemeket illetően.

Az objektív elemek analízise a város egészére, és területi szemléletben a városrészekre vonatkozó demográfiai, gazdasági, környezeti és ágazati elemzés keretében határozta meg a beavatkozásokat igénylő egyes területeket. A szubjektív elemek elemzése keretében személyes beszélgetések, auditok során, valamint a lakosság körében végzett lakossági felmérésre támaszkodva és a korábbi stratégiákat összevetve kialakult egy kép Alsózsolca városát illetően.

Ezen két terület közös együttthatójaként kerültek lehatárolásra azok a stratégiailag beavatkozást igénylő területek és célok, melyek a várost dinamizálva a további fejlődés kulcsát jelentik Alsózsolca városának számára.

A szubjektív elemek vizsgálata alapján megállapítható, hogy a lakosság kapcsolata a városban zajló fejlesztésekkel közösségi szempontból pozitív, támogatják ezen fejlesztések megvalósítását. A stratégia elkészítése során éppen ezért jelentős szerepet kapott a lakosság aktivizálására irányuló, a fejlesztési beavatkozásokat előkészítő közösségi célú stratégiai elemek kidolgozása és beillesztése.

Az elemzések eredményeképpen feltárt problématerképre adott válaszként megfogalmazott pozitív mottó adja a város jövőbeni fejlesztési irányát és egy vezérelvet, melynek mentén levezethetők a stratégia elemei és az egyes fejlesztési területek.

A pozitív mottó alapján megfogalmazott jövőképből levezethető az ITS stratégiája, azaz a városfejlesztés átfogó, tematikus és városrészi céljai, valamint az ezeket megvalósító indikatív akcióterületek. A településfejlesztés integráltságát biztosítja, hogy a két terület (objektív és szubjektív elemek) kezelése egy integrált rendszerre épül.

A város jövőképe területileg és szellemiségében is lefedi a teljes várost, a benne rejlő dinamizáló erő képes a megfogalmazott célok elérésén túl a folyamatos lendület biztosítására.

Ez a kulcs a hosszú távú fejlesztést igénylő aktivitás állandó jelenlétére.

A város hosszú távú jövőképe, mely 15-20 évre távlatában került meghatározásra az alábbi:

”Egy jelentős ipari hagyományokkal rendelkező település, a sikeres és élhetőbb kisvárossá fejlődése”

Alsózsolca a tervezett fejlesztések hatására olyan sikeres kisvárossá válik, amely a helyi lakosság számára vonzó (egészséges környezetet, biztonságos társadalmi háttért, aktív közösségi életet, megfelelő megélhetést, fejlett egészségügyi, üzleti és közszolgáltatási környezetet biztosít), valamint a gazdálkodó szervezetek számára is ideális befektetési környezetet jelent.

A város hosszú távú fejlesztési célja számszerűsített értékekkel is kifejezhető, a helyzetelemzés tendenciáira támaszkodva reálisan megvalósítható, összhangban van az egyes városrészek (akcióterületek) fejlesztési céljaival.

A stratégiai program átfogó célja, hogy – a megjelölt stratégiai fejlesztések és feladatokhoz igazodóan – Alsózsolca településszerkezetének, területhasználatának, települési természeti és épített öröksége védelmének érdekében szükséges fejlesztések, építészeti beavatkozások megtörténjenek, azok

eredményeként Alsózsolca mentes legyen a szegregátumoktól, a jelenleginél komfortosabb, egészségesebb esztétikusabb és szebb város legyen. Cél, hogy a város szerkezete úgy változzon, hogy javuljon a gazdasági-, tökevonzó képessége, népességmegtartó ereje javuljon.

A működő gazdaság és a foglalkoztatás növelése biztosítja az alapfeltételt a megélhetéshez, a város további fejlődéséhez. A megélhetés minőségét színvonalas szolgáltatások kialakításával, és környezet megóvásával, attraktivitásának fokozásával lehet javítani. A programok megvalósítása csak akkor lehet sikeres, ha olyan társadalmi közegben valósulnak meg, amely összetartó közösség képét tárja a külvilág elé.

A város erősségeit (aktív közösségi élet, történelmi hagyományok, képezhető és átképezhető aktív korú lakosság nagy száma) és lehetőségeit (civil szféra tovább erősítése, a közösségi élet színtereinek megteremtése, foglalkoztatására bevonható jelenleg inaktív lakosság, infrastrukturális fejlesztések) kihasználva az erőfeszítéseket a városi funkciók erősítésére, új funkciók betelepítésére, ehhez kapcsolódóan a térségi kapcsolatok fejlesztése, a helyi identitástudat erősítésére, a gazdasági potenciál minél nagyobb mértékben történő kihasználására kell összpontosítani.

A gyengeségek felszámolásának, és a veszélyek okozta kockázatok csökkentésének érdekében fontos szerepet kap a közszféra. Ezen jövőkép elérésének érdekében az önkormányzatnak, minden forrást ki kell használnia annak érdekében, hogy a helyi társadalmi szövet között jelenleg meglévő szakadékok tovább ne mélyüljenek, a társadalmi feszültségek oldódjanak, a jelenlegi szegregátumok társadalmi integrációja megtörténjen, hiszen a társadalmi egység megteremtése előfeltétele a város további fejlődésének, az élhetőbb kisváros létrejöttének.

A közszféra fő feladata továbbá a szegregált településrészekben a kedvezőtlen folyamatok megállítása, és megfordítása infrastrukturális fejlesztésekkel, illetve humán téren célorientált oktatási programok indításával.

Mind a közszféra, mind a magánszféra közös programját kell, hogy képezze a vállalkozásösztönzés, és ezzel összefüggésben a vállalkozási ismeretek oktatása, az alternatív jövedelemszerzéshez szakmai tapasztalatok átadása. A vállalkozásösztönzésben fontos szerepet kap az ipari park.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia célkitűzésrendszere az itt felvetett problémákra kíván megoldást találni és kínálni.

A fejlesztéseket a városrészek céljainak összehangolásával kell megoldani, figyelembe véve azonban, hogy a szűkösen rendelkezésre álló erőforrások mellett először a legnagyobb hozzáadott értékkel bíró fejlesztéseket kell megvalósítani. A prioritást élvező városrész a városközpont, ahol a legtöbb városi intézmény található, és az itt megvalósítandó fejlesztések biztosítják a legnagyobb hatást a város fejlődése szempontjából.

A városközpontban és a városközponton kívüli városrészekben a közösségi épületek megújításával, esetenként új funkcióval történő ellátásával, a sportcélú létesítmények építésével, a közterületek fejlesztésével, zöldfelületek képzésével, infrastrukturális feltételeinek javításával lehet a stratégiai célokhoz hozzájárulni.

A városközponton kívüli városrészben a stratégia célok elérését a vállalkozásösztönzést szolgáló ipari park fejlesztésével, a szegregált területen anti-szegregációs programok lebonyolításával lehet segíteni.

A város középtávú stratégiájának teljesüléséhez – városrészekről függetlenül – feltétlenül szükséges lesz a célorientált oktatási tevékenység megvalósítása, az alacsony képzettségű nagyszámú lakosság felzárkóztatása.

A középtávú stratégiai program megvalósítása segítheti elő, hogy növekedési pályára álljon a város, növekedjen a foglalkoztatás és végső soron megálljon az elvándorlási folyamat a városban.

A további fejlődés sikerének feltétele a pontos helyzetfeltárás, a problémák megismerése, és olyan fejlesztési célok és lépések azonosítása, amely az új támogatási rendszerekhez igazodva biztosítja a célok elérését.

Alsószolca településfejlesztési célkitűzései tehát a következő sarokpontokat figyelembevéve határozhatóak meg:

- A korábbi dinamikus népességnövekedés szinte önmagában is biztosította a település funkcióinak bővülését, mely folyamat az elmúlt években megállt. A jövőben továbbra is törekedni kell a népességszám növelésére, új beköltözők vonzására. Ennek forrásait a környező településeken szükséges keresni úgymint Miskolc, ennek elérése érdekében a városnak biztosítani szükséges a megfelelő alapinfrastruktúrát, és az élhető kisvárosias, természet közeli környezetet. A város gyors fejlődése számos településszerkezeti problémát hozott magával, a jövőben ezek feloldása, a város egységes, rendezett fejlesztése fontos

feltétele a település élhetőségének további javítására. A városkép javításával, a kisvárosi funkciók erősítésével és a lakófeltételek javításával kell elejét venni a további népességsökkenésnek, vagy legalábbis lassítani kell azt, növelni kell a város népességmegtartó erejét.

- A település hazánk azon régiói közé tartozik, ahol a roma kisebbség aránya igen magas. A roma közösség alacsony társadalmi státusza és integrációja következtében, rendszerint az alsószolcaihoz hasonló szegregátumokat alkotnak a településeken. A város kiegyensúlyozott fejlődése szempontjából nagyon fontos e településrész a város szövetének egészébe való integrálása, a fejlettségi különbségek megszüntetése.

A város peremein tartósan szegregálódó területek körvonalazódnak, a folyamat visszafordítására van szükség a térségek és a lakosság integrálásával.

- A város ipari hagyományai igen széles sprektumúak, a bányakincsektől a magasan képzett helyi szakemberekig számos lehetőséget rejtnek magukban. Az egykori szocialista ipar nem kellő körültekintéssel történt átalakítása sok negatív fejleményt hozott, de a már több mint egy évtizede tartó újbóli fellendülés új távlatokat nyit a település előtt.

Az ipari szektor szerencsés módon egyre több ágazata képviselteti magát a város ipari parkjában és azon kívül. A még máig fő profilnak tekinthető építőipar fellendülésével a fejlődés újra felgyorsulhat. A dinamikusan fejlődő Miskolci térségi agglomeráció szerves részeként az ipari park teljes kihasználtságával fog a város hozzájárulni a térség ipari teljesítményéhez.

- A város lakóinak képzettségi szintje nem elégíti ki az újonnan betelepülő ipari vállalkozások szakemberigényét, mely jelentős problémát jelent a településen az egyébként igen magas munkanélküliségi ráta miatt. Ezzel összefüggésben, a helyi munkaerő versenyképességének javítása érdekében, komplex képzési programokat szükséges megvalósítani a településen.
- A helyi identitástudat erősítése, a közösségformálás, a helyi társadalmi egység létrehozása alapfeltétele, a település fejlődésének. A város rekreációs és szabadidős adottságai mindenképpen fejlesztendők. Egyrészt a már létező sportlétesítményekre, valamint új játszó- és közösségi terek létesítésére szükséges a hangsúlyt fektetni. Másrészt a város jelentős, de

nem eléggé kihasznált erőforrásait, úgymint a Sajó városi szakaszát is szükséges bevonni a fejlesztésekbe, melyhez kapcsolódóan újabb közösségi terek és zöld területek hozhatók létre. Ezen fejlesztések megvalósítása a város megítélésre pozitív hatást gyakorol, ezzel is erősítve a település élhető, természet közeli kisvárosias jellegét.

- A település térségi szerepkörének erősítésére van szükség az éleződő városversenyben betöltött pozíció javítása érdekében.

Cél tehát a helyi természeti, társadalmi és gazdasági adottságokra építve diverzifikált, versenyképes és fenntartható társadalmi-gazdasági fejlődés megteremtése. Alsózsolca 2007ben kapott városi címe egyrészt egy sikeres múlt elismerése, másrészt egy kihívás a jövőre nézve, hogy a település továbbra is megtartsa dinamizmusát és megújulási képességét. A jövőkép elérésével a városi funkciók megerősödnek, a környezet és az infrastruktúra megújul, a település térségi szerepköre bővül:

- Alsózsolca térségi szerepe a Városközpont jelentőségének növekedésén keresztül növekszik
- A város peremein is javul a szolgáltatások színvonala, új funkciók jelennek meg elsősorban a helyi lakosság ellátására
- A társadalom különböző rétegei közötti szakadékok megszűnnek, megvalósul a társadalmi integráció, mely a fejlődés előfeltétele, központi bázisa

A jövőkép elérésével a városban gazdasági erősítése és fenntartható gazdasági fejlődése valósul meg:

- a település gazdasági potenciája erősödik
- a helyi vállalkozások versenyképessége javul

A fentiek megvalósulásával a lakosság életminősége javul:

- megvalósul a szegregált területek integrálása
- javul a szociális és egészségügyi ellátórendszer
- az oktatási lehetőségek bővülnek
- sportterületek és kulturális, közösségi intézmények fejlesztésének megvalósulásával élhető környezet jön létre.

6. Alsószolca középtávú fejlesztési koncepciója

Alsószolca városának stratégia fejlesztési célrendszere elsőként a lenti összefoglaló ábra segítségével, majd annak kibontásával kerül elemzés alá vonásra jelen fejezetbe.

A VÁROS KÖZÉPTÁVÚ TEMATIKUS FEJLESZTÉSI CÉLJAI

I. Városi funkciók megerősítése, környezet és infrastruktúra Időtáv: 7-8 év	II. Gazdasági potenciál erősítése Időtáv: 7-8 év	III. Humán erőforrások fejlesztése és megóvása Időtáv: 7-8 év	IV. A település térségi szerepének erősítése Időtáv: 7-8 év	V. Helyi identitástudat erősítése, közösségformálás Időtáv: 7-8 év
--	---	--	--	---

A VÁROS KÖZÉPTÁVÚ CÉLJAI RÉSZLETESEN – INDIKATÍV FEJLESZTÉSI CÉLOK – TEMATIKUS RÉSZCÉLOK

- Városi intézmények rekonstrukciója - Valódi településközp megteremtése - Lakókörnyezeti minő javítása - Helyi értékvédelem - Egyedi települési arc kialakítása - Infrastrukturális fejle - Közbiztonsági progr - Városmarketing kialakítása	- Vállalkozás élénkítő programok - Helyi vállalkozási kedv élénkítése - Ipari park fejlesztése - Idegenforgalomi profil megteremtésének lehetséges lépései - Új munkahelyek teremtésének ösztönzése - Befektetés ösztönzés erősítése	- Oktatási programok (szakmai) - Informatikai oktató programok - Idegennyelv- ismereti program - Munkaprogramok folytatása, bővítése - Egészségügyi szűrőprogramok	- Járási együttműködési programok - Meglévő kistérségi kapcsolatok megtartása - Járási kistérségi és megyei intézményi kapcsolatok - Agglomerációs szerepkör erősítése - A térségi közlekedési hálózat újra gondolása (M30-37 összekötő)	- Közösségi terek fejlesztése - Helyi intézmények együttműködése - Helyi kulturális élet gazdagítása - Sportegyesületek támogatása - Civil egyesületi kapcsolatok növelés - Helyi civilek segítése - Sajó-part szabadiós célú feltárása - Aktív kisebbség politika
--	---	--	--	---

VÁROSRESZEEK KITŰZÖTT CÉLJAI

VÁROSKÖZPONT	A VÁROSKÖZPONTON KÍVÜLI BELTERÜLETEK	KÜLTERÜLETEK
- Városcsözpont városképi fejlesztése közösségi épületek külső, belső megújításával, közterek felújításával - Közcélú és közösségi létesítmények korszerűsítése, fejlesztése (oktatási, nevelési, szociális, egészségügyi intézmények) - Közcölgalati funkciókat ellátó épületek fejlesztése (polgármesteri hivatal) - Zöldövezeti pihenőhelyek, játszótérek kialakítása - Infrastrukturális fejlesztés (meglévő utak felújítása, valamint a hiányzó részek megépítése, parkolás kérdésének megoldás) - Képzési programok lebonyolítása	- Közcélú és közösségi létesítmények létrehozása a városcsözponton kívül - Képzési programok lebonyolítása - Közmunkaprogramokban való részvétel - Zöldövezeti pihenőhelyek, parkok kialakítása - Sportcélú szolgáltatások bővítése, felújítása - Szegregációs terület infrastrukturális fejlesztése - Bűnmegelőzési programok megvalósítása	- Úthálózat fejlesztése - Ipari park fejlesztése

Jelen fejezet célja a középtávú városi célok részletes meghatározása. Alsózsolca vonatkozásában kétféle cél kerül meghatározásra:

- Tematikus célok, amely tematikus jelleggel megfogalmazott, de nem szükségszerűen egy-egy ágazatra korlátozódó érvényességű célok, melyek a város egészére vonatkoznak. A középtávú városi célok integrált jellegű célok, olyanok, melyek eléréséhez több tematikus/ágazati jellegű tevékenység koordinált végrehajtása szükséges. A célok kialakításánál fontos szempont volt, hogy az ITS nem kizárólag Alsózsolca Város Önkormányzata, hanem a város egészének tervezési alapidokumentuma. Ebből kifolyólag tartalmazza azokat a célokat is, amelyek megvalósításáért a városi önkormányzat csak közvetve vagy részben felelős, hiszen azokat állami, magán, non-profit szereplők valósítják majd meg.

- Városrészi (területi) célok, amelyek Alsózsolca egyes városrészeire javasoltak. E célok meghatározása jelen fejezet részét képezi.

Ezek közül a városközpont, a városközpontok kívüli belterületek, valamint a külterületek kerülnek jelen dokumentumban megjelölésre, mint amely specifikus célterületre az ITS vonatkoztatható kell hogy legyen.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia vegyesen is tartalmazhat tematikus és területi jellegű célokat. A középtávú városi célok tehát integrált jellegű célok, olyanok, melyek eléréséhez több tematikus/ágazati jellegű tevékenység koordinált végrehajtása szükséges. A stratégia áttekinthetősége és az ahhoz rendelt források koncentrált felhasználásának segítése érdekében javasolt, hogy a középtávú városi célok száma az összetettebb, viszonylag sokrétű fejlesztési problémákkal rendelkező középvárosok terveiben se haladja meg az 5-6 célkitűzést.

A célok kialakításánál is fontos figyelembe venni, hogy az ITS nem kizárólag a települési önkormányzat, hanem a város egészének tervezési alapidokumentuma, tartalmazza tehát azokat a célokat is, amelyek megvalósításáért a városi önkormányzat csak közvetve vagy részben felelős (pl. állami, magán, nonprofit szereplők valósítják majd meg).

6.1. Alsózsolca középtávú tematikus fejlesztési céljai és azok összefüggései

Alsózsolca Integrált Településfejlesztési Stratégiája a település méretének, sajátosságainak és a településhálózatban betöltött szerepének, a korábbi tervek, a településfejlesztési koncepció, a településszerkezeti terv, a területfejlesztési koncepciók és programok, valamint a területrendezési tervek figyelembevételével került kidolgozásra.

Az ITS célrendszerének kidolgozása során mind a külső, mind pedig a belső összefüggések hangsúlyosak. A belső összefüggések tekintetében fontos, hogy a célok logikai összefüggései, a helyzetértékelésben beazonosított problémákra adjanak megoldást, a stratégia megvalósítható legyen, valamint olyan tevékenységeket tervezzünk, amelyek a célok megvalósítását hivatottak elérni.

A külső összefüggések tekintetében a stratégia illeszkedik az Európai Unió fejlesztési stratégiákhoz, programokhoz, a hazai településrendezési eszközökhöz, az ágazati stratégiákhoz, az önkormányzat gazdasági programjához, a települési környezetvédelmi programhoz és más környezetvédelmi tervekhez, a területfejlesztési tervdokumentumokhoz.

Mint az a jelen Stratégiában a kifejtést nyert a 2014-2020-as Európai Unió pénzügyi időszak tekintetében legmeghatározóbb, területfejlesztési irányokat, alapelveket lefektető dokumentum az „Európa 2020: Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája”, amelyet az Európai Bizottság 2010-ben fogadott el. Az Európa 2020 dokumentumban meghatározott prioritásokat és célkitűzéseket figyelembe véve alkotta meg az Európai Parlament és a Tanács az 1303/2013/EU rendeletet, mely kijelöli a 2014-2020-as időszak fő tematikus céljait, amelyek megvalósítása fő iránynak tekintendő az Európai Unióban. A megjelöltekre tekintettel minden egyes fejlesztési dokumentumnak illeszkednie kell ezen a fő dokumentumhoz, mind nemzeti, mind megyei szinten. A városi szintű Stratégiai céloknak is összhangban kell, hogy legyenek az uniós célokkal annak érdekében, hogy Magyarország teljesíteni tudja vállalásait és Európa a kijelölt irányok mentén fejlődjön tovább.

A célok ismerete mellett nagyon fontos, hogy ismerjük azok valódi tartalmát, melyhez segítséget nyújtanak az egyes tematikus célokhoz rendelt beruházási prioritások és a célok elérését mérő indikátorok. A célok meghatározásánál ezeket is figyelembe vettük annak érdekében, hogy egyértelmű legyen, melyek azok a fejlesztési elképzelések, amelyek ténylegesen és közvetlenül hozzájárulnak az uniós célok eléréséhez, és melyek azok, amelyek bár a település szempontjából fontos fejlesztési irányok, ugyanakkor az uniós célokhoz nem, vagy csak indirekte járulnak hozzá.

A stratégiai tervezés további fontos hazai dokumentumai az alábbiak, amelyekkel szintén vizsgálni szükséges az összhangot: Partnerségi Megállapodás, Bizottság által elfogadott 2014- 2020-as időszakra vonatkozó Operatív Programok, Megyei Területfejlesztési Konceptió és Program.

Az Önkormányzatok jellemzően a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program forrásaiból valósíthatják meg fejlesztési elképzeléseiket, melyek alapját képezi a Megyei Területfejlesztési Konceptió és Program, többek között ezért is fontos, hogy a települési szintű stratégia összhangban legyen a megyei Programmal.

A fentiekben körülírt hazai és nemzetközi elvárásoknak is megfelelően, Alsózsolca középtávú városi szintű (tematikus) célkitűzései, amellyel a kitűzött jövőkép megvalósulását el kívánja érni a következők:

- A városi funkciók tovább-erősítése, különös tekintettel a környezeti és infrastruktúrális háttérre
- A gazdasági potenciál fejlesztése
- Humán erőforrások megóvása és szakmai szintjének emelése
- A település térségi dominanciájának erősítése
- Közösségformálás, a helyi identitástudat széleskörűvé tétele és a meglévő körben annak erősítése
- Infrastrukturális fejlesztések az elmaradott városrészekben, a szegregációval érintett területeken

Ezen középtávú tematikus célok alapvetően meghatározzák, hogy a településen élők életkörülményei, így a megélhetési viszonyok, a települési komfortosság, az esztétikai minőségi és környezeti feltételek az erőforrások megőrzése mellett jelentősen és tartósan javuljanak, biztosítva Alsózsolca gazdaságilag, környezetileg, társadalmilag egyaránt fenntartható fejlődését, sikeres és élhetőbb településsé válását.

A fejlesztéseknek azt kell szolgálniuk, hogy Alsózsolca olyan modern kisvárossá fejlődjön, ahol a lakosság települési komfort érzete magas, és emelkedik a helyiek településhez való kötődésének szintje, a társadalom különböző rétegei közötti differenciáltásgyi mutatók csökkennek, és amely társadalmi bázis a város gazdasági fejlődése tekintetében is pozitív hatásgyakorlásra lesz képes.

A megjelölt középtávú tematikus célkitűzések nemcsak a városrészekre vonatkoznak, hanem a teljes városra egyaránt hatással lesznek, és ezen célok mellett meghatározásra kerülnek az elérésüket szolgáló legfontosabb fejlesztési elképzelések, valamint azok várható eredménye is.

A városnak infrastrukturális tekintetben mindenképp fejlődnie kell, vonzó kisvárosi miliőt kell teremtenie szerkezetének rehabilitációjával és új területek városszövetbe való integrálásával, továbbá le kell küzdenie a jelentős méretű szegregátuma okozta negatív attitűdot, társadalmának egészét illetően a kiegyensúlyozott gazdasági helyzet megteremtése feltétel nélküli indokoltságot mutat.

Ez előbbieknek párosulnia kell egy dinamikus fejlődést jelentő regionális centrummal való hatékony és gyümölcsöző együttműködéssel.

Cél, hogy a város struktúrája úgy változzon, hogy javuljon a gazdasági-, tökevonzó képessége, turisztikai vonzereje, népességmegtartó ereje, valamint mind a működése, mind az üzemeltetése gazdaságosabb legyen úgy, hogy közben a fenntartható fejlődés elve érvényre juthasson, a táji, természeti adottságok ne sérüljenek.

A működő gazdaság és a foglalkoztatás növelése biztosítja az alapfeltételt a megélhetéshez, a város további fejlődéséhez. A megélhetés minőségét színvonalas szolgáltatások Alsószolca Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának kialakításával, és a környezet megóvásával, attraktivitásának fokozásával lehet javítani.

A város a múltban is szem előtt tartotta a program-központúságot és a fejlesztési célok összehangolását, melynek során a város vezetése periodikusan felülvizsgálja, a permanensen változó körülményekre, a megvalósult fejlesztésekre, valamint az időközben megoldott esetlegesen ujonnan felvetődő problémákra reagálva aktualizálásuk folyamatos.

A gazdasági kibontakozást sokoldalú együttműködési program alapozhatja meg, mely egyben szolgálja a működő tőke városba való vonzását és az égető szociális gondok oldását.

A városunkban jelenlévő negatív tényezők felszámolásában, és a veszélyek okozta kockázatok csökkentésében a közszférára hárul a városkép megújítása, a város imázs újrapozicionálása, a közösségi funkciót betöltő épületek felújítása, korszerűsítése, a városi forgalom újragondolása és szabályozása.

Fő feladata továbbá a szegregátumot képező településrészen a kedvezőtlen folyamatok megállítása, és megfordítása infrastrukturális fejlesztésekkel, illetve humán téren célorientált oktatási programok indításával.

Mind a közszféra, mind a magánszféra közös programját kell, hogy képezze a vállalkozási kedvre vonatkozó motivációs tényezők széles körűvé tétele, és ezzel összefüggésben a vállalkozási ismeretek oktatása, az alternatív jövedelemszerzéshez szakmai tapasztalatok átadása, amely vállalkozásösztönzésben fontos szerepet kap a város ipari parkjának fejlesztése, funkcionális bővítése.

Szükséges ezen túlmenően a város különböző problémákkal és lehetőségekkel bíró egységei között a fejlesztések során prioritási sorrend felállítása. A rendelkezésre álló erőforrások mellett továbbra is a legnagyobb hozzáadott értékkel bíró fejlesztéseket kell megvalósítani, majd ügyelve a fejlesztések folyamatos pénzügyi megalapozottságára, a további területekre is kellő figyelmet kell fordítani, amely Alsózsolcán ez a jelentős méretű szegregátum városi súlyának további csökkentését kell hogy jelentse és ezirányban az ITS további konkrét célkitűzéseket és azok megvalósítási lehetőségeit tartalmazza lentebb.

6.1.1. A városi funkciók tovább-erősítése különös tekintettel az infrastrukturális háttérre

A kulturális örökség megőrzése, a teremtett emberi, társadalmi értékek gondozása minden önkormányzat feladata, ezért a város vonzerejét, települési arculatát, karakterét javító fejlesztéseknek prioritást kell élvezniük, melynek körében egyebekben városunk jelenleg is tesz erőfeszítéseket a városszépítés terén.

A város jónéhány helyére került kihelyezésre padozat, számos virágágyás lett kialakítva a város arra alkalmas közterületein, az évenként fásítás is a város-szépítés egyik eszköze, melynek rendszeresen eleget teszünk.

Ezen túlmenően az ünnepi időszakban díszkivilágítás kerül elhelyezése a város főutcája mentén, ezzel együtt a település törekszik az egységes utcakép kialakítására akként, hogy egységes utcablák kerültek elhelyezésre, a városközpontban információs táblák kihelyezésével járul hozzá

a város a tájékozódás megkönnyítéséhez.

A közterek és parkok, önkormányzati intézmények, iskolák korszerűsítése folyamatos szükségesség azok funkcióinak maradéktalan betöltése érdekében, azonban a városközpont jelenlegi formájában - noha az elmúlt 4 év fejlesztései jelentősen hozzájárultak városunk esztétikai összképének javításához - még nem nevezhető autentikus XXI. századi városközpontnak, továbblakítása, fejlesztése az elkövetkező évek feladata.

A kisgyermekes családok számára játszóterek kialakítása történt.

Másik figyelemreméltó közérzet-befolyásoló tényező a belvízelvezetés problémájának megoldása, amely mind az utak, mind az épületek állagára kedvezőtlen hatással van, és jelentős többletkiadásokra kényszeríti mind a közszférát, mind a lakosságot az okozott károk helyreállítása következtében.

A településen áthaladó jelentős tranzit és helyi forgalom erősen zavarja és szennyezi a települési környezetet, a településen áthaladó buszok számára nem áll rendelkezésre kellőszámú kiépített buszváró. Ezen problémák megoldása szintén kiemelkedő cél.

A település a jövőben is növekedni szeretne így a helyi fiatal családoknak, és a beköltözőknek építési telkek kijelölésére van szüksége.

A település valóban ki kíván tűnni környezetéből és ezt átgondolt, következetes városmarketing segítségével teheti ezt meg. A városnak törekedni kell a minél pozitívabb imázs és egyéni karakter kialakítására, amellyel kikerülhet a közeli nagyváros árnyékából, és letörölheti az elmúlt évtizedek válságainak nyomát. Üzeneteit polgárai és a környezete felé a rendelkezésre álló médiafelületek maximális kihasználásával érheti el.

Városi funkciók szélesítését, a környezet és infrastruktúra fejlesztését segítő programok:

1. Városi intézmények rekonstrukciója
2. Valódi településközpont megteremtése
3. Lakókörnyezeti minőség javítása

4. Helyi értékvédelem
5. Egyedi települési arculat kialakítása
6. Infrastrukturális fejlesztések
7. Közbiztonsági programok
8. Városmarketing kialakítása

6.1.2. A gazdasági potenciál fejlesztése

Mivel Alsózsolca népessége - mint az a fentiekben kifejtést nyert (ld. 3.2. fejezet) - csökkenő tendenciát mutat, alapvető fontosságú a helyi fiatalok elvándorlásának megakadályozása, amelynek egyik módja a megfelelő munkalehetőségek biztosítása. Noha a munkanélküliség helyzete javult a városban, továbbra is az egyik leglényegesebb feladat a városban a foglalkoztatás ösztönzése, ennek érdekében a vállalkozások településre vonzása, alakításuk ösztönzése is. Ezt segíti elő a helyi ipar, mezőgazdaság fejlesztése, a turizmusfejlesztés is, a vállalkozások technológiai fejlesztése, az idegenforgalom növekedése több bevételt, új munkahelyeket jelent.

A fenti cél eléréséhez szükséges, hogy az önkormányzat vonzó befektetési lehetőségeket, kedvezményeket, megfelelő területet biztosítson az érdeklődő vállalkozásoknak, megfelelő városmarketing tevékenységet végezzen, valamint lehetőségei szerint javítsa a település közlekedési infrastruktúráját. Alapvető fontosságú a turisztikai attrakciók kialakítása, a meglévők fejlesztése, a turisztikai háttérlehetőségek kialakítása.

Alsózsolca jelentős nehézipari szektora és építőipari profilja biztos alapot biztosít a város gazdasági jövőjének a megalapozásához.

A jövőben az Önkormányzatnak az új vállalkozások településen történő befektetésein kívül a helyiek vállalkozásának beindítását is segíteni kell. Az iparfejlesztés központját a dinamikusan fejlődő ipari park adja a helyszínt. A helyi gazdaság erősítése és egyensúlya szempontjából elsődleges a KKV-k szerepének az erősítése, így számukra az ipari parkban is megfelelő helyet kell biztosítani.

A településnek a jövőben arra kell további hangsúlyt fektetnie, hogy a befektetőkhez egyértelmű, karakteres üzenetek jussanak el Alsószolcáról, hogy milyen jók itt a befektetési lehetőségek, és a vállalkozók ne a környező hasonló profilú településeken fektessenek be.

A jövőben a település gazdasági profilját szerencsésen bővíthetné a helyi idegenforgalom megteremtése, de ez csak hosszabb távon realizálódhat. Az idegenforgalom lehetséges attrakciói lehetnek a helyi kastélyok, a Sajóra épülő vízi sport fejlődése, vagy a helyi horgászto jelentheti a természetvédelmi területek mellett.

6.1.3. Humán erőforrások megóvása és szakmai szintjének emelése

Alsószolca lakosságának száma - bár kismértékben, azonban - csökkenő tendenciát mutat, a gyermeklétszám növelése, a fiatalok helyben tartása, a minőségi közszolgáltatások mindenki által elérhetősége alapvető fontosságú a település számára. Az alacsony végzettségű munkanélküliek aránya, a gyermekek, fiatalság szabadidő eltöltési és egyéb problémái mind a közszolgáltatások, intézmények fejlesztését indokolják, amelyek állapota erősen leromlott az utóbbi években és energetikai, illetve kapacitásproblémákkal küzdenek. Lényeges feladat a szükséges kapacitások, a minőségi közszolgáltatások kialakítása, színvonalának emelése, az intézmények állagának, akadálymentesítésének megoldása, a szakemberek továbbképzése.

A lakosság képzettségének, mentális és fizikai állapotának javítása, a társadalmi felzárkóztatás érdekében megfelelő oktatási és sportlehetőségek, közösségi helyek, közösségépítő, szemléletformáló programok kialakítása szükséges, különösen a gyermekek, fiatalok számára.

Az elérendő állapotot a magasan képzett, egészséges, erős identitástudattal rendelkező, környezettudatos lakosság jelenti, akik helyben kívánnak maradni és minőségi életet élni.

A fenti célok eléréséhez az önkormányzat részéről a szolgáltatások fejlesztésére, a szolgáltatásokban dolgozók szakmai képzésére finanszírozási forrás biztosítandó, emellett lakossági egészségtudatosság erősítés, identitásnövelés szükséges. A fenti tematikus cél igazodik a településfejlesztési koncepció Népeségmegtartó képesség növelése, demográfiai folyamatok kedvező befolyásolása és a város regionális szerepkörének, térségi pozícióinak erősítése céljaihoz.

A város humán erőforrás helyzetének javítása két fő prioritás mellett fejlődik, egyrészt figyelmet kell fordítani a képzettségi szint és az ismeretek bővítésére, a napi munka kultúrájának megismertetésére, majd ezen túl a város képzett szakembereinek helyben tartására, az egészségi állapotuk aktív és aktív koron túli megőrzésére.

A város oktatási intézményei helyet adhatnak a helyi tanfolyamoknak, míg a közeli megyeszékhely szakképző intézetei a szakmai oktatás helyszíneiként szolgálhatnak, ahhoz, hogy a város aktív korú lakosságának képzettségi szintjében minőségi javulás álljon be. A képzésekhez munkaprogramok is kell, hogy kapcsolódjanak, hogy a munkapiacról korábban kiesett vagy oda korábban nem is integrálódott személyek friss munkatapasztalatokat szerezzenek.

A városnak kapcsolódnia kell a diplomásoknak, magasabban képzett szakembereknek munkahelyet biztosító programokhoz, az ilyen fiatalok minél nagyobb arányú helyben tartása érdekében.

A helyiek egészségügyi ellátását nagyban könnyíti, ha minél több szakellátáshoz jutnak hozzá helyben, és rendszeres szűrővizsgálatokon is könnyen részt vehetnek.

Humán erőforrások fejlesztését és megővését segítő programok

1. Oktatási programok (szakmai)
2. Informatikai oktató programok
3. Idegennyelv-ismereti program
4. Munkaprogramok folytatása, bővítése
5. Egészségügyi szűrőprogramok

6.1.4. A település térségi dominanciájának erősítése

A várostérség települési önkormányzatai, lakói és gazdasági szereplői szempontjainak és érdekeinek figyelembevétele a városfejlesztési célkitűzések és beavatkozások meghatározásánál, Alsószolca térségközponti, szolgáltató szerepének erősítése érdekében mindenképpen

indokoltságot mutat a város térségi dominanciájának erősítést szolgáló közúti tervek konkrét lefektetése illetőleg a korábbiakban kelt IVS-ben rögzítettek megvalósításának kibontása valamint az ezen célkitűzésekhez kapcsolódó feladarendszer lefektetése.

Ennek körében az alábbi sarokpontok feltétel nélküli kiemelését érdemelnek:

- A térségi együttműködésben rejlő lehetőségek további bővítése (a sajátosan hátrányos helyzet felszámolását elősegítő kezelő eszközök bővítése érdekében)
- A közlekedési infrastruktúra fejlesztése a város a megközelíthetőségének javítása céljából
- A helyi közösségi közlekedés továbbfejlesztése, helyi járatok lehetőségének vizsgálata a városrészek közötti, illetve a lakó és munkahelyek közötti közlekedés javítására.
- Bővülő és javuló szolgáltatások, megvalósuló parkoló fejlesztések, a biztonságos kerékpározás feltételeinek további javítása.

A település Miskolchoz való közelsége miatt nem rendelkezik karakteres vonzáskörzettel, központi funkciókat csak a tőle délre elhelyezkedő falvak számára nyújt.

Az agglomeráció viszont feladatmegosztást is jelent így a város jelentős gazdasági erőt és lakóhelyi funkciót szerezhet meg az agglomeráción belül, melynek feltétele a megyei, járási szervekkel való élő kapcsolattartás, a fejlesztési programok egyeztetése, és összeillesztése.

A város közlekedési hálózatát negatív tekintetben érinti a rajta áramló tranzitforgalom, melyet egy a várost életi irányból elkerülő az M30-as és a 37-es út között közvetlen összeköttetést teremtő úttal lehet kiterelni a város belterületéről.

A település térségi szerepének erősítését célzó programok

1. Járási együttműködési programok
2. Meglévő kistérségi kapcsolatok megtartása
3. Járási kistérségi és megyei intézményi kapcsolatok

4. Agglomerációs szerepkör erősítése

5. A térségi közlekedési hálózat javítása.

6.1.5. Közösségformálás, a helyi identitástudat széleskörűvé tétele és a meglévő körben annak erősítése

A helyi identitástudat erősítése, a közösségformálás, a helyi társadalmi egység létrehozása alapfeltétele, a település fejlődésének. A város rekreációs és szabadidős adottságai mindenképpen fejlesztendők. Egyrészt a már létező sportlétesítményekre, valamint új játszó- és közösségi terek létesítésére szükséges a hangsúlyt fektetni.

Másrészt a város jelentős, de nem eléggé kihasznált erőforrásait, úgymint a Sajó városi szakaszát is szükséges bevonni a fejlesztésekbe, melyhez kapcsolódóan újabb közösségi terek és zöld területek hozhatók létre. Ezen fejlesztések megvalósítása a város megítélésre pozitív hatást gyakorol, ezzel is erősítve a település élhető, természet közeli kisvárosias jellegét.

A város lakóinak a szabadidős és sport tevékenységekhez minél nagyobb számú és minél több funkcióval bíró helyszíneket szükséges felajánlani, gondolva itt a multifunkciós közösségi terekre, sportlétesítményekre. Ezen célkitűzésben foglaltak realizálásához a város helyi, civil kezdeményezéseihez az önkormányzat koordinátori és az infrastrukturális feltételek biztosításán keresztül adhat segítséget. Nem kizárólag a helyi közösségformálás fejlesztése, hanem ezen célon keresztül a turisztikai, szabadidős tevékenység szélesítése körében is releváns tényező a városnak a fentiekben rögzítette szerencsés elhelyezkedése, nevezetesen a település belterülete mentén elhaladó Sajó folyónak, mint élő vízfolyásnak és környezetének a megléte melynek az eddigieknél tervszerűbb és intenzívebben kihasználtságára szükséges fókuszálni, előtérbe helyezni annak pozitív adottságait - így módon a helyi közösségfejlesztésen túlmutató célok megvalósítása is elérhető közelségbe kerülhet városunkban.

A város aktív kisebbségi politikája és a helyi civil szervezetekkel, egyházakkal való együttműködésre szerencsés helyi alkalmat ad a Metodista Egyház cigány missziójának a város szegregátumában való sikeres működése, amely összefogás eddigi megteremtésével és

széleskörűvé tételével több a város roma és nem-roma lakosságát segítő program és fejlesztés valósulhat meg.

Helyi identitástudat erősítését, közösségformálást elősegítő programok Alsószolcán:

1. Közösségi terek fejlesztése
2. Helyi intézmények együttműködése
3. Helyi kulturális élet gazdagítása
4. Sportegyesületek támogatása
5. Civil egyesületi kapcsolatok növelés
6. Helyi civilek segítése
7. Sajtó-part szabadidős célú feltárása
8. Aktív kisebbség politika

6.1.6. Átfogó fejlesztések a szegregációval érintett területeken

Didaktikai aspektusból a szegregációval érintett területek fejlesztéséhez fűződő városi igény természetesen teamtikus célként kell hogy megjelenjen az ITS szerkesztési alapelvek tükrében, azonban e ponton mindenképpen kiemelést érdemel, hogy - mivel a szegregátumok dominanciája városunkban igen meghatározó - ezen tényező is a fenti didaktikai besorolás irányába hat.

Ezzel együtt azonban a városközponton kívüli belterületeket érintő városrészi középtávú célok között illetőleg az antiszegregációs program elemzésén belül ezen alcím teljes értékű analízise természetesen nem mellőzhető, egyben a hivatkozott fejezetek tartalmazzák lentebb a részlet-rendelkezőket, a célkitűzéseket és a megvalósítási alternációkat. (ld. 12. fejezet)

6.2. Alsózsolca középtávú városrészi (területi) céljai és azok összefüggései

A városrészek elhatárolása - így módon a városrészi célok megjelölésének differenciáltsága is - a KSH által készített módszertan alapján készült, melynek fő szempontjai a területrendezési kapcsolódó fogalmak alapján, a beépítettség és a városrész meghatározó funkciói voltak.

A város Önkormányzata három szignifikánsan különböző városrészt ismer, a város déli részén főként romák lakta utcákat, és a város többi részét, mely a városközpontot is magában foglalja.

Az ITS három városrészt különböztet meg:

- városközpont;
- városközponton kívüli beépített területek;
- külterületek.

Az alábbiakban az egyes városrészi területekre vonatkozó általános jellemvonások ismertetésén túlmenően a kitűzött célspecifikus ismérvek kibontása útján az adott akcióterület középtávú célrendszerének és azok részletszabályainak ismertetése következik.

6.2.1. A városközpont

A település központja a Baross Gábor út – Rózsa út – Tanács út - Ilona út – Kossuth Lajos út határolta terület, amely a város elődjét képező falu központja is volt, számos önkormányzati intézménynek és közszolgáltatásnak ad helyet. Formáját illetően, kissé megnyúlt, és több atipikus városközponti elemet is magában foglal.

Forrás: www.maps.google.com

A városközpontban található a Polgármesteri Hivatal, a nevelési-oktatási intézmények közül 2. sz. Óvoda, és Benedek Elek Tagiskola. Itt lelhető fel továbbá a Gondozási Központ, a város hagyományos központját képező református templommal egyetemben.

Rendhagyó módon a település centrumában helyezkedik el a városi köztemető, amely funkciók és közösségi terek városközponti fellelhetősége a város gyors XX. századi növekedésével magyarázhatók.

A központ területéről kiszorult, de annak közvetlen közelében található a posta, az egészségház, a gyógyszertár, és a közösségi ház épülete amely intézmények még funkcionális tekintetben szintén a városközpont részét képezik. A város sajátos fejlődéstörténete okán, bizonyos városközponti funkciók a város statisztikai értelemben vett határán kívül rekedtek, mivel azonban ezen funkciót ellátó döntő részben épületek, intézmények a központ határát képező utcák túloldalán találhatók,

de facto a központhoz tartoznak.

A megjelöltekre figyemmel a városközpont a temetővel együtt, - melynek bővítése mindenképpen időszerű sajnos - képezi a város központját, amely nem a XXI. századi várostervezési szempontok szerint való, de megfelelő módosításokkal, a forgalmi rend átalakításával, új közösségi terek kialakításaával, a modern igényekhez formálódik. A városközpont lakossága és a lakó ingatlanok száma igen kis 5-7%-át képezi a város egészének, ugyanakkor a közösségi funkciók többsége ide koncentrálódik. Társadalmi-gazdasági szempontból kiemelt terület, bár a város életét meghatározó gazdasági tevékenységek a város külterületein, az ipari körzetben zajlanak.

A kiskereskedelmi és vendéglátói funkciók koncentráltságával együtt a település igazi társadalmi központja, amely terület alapvetően fontos a város megítélése szempontjából, hiszen a település egészének a tükre. A terület lakóinak gazdasági aktivitása és lakásaik színvonala nem tér el meghatározó módon a város többi részétől. A városban számos panelház anyagát állították elő, ugyanakkor itt nem épültek ilyen épületek. A centrum élıhetősége szempontjából a legfontosabb tényező az azon keresztülhaladó fıutca forgalmának zavaró volta, és a még fejlesztést, rendezést kívánó közösségi funkcióinak sora.

A központ közvetlen közelében folyó Sajó kedvező klimatikus hatással van a területre, de egyben gátolja is annak nyugati irányú terjeszkedését.

A város fıutcájának jellemzésére zaj-és rezgéstérkép nem áll rendelkezésünkre, de a modern városoktól elvárható, hogy fı utcájuk ne a fı közlekedési út is legyen egyben a térségben. A szoros beépítés korábbi évtizedek hagyatéka mikor még a társadalmi berendezkedés nem kívánta a nagy nyitott tereket. Ma viszont már ezek elengedhetetlenek, kialakításuk a közeljövő feladata.

Alsózsolca városközpont – mint már leírtuk – erősen atipikus. Így a városközponti akcióterület csupán a város központi funkcióit ellátó helyszíneinek csak egy részét foglalja magában. Viszonylag kis mérete ellenére a területen megvalósuló sikeres fejlesztések az egész településre pozitív hatással lehetnek.

Fejlesztések a városközponti akcióterületen, mint a középtávú tervek múltja, jelene és jövője:

A Városközpont fejlesztése többek között a TÁMOP-2.4.5-12/3-2012-0038, „Innovatív kezdeményezések és kapcsolatépítés Alsózsolca Városában” elnevezésű pályázathoz hasonló konstrukció segítségével valósulhatott meg. A pályázat célja volt, - olyan helyi szintű, innovatív tartalmú, kísérleti projektek megvalósítása, amelyek az intézmények együttműködésének javításán, működésük racionalizálásán és a helyi igényeknek való jobb megfeleltetésén, valamint a nyitvatartási és ügyintézési idők és a szolgáltatások rugalmasabbá tételén keresztül hozzájárult a munka és a magánélet összeegyeztetésének megkönnyítéséhez, a „kényszerű” szabadságon vagy munkahelyről távol töltött órák számának csökkentéséhez.

A fenti projektidőszak 2007-2013 között valósult meg európai uniós finanszírozással, melynek végrehajtása sikeresen befejeződött.

Célunk azonban továbbá a város intézményeinek korszerűsítése, a városi közterületek megújítása, melynek keretében különös gondot fordítunk a közintézmények energiahatékonyság növelő és funkcióbővítő átalakítására, valamint a kevésbé városias központi terek helyén új, modern közterületek kialakítására.

A település városközpontja a település legfőbb reprezentációs arca, a településképp megjelenése, és a település nagyfokú komfortérzetének megteremtése nagyban múlik a városközpont kialakításán és használhatóságán.

Az ott elhelyezkedő közfunkciók, építészeti emlékek és zöldfelületek kihasználhatósága, valamint megjelenése révén a lakosság és az ide látogatók számára is hangsúlyos szerepet képvisel, a településről alkotott vélemény egyik meghatározó tényezője, fokozott használatú és látogatottságú településrész. Minderre tekintettel megjelenésének, használhatóságának javítása, a zavaró hatások mérséklése fokozottan szükséges feladat, ily módon a város imázsa elsődlegesen a belvárosi területek fejlesztésével javítható.

A belvárosban a közösségi, találkozási terek kialakítása, zöldterületek bővítése, aktív használata, a lakosság kényelmét, a városhasználatot javító infrastrukturális fejlesztések megvalósulása segíti az imázs növelését.

A centrumot érintő, középtávú tervek között szerepel a városképi fejlesztés, közösségi épületek külső, belső megújítása, a közterek felújításával egyetemben, amely ugyan kezdetét vette a KEOP-5.5.0/A/12-2013-0461 számú európai uniós forrásból finanszírozott projekt megvalósítása révén, amely konstrukció egyebekben hozzájárult az épületek energia-takarékosság-hatékonyság fokozásához jelen akcióterületen közvilágítás korszerűsítésének formájában.

A város magja egykor, mint egy folyóparti szalagtelepülés magja működött, ma pedig egy kisváros kiszolgálását kell biztosítani. Az érezhető ellentétet csak komoly építkezések, komplex funkcióbővítő városrehabilitáció oldhatja fel, így a programnak újra kell szervezni a városközpont közlekedési rendszerét, városiassá kell formálnia a közterületeket, ki kell tudni szolgálni az új XXI. századi igényeket.

A város múltjából több épület-komplexum maradt fenn, amely tényből következik, hogy a város képét alapvetően meghatározó épületekre mindenképpen kiemelt figyelmet kell fordítani.

A városi műemlék – a Református templom - illetve a Vay-kastély további védelemre érdemes épületek gondozásánál, felújításánál ügyelni kell karakterük megőrzésére, múltjukhoz méltatlan állapotba kerülésüket elkerülendő aktualizált intézkedések megtétele primer cél kell hogy legyen.

A város intézményi struktúrája szinte teljesnek mondható, az elmúlt évtizedek kitartó településfejlesztői munkáját dicséri.

Az elmúlt évtizedekben épült épületek közül némely már nem felel meg a kor elvárásainak, költséghatékonyabb működtetésük érdekében energetikai átalakításokra szorul. Így a természetesen változó igények és funkciók kiszolgálása mentén megőrizhetik állagukat, bővíthetnek. Energia hatékony megoldásaikkal hozzájárulhat a város fenntartásukra szánt költségvetésének csökkentéséhez.

Mint az a fentiekben említést nyert, a közszolgáltatások színvonalának fejlesztése, a barátságos, ügyfélbarát közszolgálati funkciókat ellátó épületek fejlesztése feltétel nélküli indokoltságot mutat, annak érdekében, hogy a város a lehető legszélesebb körben ki tudja szolgálni a helyi társadalmi-gazdasági szereplők igényeit, melyen túlmenően a fentebb rögzítettek szerint a zöldterületek kialakítása, játszóterek építése támogatja a település kisvárosias, élhető jellegét.

Az infrastrukturális fejlesztések körében fontos a település meglévő utjainak felújítása, a hiányzó részek megépítése, a parkolás kérdésének javítása.

6.2.2. A városközponton kívüli beépített területek

A városközponton kívüli belterület - amely elsődleges funkcióját illetően a településen élők lakhatási és megélhetési hátterét adja -, a város lakóinak valamint a tulajdonukban lévő ingatlanjaik - amely ingatlanok hagyományos családi házas beépítésű részek, azok nem alkotnak egy összefüggő területet (lakótömböt), több részben helyezkednek el - 95-93%-át foglalja magába, amely egyértelműsíti hogy ezen akcióterület a település életében - így módon az ITS vonatkozásában - meghatározó szerephez jut.

Forrás: www.maps.google.com

A terület fejlődését a XX. század második felében a településre áramló nagyszámú lakos lakásigényei határozták meg. Ezen beköltöző valamint az autentikus lakosok egyaránt részt vettek a négyzethálós szerkezetű új városrészek benépesítésében.

A város szűkebb értelemben vett centrumába a gyorsan növekvő település több új oktatási intézménye már nem volt bezsúfolható, így vált szükségessé a közösségi típusú intézmények lakóövezetekbe való telepítése ezzel szélesítve azok funkcióit. Ekként került ezen zónába a Fekete István Óvoda és Bölcsőde, illetőleg a Herman Ottó Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola. A városrész utcáit jelentős teherforgalom terheli, amely ellen a város vezetése forgalomszabályozási eszközökkel lép fel, tekintve hogy a városrész lakóinak nyugalma és kényelme a város élhetősége szempontjából elsődleges.

A városrész méretbeli túlsúlya azt idézi elő, hogy statisztikai mutatói csupán néhány tized százalékkal térnek el a város átlagától, a városközponttal összevetve érzékelhető, hogy a centrum mutatói árnyalatnyival pozitívabbak, azonban ezek nem jelentenek meghatározó differenciáltságot.

A terület gazdasági- társadalmi mutatói lényegében megegyeznek a korábbi fejezetekben tárgyaltakkal - a város egészére vonatkoztatottal -, azzal a lényegi nyilvánvaló eltéréssel hogy a városközpont és a külterület - mint akcióterületek - lényegükből adódóan külön kezelendők, de kijelenthető hogy ezen vizsgált egység a város vitathatatlan súlyponti részét képezi.

A városrész déli szegmense tekinthető a leginkább problémás területnek, ahol a város 2000 fős roma közössége koncentrálódik, ezen - a város többi részétől szerkezetileg is elkülönült - terület infrastruktúrája hiányos, és közösségi funkciókat ellátó terekben is szegény.

A város többi része mind rendezett, teljes infrastrukturális ellátottságú terület, lényegesen kevesebb problémával bír, míg ezen részterületen megannyi infrastrukturális beruházás, a társadalmi felzárkóztatás előmozdítását igénylő program megvalósítása illetőleg beruházások eszközlése kell hogy a középtávú terveink között szerepeljen, hiszen a jelenlegi városrészek közötti jelentős differenciáltság nem megengedett. Mint azt a régió fejlesztési koncepciója is taglalja jellemző a nagy számú roma közösség országos átlagot (6-8%) meghaladó megjelenése a település egészén vagy egy részében, így - annak ellenére, hogy a jelen dokumentum elődjeként funkcionáló IVS megkonstruálása óta eltelt időben ezen a téren is határozott előrelépések tapasztalhatóak - ezen akcióterület további fejlesztése az elkövetkezendő 5-7 év feladata.

Alsózsolca esetén ez a megoldandó társadalmi-gazdasági problémaforrás egy területen telepszerűen koncentrálódik, míg a város többi részén jelen lévő kis létszámú roma közösség nyilvánvalóan kihatással van ezen társadalmi - egzisztenciális differenciáltságra, melynek orvoslása folyamatos és mely tényről függetlenül azonban a város rendezett, a magyar városok kertvárosias utcaképét mutató lakóövezetek rendszerének arculatát tükrözi a fentiekben foglaltakkal kiegészítve. A déli szegregátum részben egykori cigánytelepre épült, az ott élő romák lakás és környezetkultúrája eltér a városi átlagtól, de nem menthetetlen, csupán az infrastrukturális feltételeket kell biztosítani a jelenleg leromlott állapotú utcákban és a település rész lakóit szükséges a többségi társadalom normarendszeréhez felemelni.

Szerencsés kezdeményezés a metodista egyház helyi roma missziója, mely a lakók mentálhigiéniai gondozásában és új közösségi tér templom építésében is élen járt a városrészben.

Alsószolca városában szegregátumnak azokat a területeket nevezzük, ahol az aktív korú népességben belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya mindkét mutató tekintetében magasabb, mint 50%, és a terület lakossága legalább 50 főt elér.

A szegregátum a város déli városrészében a Dankó Pista út - Arany János út – Kossuth Lajos út - Bartók Béla út - Johanna út és belterületi határ által közrefogott városrész, amelyhez kapcsolódik több háztömbnyi szegregációval veszélyeztetett terület is.

A szegregátum területén a KSH 2001-es adatai szerint 1294 fő élt a mely a város lakosságának több mint 20%-a, tehát igen jelentős rész. A szegregátum 14 éven aluli lakói a teljes lakosság 46,1%-át tették ki, amely a települési átlag duplája, míg a 60 éven felüliek 3,1% ázalékos aránya csupán a városi átlag ötöde.

A két leírt százalékos adat aránya önmagában egy igen fiatalos korstruktúrát mutatna, ha nem tudnánk, hogy ezen tényező a szegregátumot lakó roma közösség differencia specifikája. A romákra jellemző korai gyermekvállalás, amely miatt többen a város általános iskoláiból is kimaradnak, és az 50 év feletti romák hirtelen romló egészségi állapota együtt idézi elő ezt a városi átlagtól messze eltérő demográfiai mutatószámot. Ha a szegregátum lakóinak képzettségét vonjuk vizsgálat alá, akkor az elemzett korcsoportok tekintetében arra a következtetésre juthatunk, hogy a szakképzetlenek aránya a városi átlag duplája (37% és 77,8%), míg a diplomások tekintetében az eltérés négyszeres (7,8% és 1,9%). Az alacsony képzettségűek részaránya országos és helyi viszonylatban is igen magasnak mondható a szegregátumban, jelen helyzetük alapvetően gátolja munkaerő-piaci integrálódásukat.

Alsószolca szegregátumban élő családok szociális-kulturális és anyagi helyzete egymástól nagymértékben eltér. A szociális város rehabilitáció akcióterületével lefedett településrészekben magas a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű családok száma, szemben a megújuló városrészek iskolázottabb, jobb társadalmi státuszú lakosságával.

A szegregátum lakóinak foglalkoztatási mutatói a városi átlaggal összevetve a következők: 2009-ban a munkanélküliség elérte Alsózsolcán a 12%-ot. Az Önkormányzat a foglalkoztatási szint javítására csatlakozott a 2011-ben a Belügyminisztérium START munkaprogramjához, melynek célja a munkanélküli, rendszeres szociális segélyből élők minél nagyobb arányú bevonása a programba. A program keretében munkát vállalók 10-12 hónapon keresztül dolgozhatnak a mezőgazdaságban, belvízvédelemben, biomassza programban, vagy szociális segítőként.

Fontos tényező ezen akcióterület vizsgálata és illetően a területet érintő középtávú tervrendszer behatárolása okán a szegregátumban található ingatlanok aktuális státuszának összefoglalása azzal, hogy igen szembevető a városrész lakosságszámának arányaihoz képest mutatott szerény lakás-szám mutatója.

A korábbi két megállapítás összevetése azirányba hat, hogy a szegregátumban lakók lakáskörülményei sokkalta rosszabbak a települési átlagnál, amely lakáskörülmények igen nagy mértékben rontják a vizsgált településrészen élők életszínvonalát.

A szegregátumokban kiemelt önkormányzati feladat a pormentes út és járda kialakítása az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása érdekében, mivel jelenleg - az IVS megszövegezése óta eltelt időben eszközölt beruházásokat is figyelembe véve, melyek jelen dokumentumban természetesen ismertetést nyertek fentebb - továbbra is hiányos.

Tervezett fejlesztések között szerepel továbbá az akcióterületet érintő középtávú célokat figyelembe véve a közcélú és közösségi létesítmények létrehozása a városközponton kívül az alábbiak szerint:

A város agglomerációs településként a jövőben számíthat a nagyvárosi túlszűfoztságból kisvárosias környezetbe vágyók beköltözésére.

Számukra a nagyvárosban megszokott minőségű környezetet kell tudni nyújtani, hogy az új lakók valóban itt vegyenek házat, esetleg építkezzenek, melyhez új építési telkek kiosztására van szükség a jövőben. A kisváros hagyományos közösségi tere a közösségi ház mellett a városi sportpálya. Alapvető funkciója a futballpálya befogadása, mely mellett számos más sportágnak és helyet tud biztosítani.

A fiatalok hagyományos találkozóhelye, amely ha megfelelő épületekkel van kibővíthető, az egész év során közösségi térként szolgál valamennyi korosztály számára.

A város peremterületein is indokolt létrehozni speciális funkciójú közösségi teret a város roma kisebbsége számára, amelyben szabadon élhetik meg kultúrájukat, hagyományaikat, erősíthetik közösségüket, amely funkció az egyházi intézménnyel is összefonódhat a helyi népes és aktív metodista közösség nyomán.

Nem mellőzhető a szegregátumot érintő középtávú célkitűzések közé beemelni a humánerőforrás fejlesztés szükségességét, hiszen a helyi lakosság képzettségi szintjének emelése rendkívül fontos tényező annak érdekében, hogy az ipari parkba betelepülő potenciális vállalkozások igényeit a helyi munkaerőpiac ki tudja szolgálni.

A területet érintő középtávú cél a szegregációs városrész infrastrukturális fejlesztése akként, hogy a jövőben törekedni kell a közösségi közlekedés feltételeinek javítására, a buszmegállók bővítésére, a város lakóinak kényelme érdekében, tekintve, hogy a város helyi tömegközlekedését is szolgálja a városon keresztül haladó és 10 helyen megálló távolsági járatok rendszere.

Az akcióterület déli részén tömörülő közösség felemelését a Metodista egyház már elkezdte. A jövőben hozzájuk is kapcsolódva kell olyan programokat végrehajtani a területen, amely oldja a roma közösség többségi társadalomtól való elzártságát, lakóhelyük környezetét a város rendezett részévé tenni.

6.2.3. A külterületek

Alsószolca városának külterületi részei az alábbiak: Cinegés tanya, Kavicsos-tó (Csavargyári út, Tóközép utca), Ipari park út, Kemely erdő, Kemely tanya.

Forrás: www.maps.google.com

A külterületek nagyrészt az ipari, valamint mezőgazdasági területeknek adnak helyet. Az érintett településrész lakosság száma igen alacsony a teljes lakosság 1%-t sem éri el, a lakosság száma 21 fő, a lakásállomány száma csupán 10 darab.

Mutató megnevezése	Alsószolca összesen	Külterület
Lakónépesség száma	6 044	21
Rendszeres munkajövedelemmel	55,0	63,6
nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül		

Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	29,0	9,1
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	41,9	28,6
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	44,9	55,6
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	42,8	25,0
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya az akcióterületi lakónépességen belül	66,1	76,2
Munkanélküliek aránya az akcióterületen (munkanélküliségi ráta)	18,7	20
Tartós munkanélküliek (legalább 360 napig) aránya. (Számítás: tartós munkanélküliek száma/ munkanélküliek+foglalkoztatottak száma)	8,7	20

Azon aktív korúak (15-59 éves) aránya, akiknek 2001-ben a jövedelemforrásuk kizárólag állami vagy helyi támogatás volt	17,0	18,2
--	------	------

A város külterületeit nagyobb részben mezőgazdasági célra hasznosítják, esetünkben mégis a területileg kisebb használat a jelentősebb. A város közelében létesült kavicsbányák, és a mellettük kialakult gyárak helyén ma már egy jelentős ipari park működik. Az új, modern technológiákat meghonosító betelepülőkkel kiegészülve, a hagyományos bányai ipari tevékenységet végző cégek számos helybelinek adhatnak munkát. Az Ipari Park fejlődése alapvetően határozza meg a település életét is a jövőben így annak fejlődét kell elősegíteni.

A középtávú fejlesztési koncepció alapját az Ipari Park korszerűsítése alapozza meg. A város ipari parkjának fejlődését a területi bővülés feltételeinek megteremtésével, az ipari tevékenységeket nem korlátozó helyi szabályozással lehet biztosítani. Az önkormányzatnak aktívan kell dolgozni további befektetők vonzásán és ami talán még fontosabb, helyi vállalkozások létesítésén, mivel a helyi tulajdonú, rendszerint helyi munkaerőt foglalkoztató cégek nem hagyják el a várost a jövőben, profitjuk pedig a helyi gazdaságot élénkíti tovább.

Az ipari parkhoz kapcsolódóan a megközelíthetőséget javító úthálózat fejlesztés szükséges, mely támogatja a vállalkozások ipari parkba való betelepülését.

6.3. A stratégiai célok reagálása a SWOT elemzésben feltárt gyengeségekre

A helyzetelemzés során feltárt városi szintű gyengeségek, azok a tényezők, melyeket az önkormányzat célzott tevékenységével képes befolyásolni, ezáltal megakadályozva, hogy megghiúsuljon a stratégiai célok megvalósítása, az áhított jövőkép elérés.

<i>Gyengeségek</i>	<i>Tematikus célok reagálása</i>	<i>Konkrét intézkedések a gyengeségek kezelésére</i>
Kedvezőtlen társadalmi folyamatok	Helyi identitástudat erősítése, közösségformálás	Közösségi terek fejlesztése Helyi intézmények együttműködése Helyi kulturális élet gazdagítása Sportegyesületek támogatása Civil egyesületi kapcsolatok növelés Helyi civilek segítése Sajó-part szabadidős célú feltárása Aktív kisebbség politika
Foglalkoztatási lehetőségek csökkenése, magas munkanélküliség	Gazdasági potenciál erősítése Humán erőforrások fejlesztése	Oktatási programok (szakmai) Informatikai, oktató programok Idegennyelv-ismeretiprogram Munkaprogramok folytatása, bővítése Egészségügyi szűrőprogramok
Munkavállalók képzettségének hiánya	Humán erőforrások fejlesztése	Oktatási programok (szakmai) Informatikai oktató programok Idegennyelv-ismereti

		program Munkaprogramok folytatása, bővítése Egészségügyi szűrőprogramok
Megfelelő városmarketing hiánya	Városi funkciók megerősítése, környezet és infrastruktúra	Vállalkozás-élénkítő programok Helyi vállalkozási kedv élénkítése Ipari park fejlesztése Idegenforgalomi profil megteremtésének lehetséges lépései Új munkahelyek teremtésének ösztönzése Befektetés ösztönzés erősítése
Kevés a saját tőke a fejlesztésekhez	Városi funkciók megerősítése, környezet és infrastruktúra Gazdasági potenciál erősítése	Vállalkozás-élénkítő programok, helyi vállalkozási kedv élénkítése Ipari park fejlesztése Idegenforgalomi-profil megteremtésének lehetséges lépései Új munkahelyek teremtésének ösztönzése Befektetés ösztönzés erősítése
Nincs rendezett településképi megjelenés	Városi funkciók megerősítése, környezet és infrastruktúra	Vállalkozás-élénkítő programok, helyi vállalkozási kedv élénkítése Ipari park fejlesztése

		Idegenforgalomi-profil megteremtésének lehetséges lépései Új munkahelyek teremtésének ösztönzése Befektetés ösztönzés erősítése
A gazdasági szerkezet nem kellően sokszínű	Gazdasági potenciál erősítése A település térségi szerepének erősítése	Járási együttműködési programok Meglévő kistérségi kapcsolatok megtartása Járási kistérségi és megyei intézményi kapcsolatok Agglomerációs szerepkör erősítése A térségi közlekedési hálózat újra gondolása (M30-37 összekötő)
Lakosság, családok motiválatlansága	Helyi identitástudat erősítése, közösségformálás	Közösségi terek fejlesztése Helyi intézmények együttműködése, helyi kulturális élet gazdagítása Sportegyesületek támogatása Civil egyesületi kapcsolatok növelés Helyi civilek segítése Sajó-part szabadidős célú feltárása Aktív kisebbség politika

Ahogy az a fenti táblázat is szemlélteti a kialakításra került stratégia a helyzetértékelésből levezett SWOT analízis során meghatározásra került városi szintű gyengeségek mindegyikére reagál. Cél, hogy a megfelelő intézkedések végrehajtásának köszönhetően a település a gyengeségeiből erőseget kovácsolhasson.

6.4. A stratégiai célok reagálása a SWOT elemzésben feltárt veszélyekre

A veszélyek azok a tényezőket, melyeket nem tudunk befolyásolni viszont célzott intézkedésekkel ezen veszélyek bekövetkezésének valószínűsége minimálisra csökkenthető, valamint elkerülhetőek.

<i>Veszélyek</i>	<i>Tematikus célok reagálása</i>	<i>Konkrét intézkedések a veszélyek kezelésére</i>
A város iparát meghatározó vállalkozások helyi kötődésének megszűnése	A település térségi szerepének erősítése	Járási-együttműködési programok, meglévő kistérségi kapcsolatok megtartása Járási kistérségi és megyei intézményi kapcsolatok Agglomerációs szerepkör erősítése A térségi közlekedési hálózat fejlesztése
Gazdasági erőforrások csökkenése	Gazdasági potenciál erősítése	
A településen nő a munkanélküliségi arányszám	Gazdasági potenciál erősítése	
Csökken a születésszám	Helyi identitástudat erősítése, közösségformálás	Közösségi terek fejlesztése, helyi intézmények együttműködése, helyi kulturális élet gazdagítása Sportegyesületek támogatása,

		civil egyesületi kapcsolatok növelés Helyi civilek segítése Sajó-part szabadidős célú feltárása Aktív kisebbség politika
Előregedés	Helyi identitástudat erősítése, közösségformálás	Közösségi terek fejlesztése, helyi intézmények együttműködése, helyi kulturális élet gazdagítása Sportegyesületek támogatása, civil egyesületi kapcsolatok növelés Helyi civilek segítése Sajó-part szabadidős célú feltárása Aktív kisebbség politika

Ahogy az a fenti táblázat is szemlélteti a kialakításra került stratégia, a helyzetértékelésből levezett SWOT analízis során meghatározásra került városi szintű veszélyek mindegyikére reagál.

Cél, hogy a megfelelő intézkedések végrehajtásának köszönhetően a település a veszélyeket elkerülve valósítsa meg fejlesztéseit.

7. Az akcióterületek kialakítása

Alsószolca funkcióbővítő és szociális városfejlesztési programjai keretében a belvárosban, illetve a belvároson kívüli belterületen kíván akcióprogramokat megvalósítani a 2007-2013, és a 2014-2020 közötti tervezési időszakban. A város középtávon meghatározott céljainak elérését elsősorban

e területek fejlesztése szolgálja. A külterületi fejlesztések Alsózsolcán kevésbé illeszkednek funkcióbővítő és szociális város rehabilitációs programok akcióterületeibe.

Az akcióterületek kialakításánál figyelembe vettük, hogy az akcióterületnek teljesítenie kell alapvető kritériumokat:

- a városfejlesztési stratégiájában meghatározott problémákra megoldást adjon
- az akcióterületeken megvalósítandó hiánypótló fejlesztések érdemi változást hozzanak a város egésze vagy a városrész szempontjából
- az akcióterületek a komplex és koncentrált beavatkozások színterei
- a fejlesztések minőségi javulást eredményeznek
- a tervezett fejlesztések reálisan megvalósíthatóak az adott idő és forráskeret figyelembevételével
- az akcióterületi fejlesztésnek gazdaságélénkítő hatása is legyen
- érvényesüljön a magánbefektetők és a közszféra fejlesztési forrásainak egymást kiegészítő jellege az akcióterületi cél megvalósulása érdekében
- hatékony beavatkozás lehetősége a lakókörnyezet fizikai leromlásának megállítása és a társadalmi problémák kezelésére
- a megvalósuló fejlesztések eredménye hatással van az akcióterülethez kapcsolódó területekre is.

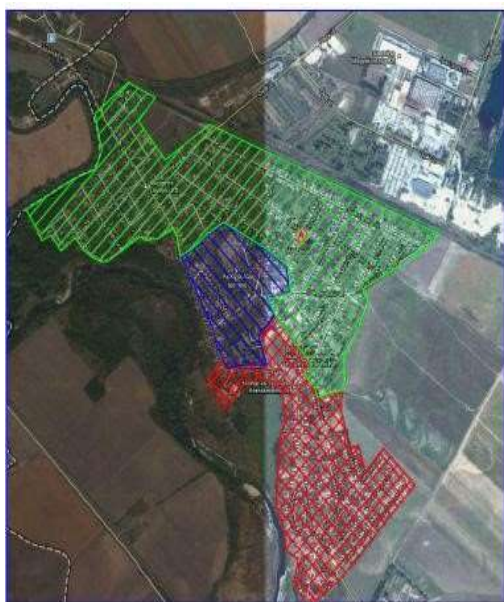
Az akcióterületek lehatárolásánál további elvárás volt, hogy minden településrészben kijelölésre kerüljön legalább egy akcióterület, és az akcióterületek lehetőleg ne lépjék át a városrészek határait, amennyiben nem szükséges mindenképpen.

A lehatárolás eredményeképpen a két akcióterületet határoztunk meg, melyeken az önkormányzat középtávon fejlesztéseket kíván megvalósítani. Alsózsolca belterületén lehatárolt városrészek különböző célrendszere mentén más-más fejlesztési feladatok adódnak. Míg a városközpontban

elsősorban a központi, közszolgáltatási, közigazgatási és közösségi funkció erősítése a cél, addig más városrészek esetében a tervezett beavatkozások a szegregáció oldása, és a lakókörnyezet fejlesztése jelenik meg prioritásként.

A lenti ábrán kék színnel került jelölésre a funkcióbővítő városrehabilitációval érintett városközponti akcióterület, piros színnel a szociális célú városrehabilitációval érintett akcióterület került jelölésre.

Alsószolca akcióterületeinek elhelyezkedése

Forrás: www.alsozsolca.hu – szerkesztve

8. Fenntarthatóság

A program célja, hogy feltárja a városrészi, akcióterületi vagy ágazati szinten, középtávon tervezett fejlesztések várható környezeti hatásait, felmérje a környezeti állapotban bekövetkező veszteségeket és alternatívát kínáljon ezek kompenzálására. Alapvetően kijelenthető, hogy a fejlesztések a település környezeti állapotának javítását szolgálják, nincs olyan beruházás, amely hátráltatná a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia, illetve a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia céljainak megvalósulását.

A környezettudatos városfejlesztés fontos Alsószolca számára.

A városközpontban tervezett fejlesztések a környezeti állapotban alapvetően nem okoznak veszteséget, sőt növelik a zöldfelületet. A településközpont funkcióbővítő fejlesztése, mely az első számú fejlesztési tervet jelenti a városban, a már meglévő épületek felújításának részeként a közintézmények (Községi Ház, oktatási intézmények stb.) energiatakarékossá tételéből és a közterek megújításából áll. A városközpontban a közterek megújítása, kerékpárút-hálózat bővítése, nem vesz el jelenlegi zöldterületekből. A sportcélú létesítmények fejlesztése során is csak minimálisan csökkennek a város zöld területei. A forgalom átszervezése szintén a környezeti állapot javítását célozza, hiszen lényegesen csökkenthető lesz a gépjárművek által okozott szennyezőanyag kibocsátás a belvárosban, mivel az akadálytalan haladás megteremtésével kevesebbet kell a gépjárműveknek a várakozni.

A többi akcióterületen és a város egyéb pontjain tervezett fejlesztések is hasonló szemléletben valósulnak meg, hiszen az új építéssel járó fejlesztések elhanyagolt, alacsony környezeti és természeti értéket jelentő területeken valósulnak meg, ugyanakkor a helyi és országos szabályoknak megfelelő zöldfelület-fejlesztéssel járnak. A település célja, hogy pályázati pénzek segítségével felújítsa és energiatakarékossá tegye a város közintézményein kívül a közvilágítási rendszert is.

Az Ipari Park fejlesztése során ügyelni kell arra, hogy csak tiszta BAT technológiákat alkalmazó vállalatok települjenek.

A lakásépítkezések kezdetben némi zöldterület csökkenést okozhatnak, de minden telken szintén kötelező a zöld növényzet kialakítása, az építési, illetve a használatbavételi engedély kiadásának ez feltétele.

9. Az ITS koherenciája

9.1. A stratégia főbb külső összefüggései (illeszkedés, megfelelés)

Illeszkedés az Országos Területfejlesztési Konceptióhoz

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény rögzíti, hogy az ország távlati fejlesztésének alapját az Országos Területfejlesztési Konceptióban megfogalmazott célok és irányelvek jelentik.

Az ország egészére vonatkozó területfejlesztési irányelvek a következők:

- a szociális piacgazdaság kiépítésének elősegítése,
- a fenntartható fejlődés elveinek érvényesítése a gazdaságfejlesztésben és a területfejlesztési koncepciókban,
- az innováció térbeli terjedésének elősegítése
- a társadalmi, gazdasági és környezeti céloknak megfelelő térbeli szerkezet kialakítása, - az erőforrások fenntartható hasznosításának biztosítása.

A területi egyenlőtlenségek mérséklése, további válságterületek kialakulásának megelőzése érdekében a hátrányos helyzetű kistérségek (társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott térségek, ipari szerkezetátalakítási térségek, mezőgazdasági vidékfejlesztés térségei, tartósan jelentős munkanélküliséggel sújtott térségek) a területfejlesztés kedvezményezett térségei, melyek besorolásáról az országgyűlés külön határoz.

Illeszkedés a gazdasági programhoz

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-a értelmében a képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős.

Alsózsolca Város Gazdasági Programja a város középtávú jövőképek felvázolását tűzte ki célul azzal a megszorítással, hogy számos részterület vonatkozásában az elmúlt évek során már elkezdődtek a fejlesztések, melyek befejezésére kell törekedni.

Alsózsolca jövőképét a város „élhetőbbé” tételében, egy nyílt, befogadó, aktív, kezdeményező, megújulni képes és végül egy együttműködő, belső és térségi partnerségre egyaránt képes, vagyis sikeres városi imáznak és élő gyakorlatának a megteremtésével lehet jellemezni.

Illeszkedés a szolgáltatástervezési koncepcióhoz

A szociális igazgatásról és a szociális ellátásról szóló 1993. évi III. törvény 92. § (3) bekezdése szerint a legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen, fővárosban élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében szolgáltatástervezési koncepciót készít.

Alsózsolca Város Önkormányzata 2008. évben elkészítette a Szociális szolgáltatástervezési koncepcióját, melyet a képviselő-testület a 2008. július 28-i ülésén a 89/2008. (VII. 28). határozatával fogadott el, majd 2016. évben 206/2016. (XII. 15.) számú határozatával került aktualizálásra.

A jogszabályi előírások alapján a koncepció tartalmát – a kitűzött célok megvalósulása, értékelése, új célok megfogalmazása céljából – két évente felül kell vizsgálni.

A felülvizsgálat célja, hogy a városban az elmúlt két év alatt felmerülő valós igényeket felmérve, az ellátórendszer a minőségi ellátás érdekében, az időközben bekövetkező változásokra a leghatékosabb módon tudjon reagálni.

Illeszkedés a köznevelés-fejlesztési tervhez

A helyi önkormányzati feladat-ellátási rendszerben minden községi, városi, fővárosi kerületi önkormányzatnak feladata, kötelezettsége volt, hogy gondoskodjék a településen élők részére arról, hogy az óvodai nevelés és az általános iskolai nevelés és oktatás a rendelkezésükre álljon anélkül, hogy annak igénybevétele a szülők, illetve gyermekeik részére aránytalan teherrel járna.

A nemzeti köznevelésről szóló törvény alapján az állam gondoskodási kötelezettsége – az óvodai nevelés kivételével – megfogalmazódik. Már nem a kormányhivatalok készítik el a feladat-ellátási intézményhálózat-működtetési és köznevelés-fejlesztési tervet, hanem az oktatásért felelős miniszter. Az oktatásért felelős miniszter az Oktatási Hivatal előterjesztése alapján a kormányhivatalok közreműködésével és a helyi önkormányzatok véleményének kikérésével és közreműködésével készíti el megyei szintű bontásban az intézményhálózat működtetési és köznevelési-fejlesztési tervet.

Illeszkedés a településszerkezeti tervhez

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 10. §-a szerint a településszerkezeti terv meghatározza a település alakításának, védelmének lehetőségeit és fejlesztési irányait, ennek megfelelően az egyes területszervek felhasználási módját, a település működéséhez szükséges műszaki infrastruktúra elemeinek a település szerkezetét meghatározó térbeli kialakítását és elrendezését, az országos és térségi érdek, a szomszédos vagy a más módon érdekelt többi település alapvető jogainak és rendezési terveinek figyelembevételével a környezet állapotának javítása vagy legalább szinten tartása mellett. A településszerkezeti tervet a települési önkormányzatnak legalább tízévenként felül kell vizsgálnia, és szükség esetén a terv módosításáról vagy az új terv elkészítéséről kell gondoskodnia. A tízévenkénti szükséges felülvizsgálat során gondoskodni kell az időközben történt módosítások egységes tervbe foglalásáról.

Alsószolca város szabályozási terve a Helyi Építési Szabályzatról szóló 12/2005. (V. 13.) önkormányzati rendelet mellékletét képezi.

A településszerkezeti terv meghatározza az építés helyi rendjét.

Illeszkedés a településrendezési tervhez

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 6. §-a alapján a települési önkormányzat - a fővárosban a fővárosi és a kerületi önkormányzatok a külön jogszabályban meghatározott hatáskörük szerint – a településrendezési feladatukat a helyi építési szabályzat, valamint a településrendezési tervek elkészítésével és azok elfogadásával látják el.

Alsózsolca Város Önkormányzata a településrendezési tervét 2005-ben fogadta el, mely több alkalommal felülvizsgálatra és módosításra került.

Illeszkedés a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Integrált Településfejlesztési Programhoz

A pályázat során megvalósuló tevékenységek hozzájárulnak a Borsod-Abaúj-Zemplén megye Integrált Területi Programjában megfogalmazott - 6 prioritások céljaihoz. A Terület és Településfejlesztési Operatív Program küldetése, hogy valamennyi település, így a jelenleg hátrányos helyzetű, leszakadó tendenciákat mutató település esetében is megtalálja és erősítse azokat a fejlődési elemeket, amelyekkel potenciáljuk, erőforrásaik kibontakoztathatók és aktivizálhatók.

1. prioritás: Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére: A településen magas a halmozottan hátrányos helyzetű lakosság aránya. A Borsod-Abaúj-Zemplén megye Integrált Területi Programban megfogalmazott kritérium a gazdasági és szociális különbségek kiegyenlítését szolgálja a fejlesztés.

Célunk, hogy jelentősen bővüljön a szociális alapszolgáltatásokat igénybevevők száma, illetve olyan készségekkel, képességek felvértezni klienseinket, mely nemcsak a szemléletformálásukban segíti őket, hanem a munka világában történő eligazodásukat is támogatja. Az ezer lakosra jutó szociális segélyezettek száma mintegy két és félszer magasabb a megyében, mint az országos átlag, ugyanez az érték ezer foglalkoztatottra vetítve közel háromszorosa az országos átlagnak. A települések lakossága drámai előregedése miatt a humán ellátó rendszerek racionális, gazdaságilag fenntartható megszervezésének és működtetésének biztosítása elengedhetetlen.

A halmozottan hátrányos helyzetű emberekhez nem minden esetben jut el a szolgáltatás, mint lehetőség, ezért fontos az ITP-ben megfogalmazott a leghátrányosabb településeken élő emberek szociális alapellátáshoz való hozzáféréseinek elősegítése. Az innováció ösztönzéséhez szükséges a telephelyi feltételek megteremtése a meglévő épületállomány hasznosításával, így szolgáltató és innovációs központok létesítése a jelentősebb munkaerő-piaci központokban. A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Integrált Településfejlesztési Program kiemelten szükségesnek tartja a megyében működő szolgáltatások bővítését, minőségének fejlesztését, illetve ezen

minőségi szolgáltatásokat lehetővé tevő infrastrukturális beruházások támogatását. Magyarországon a munkanélküliek 50%-a kistelepülésen él, ahol a helyi elhelyezkedési lehetőségek mellett a munkaerő mobilitása is erősen korlátozott, így a szolgáltatások fejlettsége sürgető feladat.

2. prioritás: Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés: Stratégiánk közvetett hosszútávú célkitűzése – mint az ismertetést nyert - a település gazdaságélénkítő és népességmegtartó hatása. Jövőbeni tevékenységeink (pl.: bűnmegelőzési, elfogadást erősítő programok, és a képzések) elsődlegesen a lakosság, kiemelten a fiatalok megtartásához járulnak hozzá, egyúttal a települések általános környezeti állapotát javítják. A megvalósításra való tevékenységek a fenntartható fejlődés biztosítása mellett hozzájárulnak az ideális települési térszerkezet kialakulásához.

3. prioritás: Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területe: A helyszínek kiválasztásánál fontos szempont volt, hogy azok kerékpárral (TOP-3.1.1 által tervezett), illetve tömegközlekedési eszközökkel is könnyen megközelíthetők legyenek.

Ezzel járulva hozzá az éghajlatváltozás mérsékléséhez, a CO₂ kibocsátás csökkentéséhez, az elérhető városi környezet kialakulásához, valamint az EU2020 és a Nemzeti Közlekedési Stratégiában megfogalmazott fenntartható fejlődésre és közlekedésre vonatkozó célok teljesüléséhez.

4. prioritás: A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése: A szegregált lakókörnyezetben, mélyszegénységben élő emberek társadalmi integrációjának elősegítése, életminőségük javítása az elsődleges célunk.

Az itt élők körében olyan generációkon át mélyülő hátrányok halmozódtak fel, melyet nem lehet egyetlen intézkedéssel feloldani, komplex megoldásra van szükség. A hátrányok felszámolása érdekében szociális, közösség- fejlesztési, oktatási, egészségügyi és képzési programelemeket valósítunk meg, segítjük az itt élők lakhatási körülményeinek javítását. Az egészségügyi ellátáshoz való hozzáféréssel, a betegségmegelőzés és az egészség-elősegítő rendszerek javításával nőnek az egészséges életvitelhez kapcsolódó esélyek. Az egészségügyi alapszolgáltatások infrastruktúrájához való hozzáférés területi kiegyenlítésének biztosítása a célunk például a

Miskolci Semmelweis Kórház és Egyetemi Oktató kórház Egészség Fejlesztési Irodával való együttműködésben, illetve a preventív klubok és az Egészségügyi Információs Rendszer működtetésében.

5. prioritás: Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás ösztönzés és társadalmi együttműködés: Célunk helyi foglalkoztatási együttműködések létrehozásának és működésének támogatása, valamint az eredményességük és a hatékonyságuk növelése. Továbbá az intézkedés fontosabb célkitűzései között szerepel a közösségi célú foglalkoztatás ösztönzése, a szociális gazdaság bővítése, az adott térség gazdaságának fellendítése, a foglalkoztatási szintjének és a lakosság életszínvonalának növelése. A partnerség lényege, hogy a munkaügyi, oktatási, egészségügyi, szociális szakemberek, vállalkozók, civilek, illetve a képzőintézmények vezetői együtt gondolkodnak és dolgoznak a térség foglalkoztatási problémáinak megoldásán. A pályázat fő célja a gyermekeket nevelők munkavállalásának elősegítése, a családok mentális és lelki támogatása. Az intézkedés a fenntartható fejlődés biztosítása mellett hozzájárul az ideális települési térszerkezet kialakulásához, mely intézkedés a városi szövetbe ágyazott leszakadó, leszakadással veszélyeztetett városrészekben és a településtesttől elkülönült telepeken élők tekintetében a szegénység, a társadalmi és a munkaerő-piaci hátrányok újratermelődésének megállítását, valamint a közösségi és egyéni szintű társadalmi integráció feltételeinek a megteremtését szolgálja.

Az intézkedésen belül lehetőséget biztosítanak az önálló jövedelemszerzésre való képesség kialakítására és fejlesztésére, az oktatási hátrányok leküzdésére, a leszakadással veszélyeztetett egyének és csoportok jövedelemszerzésére való képességét célzó közösségi és egyéni szociális munkára.

Fontos tevékenység a közösségfejlesztési programok szervezése, melyek szociális ellátáshoz, kulturális programokhoz, illetve oktatáshoz kapcsolódhatnak (pl.: erőszakmentes konfliktuskezelő készségek fejlesztése; iskolán kívüli bűnmegelőzési célú szabadidős, oktatási, kulturális és sporttevékenységek, készségfejlesztő programok szervezése). A lakókörnyezeti rehabilitációval párhuzamosan biztosítani szükséges a települések kiegyensúlyozott közbiztonságát, melynek megerősítése szükségszerű a megye teljes területén. Szükségszerű továbbá a bűnmegelőzés előtérbe helyezése a lakosság biztonságérzetének minőségi javítása és a

bűnelkövetés csökkentése érdekében. Fontos az oktatási, a szociális, az egészségügyi és egyéb intézmények, civil segítő szervezetek összehangolt cselekvése és együttműködési fórumai támogatása a célból, hogy az állástalanságból fakadó hátrányok mérséklődjenek, a mélyszegénység továbböröklődése megakadályozható legyen.

Illeszkedés Alsószolca Város Önkormányzatának Helyi Esélyegyenlőségi Programjához

A stratégia helyi esélyegyenlőségi programhoz való illeszkedése a cél kódok és megnevezések alapján:

- A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége Romák, mélyszegénységben élők életminőségének javítása
- A gyermekek esélyegyenlősége Óvodások, iskolások igazolatlan hiányzásának megszüntetése. Destruktív viselkedésük megváltoztatása.
- A nők esélyegyenlősége A nők esélyegyenlőségének megteremtése
- Az idősek esélyegyenlősége Az idős emberek szabadidejének hasznos eltöltése, élethosszig tartó tanulás
- A fogyatékkal élők esélyegyenlősége Fogyatékkal élő emberek szolgáltatásokhoz való hozzáférése.

Illeszkedés a Településfejlesztési Konceptióhoz

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény értelmében a fejlesztés összehangolt megvalósulását biztosító és a településrendezést is megalapozó, a település közigazgatási területére kiterjedő önkormányzati településfejlesztési döntéseket rendszerbe foglaló, önkormányzati határozattal elfogadott dokumentum, amely a település jövőbeni kialakítását tartalmazza. A fejlesztési koncepció elsősorban településpolitikai dokumentum, amelynek kidolgozásában a természeti-művi adottságok mellett a társadalmi, a gazdasági, a környezeti szempontoknak és az ezeket biztosító intézményi rendszernek van döntő szerepe. Alsószolca Város Önkormányzatának Településfejlesztési Konceptiója 2005-ban a városi cím

elnyerését megelőzően két évvel született, már a reménybeli ifjú város fejlődési kilátásának jegyében. Az elmúlt tíz évben sok változás és fejlődés történt a városban, melyekre a város vezetése a Konceptió kiegészítéseivel is reagált. A Konceptió legtöbb megállapítása ma is helytálló és illeszkedik „Egy jelentős ipari hagyományokkal rendelkező település, a sikeres és élhetőbb kisvárossá fejlődés útján.” jelmondat nyomán kidolgozott stratégiához.

A Településfejlesztési Konceptió a következő városfejlesztési célokat, prioritásokat és városfejlesztési programokat jelöli meg:

- az iparfejlesztési koncepció, vállalkozásélénkítő program,
- a humán erőforrás program,
- az idegenforgalmi-, üdülési koncepció,
- a vagyongazdálkodási koncepció,
- a környezetvédelmi koncepció elkészítése és testületi jóváhagyása,
- a helyi értékvédelmi program kidolgozása az értékvédelmi rendelet alapján,
- a kistérségi pályázati programok kidolgozása.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia a fenti célok megvalósulását támogatja, a benne megfogalmazott stratégiai beavatkozások minden célterületet komolyan érintenek. A humán erőforrások az oktatási intézmények felújításával, bővítésével és az anti-szegregációs programok folytatásával történik. A gazdaság versenyképesség tételét az ITS a benne támogatott oktatási programok (szakmához juttatás) és az Ipari Park fejlesztésével éri el. Az iparszerkezet bővítéséhez és az innováció elősegítéséhez az ipari park nyújt helyszínt. Az ITS-ben kiemelt helyen szerepel az antiszegregációs terv gyors előrehaladásának segítése. A környezetvédelem hatékonyságát a természeti területek megóvása, az épületek hőszigetelése és megújuló energiával való ellátása, valamint a zöldfelületek fejlesztése szolgálja. Az ITS a legnagyobb hangsúlyt a város központi funkcióinak erősítésére és kisugárzó szerepének növelésére fekteti: a városközpont akcióterületén

megvalósuló fejlesztések mind a település funkcióbővítését szolgálják a közigazgatás gazdaság intézményeinek fejlesztésével, elérhetőségével és a kulturális lehetőségek szélesítésével. A város térségi szerepköre a már sikeres együttműködések folytatásával, bővítésével, a változó jogi környezethez és igényekhez való igazításával erősödhet. A város megyei és regionális kapcsolatainak erősítése a gazdaság további fejlesztésével valósulhat meg.

Gazdasági területek fejlesztése

2005-ben készült tervben megjelenítésre került, hogy a város gazdasági fejlődését megalapozó telkek szerencsés módon a település belterületétől távolabb, a 80-as vasútvonal pályáján túl kerültek fektetésre. A bányatelkekhez közvetlenül kapcsolódva létrejött első üzemek után a már feltárt, alap infrastruktúrával ellátott területre települtek az újabb vállalkozások is. Az organikus fejlődésen átesett terület így igazi ipari parkká alakult, mely további működésének területi feltételei adottak.

A város lakótömbjei közé gazdasági terület nem ékelődött, így azok konfliktusával nem kell számolni.

Lakóterületek fejlesztése

A terv a jelenleg létező lakóterületek megtartása mellett, a város sajátos háromszög alakja miatt csak déli irányban terjeszkedhet tovább ésszerű módon.

Az ilyen irányú belterületbe vonás feltétlenül indokolt, hiszen az ITS megjelöli a lakófunkció bővítését, mely cél itt szerencsés módon találkozik a város déli részén lévő szegregátum integrálásának szándékával.

Településkép, műemlékvédelem

A Településszerkezeti Terv a városban található műemlék - Református templom - védelmét emelik ki a városközpont funkcióbővítő rehabilitációja mellett, amely a városi ranghoz illeszkedő központi terek kialakítását célozza. Az ITS nagy figyelmet fordít arra, hogy a műemlék és azok környezete méltó módon járuljon hozzá a város egységes arculatának megteremtéséhez, melynek során 2018. évben a templom toronyrészének felújítása megtörtént. A városközpont fejlesztése

eddig is megtalálta az összhangot a műemlék védelmével. A speciális sajátosságok figyelembevételével lényegesen javítható a település megjelenése, élhetőbbé tehető központja is. A református templom toronysisakjának a felújítására 2018. évben sor került.

Zöldterületek fejlesztése

A város korábbi történelmi időszakaiban nem került kellő hangsúly a település zöldterületi indexének javítására. A rendezési tervben megfogalmazott városközponti átalakítások igazi fordulatot hoztak ebben.

A városközponton kívül a fejlesztéseknek a sportpálya és környéke, valamint a város különböző részein rendelkezésre álló telkek adhatnak helyet. A sportpálya és sportsportcsarnok környezetének fejlesztése pozitívan hat a városi zöld területek használhatóságára.

Helyi sajátosság a városközpont és a Sajó közelsége, melynek partját csak részben, a régi kompház környezetében használják. A város hasznos zöldfelületi arányában hatalmas változást hozhat, ha Sajó városi szakaszának további területei is feltárássra kerülnek, új közparkok, sétányok alakulnak ki.

Zöldterületi funkciókat láthat még el a városi kegyeleti parkjának területe is.

Illeszkedés a Települési Környezetvédelmi Tervhez

A település 2010-es Környezeti Fenntarthatósági Programja a következő intézkedéseket tartja szükségesnek a város környezetminőségének javítása és a fenntartható fejlődés elérése érdekében:

- Természet és tájvédelem
- A zöldfelületek növelése és megóvása
- A települési és az épített környezet védelme
- Hulladékgazdálkodási program
- Zaj és rezgés elleni védelem

- Helyi közlekedésszervezés
- Energia-racionalizálási program
- Egyéb környezetvédelmi problémák kezelése

Az ITS támogatja a fenti beavatkozásokat a környezetvédelmi projektek megvalósításával, illetve szükséges, hogy az egyéb fejlesztések kapcsán is mindig szem előtt legyenek a környezeti szempontok. A gazdaságfejlesztéssel kapcsolatban kiemelendő, hogy az ipari parkba csak a környezetet nem szennyező, BAT eljárásokat alkalmazó betelepülőket vár az Önkormányzat.

9.2. A stratégia főbb belső összefüggései

A városrész-fejlesztési célok egymással és városi szintű célokkal összehangoltan és egymáshoz illeszkedve alakultak ki. A tervezett fejlesztések révén alapvetően nem változik az egyes városrészek meghatározó funkciója, a már meglévők megerősödnek, és indokolt mértékben bővülnek.

Az egyes akcióterületi programokban tervezett fejlesztések - alkalmazkodva a helyi jellegzetességekhez - következetes rendszert alkotnak, figyelembe veszik az egyes városrészek eltérő adottságait, lehetőségeit, igényeit.

A közterületek közösségi célú fejlesztések nem csupán a központi, vagy egy peremterület jobbítását célozzák, hanem kiterjednek a más alapfunkciójú területeken is, ezzel biztosítva a rekreáció, a szabadidő eltöltés új, az egész városra kiterjedő hatókörű helyszíneit.

A közterület-fejlesztések elősegítik a munkahelyteremtést, a jobb színvonalú, igényesebb munkahelyek létesítését, a meglévő munkahelyek átalakulását. A javuló környezeti feltételek új típusú szolgáltatások betelepülését is elősegítik, megteremtik újabb területi egységekben az idegenforgalom, egyes speciális szolgáltatásokra, lehetőségekre alapozott idegenforgalmi, tevékenységek beindításának, illetve fellendítésének feltételeit. Ezen fejlesztések jól kapcsolódnak a városi gazdaságfejlesztési, vállalkozásösztönzési célokhöz. Lehetőséget teremt a tevékenységek fizikai kereteit bővítő fejlesztési elképzelések háttérének. Ez a város környezeti állapotára is

kedvező hatással van, ugyanakkor az új típusú, új minőségű tevékenységek elősegítik a környezettudatosság magasabb szintjét.

Mindezt jól szolgálják az egész városra kiterjedő, az alpinfrastruktúrát érintő tervezett fejlesztések, az új fejlesztésekből következő közlekedési és intézményi fejlesztések.

A városközponti területeken tervezett akciók a városi identitásának elmélyítését, az egész városra, illetve térségére vonatkozó feladatok ellátását, a városi élet kereteinek, karakterének, a lakosság városi szintű közösségi tereinek kialakítását célozzák. A városban végzett munka minőségében megcélzott szintű, más típusú identitást, más területhasználatok, és a korábitól eltérő, vagy eltérő intenzitású igényeket jelent.

A város arculatának a megteremteni kívánt új identitásnak megfelelően kell alakulnia, a városi közigazgatás és a közszolgáltatások működése során ezt az új típusú városi minőséget közvetítő arculatot kell bevezetni és alkalmazni. Az új identitás nem csak a közsféra működését hatja át a jövőben, hanem jelentősen megváltoztatja és kiteljesíti a partnerségi kapcsolatokat, úgy a közsféra és a magánsféra közötti partnerség, mint a magánsféra egyes elemein belüli partnerségek vonatkozásában. Az Integrált Településfejlesztési Stratégiában meghatározott akcióterületi tervek egymással olyan összefüggő rendszert alkotnak, melyek lefedik a teljes település fejlesztésére irányuló stratégiai gondolkodást.

Az egyes lehatárolt területek fejlesztési és/vagy probléma gócpontokhoz kötődnek, ahol azok az általános, jövőbemutató, a település jövőképét megalapozó akciók valósíthatók meg, amelyek a teljes település jövőbeni működését és fejlődését vihetik a stratégiában megkívánt irányba.

A stratégiai célok azonosítása során olyan város jövőbeli képe bontakozik ki, amely egyértelműen ki kívánja használni kedvező adottságait, potenciális lehetőségeit, el kívánja mélyíteni, és intézményes formába kívánja terelni azokat a - sok esetben spontán - folyamatokat, amelyek a várost jellemzik. A meghatározott célok a városfejlesztés tanulságai alapján humanizálni kívánja a város működését és rendszereit. A sajátos helyi identitás erősítésével, az életminőség javításával, és az ahhoz kapcsolódó fejlesztésekkel, a gazdaságfejlesztés menedzselésével elsősorban a magas hozzáadott értékteremtés komplex megvalósítását kívánja szolgálni. A minőségi szolgáltatások

kialakulása nemcsak a szűk városi lakókörnyezetben, hanem a térség egyes területeihez is kapcsolódva tölt be domináns szerepet.

Az egyes részcélok (az infrastruktúrafejlesztések, a differenciált gazdaságfejlesztés és az itt élők életminőségének javítása) külön-külön és együttesen is a minőség emelését szolgálja a teljes városi tér összefüggésében.

A kitűzött célok kölcsönösen egymásra épülnek, kiegészítik, erősítik egymást.

A városrészi szintű célok koherens rendszerben, egymást erősítve járulnak hozzá a stratégia tematikus céljainak és átfogó céljának megvalósításához. A városrészek célrendszere – melyben részletesen elemzésre kerültek a közlekedés, a közszolgáltatások, a közellátás, az idegenforgalom, a foglalkoztatás és az oktatás, továbbá az egészségügy és az anti-szegregációs programja – szorosan egymásra épül, egymást - tekintettel a település méretére – kiegészítik. A foglalkoztatás és a vállalkozások igényei alapján fejlődik az oktatás. A közlekedési feltételek, városképi és funkcionális fejlődések hatással vannak a vállalkozói szolgáltatói kör fejlődésére és viszont, valamint hatással van a meginduló idegenforgalomra. Mint látható, a közellátás, valamint az idegenforgalom, továbbá a közlekedés egymást kiegészítő célok.

Az anti-szegregációs célok, az oktatás és a helyi foglalkoztatási célok szintén egymással koherensek.

A stratégia sikerét jelezné, ha az elkövetkező években egyre erősödő egyedi városi identitással rendelkező azt környezete felé sugárzó, múltjával tisztában levő, változó jelenét irányító, sikeres jövőjében hívő Alsózsolcáról születhetne újabb tanulmány.

9.3. A stratégia megvalósíthatósága

A kialakított városfejlesztési stratégia megvalósításában több, belső és külső összefüggést kell elemezni, gazdasági, intézményi és egyéb háttérrel kell vizsgálni.

A város bevételeinek nem hangsúlyos része a helyi bevételek rendszere, működése a normatív, és azt kiegészítő állami finanszírozási formákon alapszik.

A város működési kiadásainak aránya a teljes kiadásaihoz képest növekvő tendenciát mutat. Ez a tény az állami támogatások folyamatos reálérték-csökkenésével arányosan nő. Ez a folyamat prognosztizálja a tervezett fejlesztések, beavatkozások finanszírozási szükségleteinek esetleges forráshiányát.

Az önkormányzat évek óta tartalék forrásaiból folyamatosan fejleszti intézményeit és közterületeit. Ezen fejlesztési ütem felgyorsításához a városfejlesztési stratégiában megfogalmazott célok eléréséhez nélkülözhetetlen a külső források intenzívebb bevonása. A külső források vizsgálatában két tényező vehető figyelembe. Egyrészt pályázati források, mely a 2007-2013 majd a 2014-2020 közötti időszakban kiemelten nagy hangsúlyt kapnak, ezért a lehetőségek hatékony kiaknázáshoz célszerű a külső források igénybevételére az önkormányzatnak javasolt önálló terv előkészítése. Ehhez kapcsolódóan forrásokat kell rendelni, nem csak a forrás előkészítésre, de az azok elérését célzó tervezési feladatokra is, melyből levezetve a megfelelő előzetes költségkalkulációk biztosíthatók. Fel kell készülni arra, hogy a külső (pályázati, állami stb.) támogatások, források folyamatos rendelkezésre állására mellett, a városnak jó viszont kell kialakítania a jelenlévő és a leendő potenciális partnerekkel, amellyel a források helyhez kötését és fejlesztésekhez való hozzájárulást érhetik el.

Segíteni és ösztönözni kell a vállalkozói szektor fejlesztéseit, melyek fejlődése szintén egyik kulcsa a stratégiában megfogalmazott célok elérésének.

E stratégia megszületésekor az önkormányzati rendszer szabadságfokának szűkítése ment végre, mely a források felhasználhatóságát megszünteti, szűkíti (pl.: feladat finanszírozás). A gazdasági világválságot követő elhúzódó recesszió, növekedésbe fordulása egyelőre várat magára.

A városok adósságrendezési programjának városfejlesztési kihatásai egyelőre bizonytalanok.

Ugyanakkor a stratégia elkészítésénél a város vezetése a széles közvélemény reakcióira reagálva olyan terv elkészítésére törekedett, amely a realitások talaján marad.

A fejlesztések időbeli ütemezésével, hosszabb időtávon való megvalósításával számol, és biztosítottnak látja a város irányítását végző apparátus részéről a kellő szakértelem meglétét, amely a stratégia végig viteléhez, egy jobb város felépítéséhez szükséges.

9.3.1. A megvalósíthatóság kockázati elemei

A kockázati tényezők azonosításának célja az Integrált Településfejlesztési Stratégia célkitűzéseit veszélyeztető fő kockázatok beazonosítása. A beazonosított negatív kockázatokkal szemben a következő stratégiát alkalmazzuk:

- Elkerülés
- Áthárítás
- Csökkentés

A pozitív események bekövetkezésének valószínűségét növelni kell.

Az integrált településfejlesztési stratégia megvalósítása kapcsán az alábbi kockázatok foglалhatók össze. Szeretnénk megjegyezni, hogy a kockázatok azonosítása, elemzése, kezelése egy iteratív folyamat, teljes életciklusban jelen van, résztvevői, az érintett kör változhat.

Eszközei:

Ötletroham, Delphi módszer, interjú, ok-okozati elemzés, SWOT analízis.

1. Általános kockázat beruházási típusú fejlesztéseknél, a beruházási költségek pontatlan megítélése, illetve a közbeszerzések és a kivitelezés elhúzóda, amely az EU támogatás esetén a vonatkozó n+3 éves szabály tekintetében jelentős kockázati tényező. A kockázat elkerülése a mindenre kiterjedő, pontos költség-meghatározás útján és szakszerű projektmenedzseléssel csökkenthető.

A kockázat bekövetkezésének valószínűsége	kicsi
Hatása a projekt céljaira	közepes

2. Kiemelt kockázat a partnerek hozzáállása a fejlesztési beruházások megvalósítása során. Gazdasági tevékenység folytatása lévén, a piaci viszonyok örökös kockázati tényezőt jelentenek a vállalkozásoknak, így részben kiszámíthatatlan a hosszú távú együttműködés mikéntje. A kölcsönös előnyök ismeretében azonban mindkét fél a kockázat minimalizálására törekszik, megfelelő üzleti alapokra helyezett kapcsolatban. Ez a konzorciumi megállapodásban is megjelenik.

A kockázat bekövetkezésének valószínűsége	kicsi
Hatása a projekt céljaira	közepes

3. Egyes projektek kapcsán a végrehajtást hátráltathatja az ingatlanon belüli tulajdonosi érdekek különbözősége. Ezt kiküszöbölendő, az önkormányzat már előzetesen tett intézkedéseket a magántulajdonosokkal, adás-vétel, illetve kisajátítás formájában.

A kockázat bekövetkezésének valószínűsége kicsi

Hatása a projekt céljaira nagy

4. A fejlesztések megvalósulása komplex ingatlanfejlesztési beavatkozásokat (telekrendezés, bontás) igényelnek. Ez műszaki eredetű problémák kockázatát rejt, amelyek megoldása a tervezettnél több időt vesz igénybe, vagy költségnövelő hatású lehet. Ennek a kockázatnak a kezelése előzetes szakági (földtani, statikai) felmérésekkel történhet, amely az engedélyes és kiviteli tervek során megoldást nyer.

A kockázat bekövetkezésének valószínűsége kicsi

Hatása a projekt céljaira közepes

A kockázat bekövetkezésének valószínűsége nagy

Hatása a projekt céljaira nagy

15. Nemzetközi és országos gazdasági hatásokból eredő kockázat.

A kockázat bekövetkezésének valószínűsége nagy

Hatása a projekt céljaira nagy

16. A gazdaság visszaesése negatívan érinti az egész város régió gazdaságát, társadalmát.

Gazdasági visszaesés önkormányzatra gyakorolt hatása. Csökken a saját forrásra elkülöníthető összeg, nő a feladat ellátási kötelezettsége. Folyamatosan keresni kell a forráspótlás lehetőségeit, például kötvény vagy részvény kibocsájtással.

A kockázat bekövetkezésének valószínűsége közepes

Hatása a projekt céljaira nagy

17. Gazdasági visszaesés hatása a fejlesztésben résztvevő vállalkozókra.

A gazdaság negatív hatásainak következtében előfordulhat, hogy likviditási gondjaik keletkeznek. Az önkormányzat segítséget nyújthat a fejlesztés sikeres megvalósítása érdekében, kedvezményes hitel lehetőségeket vehet igénybe. Amennyiben nem tudja folytatni részvételét a projektben, az uniós szabályoknak megfelelően kell eljárni a visszafizetés elkerülése érdekében.

A kockázat bekövetkezésének valószínűsége közepes

Hatása a projekt céljaira nagy

Kockázatok azonosítása 1.

Kockázat megnevezése	Valószínűség (1-7)	Hatás (1-7)	A kockázat kezelésének módja	Projekt/tevékenység, amire a kockázat vonatkozik
Általános megvalósítás	2	4	A kockázat elkerülése a mindenre kiterjedő, pontos költség-meghatározás útján és szakszerű projektmenedzseléssel csökkenthető.	Teljes projekt
A partnerek hozzájárulása a fejlesztési beruházások megvalósításához	2	4	Az önkormányzat átvállalja a beruházási értéket, az üzemeltetésbe új partnert von be	Gazdasági szolgáltatások fejlesztése
Ingatlanviszonyok rendezetlensége	3	5	Kisajátítási eljárás keretébeni ingatlanszerzés	Fejlesztendő közterületek
Előkészítettség	2	3	Megfelelő tervezői és kivitelezői kör kiválasztása	Egész projekt
Közbeszerzés	3	6	Gondos, körültekintő közbeszerzési tanácsadó kiválasztása	Közbeszerzések
Jogszabályok és egyéb szabályok változása	3	6	A jogszabályoknak megfelelően változtatni a projekt tervet	Az egész fejlesztés és utókövetés alatt törvényesség, elszámolások
Adminisztrációból eredő kockázatok	2	6	Iratkezelési szabályzat	Adminisztráció, projekt előre haladási jelentés

Erőforrásbecslés, Finanszírozás, Cash Flow kockázat	2	6	Likvid forrás bevonása	Erőforrás menedzsment
Kivitelezésekből származó kockázat	2	6	Megfelelő műszaki ellenőr alkalmazása, aki folyamatosan figyelemmel kíséri a minőségi munkát.	Műszaki kivitelező
Vállalkozók kockázatvállalási hajlandósága	3	4	Kedvező befektetési környezet	A fejlesztés egész ideje alatti partner kapcsolat
Szabálytalanság kezelése	2	7	Monitoring rendszer alkalmazása (hibaészlelése, vizsgálat lefolytatása, hiba javítása, jelentés, készítés)	Az egész projekt végrehajtása idején, utókövetési szakaszban is az előírások betartása, felelősség
A lakosság érdektelensége	3	7	Disszemináció során kommunikációs stratégiai terv készítése A pozitív érzések, identitás növelése, A lakosság folyamatos tájékoztatása, Civil szervezetek	Partnerség az egész fejlesztés és fenntartás alatt
Elemikárból, katasztrófából eredő kockázat	2	6	Biztosítások kötése Projekt terv	Biztosítás, a fejlesztés egész ideje alatt
Klímaváltozás	2	2	Megújuló energiahasznosítás	Környezet

Támogatások és intenzitásuk változása	3	6	Folyamatos befektető barát környezet biztosítása.	A támogathatóság, finanszírozhatóság az egész fejlesztés ideje alatt
Nemzetközi és országos gazdasági hatásokból eredő kockázat	5	6	Befektetés-ösztönzés	Gazdasági környezet az egész fejlesztés ideje alatt

9.4. A megvalósítás eszközei

A településfejlesztési stratégia megvalósulását segítik, egyebek mellett az úgynevezett nem fejlesztési jellegű önkormányzati támogató tevékenységek.

Alsószolca esetében kiemelt fontosságú a nagyrészt nem beruházási jellegű önkormányzati fejlesztésekből (kivéve infrastruktúrafejlesztés) álló **anti-szegregációs program**. Ennek részletes kifejtése az Anti-szegregációs terv fejezetben történik.

Szintén kiemelt jelentőségű - közvetve a fő cél - a foglalkoztatási szint javítása érdekében a **humán erőforrás fejlesztés**, ehhez kapcsolódóan nem beruházási jellegű fejlesztések történnek:

PROGRAMOK
Általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők számára program az iskola felnőttként való befejezéséhez.
Szakképesítéssel nem rendelkezők piacképes szakmához juttatása.
A fiatalok általános és középiskolai lemorzsolódásának megakadályozása mentor programok segítségével.
Érettségizetteknek segítség a felsőfokú végzettség megszerzéséhez.

A programok csökkentik a városban a szegregációt, azaz növelik a hátrányban lévő gyerekek felzárkózási esélyeit, a munkaerő piacon pedig a versenyképtelen szakmával rendelkező felnőtt lakosság munkavállalási esélyeit.

A Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium Területfejlesztésért és Építésügyért Felelős Szakállamtitkársága által 2009. január 28-án kiadott Második, javított kiadású Városfejlesztési Kézikönyv funkcióbővítő és városrehabilitációs programok esetében a következő eszközök használatát javasolja:

- Városmarketing
- Tervalku
- Nem pénzügyi ösztönző rendszerek
- Adókedvezmények a magántőke mobilizálása érdekében.

Alsószolca önkormányzatának még nincs ezen ösztönző tevékenységeket rendszerbe foglaló stratégiája, az eszközöket folyamatosan használja és tovább kívánja fejleszteni. Az Önkormányzat fentiekén kívüli, kiemelt, nem beruházási jellegű tevékenységei:

Városmarketing

Alsószolca térsége az utóbbi évtizedekben igen negatív színben jelent meg az ország köztudatában. Az ipari szerkezetváltás okozta visszaesés, a természeti katasztrófák, rossz közbiztonság, és a roma kisebbség felülreprezentáltsága igen taszítólag hat az ország többi részén élő magánszemélyekre és befektetőkre.

Pedig a valóságban az ipar már újra a fejlődés fázisában van, a környezet állapota folyamatosan javul, a térség települései élhetőek. Így a városnak és a térségnek törekednie kell arra, hogy mint a befektetések régi új színtere épüljön be a köztudatba.

Az előzőekhez kapcsolódóan szükséges lenne a város honlapjának fejlesztésére. A város honlapja nem elég vonzó, informatív, a város nem jelenik meg szisztematikusan az országos, regionális elektronikus és írott médiában. E hiányok orvoslása a nem fejlesztési típusú feladatok között

kiemelt fontosságú.

Tervalku

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 30/A. § (1) bekezdése értelmében a települési önkormányzat egyes, a településrendezési eszközökben rögzített célok megvalósítására településrendezési szerződést köthet az érintett ingatlan tulajdonosával, illetve az ingatlanon beruházni szándékozóval.

A fejlesztési projektek volumenének és komplexitásának függvényében az önkormányzat az egyes fejlesztőkkel, beruházókkal – az érdekeinek megfelelően – a településrendezési szerződés keretén belül tervalkut köt.

Tervalku legtöbbször olyan, a szabályozási tervben tett engedményeket jelent, amelyekért cserébe a magánfejlesztő önkormányzati fejlesztési feladatokat vállal át.

Az önkormányzat és magánfejlesztő között létrejött megállapodás igyekszik ösztönözni a magántőke hozzájárulását valamely közösségi cél megvalósulásához (pl.: a befektetés környezetében levő közterületek rendezése, színvonalas kialakítása, környezetvédelmi beruházásokban való részvétel, több parkoló kapacitás építése és a város rendelkezésére bocsátása stb.).

Az önkormányzat tehát engedményeket tehet a szabályozási előírásokból vagy más, nem anyagi jellegű támogatást nyújthat a magánfejlesztőnek, ha az részben vagy egészben átvállalja a fejlesztés előfeltételeinek megteremtésével illetve esetleges következményeinek kezelésével kapcsolatos önkormányzati terheket (pl. szabályozási terv készítése, úthálózat fejlesztés), vagy ha a beruházás városi közcélokat (is) szolgál (pl. városképi szempontok érvényesülése).

A tervalku tárgya lehet:

- a helyi építési szabályzat adott fejlesztési területre vonatkozó kismértékű módosítása (pl. a telek beépítési százaléka korlátozott mértékben megemelhető, az építménymagasság – ha a környezet és a városkép megengedi – kismértékben megnövelhető stb.),

- ingatlancsere az önkormányzat tulajdonában lévő más ingatlannal,
- kedvezményes bérleti szerződés biztosítása bizonyos önkormányzati ingatlanok esetében,
- a megvalósuló ingatlan használatát elősegítő önkormányzati szolgáltatás-ellátási megállapodások vagy kapcsolódó önkormányzati fejlesztések,
- önkormányzati garancia nyújtása fejlesztési támogatás vagy hitel igénybevételéhez,
- egyéb, a fejlesztés érdekében indokolt nem pénzügyi támogatási forma.

A városfejlesztési program megvalósítása során a városvezetés fokozatosan bevezeti, illetve tovább gondolja az ilyen típusú eszközök használatában rejlő lehetőségeket.

Az integrált stratégia megvalósítása olyan szervezeti működést kíván meg a városoktól, amely biztosítja egyrészt a stratégia egészének folyamatos karbantartását, az elért eredmények visszacsatolását a stratégia tervezési folyamatába („stratégiai menedzsment”), másrészt pedig biztosítja a stratégia által kijelölt akcióterületi alapú fejlesztések professzionális és hatékony megvalósítását („operatív menedzsment”). A projektmenedzsment általános kategóriái szerint csoportosítva tehát: a stratégiai menedzsment a „hatások” érvényesüléséért, míg az operatív menedzsment az eredményekért (mind a közvetlen, „outputok”, mind a tényleges eredmények) visel felelősséget.

A stratégiai és operatív menedzsment feladatainak tiszta szétválasztása alapvető fontosságú a felelőségek egyértelműsítése érdekében.

Operatív menedzsment

Az operatív menedzselést végző szervezeti egység adatokat szolgáltat az általa elvégzett fejlesztésekkel kapcsolatosan, de az ebből levonandó, a stratégiát érintő következtetésekből, döntésekben csak tanácsadó és véleményező szerepe van. Az operatív menedzsment céljainak meghatározása és eredményeinek értékelése a stratégiai menedzsment feladatok körébe tartozik.

A városi önkormányzatok rendelkeznek olyan, a helyi viszonyokkal tökéletesen tisztában lévő, nem ritkán több évtizedes szakmai tapasztalattal rendelkező szakemberekkel, akik az operatív irányítás hatékony megvalósítói lehetnek. Munkájukat pedig a hivatal teljes apparátusa kell, hogy segítse, az effektív fejlesztői, építői munka zökkenőmentessége érdekében.

Stratégiai menedzsment

A stratégia menedzsment szervezete nem választható el a város önkormányzatának szervezeti rendszerétől, tehát a feladatok az önkormányzati hivatal szakapparátusának újszerűen szoros együttműködését igénylik.

Az együttműködés a hivatal szervezetében intézményesítésre kerül, stratégiai munkacsoport felállításával az érdekelt szakmai szervezeti egységek részvételével, és erős adminisztratív koordinációs jogosultsággal kerül felruházásra a városfejlesztési és vagyongazdálkodási egység.

A stratégiai menedzsment fő tevékenységei:

- Az ITS megvalósulásának folyamatos nyomon követése, értékelése. Ennek keretében az elhatározott fejlesztések megvalósulásának nyomon követése, azok elvárt eredményeinek és hatásainak értékelése, az ITS által kitűzött célok teljesülésének figyelemmel kísérése. □
A városfejlesztés társadalmi, gazdasági és szabályozási környezete változásának figyelemmel kísérése, a külső feltételrendszer változásainak a stratégiai célokra és eszközökre gyakorolt hatásainak elemzése, értékelése.
- A városi társadalom és gazdaság igényeinek és lehetőségeinek feltárása, azok változásainak beépítése az ITS cél- és eszközzrendszerébe.

10. Együttműködések – Partneri státuszok

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia alapját képező stratégiai anyagok széleskörű partnerségi egyeztetésen mentek keresztül, amelyeket az önkormányzati bizottságok részletesen tárgyaltak és elfogadtak.

A város relatív kis mérete, és a város vezetésének nyitottsága, képviselői munkájukon kívüli helyi tevékenységeik alkalmat adnak a város közvéleményével való intenzív kommunikációra. A város lakói előtt minden nap nyitva áll az Önkormányzat épülete, kezdeményezéseikkel, problémáikkal fordulhatnak a választott vezetők, és köztisztviselők felé.

A lakosság az önkormányzat által kiadott újságon, a város weblapján és az elektronikus médián keresztül is részletes tájékoztatást kap a város vezetőinek szándékairól, munkájáról, eredményeiről.

Jelen tanulmány elkészítését megelőző IVS elfogadását is széleskörű adatgyűjtés előzte meg a város valamennyi intézményében, a város vezetőivel lehetőség volt mélyinterjúk elkészítésére is.

A város lapjában ma is részletesen kerülnek bemutatásra a város fejlesztései. A EU támogatással megvalósuló projektek a támogatás feltételül szabott tájékoztatás, és nyilvánossági követelmények következtében megvalósulnak.

Az ITS elő-dokumentumának megalkotása a szakpolitikai területek széleskörű egyeztetésének eredményeként jött létre. Az egyeztetések folyamán sor került az egyes szakterületek vezető hivatalnokainak, szakértőinek bevonására, állásfoglalásaik megvitatására. Az érintett szakterületekkel (Irodákkal) folyamatos volt a kommunikáció.

Látható, hogy a tervezett fejlesztéseket valamennyi érintett csoporttal egyeztette az önkormányzat, ötleteiket, véleményüket megismerte és valamennyi javaslatukat beépítette.

A partnerség építésének és a partnerekkel való párbeszéd színteréül szolgáló intézményes keretek, alkalmazott eszközök közé sorolható:

- Szakmai egyeztetések, konzultációk
- Lakossági fórum
- Vállalkozói fórum
- Civil fórum

Az ITS csak akkor lehet sikeres, ha tükrözi a lakosság igényeit, így nem elég a lakosság tájékoztatása, a vélemények összegyűjtése, azokat be is kell építeni a dokumentumba.

A lakosság mellett a civil szféra és a vállalkozói szektor, valamint az intézményi szereplők is tájékoztatásra kerültek, akik megfogalmazták elképzeléseiket.

A kialakított partnerségi kapcsolatok 3 intézkedési szinten kapcsolódnak a település integrált stratégiai programjának lebonyolításához:

- A partnerszervezetek részt vesznek/vettek a stratégia kialakításában, egyeztetésében, véleményezésében.
- A stratégia elemeiként szolgáló intézkedések és konkrét projektek lebonyolításában számítunk a kompetens szakpolitikai szereplők, szervezetek, intézmények, cégek és személyek közreműködésére, támogató együttműködésére.
- Az ITS lebonyolításának ellenőrzése, monitoringja megköveteli a nyilvánosság és a partnerség elveinek való megfelelést. Ennek érdekében a tervezett ellenőrzéseket és felülvizsgálatokat, illetve azok egy részét az önkormányzattól független szereplőnek kell elvégezni, míg a városnak gondoskodnia kell az eredményeket folyamatos társadalmasításáról.

11. ITS-monitoring

A célok teljesülését monitoring rendszer kiépítésével követi nyomon az Önkormányzat, Alsószolca Város Önkormányzat Képviselő-testülete rendszeres beszámolók keretében kap tájékoztatást az Integrált Településfejlesztési Stratégia megvalósításáról. A beszámolók összeállítása és a stratégiai célok megvalósulásának nyomon követése a város Önkormányzatának, valamennyi dolgozójának szakterületét, feladatkörét érintő tevékeny hozzájárulásával történik. A Képviselő-testület mellett a városfejlesztési projektek megvalósulásáról rendszeres tájékoztatásban részesül a lakosság, valamint tájékoztatást kapnak a település vállalkozói és civil szervezetei is.

A beszámoló kiterjed:

- a stratégia tematikus céljainak megvalósítása során végrehajtott projektek bemutatására, az elért eredmények vizsgálatára
- az ezek megvalósítása során bevont pénzeszközök mértékére, összetételére, a várható megtérülésükre
- az eredményesség mérésére szolgáló indikátorrendszer ismertetésére
- a projekt megvalósulása során figyelembe vett esélyegyenlőségi és fenntarthatósági szempontokra
- a partnerség aktuális helyzetére
- az egyes településrészekben, akcióterületeken elért eredményekre (az előrehaladottság területi szempontú vizsgálata)
- az egyes tematikus célok elérésének előrehaladottságára (az előrehaladottság tematikus szempontú vizsgálata)

A hatékony monitoring rendszer jellemzője a stratégiához kapcsolódó beavatkozások és tartalmi összefüggések figyelése, különös tekintettel a szinergikus hatások szem előtt tartása.

Emellett szükséges az egyes beavatkozásokhoz kapcsolódó adattartalmak definiálása, időszakos összegyűjtése, rendszerezése és elemzése.

A stratégia céljainak és eredményeinek rendszeres nyomon követése az átfogó és tematikus célokhoz, valamint a fejlesztési programokhoz rendelt indikátorok használatával lehetséges. Az évenként ismétlődő beszámolók abban az esetben lehetnek hitelesek, és tükrözik a valós eredményeket, ha a stratégia megvalósításának kezdetén meghatározott indikátorok az évek során nem változnak, és az indikátorok meghatározásakor érvényesülnek az adatok mérhetőségének, elérhetőségének és megfelelőségének a szempontjai.

Az éves beszámoló összefoglalóját az önkormányzat honlapján hozzáférhetővé, nyilvánossá teszi a település lakossága számára is.

Az Önkormányzat az évenkénti közmeghallgatásán rendszeres napirendi pontként szóban is tájékoztatja a lakosságot az ITS-ben foglalt célok megvalósításának előrehaladásáról. A projektek előrehaladásával kapcsolatban a lakosság alkalmankénti tájékoztatása (pl. részcélok megvalósulása, bejárások, átadások) helyi médián (újság, rádió, televízió stb.) keresztül is megvalósul.

Az ITS-célok megvalósulásának vizsgálatához minden esetben szükség van az alábbi táblázatban vázolt indikátorok megadására.

Az integrált városfejlesztési stratégia indikátorrendszere

CÉLOK	INDIKÁTOR	MÉRTÉKEGYSÉG	ADATGYŰJTŐ	GYAKORISÁG	ELVÁRT TENDENCIA
Átfogó cél:	Foglalkoztatási ráta	%	KSH	Éves	növekvő
Versenyképes vidéki központ	Munkanélküliségi ráta	%	KSH	Éves	csökkenő
	SZJA növekedés	reálértékű SZJA (1000 Ft/fő) változás %	APEH	Éves	növekvő

1. Tematikus cél:	Kerékpárút hálózat hossza	km	Polgármesteri Hivatal	Éves	növekvő
Városi funkciók szélesítése, környezet és infrastruktúra fejlesztése	Parkolóhelyek száma	db	Polgármesteri Hivatal	Éves	növekvő
	Közműolló	%	Polgármesteri Hivatal	Éves	csökkenő
	Zöldfelületek nagysága	m ²	Polgármesteri Hivatal	Éves	növekvő
2. Tematikus cél:	Új vállalkozások száma	db	Polgármesteri Hivatal	Éves	növekvő
Gazdasági potenciál erősítése	Egyéni vállalkozók száma	db	KSH	Éves	növekvő
	Ipari park kihasználtsága	%	Polgármesteri Hivatal	Éves	növekvő
3. Tematikus cél:	Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktívkorúakon (15-59 évesek) belül	%	KSH	Éves	csökkenő
Humán erőforrások fejlesztése és megővése					

4. Tematikus cél:	Legalább kistérségi szintű rendezvények száma	db/év	Polgármesteri Hivatal	Éves	növekvő
A település térségi szerepének erősítése	Kulturális rendezvények látogatottsága	fő	Polgármesteri Hivatal	Éves	növekvő

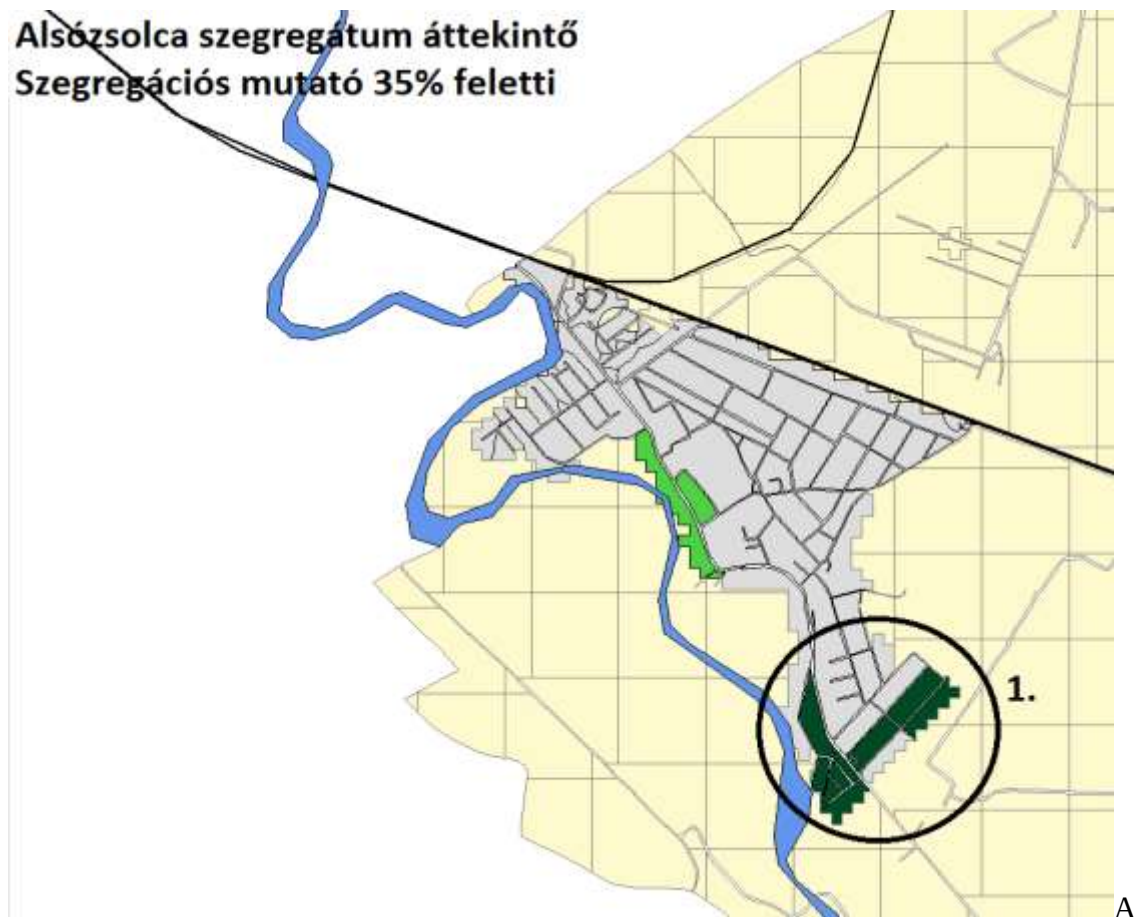
5. Tematikus cél:		fő			
Helyi identitástudat erősítése, közösségformálás	Közösségfejlesztő programba bevonott lakosok száma		Polgármesteri Hivatal	Éves	növekvő

12. Anti-szegregációs terv

Alsózsolcán egy valódi szegregátum található, ezért az anti-szegregációs stratégia célja, hogy a szegregátum területén integrációt vigyen véghez, melyre figyelemmel célunk hogy a területen fejlesztést eszközöljünk akként, hogy egy ún. megtartó típusú rehabilitáció programot dolgozzunk ki a szegregátumot érintő fogyatékoságok orvoslása érdekében.

A helyzetelemzésben feltárt mutatók alapján rendkívül magasnak mondható a 15-59 éves aktív korúak (50,8%), valamint a 0-14 évesek aránya (46,1%), így célcsoportként őket jelölhetjük meg a fejlesztés során.

A fiatalabb korosztályt az iskolai lemorzsolódás megakadályozása, valamint a továbbtanulás fontosságának megteremtése kapcsán indokolt megcélozni, míg a 15-59 éves korosztályt elsősorban a munkaerő piacokon kell elhelyezni, az általános iskola befejezésével, valamint a szakképzések lehetőségével, amelyek hosszútávon a könnyebb boldogulás lehetőségét teremtik meg a szociálisan hátrányos helyzetű lakosoknak.

A szegregált település rész problémái közé a következőket sorolhatjuk:

- alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők magas mutatószáma,
- a rendszeres jövedelemmel nem rendelkezők nagy aránya gazdaságilag nem aktív népesség magas mutatója,
- a felsőfokú végzettséggel rendelkezők alacsony rátája,
- a 0-14 éves korúak magas aránya a szegregátumban,
- a továbbtanulás motivációjának hiánya,
- nagy arányban lévő alacsony komfort fokozatú lakások.

Az anti-szegregációs terv célja, hogy csökkenjen a szegregátnak minősülő lakókörnyezet szegregáltsági foka, vagyis az alacsony státuszú lakosok magas koncentrációja lehetőség szerint közelítsen a városi átlaghoz.

Emellett viszont a beavatkozások következményeként az is fontos, hogy a város más területein, valamint más környező településeken se növekedjen az alacsony státuszú népesség koncentrációja, és új szegregátum se alakuljon ki Alsózsolcán. Ennek értelmében a cél a tartós, hatékony megoldások kínálása és megvalósítása a településen.

A helyzetelemzés során feltárt mutatók és a hozzájuk kapcsolódó mutatószámok mindenképpen azt szorgalmazzák, hogy a településnek mind rövid, mind pedig hosszútávon foglalkoznia kell a szegregátum helyzetének és az ott élők életszínvonalának javításával, a lakókörnyezet rehabilitációjával, a foglalkoztatás növekedésével, valamint az oktatásban nagy szerepet játszó integrációval, esélyegyenlőséggel, felzárkóztatással.

Fontos, hogy Alsózsolca település önkormányzata vállalja ezen feladatok elősegítését, megvalósítását, és mindent tegyen meg azért, hogy az alacsony státuszú, szegregátumban élő lakosok életkörülménye tartósan pozitív irányba változzon.

12.1. A szegregátum

Alsózsolcán szegregátumnak azt a területet nevezzük, ahol az aktív korú népességben belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya mindkét mutató tekintetében magasabb, mint 50%, 2011-ben és 2012-ben a segélyezési adatok alapján ugyanezek a területek határolhatók le szegregátumként: az önkormányzatnak nincs tudomása egyéb 50, illetve 100 fő feletti lakosságszámú szegregált területről.

Szegregációval veszélyeztetett területnek nevezzük azokat a városi területeket, ahol a fenti mutató 40-50% közötti értéket vesz fel.

12.2. A szegregátum területének azonosítása és bemutatása

Alsózsolca Városában a roma telep - az ún. tanya - a település déli részén, a Sajólád felőli részen található. Ez a telep 10 db utcából áll, a 3606. számú főútvonal mellett helyezkedik el, a közösségi közlekedés könnyen elérhető, gépjárművel szilárd burkolatú útról közelíthető meg. Minden közszolgáltatás, oktatási intézmények, egészségügyi intézmények kb. 15 perc alatt elérhető ugyanúgy, mint a település bármely részéről. Minden közmű kiépítése megtörtént (víz, villany, gáz, szennyvíz), a rákötés lehetősége biztosított. A szegregátum az elsődleges megvalósítási helyszíne a stratégia ezen fejezetének. Az akcióterületen található, szegregációs mutató alapján jogosultságot igazoló területtípus jellege: szegregált terület.

Szegregációs mutató értéke a jogosultságot igazoló területtípus tekintetében a 314/2012. (XI. 8.) Korm. Rendelet 10. melléklete alapján (%): $\leq 30 > 35,00$ %.

Az akcióterület utcahatárai: Sajó út - Erkel Ferenc utca - Móricz Zsigmond út - Johanna út (a Kodály Zoltán útig) - Kodály Zoltán út - Corvin utca - Széchenyi út - Bem József út - Jókai Mór utca (a Széchenyi utcától a Tanács utcáig) - Tanács út (az Ilona útig) - Ilona út – 232. helyrajzi számú utca belterületi határig - Kossuth utca (a 232. helyrajzi számú utcától az Arany János utcáig) belterületi határig - Arany János utca belterületi határig - Dankó Pista út a belterületi határig - Akác utca (a Dankó Pista úttól a Sajó útig eső része) - belterületi határig.

Jelen stratégia keretében érintett akcióterület teljes mértékben Alsózsolca belterületén található. Az érintett akcióterület kiterjedése pedig 59,4 ha (a város teljes belterületének ~35%-a). Az öt releváns jogosultsági kritérium közül az akcióterület eleget tesz négynek, az erősen leromlott fizikai környezet mellett a három legfontosabb probléma a szegénység és kirekesztettség, az alacsony gazdasági aktivitás, illetve az alacsony iskolázottság. A tervezett beavatkozások megfelelnek a településrendezési tervben rögzítetteknek, beavatkozás nem szükséges a rendezési tervnek való megfelelés érdekében.

Az egész város belterületén jellemzően viszonylag kevés a közterületi zöldfelület, így az akcióterületen is.

Az akcióterületen általánosságban jellemző ugyan a közterületek tisztasága, ugyanakkor a magántulajdonú udvarok (elsősorban a szegregált területek utcáiban jelentkező probléma), és a telkek rendezettsége sem éri el a város többi részének átlagos megjelenését. Az akcióterületen sem országos sem helyi védelem alatt álló, illetve arra javasolt épített értékek nincs, azonban egyedi tájértéknek minősített érték több is található az akcióterületen, így a Vay kastély, a régi víztorony. Az akcióterület elsősorban lakófunkciót tölt be. Közbiztonsággal kapcsolatos problémák elsősorban vagyon ellen elkövetett bűncselekményekben jelentkeznek. Közművek, így az ivóvíz és szennyvíz-csatorna, a villamos energia, a vezetékes gáz, valamint a távközlés és a kábeltévé-hálózat kiépítettsége teljes körű az akcióterületen. Az akcióterület lényegesen rosszabb állapotú szociális szempontból, mint a települési átlag, továbbá az országos mutatókhoz képest is nagyon rossz a helyzete. A városrész szociális rehabilitáció keretében történő fejlesztése elengedhetetlen, az itt élő lakosság társadalmi felzárkóztatása a város fejlődésének alapfeltétele. A korábbi fejlesztésekre épülő jelenleg tervezett akcióterületi fejlesztésekkel az önkormányzat meg kívánja állítani az akcióterület relatív leszakadását és mind az akcióterületen élők, mind a városban letelepedni szándékozók számára vonzó, korszerű lakókörnyezet kialakítását kívánja elősegíteni.

A település hosszú távú, egyenletes társadalmi fejlődése érdekében fontos feladat a helyi társadalmi szolidaritás erősítése, ezzel a leszakadás megállítása, a szegregáció és annak veszélyének megszüntetése. Ezen feladatok megvalósítása érdekében került kijelölésre jelen fejlesztéssel érintett akcióterület. Az akcióterületen tervezett fejlesztéseket meghatározzák Alsószolca városának településszerkezeti és szabályozási tervében meghatározott jelen akcióterületet érintő előírások.

12.3. Helyzetelemzés – a szegregátum kialakulásának okai

A helyzetelemzés célja, hogy lehatárolja a településen található, szegregációs problémával érintett területeket és elemezze a szegregációs folyamatok kialakulásához vezető okokat, az itt lévő lakhatási, lakókörnyezeti jellemzőket, az itt élők szociális helyzetét, problémáit, a különféle szolgáltatásokhoz való hozzáférés mértékét, a szolgáltatások minőségét, illetve feltárja azokat a hiányokat, ahol beavatkozás szükséges annak érdekében, hogy az ott élők életkörülményei és társadalmi integrációs esélyei javuljanak.

A szegregáció a társadalmi rétegek térbeli elkülönülése, meghatározott városrészek társadalmi struktúráján belül egy-egy réteg városi arányához képest mérhető túlsúlya. A szegregáció a lakóhelyi és az életkörülmények szintkülönbségét, társadalmi hátrányokat jelent, mert fokozza a társadalmi-strukturális helyzetből adódó különbségeket. A szegregáció főleg az alacsonyabban iskolázottakat és szakképzetleneket szorítja periférikus élethelyzetbe.

Legtöbbször vagyoni és faji különbségek mentén alakulnak ki a szegregátumok. A társadalmi távolság általában térbeli távolságként is megjelenik, mert gazdag és szegény nem szeret egymás mellett lakni (kivételek mindig vannak).

A szegregátum kialakulhat szándékosan is, amikor vagy az előnyösebb vagy a hátrányosabb csoport direkt módon el akar különülni.

Az előnyös csoport és a hátrányos csoport is kerülhet szegregált helyzetbe, azonban sok esetben egy hosszabb folyamat nem szándékos végeredménye a szegregáció.

A köznyelvben gyakran cigánysornak, putrinak nevezett, elsősorban a községi települések szélén, vagy külterületen megtalálható szegénytelepek létrejöttének évszázados története van.

A szegregátumban élők körében olyan generációkon átívelő hátrányok halmozódtak fel, melyet nem lehet egyetlen intézkedéssel feloldani; összetett, komplex megoldásra van szükség. Ezen hátrányok felszámolása érdekében szociális, közösség- fejlesztési, oktatási, egészségügyi és képzési programelemeket valósítunk meg, illetve segítjük az itt élők lakhatási körülményeinek javulását. A szegregáció lakhatási helyzetre gyakorolt negatív hatása egyaránt érinti az ott élő roma és nem roma lakosságot is, a kialakult állapot változtatása érdekében több eszköz, közszolgáltatás összehangolt, folyamatos biztosítására van szükség, amelyhez az alsózsolcai lakosok aktív részvételére is szükség van.

12.4. A szegregátum területén élők alapvető problémái

A leggyakrabban előforduló veszélyeztető tényezők: a család elhanyagoló nevelése, munkanélküliség, csonka családok, anyagi problémák. A felnőtt lakosság egészségügyi állapotáról elmondható, hogy a leggyakoribb betegségek a szív és érrendszeri megbetegedések, tüdő és légzésproblémák, mozgásszervi betegségek.

Vezető halálokok közé sorolhatók az agyi katasztrófák, a mentális problémákkal küzdők száma, demencia, depresszió, és skizophrénia. Ezek a megbetegedések összefüggésbe hozhatóak az egészségtelen életmóddal (dohányzás, alkohol, stresszes életmód, egészségtelen táplálkozás), valamint a higiénés körülményekkel.

Alsózsolcán a sokasodó szociális problémákra a csak részben épült ki a szociális és gyermekvédelmi ellátórendszer, mely igyekszik megoldást találni a gondokra.

Bár a szociális alapellátások az országos átlaghoz képest jobban kiépültek, a problémák nagyságához mérten már más a helyzet. A „speciális” alapellátási formák jelentős része szinte teljesen hiányzik, de hasonló a helyzet az átmeneti ellátások terén is. A szociális területen dolgozók száma országos átlag feletti, de végzettség szerinti összetétele kevésbé magasan kvalifikált.

Alacsonyabb a diplomások, szakképzettek és a szociális alapidiplomával rendelkezők aránya.

Közművel való ellátottság tekintetében szintén rossz helyzetben van a város. Ugyan elektromos hálózat, vízhalózat kiépítése megtörtént, azonban zinte minden vizsgált közmű kiépítettsége/tényleges bekötöttsége elmarad az országos átlagtól, csupán a kábeltelevíziós lakások aránya magasabb.

A településtípus szerinti és a regionális hátrányok mellett a lakóhelyen belüli elkülönülés és elkülönítés is növeli a szegregátumban élők gazdasági és társadalmi hátrányait. A lakásviszonyokat a jövedelmi viszonyok határozzák meg leginkább, ezért a szegregátumban élő emberek az országos átlaghoz képest rosszabb lakáskörülmények között élnek.

Lakhatási körülmények tekintetében a szegregátumról elmondható, hogy gyakori az alacsony komfortfokozatú, roskadozó, szigetelésmentes, egészségre káros hatással lévő épület. Az épületek több szempontból sem felelnek meg a minimálisan elvárható kritériumoknak.

A szegregátum felében vezetékes víz egyáltalán nincs. A településen 9 darab közkút található, ezek a családok onnan hordják a vizet.

Ebből következik, hogy a lakás tisztán tartása, takarítása, a mindennapi tisztálkodás és az ételek megmosása, a főzés is nehézségekbe ütközik. Az alap higiéniai szokások javarészt elmaradnak, mely nagyfokú fertőzés veszélyt jelent mind a fiatal, mind az idősebb lakosságra.

A legtöbb helyen nemcsak a víz, hanem villany sincs az épületekben, szigetelés, fűtési rendszer, megfelelő szellőztetési lehetőség nélküliek. Mindemelllett javarészt túlszűfoltak, több generáció együttélése vagy a nagycsaládosság okán. Ebből következik, hogy ezek az ingatlanok, alkalmatlanok arra, hogy „az otthon melegét” megteremtsék lakóiknak.

Sokkal inkább szükségünk van olyan helyekre, amelyek a személyes tér, magánszféra, a nyugalom, pihenés, tanulásra alkalmas helytől nagyon messze áll.

A rossz körülmények további problémákat vonzanak. Ilyen például a penészes lakás problémája. A penészgombák levegőben szálló spóráit, ha akarjuk, ha nem, belélegezzük. Bár nem mindegyik spóra mérgező, szinte az összes irritálja a nyálkahártyákat. Emiatt egy idő után szemviszketés, orrfolyás, torokkaparás, köhögés jelentkezik. A penész bizonyítottan felelős lehet a bőrproblémák, a depresszió, néhány szív- és érrendszeri kórkép, illetve csont- és ízületi megbetegedésekért is. A legveszélyeztetettebbek a gyermekek, főleg az újszülöttek, hiszen a penész nemcsak allergiát okoz, de a többi allergénnel szemben is túlérzékenyítő hatású.

Nagy problémát jelent a szemét, veszélyes hulladék közterületeken, magánházak udvarán található jelenléte. Ehhez kapcsolódóan fontos probléma a rágcsálók jelenléte, különösen az ember által lakott területeken, amelyek kiváló szaporodó és búvóhelyként szolgálnak számukra (csatornahálózat, szeméttelp). Ezen kívül fontos megjegyezni, hogy mind járványügyi mind pedig gazdasági szempontból jelentős szerepet töltenek be a mindennapi életben.

Járványügyi szempontból a szeméten, hulladékon, csatornában vagy más szennyezett helyen mászkáló rágcsálók a testükre tapadt kórokozókat az ember által fogyasztott élelmiszerekre is átvihetik, így a különféle mikroorganizmusok mechanikus terjesztésében játszanak szerepet.

Nagy veszélyt jelentenek a gazdátlan, beoltatlan kóbor kutyák is. Mivel a szegregátumban található ingatlanok többsége körül nincs kerítés, így az állatok szabadon mozoghatnak.

Központilag irányított felszámolásukra először a 60-as években készültek koncepciók, a gyakorlatban azonban minden felszámolási kísérlet újabb gettók létrejöttét eredményezte.

A rendszerváltás óta eltelt időben addig nem ismert méretű ún. megatelepek alakultak ki, helyenként akár többezres népességgel. Ez a jelenség többé-kevésbé egybefüggő gettósodott településhálózatot jelent. Az ilyen mára csupán a legszegényebb népesség maradt, munkalehetőség nincs, a mobilitás alapvető feltételei hiányoznak.

Városszerkezetileg a szegregátumoknak alapvetően két típusát határozza meg:

1. a városszövetbe ágyazódott szegregált, szegregálódó területek (általában ezek jelentik a telepszerű környezetet),
2. a városszövettől elkülönült, alapvetően nem lakófunkciójú területekbe ékelődött szegregátumok (általában ezek jelentik a telepeket).

Alsószolca város szegregátuma tekintetében a városszövetbe ágyazódott szegregált, szegregálódó területek (általában ezek jelentik a telepszerű környezetet) tartozik. Azonban a szegregátumok lehatárolását a népszámlálási adatokon kívül még önkormányzati adatokkal kiegészítve lehet meghatározni, mint például:

- Alacsony infrastrukturális ellátottsággal (közútvek, pormentes út, járda hiánya) rendelkező területek vizsgálata.
- Külterületen, nem lakóövezetben elhelyezkedő lakott területek vizsgálata telepszerű képződmények helyzetének elemzése.

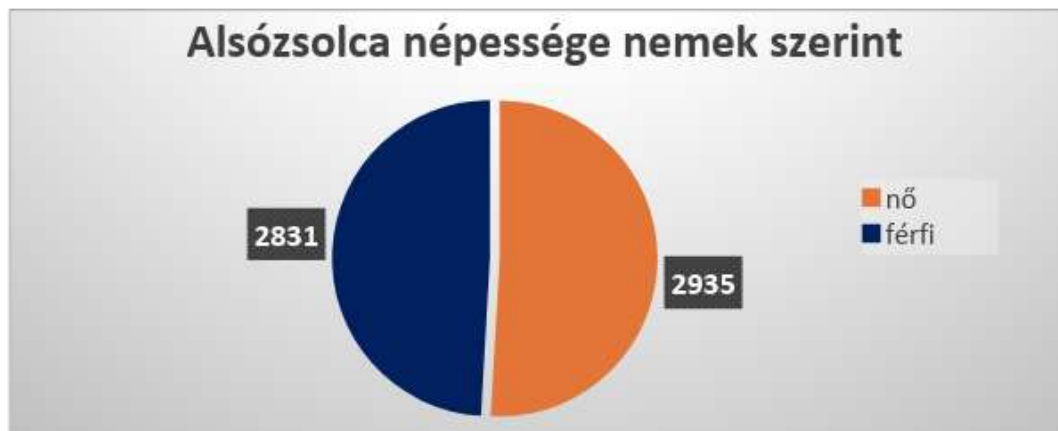
Gyakori probléma ugyanis, hogy a lakosok már akkor kérnek segítséget, amikor már nagy a baj, és a szociális szakembereknek ekkor már kevés eszközük van arra nézve, hogyan, milyen módon segítsék a rászorulókat. Éppen ezért szükséges, hogy azok számára is biztosítsuk a segítséget, akik különböző oknál fogva nem jönnek be a városközpontba, a családsegítő szolgálat irodájába. Ennek részeként stratégiai elemként kivisszük a közszolgáltatást a szegregátum területére, ahol minimum egy napot tölt a családgondozó, ezáltal lehetőségük nyílik arra is, hogy a szociális szolgáltatásokat egyébként nem kereső, ugyanakkor szociálisan hátrányos helyzetű lakosok is bátran kérjenek segítséget.

Ezáltal jobban tudnának informálódni a szegregátum lakosok a település nyújtotta lehetőségekről, aktuális információkról, képzési, elhelyezkedési lehetőségekről.

12.5. A szegregátum demográfiája, szociális helyzete

2015. szeptember 3-i KSH adatgyűjtés alapján,- a város állandó népességszáma lecsökkent 5683 főre, 2018. január 01. napján 5843 főre emelkedett. A népsűrűségi mutatószám az adatgyűjtés alapján 228,17 fő /km².

Alsózsolca népességének nemek szerinti eloszlása kiegyensúlyozott. 2011-ben 2831 fő férfi és 2935 fő nő élt a településen, ami azt jelenti, hogy 49%-a férfi és 51 %-a nő nemek szerinti megosztása.

A város korcsoport szerinti megoszlása azt mutatja, hogy a népesség 19%-a 60 év feletti. Ez az arányszám azt a feladatot irányozza elő számunkra, hogy az idősek ellátására, a részükre nyújtott szolgáltatások körére nagy hangsúlyt kell fektetni.

A fiatalok száma félszeresen meghaladja az időskorúakét, így a város előregedési indexét (~85%) igen kedvezővé, fiatalossá teszi, mely az agglomerációs településeknek jellemzője.

Az Alsózsolcán élő 18 évesnél fiatalabb lakosság kicsivel több, mint fele 6-14 éves, legkevesebben a 2 év alattiak vannak, 14%, ami szám szerint 206 gyermeket jelent.

A 18 évnél fiatalabb népesség kormegosztásának főbb mutatószámait megvizsgálva láthatjuk, hogy 100 gyermekkorúra jutó időskorúak száma: 89, 100 aktívkorúra jutó gyermek és időskorúak száma: 65; 100 aktív korúra jutó időskorú: 31, illetve 100 aktív korúra jutó gyermekkorúak száma: 34. Ezek a számok mutatják Alsózsolca népességének előregedési indexét. A megoszlásából kitűnik, hogy a város előregedési folyamata lassabb ütemű, mint a környező településeké.

Mutató megnevezése	Alsózsolca összesen 2001	Alsózsolca összesen 2011	Akcióterület 2001	Akcióterület 2011
Állandó népesség száma (fő)	6061	5811	2423	2345
Lakónépesség száma (fő)	6044	5766	2408	2400
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya (%)	24	24,5	35,7	37
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya (%)	60,5	60,5	57,1	58
Lakónépességen belül 60-x évesek aránya (%)	15,5	15,0	7,2	5

Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	37	34	59,6	57
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	7,6	9	4,6	4

A 2001. évi népszámlálási adatok szerint a szociális célú városrehabilitáció akcióterületén élő a lakónépesség 40%-a amely arány gyakorlatilag nem változott: 2011-ben is az akcióterületen élt a lakosság 40%-a.

A lakosság korcsoportos megoszlását tekintve megállapítható, hogy az akcióterületi lakosságon belül lényegesen magasabb volt a fiatalok aránya (37%) 2011-ben, mint a város egészében a fiatalok aránya (24,5 %). 2001. és 2011. között az akcióterület lakónépessége csak kis számban csökkent, mindössze pár fővel, köszönhetően a fiatalok és az aktívkorúak magas arányának.

Összefoglalóan megállapítható, hogy bár a lakosság korösszetétele kedvező, a képzettségi mutatókban jelentős elmaradás mutatkozik a városi átlagtól.

2001. és 2011. között az akcióterület lakónépessége csak kis számban csökkent, mindössze pár fővel, köszönhetően a fiatalok és az aktívkorúak magas arányának.

Családi állapotok a szegregátumban

Alsószolca város lakóinak családi állapota tekintetében elmondható, hogy 27%-kal többen vannak azok, akik házasságban élnek, mint a nőtlenek/hajadonok.

A házasságban élők és az elváltak száma kedvezőbb értéket mutat, mint a mostani trendeknek megfelelő országos átlag. Magyarországon 2012-ben 100 házasságkötésre 60 válóper jutott, ami

rendkívül magas arány.

Változott az élettársi kapcsolatban élők köre, míg évtizedekkel ezelőtt inkább a válást vagy a megözvegyülést követően választották ezt az együttélési formát, addig manapság a házasságot megelőző vagy azt helyettesítő megoldásként tekintenek rá. A napjainkban jellemző tendenciák mellett évszázadok óta megfigyelhető, hogy az emberek nemcsak házastársakként élnek együtt, hanem házasságon kívüli élettársi kapcsolatban is. Az Alsózsolcán párkapcsolatban élők 21 %-a él élettársi kapcsolatban.

Ha megvizsgáljuk az Alsózsolcai házasságkötésekre és válásokra vonatkozó adatokat, láthatjuk, hogy az országos átlaghoz hasonló arányokat mutat. Az ezer lakosra vonatkoztatott házasságkötések száma 2015-ben: 2,1, míg az ezer lakosra vonatkoztatott válások száma: 1,7.

Az országos tendencia itt is igaz, miszerint a házasságoknak körülbelül fele válással végződik. Sok rossz mintát hoznak a fiatalok otthonról, és emiatt nagyon nehezen tudnak párt találni. Ha sikerül párt találniuk, akkor pedig nem tudják azt, hogy egy párkapcsolat építése legalább olyan komoly munka, mint bármilyen feladat, amit az életben végzünk és erre nagyon komolyan oda kell figyelni. A boldog és kiegyensúlyozott családi életet élő fiatalok körében sokkal kisebb az esélye a deviáns viselkedési formáknak.

A mai modern társadalomban jól ismert az élettársi viszony, és a házasságok sem köttetnek mindig egy életre. Felmérések szerint csökken a házassodási kedv, egyre nő az elváltak vagy az együtt maradók, de kapcsolatokban szegény családok száma.

A 2011-es népszámlálási adatok szerint, Alsózsolcán, a háztartások száma: 1992. Az alábbi ábra szemlélteti, hogyan aránylik egymáshoz a száz családra jutó családtagok száma (319) a száz családra jutó összes gyermek számához (137). A családtagok száma több, mint két és félszerese a gyermekek számához képest.

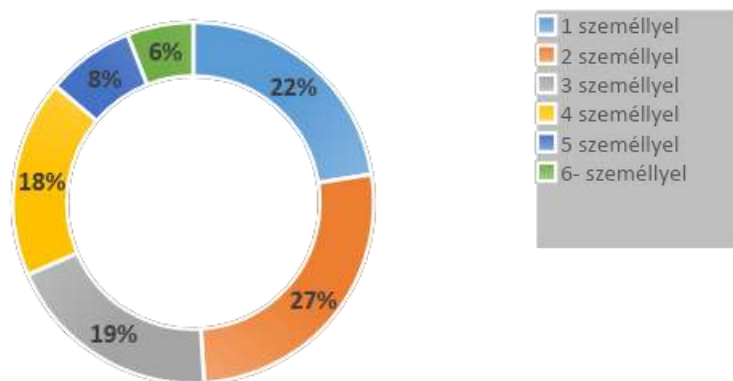
A közös háztartásban élők anyagi helyzetét jól szemlélteti az a mutató, mely a háztartásban élők számát hasonlítja a háztartásban élő, foglalkoztatottak számához. Alsózsolcai háztartások esteében, a száz háztartásra jutó személyek számának, csupán harmada rendelkezik munkahellyel.

Minél több gyermeke van egy háztartásnak, annál nagyobb valószínűséggel tartozik a relatív jövedelmi szegények közé. Az átlagosnál jóval magasabb szegénységi kockázat jellemzi a három- és többgyermekes, valamint az egyszülős háztartásokat. Mindhárom társadalmi csoport szegénységi kockázata több, mint kétszerese a teljes népességben mértnek.

8

Háztartásban élők száma Alsózsolcán

Alsózsolcán, a háztartásokban élők legnagyobb aránya, 27%-a 2 személlyel él együtt, 22%-a egy, még 19%-a 3 személlyel. Legkevesebben 6, vagy annál több személlyel élnek együtt.

Alsózsolca lakossága kb. 1875 háztartásban él családi házakban, mintegy 60 család pedig lakótelepi összkomfortos tömblakásokban. A település roma lakosságának egy része (kb. 100 család) telepszerű környezetben az ún. Cigánytanyában lakik.

A KSH legutolsó, 2011-es népszámlálási adatai alapján, Alsózsolcán a lakosság 15 %-a vallja magát roma származásúnak (kb. 1000 fő). Azonban jóval többen élhetnek a város területén kb.1500-an (nem hivatalos adatok a Cigány Kisebbségi Önkormányzat éves beszámolója alapján). Az alacsony regisztráció oka feltehetően a diszkriminációtól való félelem.

Képzettségi mutatók a szegregátumban

Az idős- és középkorú generációra az alulképzettség jellemző. A fiatalabbak közül egyre többen végzik el a nyolc általános iskolát (általános iskolák 8. osztályos statisztikai adatai alapján), még mindig nagyon kevesen szereznek szakképesítést vagy érettségiznek, illetve kapnak diplomát a felsőoktatásban.

Alsózsolca 7 évnél idősebb népességének fele rendelkezik az általános iskolai tanulmányai mellett magasabb fokú iskolai végzettséggel. 18%-uk szerzett középfokú végzettséget (szakmai oklevél), 24%-uk érettségit. A településen 450 fő, azaz a vizsgált lakosság csupán 8%-a szerzett főiskolai vagy egyetemi oklevelet. Közülük is jelentős számú diplomás hagyja el a várost.

Az óvodákban, iskolákban évtizedek óta az integráció, a segítségnyújtás határozza meg a pedagógiai munkát. Mind emellett az óvodákban, néhány csoportban külön kell foglalkozni azon gyerekekkel, akik a hasonló korú társaikhoz képest olyan mentális, szociális hátránnyal érkeznek

az óvodába, amelynek a leküzdését csak így lehet elősegíteni.

Az oktatási intézmények alapítványai külön segítséget nyújtanak a nehéz sorsú gyermekek részére (étkezés, táboroztatás, stb). A gondos gyermekvédelmi ellátásnak, a széles körű szociális háló védelmi rendszerének köszönhetően diszkriminációnak minősíthető panasz nem érkezett az önkormányzathoz.

A szegregátum 14 éven aluli lakói a teljes lakosság 46,1%-át tették ki, amely a települési átlag duplája, míg a 60 éven felüliek 3,1%-os aránya csupán a városi átlag ötöde. A két leírt százalékos adat aránya önmagában egy igen fiatalos korstruktúrát mutatna, ha nem tudnánk, hogy ezt sajnos a szegregátumot lakó roma közösség sajátja.

A romákra jellemző korai gyermek vállalás, amely miatt többen a város általános iskoláiból is kimaradnak, és az 50 év feletti romák hirtelen romló egészségi állapota együtt idézi elő ezt a városi átlagtól messze eltérő demográfiai mutatószámokat.

Ha a szegregátum lakóinak képzettségét tekintjük, akkor a vizsgált korcsoportok tekintetében arra a következtetésre juthatunk, hogy a szakképzetlenek aránya a városi átlag duplája (37% és 77,8%), míg a diplomások tekintetében az eltérés négyszeres (7,8% és 1,9%).

Mutató	Alsózsolca	Szegregátum
Szakképzetlenek aránya	37,0 %	77,8 %
Diplomások	7,9 %	1,9 %

Az alacsony képzettségűek részaránya országos és helyi viszonylatban is igen magasnak mondható a szegregátumban, jelen helyzetük alapvetően gátolja munkaerő-piaci integrálódásukat.

Szociális és-munkaerőpiaci helyzet helyzet általánosságban a szegregátumban

Alsózsolca szegregátumban élő családok szociális-kulturális és anyagi helyzete egymástól nagymértékben eltér.

A szociális város rehabilitáció akcióterületével lefedett településrészeken magas a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű családok száma, szemben a megújuló városrészek iskolázottabb, jobb társadalmi státuszú lakosságával. Alapelv, hogy minden gyermeknek joga van a játékra, képességei kifejlesztésére, intellektuális és kreatív adottságainak kibontakoztatására. Mindez úgy valósítható meg, ha összekapcsolódik olyan nevelési kultúrával, mely lehetőséget teremt a családi eredetű, szociális hátrányok részbeni enyhítésére éppúgy, mint a tehetségek felismerésére és fejlesztésére.

Alsószolca városában megközelítőleg 2.400 fő roma él, akik jelentős része nem rendelkezik befejezett általános iskolai végzettséggel, akik mégis rendelkeznek szakképzettséggel, az az esetek többségében sajnos napjainkra elavultnak tekinthető. Alsószolca Város Önkormányzata a komplex telep- program megvalósítása során a célcsoport számára lehetőséget biztosít, hogy befejezzék az általános iskolát, illetve olyan képzettséget szerezzenek, mellyel a térségben nagyobb eséllyel tudnak majd elhelyezkedni.

A szegregátum lakóinak foglalkoztatási mutatóiból kitűnik, hogy egyedül az alacsony presztízsű munkát végzők aránya nem tér el jelentősen a városi átlagtól, amire a város gazdasági szerkezete adhat választ, hiszen a helyi gyárakban jelentős a kevésbé képzett munkavállalók aránya.

Egy család anyagi, gazdasági helyzetét több tényező is befolyásolja. Az egyik legfontosabb, hogy hány fő foglalkoztatott az adott háztartásban. Alsószolca szegregátumában az egy keresővel sem rendelkező háztartások száma 71.2%, mely rendkívül magas értéke jól mutatja az ott élő lakosság gazdasági helyzetét.

Egyedül egy olyan érték van, ez pedig az alacsony presztízsű munkát végzők aránya, ami nem tér el jelentősen a városi átlagtól. Erre a település gazdasági szerkezete, a javarészt gyárak által kínált munkalehetőség ad választ.

Ezek a mutatók mára tovább változtak, romlottak, mivel 2009-re a város munkanélküliségi arányszáma elérte a 12%-ot, ami azt jelenti, hogy több, mint 600 embernek nincs állandó munkahelye.

A munkanélküliség oka egyrészt, hogy a szegregátumban élők többsége funkcionális analfabéta, nem tudták elsajátítani azokat a közösségi viselkedési normákat, melyeket a társadalom többsége elfogadhatónak tart, emiatt mind az elsődleges, mind a másodlagos szocializációs szintér diszfunkcionálisan működik. Emiatt a munkavállalási esélyeik is jelentősen alacsonyak.

Igazán sokat mondó az egy keresővel sem rendelkező háztartások aránya, amely családok, a szociológiai kutatások szerint elvesztik a munkavállalással járó szociális képességeket, munkaerő piaci integrálásuk különösen nehéz.

A településen számos család iskolázottsága alacsony, a gyerekek számára így nem biztosítottak azok a pozitív minták, támogató környezet, amely segítené a tanulók iskolai sikerességét. A többségénél mindkét szülő munkanélküli, segélyekből, alkalmi - és időnymunkából tartja fenn családját. Sok a szenvedélybeteg, főként alkoholisták, a feketemunka miatt állandó fenyegetettség a jellemző. A család nem nyújt követendő életvezetési modelleket a gyermekek számára. Nem alakulhatott ki ezekben a családokban a tanulás, a tudás megbecsülése, mert a szülők és gyermekeik jövőképében nincs meg a felemelkedés lehetősége, nem tapasztalták meg, hogy a felsőfokú végzettséggel és érettségivel rendelkező álláskeresőik sikeresebben jutnak munkához. Sok család az iskolakezdekör szükséges alapfelszerelés megvásárlását sem tudja biztosítani. A gyermekeket az iskolában már a korai szakaszban kudarc, megkülönböztetés éri, önbecsülésük nap, mint nap újabb csorbát szenved. Felső tagozatos korukra a részképesség hiányok a minőségileg és mennyiségileg megnövekedett tananyag miatt és az otthoni tárgyi (könyvek, számítógép) és személyi (segítő szülők) feltételek hiányában halmozódnak, olyan mértékű lemaradást okoznak, hogy annak pótlása már nem, vagy nagyon nehezen lehetséges.

Az általános iskolából kilépő gyerekek nagy része ipari iskolába jut be, gyenge tanulmányi eredménye miatt, annak sikeres elvégzése is kis arányú.

A 10-14 éves korosztály körében rendkívül nagy problémát jelent az iskolán kívüli szabadidő eltöltésének minősége. A szakemberek egyöntetű véleménye és a szükségletfelmérés is azt támasztja alá, ezen fiatalokúakkal ideje a településnek hatékonyan foglalkoznia. A fiatalok valamely szabadidős tevékenységgel való leköttése, valószínűsíthetően visszaszorítaná, vagy meg is szüntetné a semmittevésekből származó indokolatlan cselekményeket, amelyek egy része

törvényszegést valósít meg. Másrészt a diákok családi problémáinak háttérében már hosszú évek óta a magas munkanélküliség és az abból eredő gondok, életmódbeli torzulások állnak. A családi viszályok, a szülők közötti feszültségek a gyerekekre nagyon rossz hatással vannak. Az ilyen családban élő tanulók esetében gyakran tapasztalható érzelmi hullámváltozást és visszaesést a tanulmányok terén. A szülők felelőssége viszont óriási a gyermekeik helyes életének, életvitelének, magatartásának kialakítása terén. A szülőknek több esetben hiányos ismereteik vannak, jogaik, illetve kötelezettségeik terén. Az iskolai alulteljesítés háttérében sokszor a környezeti okok állnak, nem pedig az értelmi képességek, készségek.

A legnagyobb problémának számítanak a településen - amit az óvodákból, iskolákból jeleztek -, hogy a szülők nem megfelelően járatják gyermeküket, tisztasági problémák fordulnak elő, és nem megfelelő a testi-, ruházati higiénia. A szakemberek szerint ez nem feltétlenül pénz kérdése, nem az anyagi megélhetéstől függő tényező, de az bizonyos, hogy sok felnőtt életében hiányos a szocializáció, éppen ezért sok esetben nem megfelelően gondoskodnak gyermekükről, mint ahogyan azt az intézményekben elvárják tőlük. A pedagógusok legnagyobb célja ezzel kapcsolatban, hogy a szülőket érdekeltté tegyék, hogy a kötelességeikről ne feledkezzenek meg, gyermeküket tisztán, megfelelő felszereléssel járassák óvodába, iskolába. A legszegényebb lakosok között halmozottan jelennek meg a szociális, egészségügyi és mentális problémák. Az alacsony iskolázottságból adódóan kevésbé képesek a saját érdekképviselőre, az önérvényesítésre. A szülőkkel kapcsolatosan további cél, hogy érdekeltté kell tenni őket a gyermekük továbbtanulását illetően, megfelelően tájékoztatni kell őket, hogy milyen reális lehetőségek közül választhatnak, és neki, mint szülőnek motiválni kell gyermekét, hogy a helyes úton menjen tovább, hogy gyermeke a megfelelő célt elérhesse.

12.6. A telepszerű környezetben élők egészségügyi mutatói

A telepszerű környezetben élők egészségi állapota rosszabb, mint a nem szegregátumhoz tartozó lakosságé. Ezek egy része szociális jellemzőkkel magyarázható (pl.: anyagi helyzet, munkanélküliség).

Az anyagi helyzet számos életmódbeli tényezőn keresztül fejti ki hatását az egészségi állapot alakulására: a szegénységben élő családok nem engedhetik meg, hogy egészségesen táplálkozzanak, hogy sportoljanak, hogy megfelelően kipihenjék magukat, a dohányzás mértéke is magasabb a deprivált családok körében a magyarországi átlagnál. Az egészség egyenlőtlenségek az egyének és csoportok eltérő társadalmi-gazdasági helyzetére vezethetők vissza, ezért azok igazságtalannak, méltánytalannak tekinthetők.

A szegregátum területében élő személyek szignifikánsan alacsonyabb számban vesznek részt rákszűrésen, a daganatos megbetegedések kezelésével foglalkozó szakemberek mindennapi tapasztalatai arra utalnak, hogy a betegek egy része igen későn kerül orvoshoz, késve kap diagnózist, ami miatt a gyógyulási esélyük már a diagnózis pillanatában gyakorlatilag a nullával egyenlő. E betegek nem veszik igénybe a szűrési lehetőségeket sem, sem orvoshoz nem járnak, ami a betegség gyógyíthatatlanná válásának kialakulásában jelentős szerepet játszik.

A szegénység, az alacsony jövedelem, a másnap túlélésének folyamatos stressze nagyon megnehezíti az egészséges életmódhoz szükséges feltételek kialakítását. A munkanélküliség és az egészségi állapot között szoros összefüggés van.

A munkahely elvesztése a jövedelem jelentős csökkenése, megszűnése mellett negatívan hat a lelki egészségre, önértékelésre, a jövőbe vetett hitre és a társas kapcsolatokra (családi, párkapcsolatok, barátok, külső társas kapcsolatok). A válság idején a munkahely megtartása érdekében tett erőfeszítések, az önkizsákmányolás, a saját érdek feladása, netán opportunista hozzáállás növeli az egészségre káros magatartás kialakulását, a pszichoszomatikus betegségek létrejöttét, az egészség megőrzésének elhanyagolását, a munka-személyes élet egyensúlyának felborulását.

Mindezek összességében betegségekhez, egészségkárosodásokhoz majd hosszabb rövidebb idő után a munkaképesség csökkenéséhez, elvesztéséhez vezetnek. A munkahelyen megtapasztalt aránytalanság a követelmények/erőfeszítések valamint a kontroll lehetősége/jutalom tekintetében jelentős kockázati tényező pl.: a szív és érrendszeri megbetegedések tekintetében. A munkanélküliség egészségre gyakorolt hatása megkérdőjelezhetetlen, ennek mértéke azonban függ az érintett szocio - kulturális helyzetétől.

Végső soron a rossz gazdasági helyzetre, az otthoni és lakókörnyezeti okokra vezethető vissza például az, ha egy gyermek kis, 2500 grammnál alacsonyabb testsúllyal születik, ez ugyanis akkor fordul elő, ha a várandós anya táplálkozása nem kiegyensúlyozott. A kisgyermekkor nem megfelelő táplálkozásból adódik a kamaszok rossz egészségi állapota és alacsony testmagassága is. A gyermekkor játékok, az otthoni könyvek vagy az esti mese hiánya mind-mind a szülők anyagi helyzetével, és nem az etnikai okokkal magyarázhatók.

A foglalkoztatottság szélsőségesen alacsony szintje nem pusztán az alacsony jövedelem miatt lényeges számukra: a munka, a munkahely a társadalmi integrációnak is lényeges terepe, a szűrővizsgálatokon való megjelenés sok esetben éppen a munkavállalással kapcsolatos. Az elkerülhető halálozás mind az egyének anyagi helyzetével szoros kapcsolatban áll. Az egészségi állapot romlásában megjelenő társadalmi hátrányok szélsőségesen jelennek meg a mélyszegénységben, szegregált környezetben élő családoknál.

A szegregátumban élők általában rosszabbnak ítélik meg az egészségi állapotukat.

A szubjektív önbesorolás az egészségi állapot különbségein túl az egyes személyek egészséggel kapcsolatos eltérő elvárásait is mutatja: a hátrányos helyzetben élő emberek feltehetően alacsonyabban húzzák meg az optimálisegészségi állapot határát. aki képes lábon maradni, a feladatait ellátni, az nem tekinthető betegnek. Ez a szemlélet a korai felismerés és a szűrés szempontjából is nehézséget jelent.

A romák általában 10-15 évvel rövidebb életre számíthatnak, körükben az anyai és a csecsemőhalálozás emelkedett, magasabb a 2 típusú diabétesz, koronária betegség, felnőttek körében a kövérség, gyermeknél a táplálkozási problémák.

A hátrányos helyzetű emberek családjában a rák halálozási aránya szignifikánsan magasabb.

Az egészség a társadalmi-gazdasági fejlődés esszenciája, nélkülözhetetlen erőforrás, melynek megteremtéséhez komoly beavatkozások, kormányzati programok szükségesek. Az egyének bevonása, aktivizálása, a felelősség megosztása nélkül ez lehetetlen. Az együttműködés egyéb területek prioritásait is befolyásolja pl. iskolázottság, társadalmi bevonás és kohézió, nemi esélyegyenlőség, szegénység csökkentése, közösségi jóllét. Az egészség ezen determinánsai,

illetve ezek pozitív irányú változása az egész társadalomra és gazdaságra is előnyös hatással lesznek.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma 305 fő, melyből hátrányos helyzetű 36 fő.

Az utóbbi évben egyre több új keletű problémákkal állnak szembe a családgondozók, melyek pszichésen nagyon megterhelőek. Egyre gyakrabban kerülnek a családgondozók klienskörébe családon belüli bántalmazás, szexuális abúzust elszenvedő gyermekek, elhanyagolás alanyai, illetve, pszichiátriai problémákkal küzdő gyermekek és szülők.

Így munkánk során nem az információnyújtás az elsődleges feladatunk, hanem nagy szerepet kapott a segítő beszélgetés, tanácsadás. Mindezek jelzik azt is – a fentiekén túl –, hogy a gyermeket nevelő családok nem csak a szegénység, depriváltság által terheltek, hanem mentálisan és pszichésen is.

Magzatra káros veszélyeztető magatartásról 29 esetben történt jelzés. Ezek főként a szűrővizsgálatról való távolmaradást, a dohányzást és a várandósság tényének az eltitkolását jelenti. Mint ahogy az a lenti adatokból is kiderül, az óvodába járó gyermekek 44%-a hátrányos helyzetű, 22%-a halmozottan hátrányos helyzetű, 41%-a roma származású.

Az adatokból jól látható, hogy óvodában nagyon magas a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma, akik óriási lemaradással kerülnek be az óvodába. Az óvoda környezetében élő családokból kikerülő gyermekek számára elsősorban a családi nevelés kiegészítését biztosítja, azonban a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű családoknál hangsúlyozottabbá vált az óvó-, védő-, gondozó funkció és előtérbe kerül az egészségmegőrzés érdekében a prevenciós tevékenység is.

12.7. A szegregátum lakáshelyzete

Ma Magyarország egyik legsúlyosabb gondja a szegénységben élők, közöttük a roma népesség helyzetének fokozatos romlása. Ennek következménye a leszakadás, a kiszorulás az életlehetőségekből mind a tanulás, mind a foglalkoztatás, mind az egészségügyi szolgáltatások területén, valamint a hátrányos helyzetű térségekben és települések periferiáján növekvő és

újonnan kialakuló rossz lakhatási körülménye

Az egyik legnagyobb társadalompolitikai kihívás a tartós munkanélküliség/inaktivitás kezelése, mely egyben a szegénység legfőbb oka. Ezért kiemelt cél a mélyszegénységben élők, romák foglalkoztatási szintjének emelése. Ennek érdekében számos intézkedés megvalósítására van szükség, a célcsoport képzése, kompetenciafejlesztése, foglalkoztathatóságuk javítása érdekében.

A gyermekek, gyermekes családok szegénységének csökkentése érdekében szükséges a családokat érintő jóléti transzferek szinten tartása, a gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatások minőségének, elérhetőségének javítása, a kora gyermekkori gondozásnevelés és a korai képességgondozás fejlesztése. Javítani kell a halmozottan hátrányos helyzetű, köztük roma tanulók minőségi oktatáshoz való hozzáférését, iskolai sikerességüket és lemorzsolódásuk csökkentését támogató programokkal kell elősegíteni. Biztosítani kell a lakhatás elbizonytalanodásához vezető összetett problémák kezelését, beleértve a lakhatási támogatási rendszer és a szociális bérlakás rendszer eszközeit. Programokat kell indítani a szegregálódott, alacsony infrastruktúrájú városi lakótelepek, településrészek lakásállományának és lakókörnyezetének rehabilitációjára, valamint az ott élők foglalkoztatási és társadalmi integrációjának elősegítésére. Fontos cél a romák, mélyszegénységben élők és gyermekek egészségi állapotának és ellátórendszerhez való hozzáférésnek javítása.

Magyarországon közel 1,5 millió ember érintett lakásszegénységben. A lakásszegénység nemcsak azt jelenti, hogy nincs fedél az ember feje felett, hanem azt is, ha az emberek mostoha körülmények között laknak, vagy ha adott ingatlanban élve nem tudják fizetni számláikat és eladósodnak.

A roma népesség halmozottan hátrányos helyzete abból adódik, hogy körükben az egyéb szegénységet növelő tényezők – alacsony foglalkoztatottság és képzettség, sokgyermekes családszerkezet, vidéki lakóhely, eladósodottság – halmozottan jelentkeznek.

A roma lakosság lakhatási helyzete lényegesen rosszabb, mint az átlag népességé. A roma népesség közel 30 százaléka lakik rossz minőségű (romos) lakásokban, szemben az átlagos népesség 8 százalékával.

Az alkalmi munkavégzés és az informális, rejtett foglalkoztatás aránya rendkívül magas az aktív korú romák között.

Jelentős részben az alacsony foglalkoztatás és jövedelmek miatt a roma népesség lakáshelyzete is lényegesen rosszabb, mint az átlag népességé. Az UNDP (United Nations Development Programme) 2011-es felmérése szerint a roma népesség 29% lakik rossz minőségű (romos) lakásokban vagy telepi körülmények között (szemben a nem roma népesség 8%), 30%-nak nincs hozzáférése jó minőségű, közműves vízellátáshoz. A roma háztartások nagy része fával fűt (81%), míg a nem roma háztartásoknak csupán a fele. A roma népesség fele (52%) él olyan háztartásban, amelynek elmaradása van valamilyen fizetési kötelezettség terén. A lakásköltségek megfizethetősége jelentősen romlott az elmúlt évtizedben, a hátralékosok száma jelentősen nőtt, mely probléma a mélyszegénységben élő és roma családokat különösen súlyosan érinti. A legjellemzőbb tartozások a víz és villanyszolgáltatók felé állnak fenn.

A jelenleg lakcímnélküli családok sokszor önhibájukon kívül kerültek ebbe a helyzetbe és legtöbbjük munkát kapva, a lakbért fizetve szívesen változtatna a családja sorsán.

Az eladósodottság egyébként szinte minden háztartásra jellemző. A közműtartozások a '90-es évek közepére váltak általánossá, a lakásra terhelt kis összegű banki tartozások szintén a rendszerváltást követő munkanélküliségben, illetve a hitelek felértékelését követően váltak fizethetetlenné. Van olyan háztartás, ahol nem éri meg a családnak legálisan munkát vállalnia, hiszen bankszámlájukat inkasszó terheli, van, ahol a néhány százezerről több millióra növekedett banki kölcsönnel az egyébként pénzügyileg tudatosan tervező családfő már nem is foglalkozik, annyira irreális a visszafizetése. A hitelek legtöbbször a lakás megvásárlását, felszerelését fedezték. Abban azonban mindenki egyetért, a hitelekhez túlságosan könnyen hozzájuthattak az akkori igénylők.

A lakások leromlott állapotban, házilag javítgatva vannak. A lakások állaga elhanyagolt,- vannak, akik saját anyagi ráfordítással javították a lakásukat, de a legtöbb lakásban nem ez a jellemző. Számos helyen tükröződik az épület problémája: amellet, hogy gyakoriak a penészes falak, beázások, a lakók sem szellőztetnek, hiszen a vékony falak, rossz nyílászárók amúgy is kihűtik a lakásokat, magas rezsiköltséget okozva.

Sok helyen nem foglalkoznak a bizonytalanságokkal, és hosszú távú spórolást követő nagyobb felújításban gondolkodnak, legtöbbször azonban anyagi helyzetükből fakadóan sem tudnak ilyennel tervezni.

Az érintett csoportok nem tudják hallatni a hangjukat a fejlesztési döntésekben, nehezen láthatóak a döntéshozók szemében, bizonyos társadalmi csoportok kiszorulnak a kommunikációból. A társadalom felől mindig az önhiba jelenik meg okként, hogy adott személyek saját hibájukból kerültek válságos helyzetbe, miközben az egyéni sorsokat megvizsgálva egyből látszik, hogy sokszor a negatív események sorozata balesetek, családtag elvesztése vezet az eladósodáshoz. Az előbb említett problémákat a szociális bérlakásokon keresztül lehet megoldani.

A roma családok a közmunkás bérből, illetve a foglalkoztatást helyettesítő támogatásból nem tudják ezt a küszöböt meglépni.

A hazai önkormányzati rendszerben a legelterjedtebb roma családokat támogató intézkedéstípusok a rendszeres szociális támogatás és az alkalmi segély. Az intézkedések elsősorban a rászoruló családok napi megélhetési gondjainak enyhítésére (rendszeres szociális támogatás, alkalmi segély), illetve átmeneti kereseti lehetőségek biztosítására - közmunkaprogramok - irányulnak, de a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, sok esetben roma családok esélyegyenlőségének hosszú távú javításához, a társadalmi hátrányaikat megalapozó és generációkon át újratermelő okok

felszámolásához (oktatás, lakáshelyzet megoldása, munkahelyteremtés) kevésbé járulnak hozzá. A finanszírozást tekintve a külső forrásokra támaszkodó intézkedések vannak többségben.

A lakhatási esélyteremtés elsődleges célja, hogy olyan beavatkozásokat teremtsen, mellyel az egyén képessé válik saját lakhatását és élethelyzetét kezelni úgy, hogy a helyi közösségi érdekek kölcsönös figyelembevételére megtörténjen az együttműködési normák alapján.

A szociális bérlakás ideális funkciója szerint átmeneti lehetőséget nyújt arra, hogy a nyomott árú bérleti díj és a rezsi kiadása mellett a bérlők megteremtsék maguknak a továbblépés anyagi feltételeit. A roma népesség és a mélyszegénységben élő emberek területi koncentrációja terén kulcsfontosságú a lakásfenntartási költségek megfizethetőségének javítása, a szegregáció megszüntetése érdekében komplex és hosszú távú beavatkozások kezdeményezése.

A programmal elsősorban a fiatalok helyben maradását, a szegregátumok felzárkóztatását segítjük elő. A szociális bérlakások kialakítása során fontos szempont, hogy lehetőség teremtsen a boldogulásra azoknak a fiatal pároknak, családoknak, akik korábban kénytelenek voltak többgenerációs családokban, túlszűfolt házakban élni. Fontos elv, hogy ilyen módon önálló élet lehetőségét biztosíthatjuk a családokat, akik korábban 3-4 generációval osztoztak egy házon. Így kiderül, tudnak-e boldogulni önállóan, megtanulják, mivel jár a saját háztartás vezetése. Célunk segíteni a helyben maradásukat, az öngondoskodás megtanítását, bérük beosztását. A leromlott városi területek rehabilitációja mintaprogramként szolgál, mely egy jól alkalmazható bevonási és beilleszkedési modellt teremtet.

Fontos szempont, hogy a lakók ne éljenek vissza a szociális szempontú hozzáállással, és a leendő bérlők is részt vállaljanak a lakások fenntartásából, illetve törekedjenek az együttműködésre.

12.8. A szegregátumot érintő korábbi programok

- A TÁMOP-5.3.6-11/1-2012-0048 „Komplex telep-program (komplex humán szolgáltatás hozzáférés biztosítása) Alsózsolca városban”.

Alsózsolca Város Önkormányzata konzorciumban valósította meg a pályázatot a Türr István Képző és Kutató Intézettel és az Alsózsolcai Herman Alapítvánnyal. A Fő kedvezményezett az Önkormányzat volt.

A pályázat megvalósításának ideje: 2013. 12. 01. - 2015. 11. 30. volt

A hátrányok felszámolása érdekében szociális, közösség- fejlesztési, oktatási, egészségügyi és képzési programelemeket valósítottunk meg, segítettük az itt élők lakhatási körülményeinek javítását a támogatási programnak köszönhetően.

A projektmegvalósítás során ugyan akadtak kezdeti nehézségek a megfelelő szakmai stáb és a célcsoporttagok bevonása tekintetében,- de a program megismerését és annak gyakorlati alkalmazását követően,- világossá vált a rövidtávú és hosszabb távú célok elérésének hasznosulása és hasznosíthatósága egyaránt. A szakmai megvalósításban részt vevő esztendőzerek, közösségi programszervezők és start asszisztens kollégák koordinálásában olyan elemek valósultak meg, melyekre igen nagy igény mutatkozott a célcsoport részéről a Közösségi Beavatkozási Terv elkészítése során.

A megvalósítási időszakban életvezetési tanácsadás, háztartás- gazdálkodási képességek fejlesztése, adósságkezelési tanácsadás, adósság megelőző tanácsadás, hagyományörzés és nyelvi kultúra ápolása, több generációs családi nap, iskoláskorú gyermekek iskolai előmenetelének iskolán kívüli támogatása és tehetségfejlesztése, tábor jellegű egész napos foglalkozások, egészségügyi szűrések, korai fejlődést elősegítő szolgáltatások, gyermek étkezési szokások formálása - mindennapi tízórai biztosítására került sor.

Szociális munkásaink feladatkörébe tartozott az Egyéni Fejlesztési Tervek elkészítése a bevont célcsoporttagokat illetően. Ezekben a tervekben kiemelt figyelmet kaptak az egyén adottságai, szükségletei, valamint a szociális, közösségfejlesztési, oktatási, egészségügyi, képzési és foglalkoztatási elemeken keresztül az érintett társadalmi felzárkózásához, a munka világába való belépéshez szükséges feladatok.

A pályázat megvalósítása érdekében, szoros konzorciumi együttműködés valósult meg Alsózsolca Város Önkormányzata, a Türr István Képző és Kutató Intézet, valamint az Alsózsolcai Herman

Alapítvány összefogásával.

Az elmúlt évek folyamán számos olyan programelem valósult meg, amely jól mutatja a projekt komplex jellegét, pl. különböző felnőttképzések, tanodaprogram gyerekek számára, hagyományörző programok, családi délutánok, egészségnapok számos diagnosztikai lehetőséggel, nyári tábor, kirándulások, egyéni és csoportos tanácsadás különböző témákban, pl. háztartás-gazdálkodás, álláskeresés, jogi kérdések stb.

A Türr István Képző és Kutató Intézet sokrétű tevékenységgel járult hozzá a projekt hatékonyságához. Öt képzés valósult meg az intézmény szervezésében 80 fő képzésbe-vonásával: betanított kőműves és festő, 7. és 8. osztályos felzárkózást segítő, Energetikai ültetvénygondozó, betanított térköburkoló és motorfűrész-kezelő képzés. A képzések elején és végén kompetenciamérésen vettek részt a képzési csoport tagjai, melynek célja a kulcskompetenciák, illetve a személyes hatékonyság fejlődésének mérése volt.

A Türr István Képző és Kutató Intézet további feladatai közé tartozott a helyi humán szolgáltatási kapacitások fejlesztése, a település körzetében működő segítő, támogató munkát végző szolgáltatók együttműködésének erősítése, melyet hálózatépítő rendezvényekkel, illetve workshop-okkal látott el. Ebben a munkában segítséget jelentett olyan webes felületű szolgáltatási térkép, mely lehetőséget ad arra a program célcsoportja számára, hogy az élethelyzetéből, szociális hátrányaiból adódó problémáinak megoldásához legegyszerűbben találjon segítséget.

A szolgáltatók toborzása a térképen való megjelenéshez a fenntartási időszak alatt is folyamatos, az a felhasználók számára is hozzáférhetővé válik az adatbázis feltöltése után.

A komplex telep- program megvalósításával munkahelyeket is teremtetünk. A projekt időszaka alatt 1 fő szakmai vezető, 2 fő start asszisztens, valamint 2 fő közösségi programszervező, valamint szociális munkások számára biztosítottunk munkalehetőséget. A szakmai vezető felsőfokú végzettséggel, a szociális munkások, valamint a start asszisztens középfokú végzettséggel, és a közösségi programszervezők, akik a telepen lakók közül kerülnek ki, alacsony végzettséggel rendelkeztek.

A projekt során egy épület került felújításra, a Csillag Szolgáltatópont, mely a szegregátumon belül található. A szegregátumban élő 2. 000 fő 259 lakásban él, 10 lakásra jutó lakók átlagos száma 77 fő. Ebből a mutatóból is látható, hogy a lakások túlszűfoltak, általában a gyermekeknek nincs saját szobájuk, így az iskolai házi feladatokat sem tudják megfelelő körülmények között elkészíteni. A probléma megoldására jött létre a Csillag Szolgáltatópontban a tanoda szolgáltatás, ahol a hazaérkező gyermekek segítséget kaptak iskolai feladataik megoldásához, a tananyagok magasabb szintű elsajátítására.

A Csillag Szolgáltatópont a tanyán belül került kialakításra, a Johanna utcában. Az ingatlan a megvalósításban közreműködő szervezet, a Metodista Egyház tulajdonában van, melyet az önkormányzat hosszú távú bérlettel kíván igénybe venni (legalább 15 év). A Csillag Szolgáltatópontban kerültek elhelyezésre az esetmenedzserek - a szolgáltatások közvetlenebb elérése érdekében. Ezen túl az iskolai tanulók felkészítéséhez szükséges helyszín és eszközök itt kerültek biztosításra, a projektiroda szintén itt került kialakítása, valamint a szegregátumként azonosított terület lakóingatlanaiból hiányzó, higiéniai szolgáltatásokat is itt nyújtjuk. A hiányzó higiénés szolgáltatások biztosítása a mosási és tisztálkodási lehetőség biztosítását jelenti.

A Csillagház – Cserhaj (Szolgáltatóház) a település központi részén, a szegregátumtól 1 km-re került kialakításra. A Szolgáltatóház gyalog, illetve kerékpárral, babakocsival könnyen megközelíthető, akadálymentes, üzleti jellegű hirdetésektől, közleményektől, reklámoktól, politikai szervezetektől, ideológiáktól mentes. Itt kerülnek megrendezésre a képzési programok, valamint helyszínt biztosít a közösségi rendezvények megtartásához.

A Csillagház – Cserhaj szolgáltatásai, programjai nem csupán a célcsoport számára kerülnek megrendezésre.

A rendezvények a teljes lakosság által elérhetőek, igénybe vehetőek, tervezésekor igazodunk a célcsoport, valamint a település lakóinak szabadidejéhez. Így ez az épület vált a célcsoport, valamint a település lakosságának találkozási pontjává, itt kapnak tájékoztatást a projekt helyzetéről, az aktuális teendőkről, programokról a látogatók.

A projekt megvalósításában konzorciumi partnereink a Türr István Képző és Kutató Intézet (TKKI), valamint az Alsózsolcai Herman Alapítvány volt. A TKKI feladatai közé tartozik a nyitó- valamint a záró rendezvény megrendezése, a workshop-ok és a képzések megtartása, valamint a képzéshez kapcsolódó egyéb tevékenységek (hirdetések) megszervezése. Az Alsózsolcai Herman Alapítvány közreműködik a közös szakmai események megszervezésében, a több generációs családi napok és családi délutánok lebonyolításában, illetve a gyermekek számára tábor jellegű, egész napos foglalkozások megtartásában.

Együttműködő partnerként a bevonásra került a Metodista Egyház helyi szervezete, a helyi általános iskolák és óvodák, a Gondozási Központ, Védőnői Szolgálat, Felnőtt-, a Gyermekek Háziorvosi Szolgálat, valamint az Országos Roma Önkormányzat, mint kötelező együttműködési partner. A projekt megvalósításában együttműködők a tevékenységi területeiknek megfelelő programokba kapcsolódnak be, segítséget nyújtanak megszervezésükben, lebonyolításukban.

Fő célkitűzéseink közé tartozott ezen projektben is a szociális és érzelmi fejlődés elősegítése, az egészségügyi állapot javítása, a gyermekek tanulási képességeinek javítása, nyelvi készségeik fejlesztése, valamint a családok, közösségek kapcsolatának erősítése. Mindezeket túl célunk volt, hogy javuljon a Tanyán telepszerű, szegregált lakókörnyezetben élők szolgáltatásokhoz történő hozzáférése, beleértve a szociális, közösségi, oktatási, képzési, egészségügyi és munkaerőpiaci szolgáltatásokat is. Javítani kívántuk a célcsoportból bevont személyek képzettségi szintjét. Célunk volt növelni azon személyek számát, akik a társadalmi felzárkózást segítő programokba bekapcsolódnak, illetve foglalkoztatásba visszakerülnek.

Célul tűztük ki az óvodába járó gyermekek létszámának növelését, a programba bevont iskoláskorú gyermekek iskolai előrejutási esélyeit, szabadidő hasznos eltöltési lehetőségeit, valamint javítani kívántuk tanulmányi eredményeiket.

Szolgáltatásaink:

- Tízórai biztosítása: A Szolgáltatópont biztosítja a 0 – 5 éves organikusan sérült és nem sérült gyermekek számára a mindennapi tízórait az egészséges táplálkozás ösztönzése céljából. Az egészséges táplálkozással csökken a megbetegedések száma, a hiányzás, a

kudarccal, ezzel egyidejűleg az iskolai előmenetel sikeresebb lehet. A programelem népszerűsítésében jelentős szerepet kapnak a start asszisztensek, akik hozzájárulnak, hogy a célcsoport tagjai elérjék a veleszületett képességeik optimumát minden fejlődési területen.

- **Életvezetési tanácsadás:** Ez a tevékenységelem minden héten 1 alkalommal hozzájárult az egyén egyik kulcskompetenciájának, a vállalkozói kompetencia fejlesztéséhez. A fejlesztés hatására erősödött egyrészt a változásra való törekvés, másrészt a külső tényezők által kiváltott újítások elfogadásának, támogatásának és alkalmazásának képessége. A vállalkozói kompetencia része, hogy az egyén felelősséggel tartozik saját cselekedetei iránt, kialakul benne az a szemléletmód, hogy életét előre megtervezze kisebb célok kitűzésén és elérésén keresztül. A szülők helyes háztartás- gazdálkodása pozitív mintát közvetít a jövő generációja számára.
- **Közösségfejlesztő rendezvény (családi nap):** A szociális és közösségfejlesztési tevékenységekkel kapcsolatosan hosszútávú célunk a közösség dinamizálása, fejlesztése, az együttéléshez szükséges társadalmi, kulturális és kapcsolati tőke fejlődjön, erősödjön, illetve a társadalmi konfliktusokat megelőzzük, megoldjuk. A korai gyermekkorai fejlesztés fontos célja a programnak, ez biztosítja a későbbi hatékony közoktatási fejlődést, fejlesztést. A korai gyermekkorai fejlesztést elsősorban az egyéni fejlesztési tervek segítségével, valamint a beóvodázási és beiskolázási referens közreműködésével tudjuk mérni, a célunk, hogy a 3 – 6 éves korosztály minél nagyobb százaléka járjon minimum két évet óvodába.
- **Hagyományörző és nyelvi kultúra ápolása:** A megvalósítás során a heti rendszerességgel megrendezésre kerülő hagyományörzést és nyelvi kultúra ápolását célzó rendezvényeken keresztül erősödik a résztvevők kulturális kompetenciája, valamint identitástudata, és közösséghez való tartozás élménye. Ezek a személyközi készségek a jövőben hozzájárulnak a hatékony személyes és csoportos érintkezéshez.
- **Környezettudatosság fejlesztése:** A program egyik főbb célja, hogy felhívja a figyelmet a környezettudatosság fontosságára, környezetünk és saját egészségünk védelmére. A környezettudatos magatartás egyike a 21. századi nevelés-oktatás egyik kulcsszavainak. A

programelem kiemelt célja, hogy az óvodáskortól a felnőttkorig minden korosztály számára a környezettudatos magatartásra nevelést minél hatékonyabban integrálja a mindennapi életbe. A környezettudatosság fejlesztésének egyik megjelenési formája az energianövény-termesztése, mellyel az önkormányzat számára költségeket takarítunk meg.

- **Drámapedagógiai foglalkozások:** Fejlesztő, feszültség feldolgozó, pozitív mintákat közvetítő játékos szabadidős programok, pedagógiai foglalkozások: olyan szokásokat alapozunk meg, mint az együttélés szabályainak ismerete és betartása. A hátrányos és veszélyeztetett családi körülmények közül érkező gyerekek beilleszkedésének segítése drámapedagógus segítségével. Megtanítjuk a gyermekeket a higiénés szokások legfontosabb elemeire, helyes viselkedésre a különböző helyzetekben, illemszabályok betartására.
- **Felzárkóztatás és tehetséggondozás:** A tanulási kudarcok mögött gyakori indok a megismerési funkciók, a figyelem a rövid és hosszú távú memória, a kreatív és logikai gondolkodás, a társadalmi beilleszkedés képességének gyengesége, ezért 2 fő óvodapedagógus bevonásával tanórán kívüli tehetséggondozó és felzárkóztató programokat szervezünk
- **Egészségügyi szűrőnapok és Egészségnapok:** Egészségügyi szűrések szervezése: a program célja, hogy a szűrések megismertetésével, népszerűsítésével hozzájáruljon a Magyarországon vezető halálokoknak számító szív- és érrendszeri, illetve daganatos megbetegedések csökkentéséhez (szűrőbusz, egészségnap). Egészségfejlesztő, felvilágosító programok (egészségnap): egészség klubok, életmód tanácsadás, futóversenyek, séták szervezése, melyekkel célunk egészséges életvitelre buzdítani az érdeklődőket. A betegségek kockázati tényezőinek kiküszöbölése, a hajlamosító állapotok korai kezelése, hosszú egészséges életvekkel hálálja meg a figyelmet.
- **Dohányzás leszoktató tréning:** Az egészséget olyan életmóddal kapcsolatos tényezők is alapvetően befolyásolják, mint a dohányzás, az alkohol- és a drogfogyasztás. Mindezek ellen eredményesen vehetjük fel a harcot megelőzés és a felvilágosítás eszközeivel, interaktív klubfoglalkoztatások keretein belül. Célja a betegségek kialakulásával és a korai

halálózással összefüggő főbb egészségkárosító tényezők elleni harc.

- **Álláskeresési tanácsadás:** A projekt időtartama alatt évente egy alkalommal kerül sor az „Egyházi és civil kerekasztal” megrendezésére, ahol a résztvevők közösen értékelik a humán szolgáltatások eredményeit, valamint javaslatokat tesznek az egyes elemek erősítésére, változtatására. A szakmai rendezvény következtetéseit visszacsatolást jelentenek az esetmenedzserek által elkészített egyéni fejlesztési tervekben foglalt tevékenységek végrehajtására, felülvizsgálatakor a szükség szerinti módosítására, ezzel elősegítve a település életébe történő sikeres integrációt.

A projekt által érintett szegregátumban élők közül kijelölésre került a konkrét célterület. A szegregátumban élők nagy száma miatt koncentrikus beavatkozást terveztünk, mely azt jelenti, hogy meghatározásra került egy szűkebb célcsoport, a szegregátumon belül található „Tanya” területéről, mely elkülönült a szegregátum többi részétől. Az itt lakók még a szegregátumhoz viszonyítva is drasztikus körülmények között élnek. A koncentrikus beavatkozás során tehát a „tanyai” lakosok voltak azok, akik közül a bevont 3 – 45 éves korú személyek legalább 60%-ára készül Egyéni Fejlesztési Terv, melyeket a szociális munkások/esetmenedzserek a pedagógusokkal együttműködve készítettek el.

A bevont 100 fő közül a program keretében indított és támogatott képzéseken 80 fő vett részt.

A képzésekbe bevont 80 fő közül minimálisan 48 fő eredményesen elvégezte az adott képzést. Eredményesnek tekintjük a képzés elvégzését, amennyiben a bevont személy bizonyítvánnyal, vagy tanúsítvánnyal tudja igazolni a végzettség megszerzését. A képzésekbe bevont személyek közül minimum 32 fő külső helyszínen, munkahelyi körülmények között fogja teljesíteni a gyakorlati képzést.

Képzések:

- 7-8. osztály felzárkóztató képzés (20 fő)
- Betanított kőműves és festő képzés (15 fő)
- Energetikai ültetvény-gondozó (15 fő)

- Közlekedési kompetenciák fejlesztés- Betanított térkőburkoló (15 fő)
- Motorfűrész kezelő (15 fő)

A program hatására más programokba minimálisan 24 fő fog kapcsolódott be, ez azt jelenti, hogy a projekt megvalósítási, illetve a fenntartási időszakában bármilyen Európai Unió, vagy hazai forrásból támogatott programba bekapcsolódtak.

A projekt befejezésétől számított 2 évig a támogatással létrehozott kapacitásokat, szolgáltatásokat a pályázatban vállalt szakmai tartalommal fenntartottuk és üzemeltettük.. A vállalt indikátorok teljesülését a fenntartási időszakban évente nyújtott elektronikus jelentés mellett teljesítettük. A projekt befejezését követően 6 hónapig a TKKI és az ORÖ segítségével vállaltuk a bevont célcsoport nyomon követését. Az infrastrukturális fejlesztéseket a zárást követően 5 évig fenntartjuk, a kialakított Csillagház – Cserhaj Szolgáltatóház szolgáltatásait további 1 évig biztosítjuk.

Összefoglalva elmondható, hogy a kétéves projektidőszak alatt számos programelemet valósított meg a konzorcium, nem kevés tapasztalatot szerezve ezzel.

A folyamatos szociális munka és a megvalósult programelemek hatására érzékelhetően változott a projektben résztvevők szemlélete, együttműködési készsége, a szabályokhoz való alkalmazkodása, és közben a köztük lévő kapcsolat is szorosabb lett, megjelentek a kölcsönös segítségnyújtás, a közös érdekvédelem csírái, az önszerveződés jelei.

A projekt révén létrejött a Csillag Szolgáltató Pont lehetővé tette különböző szociális szolgáltatások igénybevételét, illetve kisebb közösségi rendezvények lebonyolítására is lehetőséget biztosított.

Mivel a fejlesztés a telepen élők szinte teljes életére kiterjed, nem várhatjuk el, hogy a 20 hónapnyi projektidőszak alatt létrejöjjön az „ideális” állapot. Kis lépésekben, fokozatosan lehet eredményeket elérni, elindítani azokat a folyamatokat, amelyek révén a program fenntarthatóvá, a lakosok pedig fokozatosan öngondoskodóvá válhatnak.

A fejlesztése hatására erősödött egyrészt a változásra való törekvés, másrészt a problémamegoldásban új, adekvát megoldások elfogadásának és alkalmazásának képessége. Az egyéni kulcskompetenciák fejlődésének fontos eredménye, hogy a résztvevők ráébredtek arra, hogy felelősséggel tartoznak saját cselekedeteikért, és lehetségesnek tartják életük megtervezését kisebb célok kitűzésén és elérésén keresztül.

A szülők szemléletváltása, helyes életvezetése pozitív mintát közvetít a jövő generációja számára.

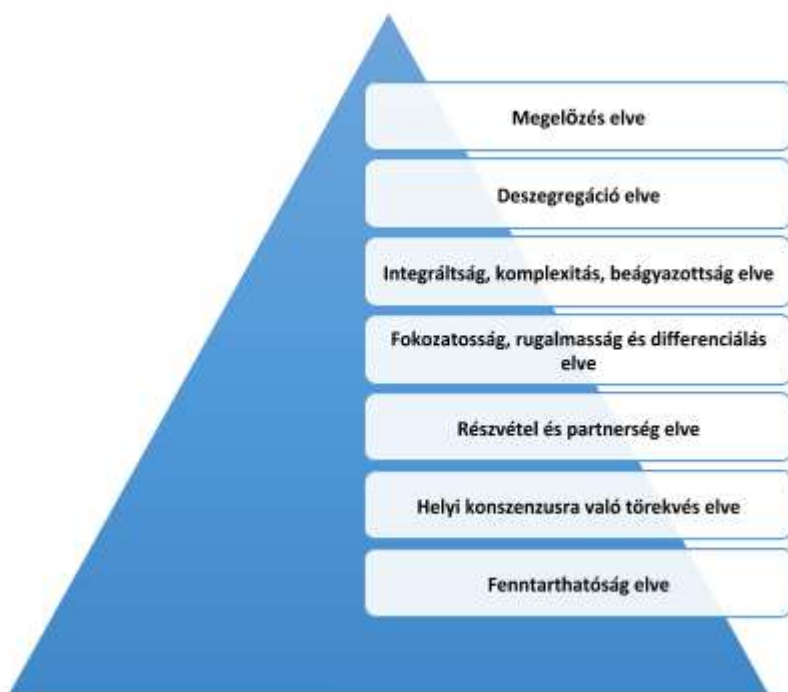
- Ezen túlmenően a szegregátumot szintén érintő program valósult meg a fenti időszakban ÉMOP-3.1.1-12-2012-0009 szám alatt, amelynek ismertetésére már fentebb sor került.

12.9. Antiszegregációs beavatkozások

12.9.1. Alapelvek

A 2014–2020-as időszak célzott, hatékony és fenntartható teleprehabilitációs programjainak kialakításához szükséges bizonyos alapelvek definiálása, amelyek minden program esetében érvényesülniük kell. Ezek az elvek a stratégia eszközeinek kereteit adják meg, belőlük levezethető a beavatkozások tervezésének és megvalósításának módja, és optimális esetben segítségükkel elkerülhető, hogy olyan programokat alakítsanak ki, projekteket fogadjanak el és valósítsanak meg, amelyek látszateredményekhez vezetnek, és nem szolgálják a nehézségek hosszú távú megoldását.

A stratégia elsődleges hivatkozási alapját és keretét a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia jelenti, amely explicit módon célul tűzte ki „a társadalmi, gazdasági javakhoz való egyenlő esélyű hozzáférés javítását, a társadalmi összetartozás erősítését”, ezen belül pedig „a lakhatási körülmények, a lakhatás biztonságának javítását, lakhatási lehetőségek bővítését”, valamint „a települési és térségi szegregáció csökkentését”.

Megelőzés elve

A beavatkozások eredményeképpen/velük párhuzamosan ne nőjön a településen, térségben az elmaradott területrészen élők népességszáma, az elszigetelődés mértéke. Ehhez részben az kell, hogy a perifériakussá vált területen és közvetlen környezetében ne lehessen addicionálisan lakásokat kialakítani, különösen nem új szociális bérlakásokat, részben pedig az, hogy az elmaradott településrészről történő mobilizálás ne eredményezze újabb szegregátumok kialakulását, és fejlettebb munkaerő-piaci környezet irányába történjen. Fontos, hogy a megelőzés során feltárásra kerüljenek akár térségi szintű, spontán vagy irányított módon zajló periférikus folyamatok is.

Deszegregáció elve

A szegregáció növekedésének megakadályozása mellett a deszegregáció segítségével a szegénységi koncentráció enyhítésére, a területi elkülönülés csökkentésére kell törekedni. Ennek érdekében kifelé való mobilitási utakat elérhetővé kell tenni minden program esetében; a közszolgáltatásokat lehetőség szerint csak nagyon korlátozott mértékben szabad helybe vinni, mert az növeli a terület és az ott élők elszigetelődését és további felzárkózását.

Integráltság, komplexitás, beágyazottság elve

Az elmaradott területek komplex problémájára nem adható egydimenziójú, a lakhatási nehézségekből kiinduló válasz, mert a lakhatási problémák inkább következményei, és csak részben okai a halmozottan hátrányos társadalmi helyzetnek. A fenntartható eredmények érdekében a problémák több dimenzióját kell egyszerre kezelni egymást szinergikusan kiegészítő beavatkozási elemekkel.

Ezen komplex beavatkozási elemek ugyanakkor egy telepen/településen belül alkalmazva sem vezetnek hosszú távú, fenntartható eredményre, mert ahogyan a problémák oka, úgy a megoldások sem kereshetők a telepen/településen belül. A megoldásoknak mind területi/térségi, mind ágazati értelemben egy szélesebb kontextusba kell beágyazódniuk.

Akkor érhetünk el fenntartható eredményeket a lakhatási szegregáció enyhítésével kapcsolatosan, ha a helyi szintű beavatkozások kapcsolódnak egy szélesebb térségi körben végrehajtott stratégiához, kiaknázva az abból adódó lehetőségeket a foglalkoztatás, oktatás és egyéb közszolgáltatások terén. Ilyen módon végrehajthatók olyan beavatkozások, amelyek méretgazdaságosan nem definiálhatók az elmaradott településrész szintjén, és nem kizárólag a periférikus területen élők érdekeit szolgálják, de az ő esetükben is hozzájárulnak a nélkülözésből való kitöréshez. A térségi szintű tervezéseknek tehát maguknak is foglalkozniuk kell az elmaradott településrészi folyamatokkal, azok orvoslásával. A lakhatási problémák tekintetében az alábbi kérdések relevánsak: az eladósodás megakadályozása, szociális bérlet ellátás megerősítése.

Fokozatosság, rugalmasság és differenciálás elve

A mobilizációs folyamatokat csak megfelelő előkészítés után lehet elindítani. Ezen előkészítő munka nyomán lehet megfogalmazni az egyes családok differenciált igényeit és lehetőségeit, és képessé tenni a célcsoportokat a valós részvételre a beavatkozások tervezése, majd megvalósítása és azok fenntarthatósága érdekében. A „képesség tétel” a megváltozott körülményekhez való adaptáció szempontjából is fontos. Ugyanakkor a fokozatosan felépítendő beavatkozásokból fakadóan szükség van a projektek rugalmas kezelésére, mert az elmaradott településrészekben folytatott tevékenység dinamikája nehezen jelezhető előre. A programozás, a források lekötése

során biztosítani kell, hogy egy megadott szakmai és pénzügyi kereten belül a projekt kellő rugalmassággal bírjon, és mindig képes legyen válaszolni az éppen felmerülő kérdésekre, a szolgáltatások kialakítása pedig a családok igényei szerint differenciált legyen.

Részvétel és partnerség elve

A beavatkozások tervezése, végrehajtása során kiemelten fontos az érintett célcsoport, valamint a releváns szereplők bevonása, tehát lehetőség szerint minél inkább a helyi erőforrások aktív részvételére való építés. Törekedni kell arra, hogy a program végrehajtásában a telepen élő emberek közül minél többen vegyenek részt foglalkoztatottként. Ez biztosíthatja ugyanis az igényalapú tervezést, a megvalósítás gördülékenységet, valamint a hosszú távú fenntarthatóságot.

A helyi kapacitások megerősítése és a konkrét beavatkozások lezárultával e kapacitások, közösségi kezdeményezések további segítése az eredmények fenntarthatóságának erősítése érdekében feltétlenül szükséges.

Helyi konszenzusra való törekvés elve

A kirekesztődés oldása óhatatlanul hatással van a beavatkozási területen kívül élő lakosok életére, akik sok esetben „kivételezésként” élnek meg az elmaradott területek koncentrált segítségét, vagy erős ellenkezést vált ki részükről a szegregátumban élők integrált környezetbe költözése. Minden szereplő számára hasznos folyamatná kell tehát tenni a telepprogramot azáltal, hogy egyrészt a helyi társadalom kellő információban, előkészítésben részesül, másrészt, hogy a beavatkozásoknak közvetlenül is kedvezményezettjévé válik. Ezen felül szükség van olyan aktív kommunikációs eszközökre, folyamatos mediálásra, konfliktuskezelésre, amely biztosítja az ütköző érdekek közti egyensúly megtalálását. Ugyanakkor fontos, hogy a helyi konszenzus kialakítása nem sértheti a célcsoport integrációjának érvényesítését.

Fenntarthatóság elve

A korábbi gyakorlatokban a rövid időtávból fakadóan, illetve a nehezen adaptálható adminisztratív követelmények miatt sokszor születtek leegyszerűsítő megoldások, amelyek hosszabb távon nem enyhítik a lakásproblémákban csak megmutatkozó alapproblémákat. A projektek lezárása után sok

esetben a szegregáció ismét felerősödik, az elköltöztetett emberek adósságcsapdába kerülnek, az életlehetőségeik visszasüllyednek a korábbi szintre. Ennek elkerülése érdekében a 2014–2020-as időszakban kiemelt figyelmet kell fordítani a fenntarthatóság biztosítására mind anyagi, mind társadalmi értelemben. Ennek fényében szükséges az utánkövető szociális és közösségi munka, illetve támogatás a további projektek, források elérésében, hiszen különösen a nagyobb telepek, szegregátumok esetében nem várható, hogy a program hatására megszűnik a kirekesztődésből fakadó probléma, illetve hogy a projekt hatására a hátrányos helyzetű, periférikus élethelyzetben lévő csoportok annyira megerősödnek, hogy már csak kisebb támogatásra lesz a továbbiakban szükségük.

KOCKÁZAT – ELEMZÉS

KOCKÁZAT MEGNEVEZÉSE	KOCKÁZAT - KEZELÉS
Sérül a komplexitás elve: az egyes lakhatási, oktatási, szociális, közösségi elemek időben elcsúszva vagy nem egymásra épülve valósulnak meg.	A „magprogram” komplex definiálása, amely egy kiírásból finanszírozódik – amennyire csak lehet, a kizárólag a telepen élők és közvetlen környezetüket érintő komplex beavatkozások összessége egy forrásból érkezzen.
Fokozatosság elve nem érvényesül: rövid távú, pontszerű beavatkozások; a beavatkozások nem ágyazódnak be a helyi kontextusba; kérdésessé válik a helyiek valós bevonása.	Legalább 4-5 éves, a periódus egészét kitöltő projektek elindítása, amelyek fokról fokra építkezve tudnak egyre szerteágazóbb eredményeket elérni a területen.
A fejlesztések ne a szegregáció konzerválásához, fenntartásához járuljanak hozzá.	A beavatkozásokat a legnagyobb körültekintéssel szükséges tervezni, figyelembe véve a telep jellemzőit, illetve a telep tágabb társadalmi/gazdasági környezetét, és a lehető legnagyobb mértékben támogatva a lakhatási, oktatási, munkaerő-piaci integráció

	lehetőségeit.
Potenciális helyi konfliktusok keletkezése: egyrészt az elmaradott településrész és a teljes település lakossága között (lakhatási integrációval szembeni ellenállás a lakosok, településvezetés részéről), másrészt a célcsoport körében (programba bekerülő – be nem kerülő családok).	A projekt tervezés során ezekkel a konfliktusokkal és megoldási módokkal szükséges kalkulálni,- intézkedési terv elkészítése indokolt.

12.9.2. Lakhatási integrációt biztosító eszközök, oktatási integráció

A lakhatási integráció Alsózsolca vonatkozásában a lakókörnyezet rehabilitációja a megtartásra javasolt telep esetében.

Míg a település centrumában 22,7% a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül, addig a szegregátumban 57,1%.

Ezen eltérő arányszámok arra hívják fel a figyelmet, hogy az anti-szegregációs terv egyik kiemelkedő célja, hogy csökkenjen a szegregálnak minősülő lakókörnyezet szegregáltsági foka, vagyis az alacsony státuszú lakosok magas koncentrációja a lehetőségekhez mérten közelítsen a városi átlaghoz., melyre tekintettel az anti-szegregációs stratégiában nagy hangsúlyt kell fektetni a lakókörnyezet rehabilitációjára, amely a szegregátumban lévő alacsony komfort fokozatú lakások minőségének javítását, a hiányos infrastrukturális adottságok pótlását, valamint az egészségre káros tényezők megszüntetését foglalja magában.

Ehhez az önkormányzatnak mindenképpen kiegészítőlegesen segítséget kell nyújtania, támogatási alap létrehozásával, és közös erőfeszítéssel meg kell mutatni a szegregátum lakosainak, hogyan lehet tisztábban, komfortosabban élni a mindennapokat.

A családsegítő szolgálat koordinálásával szintén segítséget kell nyújtani a szegregátum lakosainak, hogyan kell rendben tartani lakókörnyezetüket, egyfajta pozitív mintául kell szolgálniuk.

Ezen stratégiai folyamatba a civil szervezeteket mindenképpen érdemes bevonni, akik megfelelő, hasznos tanácsokkal látnák el a lakosokat, hogyan lehet lakókörnyezetüket jelentős anyagi beruházás mellett is tisztán, higiénikusan tartani.

A szegregátum területén nagyon magas a 0-14 éves korúak aránya, számszerűsítve 46,1%, ezért az ő esetükben nagy figyelmet kell fordítani mind az óvodáztatás feltételeinek megteremtése, mind az iskolai integráció, fejlesztés, valamint a később esedékes továbbtanulás kapcsán.

A 0-14 éves korúak esetében komplex segítséget kell nyújtania az anti-szegregációs stratégiának, amely magában, hogy az alacsony státuszú lakosoknyomon követése nem mellőzhető, továbbá tisztában kell lenni azzal, a településen mely gyermekek nem járnak rendszeresen óvodába, kiknek kellene óvoda felkészítő foglalkozást tartani, valamint, mely szülőket kell nagyobb kontroll alá vonni a rendszeres kapcsolattartás elmaradása miatt.

Korai óvodáztatás megteremtése

Az óvodai nevelés rendkívül fontos, hogy megvalósuljon a korai óvodáztatás, különösen a szegregátum térségében lakó halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében. Ez jelenti elsősorban azt, hogy minden 5 éves gyermek pontos nyilvántartása álljon rendelkezésre az önkormányzatoknak, és a szakembereknek, továbbá az adatok legyenek folyamatosan frissítve. A gyermekvédelmi hálónak ezen túlmenően nagyon jól kell működnie ahhoz a településen, hogy el tudjanak érni minden családot, lehetőleg személyesen, főleg azon lakosokat, akik nem adják időben óvodába gyermeküket, vagy nem járatják őket oda rendszeresen. Ehhez mindenképpen előnyös stratégiai lépés, ha a településen lévő pedagógusok és gyermekvédelmi szakemberek sokkal intenzívebben állnak egymással kapcsolatban, amely megvalósulhat egyrészt a rendszeresebb közös családlátogatásokkal, másrészt sokkal sűrűbben kell személyesen is találkozniuk a szegregátumban élőkkel.

A halmozottan hátrányos helyzetű családok esetében kötelező jelleggel elérendő, hogy a gyermeket három éves korában írassa be a szülő óvodába, így megteremtjük az esélyt arra, hogy a gyermek otthonában lévő hátrányokat, nélkülözéseket az intézmény valamelyest ki tudja küszöbölni. Fontos feladat továbbá, hogy a szülők iskolai végzettségére irányadó nyilatkozatokat tegyék meg, ebben a

szakemberek adjanak meg minden segítséget.

Emellett az óvodákban minél hamarabb azonosítsák be a veszélyeztetett gyermekeket, ezáltal célzott gondoskodásban, fejlesztésben részesülhetnek.

A beíratás előtt a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekeknek biztosítsanak óvoda felkészítő programokat, foglalkozásokat, nyílt napokat, megteremtve ezáltal a gyermek hamarabbi és eredményesebb beszoktatását.

Az iskolában való megfelelés a szegregátum lakosainak

Az oktatási integráció célja, hogy a különböző tanulási nehézségekkel küzdő gyermekek esetében egyéni fejlesztési tervek alapján valósítsák meg a sikeres oktatást.

Ehhez a szociokulturálisan hátrányos helyzetű tanulónak meg kell adni minden segítséget, hogy az iskolában megállja a helyét, biztosítani kell számára a délutáni iskolai foglalkozásokon, korrepetálásokon való részvételt, továbbá a napközit.

Az alacsony komfort fokozatú lakások nagy száma miatt valószínűsíthető, hogy kevés olyan lakás van a szegregátumban, amelyben az iskoláskorú gyermek részére külön szoba van kialakítva, íróasztallal, és ahol csendben, nyugodt körülmények között tanulhat.

Ezért rendkívül hasznosnak bizonyulna a tanulószobák kialakítása az iskolákon belül, különösen azoknak a diákoknak, akik nem feltétlenül szorulnak korrepetálásra, hanem csupán az otthoni megfelelő tanulási körülmény nem áll neki rendelkezésre.

A továbbtanulás szorgalmazása

E körben mindenképpen a szülőnél kell kezdeni a probléma keresését, hiszen ha elmarad a pozitív mintaadás, a gyermekkel szemben tanúsított elvárás, követelmények felállítása, még nehezebb rábírní a fiatalok, mennyire fontos a tanulás szorgalmazása.

A gyermek pedig az esetek többségében önmagát ebben a korban még nem tudja tanulásra sarkalni. Éppen ezért a pályaaorientációs tanácsadások mellett a szülőknek is előadásokat kell tartani, elsősorban tehát a szülőre kell hatni, igenis kifizetődő a gyermeknek tanulni, órán odafigyelni, a

későbbiek folyamán középvégzettséget szerezni, sőt, netán néhány százalékuknál azt is el lehet érni, esetleges ösztöndíj programokkal, hogy főiskolán, egyetemen tanuljanak tovább. Természetesen utóbbi cél középtávon fogalmazódik meg leginkább, de fontos hosszútávon javítani a felsőfokú végzettségűek arányát a szegregátum területén.

Fentebbi oktatással kapcsolatos stratégiai lépés azért lenne rendkívül fontos, mert a segítségadás maga a szegregátum területén valósulna meg, az itt élő lakosoknak könnyen elérhető szolgáltatást jelenthet a későbbiekben.

12.9.4. Munkaerőpiaci integráció

A szegregátumon kívüli lakosokra is ki kell terjeszteni a munkaerőpiacra való reintegrálás lehetőségét.

Éppen ezért a munkaerő piaci integráció keretében az önkormányzat célja a lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása, elősegítése képzési, átképzési, munkahely teremtési elhelyezkedést segítő programokkal. Természetesen az elsődleges cél a munkaerő piacra való vissza-, illetve bevezetés.

Az Antiszegregációs stratégia során nagy figyelmet kell szentelni a részmunkaidős állások kialakításra, különösen a GYES-ről visszatérő nők, valamint a több éve nem foglalkoztatott lakosok részére.

Ennek kapcsán érdemes felfejleszteni a családsegítő szolgálatban működő álláskeresői kluboknak, tanácsadásoknak a színvonalát, többek között be kell vonni a programba karrier tanácsadó szakembert, valamint helyi vállalkozókat.

12.9.5. Szociális integráció

Gyakori probléma, hogy a lakosok már akkor kérnek segítséget, amikor már nagy a baj, és a szociális szakembereknek ekkor már kevés eszközük van arra nézve, hogyan, milyen módon segítsék a rászorulókat. Éppen ezért szükséges, hogy azok számára is biztosítsuk a segítséget, akik különböző oknál fogva nem érnek el a városközpontba, a családsegítő szolgálat irodájába.

Az egészségügyi programok során elsősorban a legfontosabb, hogy a szegregátum lakosai saját lakókörnyezetüket tisztán tartsák, megfelelő higiénikus környezetet teremtsenek, ezáltal rendezett körülmények közt élhessenek és gondozhassák, nevelhessék gyermekeiket. Ezen cél eléréséhez azonban a város egészének össze kell fogni, mind a családsegítő szolgálatnak, mind a civil szervezeteknek, mind pedig a város jobb területén élő lakosainak egyaránt.

Az egészségügyi programok során fontos azt elérni, hogy a szegregátum lakosai is menjenek el szűrésekre, legyen mindenkinek saját háziorvosa, akiket igény szerint felkereshetnek.

Fontos továbbá, hogy a településen működő egészséges életmóddal kapcsolatos rendezvényeken, előadásokon, egészségnapokon jelenjenek meg ők is. Ehhez a stratégiai célhoz fontos bevonni a településen működő háziorvosi és védőnői szolgálatot.

Ez elsősorban a településen létező diszkrimináció csökkentésére kell, hogy kiterjedjen különböző városi rendezvények megvalósulásával, amely során a lakosság aktív részvétele növeli a helyi lakosság önszerveződő képességét, valamint egymás elfogadását is jobban elősegíti.

Fontos, hogy a közösségfejlesztő programok a szegregátum területén is valósuljanak meg, amit az itt lakók szerveznek, többek között városnapot, hagyományőrző programsorozatot. Ezzel a tevékenységgel a szegregátumban élő lakosok fontosabbnak érzik magukat a városuk életében játszott szerepüket illetően, és hozzájárulhatnak ahhoz is, hogy a településen élők jobban elfogadják őket, és a köztük lévő szakadék szűküljön, vagyis való antiszegregáció valósuljon meg.

A településen lévő szociális problémák enyhítése, mérséklése csakis közös összefogással valósulhat meg, ezért mindenképpen szükséges a Roma Nemzetiségi Önkormányzat, a civilek, a vállalkozók közös összefogása, hogy a szegregátum lakosainak élethelyzete, munkához való viszonya, lakáskörülménye pozitív irányba változzon. Ez azonban kiterjed a segítesen túl arra is, hogy szintén elengedhetetlen a közös összefogás ahhoz, hogy a településen, illetve az egész társadalomban elfogadják a romákat, a romák pedig elismerjék és tegyenek azért, hogy be tudjanak abba illeszkedni. Ehhez tehát a nem szegregált területen élő, jobb helyzetben lévő lakosokat is fejleszteni kell, hogy ők is hozzájáruljanak a szegregált területen élők helyzetének javításához, integrációjához, foglalkoztassák őket, jelentsék be a munkahelyre, biztosítsák számukra a

megfelelő esélyegyenlőség feltételeit. Természetesen ebben a legnagyobb segítséget az önkormányzat, a Roma Nemzetiségi Önkormányzat, valamint a civil szervezetek adhatják meg.

13. Tervezett projektek

Jelen településfejlesztési stratégia záró fejezetét azon projekt-tervek bemutatása képezi, amelyek megvalósítását a közeljövőben tervezi városunk.

Ezen projektek tartalmi elemeinek felvázolása, az abban foglalt célcsoportok bemutatása, a tervezett tevékenység hasznosulásaának elemzése, valamint a városra gyakorolt jótékony hatásainak analizálása azért is különösképp fontos tényező, hiszen ezen programok is fokmérői az ITS-ben lefektetett középtávú fejlesztési programnak.

Ezen projektek végrehajtása nagyban hozzájárul a település jövőképekének realizálásához, a fejlesztési célok eléréséhez és továbbra is folyamatos fejlődést vetít elő.

1. proirítás: Térség gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítése

A településen magas a halmozottan hátrányos helyzetű lakosság aránya. A Borsod-Abaúj-Zemplén megye Integrált Területi Programban megfogalmazott kritérium a gazdasági és szociális különbségek kiegyenlítését szolgálja a fejlesztés.

A települések lakossága drámai előregedése miatt a humán ellátó rendszerek racionális, gazdaságilag fenntartható megszervezésének és működtetésének biztosítása elengedhetetlen. A halmozottan hátrányos helyzetű emberekhez nem minden esetben jut el a szolgáltatás, mint lehetőség, ezért fontos az Integrált Területi Programjában megfogalmazott a leghátrányosabb településeken élő emberek alapellátáshoz való hozzáféréseinek elősegítése.

Az innováció ösztönzéséhez szükséges a telephelyi feltételek megteremtése a meglévő épületállomány hasznosításával, így szolgáltató és innovációs központok létesítése a jelentősebb munkaerő-piaci központokban.

A támogatás eredményeként olyan környezet alakul ki, ahol a piaci körülményekhez képest kedvezőbb feltételek mellett tudnak egymás mellett dolgozni a szakemberek.

2. prioritás: Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Integrált Településfejlesztési program kiemelten szükségesnek tartja a megyében működő szolgáltatások bővítését, minőségének fejlesztését, illetve ezen minőségi szolgáltatásokat lehetővé tevő infrastrukturális beruházások támogatását. Magyarországon a munkanélküliek 50%-a kistelepülésen él, ahol a helyi elhelyezkedési lehetőségek mellett a munkaerő mobilitása is erősen korlátozott, így a szolgáltatások fejlesztése sürgető feladat.

A projekt elsődlegesen olyan infrastruktúra-fejlesztéseket tartalmaz, melyek a lakosság, kiemelten a fiatalok megtartásához járulnak hozzá, egyúttal a települések általános környezeti állapotát javítják. Az intézkedés a fenntartható fejlődés biztosítása mellett hozzájárul az ideális települési térszerkezet kialakulásához.

3. prioritás: alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken

A fenntartható közlekedés feltételeit megteremtő és erősítő közlekedésfejlesztési intézkedés megvalósítása a településen, amelyek hozzájárulnak az éghajlatváltozás mérsékléséhez, a CO₂ kibocsátás csökkentéséhez, az élhető városi környezet kialakulásához, valamint az EU2020 és a Nemzeti Közlekedési Stratégiában megfogalmazott fenntartható fejlődésre és közlekedésre vonatkozó célok teljesüléséhez.

A beavatkozás keretein belül megvalósítható az önkormányzati tulajdonú épület és infrastruktúra energiahatékonyság központú rehabilitációja. A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Integrált Területi Program támogatja az önkormányzati intézmények saját villamos energiaszükségletének kielégítését, megújuló energia alkalmazását is

A tervezett beruházás nem okozza a zöld területek csökkenését és alacsony CO₂ kibocsátású technológiákat, illetve vagy megújuló energiákat alkalmazzunk a fejlesztés során.

4. prioritás: Helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és társadalmi együttműködés erősítése

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Integrált Területi Program a családokról, a gyerekekről, a fogyatékosokról, az időskorúakról, a szenvedélybetegekről, és a hajléktalan emberekről gondoskodó alapellátás infrastrukturális feltételeinek fejlesztését támogatja. A TOP egyik célja a szolgáltatáshiányos településeken élő lakosság számára új szolgáltatások infrastruktúrájának megteremtése, a már működő ellátások infrastrukturális fejlesztése és új férőhelyek kialakítása. A szolgáltatások infrastruktúrájához való hozzáférés területi kiegyenlítése, a társadalmi esélykülönbségek és a leszakadás csökkentése érdekében támogatja.

Célkitűzéseink között szerepel a közösségi célú foglalkoztatás ösztönzése, az adott térség gazdaságának fellendítése, a foglalkoztatási szintjének és a lakosság életszínvonalának növelése.

A pályázat segítségével megvalósuló fejlesztések segíthetik a munkanélküli és az inaktív helyi lakosság munkaerőpiacra belépését, a foglalkoztathatóságuk növelését és vállalkozóvá válásukat, figyelembe véve az adott térség munkaerő-piaci sajátosságait.

5. prioritás: Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás ösztönzés és társadalmi együttműködés

Fontos tevékenység a közösségfejlesztési programok szervezése, melyek szociális ellátáshoz, kulturális programokhoz, illetve oktatáshoz kapcsolódhatnak (pl. erőszakmentes szabadidős, nevelési, kulturális és sporttevékenységek, készségfejlesztő programok szervezése). A létrejövő közösségi tér a helyi közösségek fejlesztése elsősorban település közösségi kezdeményező- és cselekvőképességének fejlesztését jelenti. Ez a társadalmi felzárkózási politikának is fontos eszköze, a közösségi munka hatására az érintett emberek is együttműködnek a problémák megoldásában.

A fejlesztés eredményeként a szolgáltatások hozzáférhetővé válnak, kiegyenlítődnek vagy javulnak a területi különbségek, különösen a hátrányos helyzetű gyermekek számára.

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Integrált Területi Programjában a Fejlesztett, 0-3 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma a megye indikátorvállalása 289 db. A tervezett fejlesztéssel 125 férőhelyet érint, így megyei indikátor vállalás 43 %-át teljesítjük.

TOP-3.2.1-15 kódszám alatt „Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése” című pályázati konstrukció keretében megvalósítandó „Önkormányzati épületek energetikai fejlesztése Alsószolca városban” címmel tervez településünk egy projekt végrehajtását, amely az alábbi tartalmi elemekkel bír: Az „Energiahatékonyság, az intelligens energiahasználat és a megújuló energiák felhasználásának támogatása a közcélú infrastruktúrákban, beleértve a középületeket és a lakóépületeket is” című beruházási prioritás keretében az önkormányzati tulajdonú épületek, egyéb önkormányzati ingatlanok, infrastrukturális létesítmények, önkormányzati intézmények energiahatékonysága fokozásának és a megújuló energiaforrások részarány növelésének, valamint a helyi alkalmazkodás megtervezésének és végrehajtásának támogatása történik meg.

Cél az energetikai felülvizsgálatra alapozott komplex felújítás az optimális költséghatékonyság elérése érdekében. A beavatkozás keretein belül megvalósítható az önkormányzati tulajdonú épületállomány és infrastruktúra, ennek keretében az önkormányzati intézmények energiahatékonyság központú rehabilitációja. Mindez az önkormányzati tulajdonú épületek összesített energiafogyasztásának csökkentését célozza, összhangban a vonatkozó EU direktívákkal, így csökkentve az üvegházhatású gáz kibocsátást.

A fejlesztésbe bevont épületek kiválasztásában az épületek kezelőinek beszámolóit, az energetikai és a helyszíni felmérések, az energetikai számítások szolgálták.

A program megvalósításával megtörténik az önkormányzati tulajdonú épületek energiahatékonyság-központú fejlesztése, külső határoló szerkezeteik korszerűsítése, utólagos szigetelése, nyílászárók cseréje.

A projektbe bevont épületek:

Sportcsarnok - Alsózsolca, Ilona út 4. (966. hrsz.)

Polgármesteri Hivatal - Alsózsolca, Kossuth Lajos út 138. (342. hrsz.)

Közösségi Ház és Könyvtár - Alsózsolca, Görgey Artúr út 1. (847/8. hrsz.)

Alsózsolca Város Önkormányzata, a saját tulajdonú intézményeihez viszonyítva,- a rosszabb energetikai állapotú épületeken kívánja megvalósítani a tervezett energetikai fejlesztéseket.

Jelen projekt keretében az épület fűtési melegvíz előállítás energia igényének csökkentése a cél, megújuló energiaforrás alkalmazásával.

További cél az épület energetikai minőségének javítása utólagos hőszigetelés elhelyezésével, valamint a meglévő elavult nyílászárók cseréjével.

Természetesen a beruházás megtérülése erősen függ a helyi adottságoktól, lokális, az adott környezetre vonatkozó földrajzi és meteorológiai jellemzőktől. Ezek alapján adódik, hogy az előkészítés során alapos vizsgálatokat kellett folytatni a projekt megvalósulásának helyszínétől szolgáló Alsózsolca településről és szoros vonzaskörzetéről is.

Az energiaforrások, ezen belül is a megújuló energiaforrások felhasználása minden esetben függ az igényektől. Az energiaigények téves felmérése egy rosszul méretezett, adott esetben nemcsak, hogy nem megtérülő, de akár üzemképtelen rendszert is eredményezhet.

Az épület átlagos hővédelme indokolja a homlokzat és a padlásfödém utólagos hőszigetelését, a rossz hőátbocsátású nyílászárók cseréjét, továbbá a hagyományos, atmoszférikus hőtermelők cseréjét, modern kondenzációs üzeműre.

A kiválasztott technológia alkalmazásával törekszik a minél magasabb energiafelhasználás csökkentés, valamint az ÜHG kibocsátás csökkentés elérésére.

TOP-4.3.1.-15 kódszám alatt „Leromlott városi területek rehabilitációja” című pályázati konstrukció keretében megvalósítandó „Leromlott városi terület rehabilitációja Alsózsolcán” címmel tervez településünk egy projekt végrehajtását, amely az alábbi tartalmi elemekkel bír:

Ezen projekt részeként szereplő, helyzetelemzés, funkcionalitás, veszélyeztetettség mutatók köre, szükségszerűségi tényezők valamint általános és specifikus célrendszer jelen ITS 11. fejezetében bemutatott antiszegregációs tervben kibontást nyert figyelemmel a tényre, miszerint a projekt a szegregátumban mint akciterületben hatályosul terveink szerint. Erre tekintettel jelen alcímben a megvalósulási terv konkrét elemeit mutatjuk be a program hasznosulásával egyetemben.

A kijelölt beavatkozásoknak igazoltan hozzá kell járulniuk a helyzetértékelés által feltárt problémák megoldásához, valamint elvárás a beavatkozásokkal szemben, hogy azok térbeli és funkcionális kapcsolódási, szinergikus lehetőségeit is bemutassa. Erre vonatkozóan tevékenységenként kerülnek bemutatásra a tervezett beavatkozások:

A projekt célja a leromlott városrészek lakófunkcióinak és meglévő funkcióinak erősítése, meglévő funkcióinak bővítése, fejlesztése, szociális, közösségi és közterületi funkciók kialakítása. A tervezett beavatkozásokat olyan településrészen szeretnénk megvalósítani, amit kedvezőtlen demográfiai helyzet, az alacsony iskolázottság, a tartós munkanélküliség magas szintje, az alacsony társadalmi státusz és az erősen leromlott környezet jellemez. A projekt ezen a leszakadó szegregátum városrészen koncentráltan megnyilvánuló társadalmi-gazdasági problémák komplex módon való kezelését valósítja meg.

Cél a szegregátumban élők társadalmi integrációjának elősegítése, a leszakadás megállítása és lehetőség szerint a terület és az ott élő lakosság státuszának emelése. Cél, hogy a település egésze és a szegregált településrész közötti esetleges konfliktus, társadalmi feszültség oldódjon, megszűnjön. A projekt az alacsony státuszú lakosság társadalmi és fizikai integrációja révén hozzájárul a népesség megtartásához, az életminőség és a lakáshelyzet javításához.

A település hosszú távú, egyenletes társadalmi fejlődése érdekében fontos feladat a helyi társadalmi szolidaritás erősítése, ezzel a leszakadás megállítása, a szegregáció és veszélyének megszüntetése.

A városrész lényegesen rosszabb állapotú szociális szempontból, mint a település átlaga, továbbá az országos mutatókhoz képest is nagyon rossz a helyzete. A városrész szociális rehabilitáció keretében történő fejlesztése elengedhetetlen, az itt élő lakosság társadalmi felzárkóztatása a város fejlődésének alapfeltétele. A pályázat fontos célja az eredmények hosszú távú fenntarthatóságára, önfenntartóvá válására való törekvés.

Specifikus célok:

- A helyi lakosság szubjektív biztonságérzetének növelése.
- A közlekedésbiztonság fejlesztése.
- A hátrányos helyzetű lakosság életkörülményeinek javítása, ezáltal a társadalmi kohézió elősegítése.
- Magas komfortfokozatú, szociális bérlakások kialakítása.
- Szociálisan rászoruló személyek, családok otthonhoz juttatása.
- Az életkörülményekben rejlő területi különbségek csökkentése.
- Meglévő lakásállomány műszaki állapotának javítása.
- Az elkülönülés megszüntetésére irányuló integrációs tevékenységek hatására, - az előítélet csökkentése.
- Az együttéléshez szükséges társadalmi, kulturális és kapcsolati tőke erősítése, fejlesztése.
- Társadalmi konfliktusok előfordulásának csökkentése.
- A tevékenységek megvalósítása során el kívánjuk érni, hogy a csoportok, közösségek identitása erősödjön a pozitív értékek mentén.
- Lényeges, hogy a személyes, családi és közösségi felelősségérzet és szolidaritás fejlődjön.
- Az infrastrukturális beavatkozások kiegészülnek, a TOP-5.2.1 intézkedés keretében benyújtott pályázat projektelemeivel (társadalmi hátrányok kompenzálását célzó szociális,

oktatási, foglalkoztatási, egészségügyi, közösségfejlesztési, antidiszkriminációs és közbiztonsági programok).

- A szociális és érzelmi fejlődés javítása (A gyermekek és a szülők között kialakuló kapcsolat támogatása, a családok működésének segítése, az érzelmi és magatartásbeli nehézségekkel küszködő gyermekek felismerése és támogatása.)
- Az egészségi állapot javítása (Elsősorban támogatni kívánjuk a szülőket gyermekgondozási tevékenységükben, hogy előmozdítsuk az egészséges fejlődést.)
- A gyermekek tanulási képességének kibontakoztatása (Elsősorban a megfelelő minőségű környezet és a tanulást elősegítő gyermekgondozás ösztönzésével, stimuláló és örömteli játékokkal, a nyelvi jártasságok javításával, továbbá a speciális szükségleteket mutató gyermekek korai azonosításával és támogatásával.)
- A családok és közösségek erősítése (Elsősorban azáltal, hogy bevonjuk a családokat a közösség programok szervezésébe, lebonyolításába, a szegénységből kivezető utakat építünk.) A roma lakosok háromnegyed részének 8 általános iskolai végzettsége vagy annál kevesebb van. A 8 általánost végzettek többsége funkcionális analfabéta. A projekt által érintett szegregátumban élők közül körülhatárolásra kerül a konkrét célcsoport. A szegregátumban élők nagy száma miatt koncentrikus beavatkozást tervezünk, mely azt jelenti, hogy meghatározásra kerül egy szűkebb célcsoport.

A program keretében megvalósuló önállóan támogatható tevékenységek:

- Lakófunkciót erősítő tevékenységek
- A modern szociális bérlakások kialakítása, komfortosítása érdekében önkormányzati (ide értve a 100 %-os tulajdonú önkormányzati gazdasági társaságot is) vagy nonprofit szolgáltató kizárólagos tulajdonában álló, vagy a fejlesztés eredményeként kizárólagos tulajdonába kerülő szociális bérlakások korszerűsítése céljából energiahatékonysági javítással egybekötve támogatható tevékenységek.

A fejlesztés eredményeként szociális bérlakásként funkcionáló 11 darab lakás kialakítására kerül sor a 3571 Alsózsolca, Kossuth Lajos utca 180. szám alatti, 965 hrsz.-ú ingatlanon meglévő, helyi és műemléki védetség nélküli Vay - kastély felújítása keretében. Figyelembe véve a lakások hasznos alapterületére vonatkozó kritériumokat, tervezetten 20 fő költözővel számolunk. A beavatkozások alapját az érintett városrész lakófunkciójának erősítése, a meglévő funkcióinak bővítése, fejlesztése, szociális, közösségi és közterületi funkciók kialakítása képezi. A pályázó célja, hogy a kedvezőtlen demográfiai helyzetű, alacsony iskolai végzettséggel és társadalmi státusszal rendelkező hátrányos helyzetű személyeket esztétikus, igényes környezetet biztosítva szociális bérlakásokhoz juttasson, ezáltal megteremtve a társadalmi integrációjukat. A pályázó célja a kevesebb jövedelemmel rendelkező, szegénységben, nem megfelelő lakhatási körülmények között élő, illetve ingatlan tulajdonnal nem rendelkező, szegregátumban élő személyek, családok lakhatásának biztosítása. 11 darab, átlagosan 30 négyzetméteres szociális bérlakás kialakítására kerül sor, mely a felhívás 3.2. A projekt műszaki-szakmai tartalmával és a megvalósítással kapcsolatos pontja szerint minimum 20 fő fogadására lesz alkalmas.

A beruházás várható eredményei:

meglévő lakásállomány műszaki állapotának javítása,

magasabb komfortfokozatú lakások kialakítása,

a lakásállomány bővítése,

rossz műszaki állapotú lakásállomány felszámolása

szociálisan rászoruló személyek, családok otthonhoz juttatása,

társadalmi integráció erősítése

a fejlesztések mentén a társadalmi kohézió erősítése.

A Vay-kastély Alsózsolca főutcáján található, helyi védelem alatt álló, mely lakossági és önkormányzati támogatással megőrizte eredeti külső formáját. A jelenleg romos, használaton kívüli ingatlan felújítása hozzájárul, hogy a település egyik jellegzetes építménye új funkciót

kapjon. Az épület a helyi polgárőrségnek, közösségi-térnek, illetve közösségi és szociális funkciót szolgáló tevékenységeinek fog otthont adni. Az ingatlan köré, védelme érdekében kerítést szükséges építeni. A védelem, lehatárolás, elválasztás, elzárás és az esztétikai díszítés funkcióját is betölti majd.

Terveink között szerepel továbbá a Kossuth Lajos úton (1230. hrsz.) a 3606 számú Felsőzsolca-Muhi összekötő úton a Sajólád felőli részen tervezett,- egy forgalomcsillapító elhelyezése, sebességkorlátozással. (útburkolati jelekkel, jelzőtestekkel - burkolatprizmák, terelőablak, jelzőlámpák, útburkolati jelek, burkolt sziget, Led-es sebességkorlátozó jelzőtábla, forgalomtechnikával).

A területi forgalomcsillapítás olyan összehangolt forgalomszabályozási és környezetfejlesztési tevékenység, melynek célja a területegység élet- és környezetminőségének javítása. Célja, hogy a lakott területeken a gépjárműforgalom által – a környezet minőségében, a településszerkezetben és magában a közlekedésben – okozott hátrányokat és káros hatásokat csökkentse. A szabályozás hatására csökken az átlagsebesség, kedvező irányba változik a járművezetői magatartás, növekszik a forgalom biztonsága, számottevően csökken a balesetek súlyossága, a személyi sérüléssel járó balesetek száma, csökken a zajterhelés az egyenletes haladás következtében, mérséklődik a káros anyag kibocsátás, javulnak a gyalogos és kerékpáros közlekedés körülményei és érezhetően javul az övezetben élők és ott tevékenykedők életminősége.

A bűncselekmények és szabálysértések megelőzésére, visszaszorítására, felderítésére, illetve a bűncselekmények elkövetésével okozott károk minél nagyobb arányú megtérülésének biztosítása érdekében, a település közterületein – szegregátumában - térfigyelő kamerarendszert alakítunk ki. Alsózsolcán a közbiztonság javítása és a fenti célok minél teljesebb megvalósítása érdekében bárki számára nyilvánvalóan észlelhető módon képfellevőt helyezünk el. A térfigyelő rendszer elindulása és tesztelése után –várhatóan – mérséklődik az ismertté vált bűncselekmények száma,- ezáltal nő a lakosság szubjektív biztonságérzete.

A térfigyelő rendszer kiépítésével az akcióterület folyamatos, akár 24 órás megfigyelhetősége válik biztosítottá. A beruházás célja, hogy a fejlesztésnek köszönhetően a helyi hátrányos helyzetű lakosság életminősége és esélyei javuljanak, a környezet minőségi változáson menjen keresztül,

valamint, hogy a leromlott városrészek leszakadását okozó folyamatok megállítása és a fejlesztésnek köszönhetően a településen társadalmi reintegráció valósuljon meg. A megvalósítani kívánt fejlesztés várható eredményei: a bűnözés visszaszorítása, a közterületek rongálásának megelőzése, a vagyon elleni bűncselekmények számának csökkenése, a településen élő lakosság biztonság érzetének növelése.

Fontosnak tartjuk a Polgárőrség épületének kialakítása, felújítása, mobil konténer létesítése: a Kossuth Lajos út 180. szám, 965. hrsz.-ú ingatlanon meglévő, helyi és műemléki védettség nélküli Vay - kastély felújítása: homlokzati egységben -96.2 m² alapterületű polgárőrség kialakítása tervezett: vizesblokk, szociális helyiségek, igazgatási helyiségek kialakítása, (belső bontások – válaszfalak, burkolatok, gépészet, elektromos rendszer és kialakítások – új válaszfalak, belső nyílászárók, vakolások, burkolások, felületkezelések, gépészeti és elektromos rendszer), a teljes épület külső felújítása, utólagos hőszigetelés elhelyezése, szerkezeti részek esetleges cseréje, javítása, tetőszerkezet cseréje, lécezők, fóliázások, héjalás, bádогоzások, külső felületkezelések szükségességek.

A Vay-kastély Alsószolca főutcáján található, helyi védelem alatt áll, mely lakossági és önkormányzati támogatással megőrizte eredeti külső formáját. A jelenleg romos, használaton kívüli ingatlan felújítása hozzájárul, hogy a település egyik jellegzetes építménye új funkciót kapjon. Az épület egyik szárnya fog majd otthont adni, a helyi polgárőrség szervezetének. A polgárőrök önként vállalt feladataival széleskörűen segítik nemcsak a helyi, de az országos közrendi és közbiztonsági feladatok végrehajtását.

A társadalmi, közösségi jellegű bűnmegelőzési reakciók a „hagyományos”, a lakosság közbiztonsági közérzetét közvetlenül befolyásoló jelenségekkel kapcsolatban bizonyultak hatékonynak.

A bűnmegelőzés alapvető célja, hogy egy adott területen, településen az optimálisához közelítsen a közbiztonság helyzete, vagyis a lehető legkevesebb bűncselekmény, kiemelt szabálysértés történjen, és ezzel egy időben növekedjen a felderített ügyek száma, csökkenjen az áldozattá válás esélye, növekedjen a lakosság biztonságérzete. A polgárőrök napi megjelenése, a közbiztonságérzet javulása, az egyes gondokkal küzdő lakók segítése mind a polgárőri tevékenység

pozitív megítélését eredményezhetik.

Kifejezetten a szegregátumban lakó célcsoporthoz tartozó személyi kör számára rendelkezésre álló, közösségi célra hasznosítható épület felújítása, bővítése, átalakítása szintűgy a projekt részét képezi, melynek körében tervezzük a Vay-kastély felújítását az alábbiak szerint: -250,1m² alapterületű közösségi tér/terem kialakítása tervezett: egy légtérű terem, vizesblokk, szociális helyiségek, igazgatási helyiségek kialakítása, (belső bontások – válaszfalak, burkolatok, gépészet, elektromos rendszer és kialakítások – új válaszfalak, belső nyílászárók, vakolások, burkolások, felületkezelések, gépészeti és elektromos rendszer) szükséges.

Célzottan az alacsony társadalmi státuszú lakosság felzárkóztatása, beilleszkedésének elősegítése, készségfejlesztése érdekében, - közösségi célra hasznosítható épület kerül kialakításra, hogy a társadalmi kirekesztődésben élők és a leszakadással veszélyeztetett csoportok helyzetének javítására szolgáló programok végrehajtásához biztosított legyen megfelelő helyszín. Az épület otthonául szolgálhat a TOP-5.2.1-15 „A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok” során tervezett foglalkozásoknak, kluboknak, előadásoknak is.

Alsószolca szegregátumában élő lakosság szociális helyzete és általános életkörülményei a statisztikai adatok tükrében jóval kedvezőtlenebb képet mutatnak a városi átlagnál. A munkalehetőségektől távol eső városrészben az átlagosnál jóval magasabb a munkanélküliség, és az aktív keresőkre jutó terheket tovább növeli az eltartott népesség (a fiatalok és a nyugdíjasok egyaránt) átlag fölötti részaránya.

A helyi közösségi élet hiánya tovább fokozza az egyébként is kedvezőtlen társadalmi jelenségeket (pl. elszegényedés, egészségtelen életmód, rossz táplálkozási szokások miatt kialakult betegségek, az elmagányosodás, kiürült családi kapcsolatok, a szenvedélybetegségek különbözőformái).

Mindezek alapján érthető a segélyezési adatokból is egyértelműen kimutatható tény, miszerint az itt élő lakosság jelentős hányada különböző formában rendszeres támogatásra szorul.

A kedvezőtlen társadalmi folyamatok ismeretében a településrész nagy hiányossága, hogy egyrészt számos közösségi szolgáltatás csak szegregátumon kívül működő intézmények révén vehető igénybe, és még inkább az, hogy kevés a helyben elérhető közösségi színtér. A művelődési és

informálódási ennek megfelelően igen szűkösek, és megfelelő háttér hiányában a civil aktivitás, a közösségi programok szervezése növekedett ugyan az elmúlt időszakban, de még mindig csekély a számuk.

A közösségi ház és a hozzá kapcsolódó programok elengedhetetlen feltételét képezik egy olyan erős, saját életkörülményeik és környezetük fejlődése érdekében tenni akaró helyi közösség létrejöttének, amelyre a helyi társadalom fejlődésének, a városrész népességmegtartó képességének alapja lehet.

Mind a jelen ITS-ben mind az annak részét képező antiszegregációs tervben foglaltak teljesülének monitoringja legalább évente meg kell történjen, az önkormányzat célja, hogy az ITS monitoringja keretében az antiszegregációs terv felülvizsgálata is megtörténjen, működési menete egyező a Stratégia monitoringjához kapcsolódóan meghatározott elemekkel.